

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

АНТОНЮК ОКСАНА ЮРІЇВНА

УДК 01:001.89]:027.53(477.44)"1966/2022"

ДИСЕРТАЦІЯ

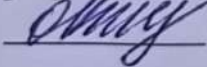
**НАУКОВО-БІБЛОГРАФІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ УНІВЕРСАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
ІМ. В. ОТАМАНОВСЬКОГО В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНУ (1966–2022)**

029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

02 – Культура і мистецтво

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії з інформаційної, бібліотечної та архівної справи

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

 О. Ю. Антонюк

Науковий керівник: Добко Тетяна Василівна, доктор наук із соціальних комунікацій

Київ – 2024

АНОТАЦІЯ

Антонюк О. Ю. Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022) – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Київ, 2024

Дисертація є комплексним дослідженням, у якій цілісно розкрито зміст основних етапів та характерних особливостей процесу розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки (1966–2022) – інформаційного, культурно-просвітницького, науково-методичного, координаційного центру для бібліотек всіх систем і відомств регіону, головного книгосховища та депозитарію краєзнавчої літератури Вінниччини.

Установа від часу заснування неодноразово змінювала назву: Вінницька міська Гоголівська бібліотека (від 1907 р.), присвоєно ім'я К. А. Тімірязєва (1923), надано статус обласної (від 1934), отримала статус наукової (1966), Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека (від 29.07.2022), Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Валентина Отамановського (від 25.11.2022).

З часу отримання статусу наукової бібліотеки у 1966 р. її науково-бібліографічна діяльність продовжується розвиватись та є складною, динамічною, багатoeлементною системою. На кожному етапі історичного розвитку вона зазнавала концептуальних змін, відповідно до соціально-політичної ситуації, чинників прискорення науково-технічного прогресу та змін в економічній, соціальній та політичних сфер. У період незалежності України, який збігається з активним впровадженням нових інформаційних технологій у бібліотечну справу, відбуваються значні зміни у змісті та формах науково-інформаційної та бібліографічної діяльності. Як один з провідних виробників та постачальників інформаційних продуктів і послуг в Україні Бібліотека активно та наполегливо розвиває свою науково-інформаційну, бібліографічну та видавничу діяльність. Бібліотека створює ЕБД, ЕК та різноманітну бібліографічну продукцію. Проаналізована науково-бібліографічна, інформаційна діяльності Бібліотеки свідчить про трансформацію основних

функцій наукової бібліотеки та її поступове перетворення на потужний науково-інформаційний та культурно-просвітницький центр регіону. Бібліотека стає ключовим осередком взаємодії територіальних спільнот і ефективною установою культури у сучасній інформаційно-комунікаційній інфраструктурі держави. Використання електронних технологій у період цифрового суспільства дає змогу створювати нові форми підготовки науково-бібліографічних видань з урахуванням розвитку різноманітних електронних ресурсів науково-бібліографічної продукції та збереження культурної спадщини регіону.

Систематизовано та схарактеризовано історіографічний дискурс із вивчення, аналізу й систематизації відповідних бібліотекознавчих, бібліографознавчих, історико-краєзнавчих матеріалів, електронних ресурсів, джерел і фактів. Джерельна база дослідження представлена різнопрофільними та різновидовими джерелами.

На основі здійснення сформованої жанрово-видової класифікації бібліографічної продукції Бібліотеки проаналізовано сукупність бібліографічної продукції, підготовленої упродовж 1966–1990 рр., яка відбиває економічну, політичну, соціальну реальність радянського суспільства. Ці видання різні за призначенням, тематикою, формою, інформаційними ознаками. Готувалися поточні універсальні покажчики, рекомендаційні бібліографічні посібники краєзнавчого змісту, також тематичні бібліографічні посібники з окремих актуальних питань, галузей знань та персональні бібліографічні посібники. Слід додати, що значну частину зазначених видань становлять пам'ятки, огляди, поради, закладки, тому їх можна віднести до, так званих «малих форм» посібників, які активно використовувалися в усьому комплексі видавничої діяльності Бібліотеки.

Жанрово-видова класифікація бібліографічної продукції Бібліотеки за період 1991–2022 рр. засвідчила, що найпоширенішими є поточні покажчики, персональні (біобібліографічні), галузеві та тематичні бібліографічні покажчики. Біобібліографічні покажчики відображені у серіях «Наші видатні земляки», «Вчені нашого краю», «Творчі імена Вінниччини», «Письменники Вінниччини», «Діячі культури і мистецтв краю», «Охорона здоров'я Вінниччини в особах» та позасерійних виданнях. Ці серії стали важливими джерелами інформації про видатних особистостей регіону, їхній внесок у різні галузі науки, культури та мистецтва.

Охарактеризовано накопичений досвід створення та функціонування ЕБД власної генерації, що охоплюють широкий спектр аспектів суспільно-політичного, культурно-історичного, літературного та мистецького доробку, зокрема тематичних ЕБД: «Книга», «Аналітика», «Рідкісні та цінні видання», «Аналітика РІЦ», «Література про Вінницьку область», «Календар знаменних і пам'ятних дат», «Голодомор», «Бібліотека», «Лядівський монастир», «Усна історія», «Оцифровані видання», «Красознавчі періодичні видання кінця ХІХ – початку ХХ ст.», персональних ЕБД «Василь Стус», «Михайло Коцюбинський та Вінниччина», «Гарас Шевченко та Вінниччина», «Михайло Грушевський і Вінниччина», «Микола Леонтович і Вінниччина», «Вінничани – учасники російсько-української війни», які є ключовим фактором для ефективного використання ресурсів бібліотеки.

Розглянута електронна бібліографія відзначається різноманітністю жанрів, характеризується вдосконаленням старих і пошуком нових форм задоволення інформаційних потреб користувачів є важливою частиною бібліотечної діяльності, що дає змогу ефективно забезпечувати доступність інформації для користувачів. Проаналізована електронна бібліографічна продукція, за авторською класифікацією електронних видань М. Женченко, яка є корисним інструментом для систематизації за типологічними кластерами електронних ресурсів та засвідчує важливість типологічної класифікації у контексті цифрової інформаційної сфери, що стає ключовим елементом інтеграції бібліотечних ресурсів у глобальне інформаційне середовище, забезпечуючи ефективний обмін знаннями та інформацією у сучасному суспільстві.

Констатовано увагу на тому, що цифрові компетентності не тільки стають важливим елементом сучасної професії бібліографа, але й визначають перспективи розвитку бібліотечної галузі в цілому, визначаючи їх як ключовий елемент професійної діяльності в інформаційному суспільстві. Встановлено, що в умовах інформаційного суспільства цифрова компетентність бібліографа є ключовою компонентою його професійної діяльності. Зазначено, що постійне оновлення та вдосконалення цифрових компетентностей стає необхідною умовою для успішної адаптації бібліотечних працівників до швидкозмінного технологічного середовища.

Впровадження новітніх інформаційних технологій, розширення професійної співпраці та формування цифрових навичок бібліографів сприятимуть підвищенню

ефективності науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки, зміцненню її ролі в науковому середовищі та забезпеченню конкурентоспроможності у глобальному інформаційному просторі, задоволенню інформаційно-знаннєвих потреб користувачів.

Наукова новизна очікуваних результатів полягає у тому, що уперше: з'ясовано стан наукового опрацювання теми, вивчено сукупність документів з питань науково-інформаційної, бібліографічної, інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотек, визначено внесок вчених в її дослідження; комплексно проаналізовано науково-бібліографічну діяльність Бібліотеки (1966–2022 рр.), що має свою спадкову бібліографічну традицію; введено до наукового обігу новий масив фактичного матеріалу, актуальні історіографічні здобутки; визначено основні історичні етапи науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки: 1) 1966–1990 рр.; 2) 1991–2022 рр. з двома періодами: 1991–1999; 2000–2022 рр.; виявлено специфіку, основні види, форми і тенденції науково-бібліографічної діяльності на кожному з етапів; простежено вплив впровадження нових ІКТ на інноваційний розвиток науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки; схарактеризовано ЕБД, проаналізовано електронну бібліографію в період впровадження і розвитку інформаційних технологій; сформульовано вимоги до бібліографа в контексті цифровізації, підкреслено цифрову компетентність як умову ефективної професійної діяльності сучасного бібліотечного фахівця.

Удосконалено наукові уявлення про історіографію питання та джерельну базу дослідження; визначено напрями формування ЕБД в умовах сучасних ІКТ.

Результати дослідження можуть бути використані в науковій та навчальній діяльності вищих навчальних закладів бібліотечного, документознавчого, інформаційного та культурологічного профілів, що сприятимуть подальшому розвитку українського бібліографознавства, трансформації змісту й впровадженню інновацій у науково-бібліографічну діяльність наукових та публічних бібліотек.

Ключові слова: бібліотека, інформаційні ресурси, інформаційні потреби користувачів, українська біографіка, персоналії, біобібліографія, електронні ресурси, цифровізація, цифрові компетенції, цифрова трансформація, національні стандарти, наукова комунікація, бази даних, наукометрична база даних.

SUMMARY

Antoniuk O. Y. Scientific and bibliographic activity of Vinnytsia Regional Universal Scientific Library named after V. Otamanovskyi in the context of formation and development of information and communication space of the region (1966–2022) – Qualifying scientific work in the form of a manuscript.

Thesis for the PhD Degree in the specialty 029 – «Information, Library and Archival Affairs» – V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, Kyiv, 2024.

The dissertation is a comprehensive study that comprehensively reveals the content of the main stages and characteristic features of the process of development of scientific and bibliographic activities of the Library of the region – information, cultural and educational, scientific and methodological, coordination center for libraries of all systems and departments of the region, the main book depository and depository of local history literature of Vinnytsia region.

Since obtaining the status of a scientific library in 1966, the Library's bibliographic activities have continued to develop and are a complex, dynamic, multi-element system, preserving its hereditary traditions. At each stage of its historical development, it has undergone conceptual changes in accordance with the socio-political situation, factors of accelerating scientific and technological progress and changes in the economic, social and political spheres. The period of Ukraine's independence, which coincides with the active introduction of new information technologies in librarianship, has seen significant changes in the content and forms of scientific, information and bibliographic activities. As one of the leading producers and suppliers of information products and services in Ukraine, the V. Otamanovsky VOUNL actively and persistently develops its research, information, bibliographic and publishing activities. The library creates databases, electronic catalogs and various bibliographic products. The analyzed scientific, bibliographic, and informational activities of the V. Otamanovskyi VOUNL testify to the transformation of the main functions of the scientific library and its gradual transformation into a powerful scientific, informational, cultural, and educational center of the region. The library is becoming a key center of interaction between territorial communities and an effective cultural institution in the modern information and communication infrastructure of the state. The use of electronic technologies in the digital society makes it possible to create new forms of preparation of

scientific and bibliographic publications, taking into account the development of various electronic resources of scientific and bibliographic products and preserve the cultural heritage of the region.

The historiographical discourse on the study, analysis, and systematization of relevant library science, bibliography, historical and local history materials, electronic resources, sources, and facts is systematized and characterized. The source base of the research is represented by diverse and varied sources.

On the basis of the established genre and type classification of the V. Otamanovsky VOUNB bibliographic products, the article analyzes the totality of bibliographic products prepared in 1966–1990, which reflects the economic, political, and social reality of Soviet society. These publications differ in purpose, subject matter, form, and information features. Current universal indexes, recommendation bibliographies of local history content, as well as thematic bibliographies on specific topical issues, branches of knowledge, and personal bibliographies were prepared. It should be added that a significant part of these publications are memos, reviews, tips, bookmarks, so they can be attributed to the so-called «small forms» of manuals that were actively used in the entire complex of the library's publishing activities.

The genre and type classification of the V. Otamanovskyi VOUNL bibliographic products for the period 1991–2022 showed that the most common are current indexes, personal (bibliographic), sectoral and thematic bibliographic indexes. The biobibliographic indexes are reflected in the series «Our Outstanding Countrymen», «Scientists of Our Region», «Creative Names of Vinnytsia Region», «Writers of Vinnytsia Region», «Cultural and Artistic Figures of the Region», «Health Care of Vinnytsia Region in Persons» and out-of-series publications. These series have become important sources of information about prominent personalities of the region and their contributions to various fields of science, culture, and art.

The article characterizes the accumulated experience of creation and functioning of in-house generation of digital databases covering a wide range of aspects of socio-political, cultural, historical, literary and artistic heritage, including thematic databases: «Book», «Analytics», «Rare and valuable books», «Analytics of R&V», «Literature about Vinnytsia region», «Calendar of significant and memorable dates», «Holodomor», «Library», «Liadiiv Monastery», «Oral history», «Digitized editions», «Local history periodicals of the late nineteenth and early twentieth centuries», personal digital databases «Vasyl Stus», «Mykhailo Kotsiubynskyi and Vinnytsia region», «Taras

Shevchenko and Vinnytsia region», «Mykhailo Hrushevskyi and Vinnytsia region», «Mykola Leontovych and Vinnytsia region», «Vinnytsia residents – participants of the Revolution of Dignity and Joint Forces Operation (ATO)», «Vinnytsia residents – participants of the russian-Ukrainian war», which are a key factor for the effective use of library resources.

The reviewed electronic bibliography is characterized by a variety of genres, is characterized by the improvement of old and the search for new forms of meeting the information needs of users is an important part of library activities, which allows to effectively ensure the availability of information to users. The article analyzes electronic bibliographic products, according to the author's classification of electronic publications by M. Zhenchenko, which is a useful tool for systematizing electronic resources by typological clusters and shows the importance of typological classification in the context of the digital information sphere, which is becoming a key element in the integration of library resources into the global information environment, ensuring the effective exchange of knowledge and information in modern society.

It is emphasized that digital competencies are not only becoming an important element of the modern profession of bibliographer, but also determine the prospects for the development of the library industry as a whole, defining them as a key element of professional activity in the information society. It has been established that in the information society, the digital competence of a bibliographer is a key component of his/her professional activity. It is noted that the constant updating and improvement of digital competencies is becoming a prerequisite for the successful adaptation of library workers to a rapidly changing technological environment.

The introduction of the latest information technologies, expansion of professional cooperation and development of digital skills of bibliographers will help to increase the efficiency of the Library's scientific and bibliographic activities, strengthen its role in the scientific environment and ensure competitiveness in the global information space, and meet the information and knowledge needs of users.

The scientific novelty of the expected results is that for the first time: the state of scientific study of the topic is clarified; a set of documents on the issues of scientific, information, bibliographic, information and communication activities of libraries is studied; the contribution of domestic and foreign scholars to its research is determined; the scientific and bibliographic activities of the Library (1966–2022) are comprehensively analyzed.), which has its own hereditary

bibliographic tradition; a new array of factual material, relevant historiographical achievements are introduced into scientific circulation; the main historical stages of the Library's scientific and bibliographic activity are determined: 1) 1966–1990; 2) 1991–2022 with two periods: 1991–1999; 2000–2022; the specifics, main types, forms and trends of scientific and bibliographic activities at each stage are revealed; the influence of the introduction of new ICTs on the innovative development of the Library's scientific and bibliographic activities is traced; the database is characterized, the electronic bibliography is analyzed during the period of introduction and development of information technologies; the requirements for a bibliographer in the context of digitalization are formulated, digital competence is emphasized as a condition for effective professional activity of a modern library specialist.

The scientific concepts of the historiography of the issue and the source base of the study have been improved; the directions of formation of electronic databases in the context of modern information and communication technologies have been determined.

The results of the research can be used in the scientific and educational activities of higher educational institutions of library, documentary, information and cultural profiles, which will contribute to the further development of Ukrainian bibliography, transformation of content and introduction of innovations in the scientific and bibliographic activities of scientific and public libraries.

Keywords: library, information resources, information needs of users, Ukrainian biography, personalities, biobibliography, electronic resources, digitalization, digital competencies, digital transformation, national standards, scientific communication, databases, scientometric database.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації у наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України

1. Антонюк О. Видова специфіка електронних краєзнавчих баз даних Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. 10. С. 10–21. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269439>
2. Антонюк О. Персональна електронна бібліографія ВОУНБ ім. В. Отамановського як джерело для вивчення життєдіяльності знаних діячів. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2023. 18. С. 10–32. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-18-10-32>
3. Антонюк О. Популяризація бібліографічної продукції як важливий складник рекламно-інформаційної діяльності бібліотек. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. 3. С. 42–48 DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290982>

Публікації в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку / або Європейського Союзу

4. Antonyuk O. Bibliographic activities as a part of formation of an information space of viynytsia region 1966–1986 (based on Vinnytsia regional universal scientific library named after K.A. Timiryazev). *European socio-legal and humanitarian studies*. 2021. № 1. P. 5–13.
5. Antoniuk O. Metabibliografia Biblioteki Narodowej im. V. Otamanowskiego jako podstawa do badania zasobów bibliograficznych region. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 1 (61). P. 38–43.

Публікації, що додатково відображають наукові результати

6. Антонюк О. Постать Івана Богуна крізь призму бібліографічного покажчика. *Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття*: матеріали Всеукр. наук.-краєзнав. конф., приуроч. 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном (м. Вінниця, 4 березня 2021 р.). Вінниця, 2021. С. 233–240.
7. Антонюк О. Електронна бібліотека як інформаційна платформа культурного надбання регіону. *Острозькі культурологічні читання*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 15 квітня 2021 р.). Острог, 2021. С. 82–84.
8. Антонюк О. Електронні бібліографічні ресурси регіональної наукової бібліотеки. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Четвертої міжнар. наук. конф., м. Київ, 20–22 травня 2021 р. Київ, 2021. С. 87–89.
9. Антонюк О. Друга світова війна у бібліографічних покажчиках Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тимірязєва. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 80-річчя початку німецько-радянської війни*: матеріали XXXII Вінницької Всеукр. наук. історико-краєзнав. конф. з міжнар. участю, 11 червня 2021 р. Вінниця, 2021. С. 301–306.
10. Антонюк О. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тимірязєва в історико-краєзнавчих дослідженнях науковця Сергія Гальчака. *Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення*: зб. доп. і повідомл. наук.-практ.

конф., м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р. Хмельницький, 2021. С 187–194. (До 120-річчя з часу заснування бібліотеки).

11. Романюк І. М., Антонюк О. Ю. Роль і значення сільських бібліотек України в 1950-ті – першій половині 1960-х рр. за матеріалами Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовтня 2021 р.)*. Київ, 2021. С. 514–517.
Здобувачу належить висвітлення діяльності сільських бібліотек у створенні 26-томного енциклопедичного видання «Історія міст і сіл УРСР».
12. Антонюк О. Ю. Електронні персональні бази даних наукової бібліотеки. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовтня 2021 р.)*. Київ, 2021. С. 361–364.
13. Антонюк О. Ю. Унікальність майбутнього видання (про науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років»). *Подільський книжник: альманах. Вип. 13 (2020 р.)* / уклад. Т. Р. Кароєва. Вінниця, 2021. С. 98–101.
14. Антонюк О. Ю. Проект «Велике читання» і бібліотека (Рік 2012): розділ. *Вінницька ОУНБ: інноваційний поступ продовжується (2007–2021 рр.)*: наук.-інформ. зб. / авт. кол.: Сенік Л. Б., Слотюк Г. М., Цимбалюк П. І. [та ін.]. Вінниця, 2022. С. 89–106. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinniczka-ounb-innovacijnij-postup-prodovzhuetsya> (дата звернення: 17.05.2023).
15. Antoniuk O. Oral history research fund and electronic database «Oral history» as parts of electronic memory of Ukraine. *Scientific Research and Innovation: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference, April 7–8, 2022. Dnipro, Ukraine*, P. 17–20.
16. Антонюк О. Ю. Місце бібліографічної продукції ВОУНБ ім. К. А. Тимірязєва у системі вивчення постаті Василя Стуса. *Василь Стус у контексті часу й вічності: матеріали наук.-практ. конф.: (до 84-ї річниці від дня народж. укр. поета, правозахисника, Героя України) 26 січня 2022 р.* Вінниця, 2022. [С. 74–78]. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vasil-stus-u-konteksti-chasu-j-vichnosti>
17. Антонюк О. Інформаційно-бібліографічне та електронне забезпечення дослідження Голодомору 1932–1933 рр. Вінницької ОУНБ. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.*: матеріали XXXIV Вінниц. Всеук. наук. історико-краєзнав. конф., 3 листопада 2022 р. Вінниця, 2022. С. 54–56.
18. Антонюк О. Цифрова компетентність та технології для бібліографів в контексті сучасних викликів. *Острозькі культурологічні читання: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 31 березня 2023 р.)*. Острог, 2023. С. 51–53.
19. Антонюк О. Промоція бібліографічної продукції як важливий чинник бібліографічної діяльності. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі: зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф. (м. Київ, 18–20 травня 2023 р.)*. Київ, 2023. С. 138–140.
20. Антонюк О. Краєзнавчі електронні ресурси як основа регіональних інформаційних джерел у цифровому суспільстві. *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього: IV наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.)*. Вінниця, 2023. С. 111–115. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4>.

Бібліографічні покажчики

21. Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років: до 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2021. 512 с.
22. Історія магдебурзького права у Вінниці [Електронний ресурс]: до 380-річчя з часу надання: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Центр історії Вінниці; уклад. О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/istoriya-magdeburzskogo-prava-u-vinniczi> (дата звернення: 17.05.2024).
23. З поглядом у минуле та сьогодення історії: до 60-річчя від дня народж. науковця Івана Мироновича Романюка: біобібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця: Балюк І. Б, 2022. 180 с. (Вчені нашого краю). Електрон. версія. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/z-poglyadom-u-minule-ta-sogodennya-istoriii> (дата звернення: 17.05.2022).
24. Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022) [Електронний ресурс]: метабібліогр. посіб. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/metabibliografiya-vinniczkoii-oblasnoii-universalnoii-naukovoi-biblioteki> (дата звернення: 17.05.2022).

Праці, що додатково висвітлюють зміст дисертації

25. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2021 року [Електронний ресурс]: хронол. довід. / уклад. О. Ю. Антонюк; Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2021-roku> (дата звернення: 17.05.2023).
26. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2022 року [Електронний ресурс]: хронол. довід. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2021. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2022-roku> (дата звернення: 17.05.2023).
27. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2023 року [Електронний ресурс]: хронол. довід. / уклад. О. Ю. Антонюк; Департамент гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін.; Вінниц. ОУНБ. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2023-roku> (дата звернення: 17.05.2023).

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	14
ВСТУП	15
РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ ГЕНЕЗИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	22
1.1. Стан наукової розробки питання та джерельна база дослідження	22
1.2. Методологічні засади дослідження	46
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	54
РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАУКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 1966–1990 рр. ХХ ст.	56
2.1. Організаційні засади становлення науково-бібліографічної діяльності	56
2.2. Науково-бібліографічна діяльність: жанрово-видовий склад бібліографічної продукції	79
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	94
РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК НАУКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОБУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ 1991–2022 рр.	97
3.1. Характерні особливості поступу науково-бібліографічної діяльності 1991–1999 рр.	97
3.2. Науково-бібліографічна діяльність в умовах інформаційно-електронних трансформацій 2000–2022 рр.	114
3.3. Електронні бібліографічні ресурси – складники інформаційно-знанневого простору регіону	138
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	176
ВИСНОВКИ	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	189
ДОДАТКИ	273

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АРМ – автоматизовані робочі місця

ВОУНБ ім. В. Отамановського – Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського

ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва – Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва

ДАВіО – Державний архів Вінницької області

ДРБ – Державна республіканська бібліотека УРСР ім. КПРС

ЕБ – електронна бібліотека

ЕБД – електронна база даних

ЕК – електронний каталог

ЗМІ – засоби масової інформації

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

ІРБІС – автоматизована бібліотечно-інформаційна система «Інтегрована розширювана бібліотечно-інформаційна система»

НОП – наукова організація праці

ОУНБ – обласна універсальна наукова бібліотека

РіЦ – відділ рідкісних і цінних видань

ЦБС – Центральна бібліотечна система

ЦДАВО України – Центральний державний архів вищих органів влади та управління України

ЦРБ – центральна районна бібліотека

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дисертаційного дослідження. Національна бібліографія в сучасних умовах виконує не лише традиційні функції збору, опрацювання та розповсюдження інформації, але й стає важливим інструментом для забезпечення доступу до знань та висвітлення культурних, соціальних й економічних аспектів суспільного життя. Використання сучасних наукових підходів та технологій цифрового суспільства в бібліографічній діяльності дає змогу створювати не лише комплексні бібліографічні ресурси, але й розвивати інтелектуальні системи, що допомагають у пошуку та аналізі інформації, багатоаспектному задоволенні інформаційних запитів користувачів.

Регіональний підхід у дослідженні бібліографічної діяльності дає змогу простежити особливості та відмінності, що впливають на функціонування бібліотек, дозволяє розробляти та впроваджувати адаптовані стратегії розвитку, які враховують локальні умови та інформаційно-знаннєві потреби, що значно розширюють можливості використання бібліографічних ресурсів. Зіставлення результатів регіональних досліджень з національними тенденціями сприяє формуванню цілісної картини розвитку бібліографічної діяльності в Україні.

Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека імені Валентина Отамановського¹ як одна із провідного інформаційного, соціокультурного центру регіону, активно й наполегливо розвиває власну науково-інформаційну, видавничу діяльність – створює електронні інформаційні, бібліографічні ресурси, зокрема ЕК, ЕБД також бібліографічну продукцію. Аналіз науково-інформаційної та бібліографічної діяльності Бібліотеки засвідчує трансформацію основних функцій наукової бібліотеки, поступове перетворення її на потужний науково-інформаційний центр регіону, основний осередок взаємодії територіальних спільнот, дієву ланку сучасної інформаційно-комунікаційної

¹ Надалі у праці Вінницьку обласну універсальну наукову бібліотеку імені В. Отамановського для уніфікації назви називаємо Бібліотека, через те що, установа від часу заснування неодноразово змінювала назву: Вінницька міська Гоголівська бібліотека (від 1907 р.), присвоєно ім'я К. А. Тімірязєва (1923), бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва надано статус обласної (від 1934), бібліотека отримала статус наукової (1966), Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека (від 29.07.2022), Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. Валентина Отамановського (від 25.11.2022).

інфраструктури держави. Саме збереження історико-культурної спадщини та формування регіональної ідентичності, що є ключовими компонентами, особливо в умовах ведення бойових дій, інформаційного протистояння й утвердження суб'єктності України та українців у світовому масштабі що є надзвичайно важливим для майбутнього розвитку держави.

Зазначимо, Бібліотека заснована у 1907 р. Саме підвалини розвитку як наукової установи були закладені у 20-30 рр. ХХ ст. Цьому сприяла діяльність Кабінету виучування Поділля, який діяв упродовж 1924–1930 рр. при Бібліотеці (створений на громадських засадах за ініціативи директора філії Всенародної бібліотеки України при Всеукраїнській Академії наук В. Отамановським). Встановлено, що вивчення окремих питань розвитку краєзнавства Поділля, краєзнавчої бібліографії Поділля 20-30-х рр. ХХ ст., дослідження та висвітлення життя та діяльності «вінницького періоду» В. Отамановського перебувало в центрі уваги численних учених, краєзнавців (Л. Баженов, Т. Бульба, В. Воловик, С. Гальчак, Л. Кароєва, С. Кот, Т. Соломонова (Кароєва), В. Прокопчук, І. Робак, В. Савчук, З. Савчук, Л. Шпильова, М. Шлеймович та ін.).

Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського на сьогодні в умовах інформаційного суспільства, перетворюється на багатofункціональний центр самореалізації, навчання, розвитку та комунікації. Це насамперед доступ до інформаційних ресурсів, що належать іншим суб'єктам інформаційного простору, створення електронних інформаційних ресурсів – вебсайти, вебпортали, бібліографічна продукція, оцифровані документи. Під впливом процесів інформатизації суспільства, бібліотека зазнає суттєвих трансформацій у своїх традиційних функціях, здійснюючи глибоке переосмислення своєї діяльності та зміщуючи акцент у інформаційно-бібліографічному обслуговуванні на інформаційно-комунікаційний аспект, задовольняючи потреби користувачів, сприяючи збереженню культурної спадщини регіону.

У цьому контексті заслуговує на увагу історія науково-бібліографічної діяльності Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського, що не була об'єктом окремого, спеціального наукового дослідження. Комплексне вивчення науково-бібліографічної діяльності важливе не лише тому, що Бібліотека одна з провідних обласних бібліотек УРСР та незалежної України, але й у врахуванні спадковості традицій, які

зародилися на етапі її заснування і стали системними з набуттям статусу наукової Бібліотеки. Водночас дослідження науково-бібліографічної діяльності дає змогу розширити панораму регіональної бібліографії, зрозуміти її роль та значення у бібліографічному, інформаційно-комунікаційному просторі Вінниччини, України загалом та служить дієвим засобом збереження культурної спадщини регіону.

Мета дослідження – виявити особливості становлення та розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки як науково-інформаційного та культурно-просвітницького центру регіону та визначити перспективні напрями її розвитку.

Відповідно до поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**:

- з'ясувати стан наукового опрацювання теми, систематизувати джерельну базу та окреслити методологічний інструментарій дослідження;
- визначити історичні етапи у розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки 1) 1966–1990 рр.; 2) 1991–2022 рр. з двома періодами: 1991–1999; 2000–2022 рр.;
- простежити еволюцію розвитку видів та жанрів науково-бібліографічної продукції (1966–2022 рр.);
- розглянути впровадження нових інформаційних технологій у діяльність Бібліотеки, встановити їхній вплив на зростання значення науково-бібліографічної діяльності в задоволенні інформаційно-знаннєвих потреб користувачів;
- розглянути цифрову компетентність бібліографа як умову ефективності професійної діяльності;
- схарактеризувати ЕБД, проаналізувати електронні бібліографічні продукти власної генерації як складників мережевої репрезентації в інформаційно-знаннєвому просторі регіону;
- визначити напрями розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки в системі науково-інформаційних комунікацій регіону і держави.

Об'єктом дослідження є науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки упродовж 1966–2022 рр.

Предметом дослідження є науково-бібліографічна продукція, спрямована на задоволення інформаційно-знаннєвих потреб користувачів.

Науково-бібліографічна діяльність розглядається нами як галузь інформаційної діяльності, яка об'єднує практичну, науково-дослідну, освітню та управлінську діяльність, спрямовану на створення, опрацювання, збереження та поширення бібліографічної інформації для ефективного задоволення інформаційно-знансєвих потреб користувачів (суспільства).

Хронологічні межі роботи. Наукове дослідження охоплює період 1966–2022 рр. Нижня межа роботи 1966 р. зумовлена отриманням статусу наукової Вінницької обласній бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва. Верхньою межею є дата 115-річчя з часу заснування Бібліотеки. В окремих випадках авторка виходить за нижню хронологічну межу, адже аспекти організації науково-бібліографічної діяльності формувалися дещо раніше з часу надання Бібліотеці статусу наукової.

Методологічні аспекти дослідження. Методологія дисертаційної роботи зумовлена потребою з'ясування особливостей історичного розвитку, функціонування науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки. Вона охоплює загальнонаукові методи: системний, структурно-функціональний, історичний, інституційний та діяльнісний, при використанні яких застосовувались функціональний, порівняльний, історіографічний, Залучено історичний, історико-порівняльний, хронологічно-ретроспективний, структурно-функціональний методи, а також спеціальні – бібліографічний, інформаційний, джерелознавчий, методи класифікації, наукової реконструкції бібліографічної продукції, моделювання, статистичний тощо. Важливого значення набувають методи соціальних комунікацій, бібліотекознавства, книгознавства, бібліографознавства, інформології.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше*:

- з'ясовано стан наукового опрацювання теми, вивчено сукупність документів з питань науково-інформаційної, бібліографічної, інформаційно-комунікаційної діяльності Бібліотеки, визначено внесок вчених в її дослідження;
- комплексно проаналізовано науково-бібліографічну діяльність Бібліотеки (1966–2022 рр.), що має свою спадкову бібліографічну традицію;
- введено до наукового обігу новий масив фактичного матеріалу, актуальні історіографічні здобутки;

- визначено основні історичні етапи науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки: 1) 1966–1990 рр.; 2) 1991–2022 рр. з двома періодами: 1991–1999; 2000–2022 рр.;
- виявлено специфіку, основні види, форми і тенденції науково-бібліографічної діяльності на кожному з етапів;
- простежено вплив впровадження нових ІКТ на інноваційний розвиток науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки;
- схарактеризовано ЕБД, проаналізовано електронну бібліографію в період впровадження і розвитку інформаційних технологій;
- сформульовано вимоги до бібліографа в контексті цифровізації, підкреслено цифрову компетентність як умову ефективної професійної діяльності сучасного бібліотечного фахівця.

Удосконалено наукові уявлення про історіографію питання та джерельну базу дослідження; визначено напрями формування ЕБД в умовах сучасних ІКТ.

Практичне значення результатів дослідження можуть бути використані в науковій та навчальній діяльності вищих навчальних закладів бібліотечного, документознавчого, інформаційного та культурологічного профілів, що сприятимуть подальшому розвитку українського бібліографознавства, трансформації змісту й впровадженню інновацій у науково-бібліографічну діяльність наукових та публічних бібліотек.

Результати дослідження впроваджено в освітній, культурний процес ВОУНБ ім. В. Отамановського (довідка № вих.-237 від 03.06.2024 р.), Вінницького обласного навчально-методичного центру галузі культури, мистецтв та туризму (довідка № 108 від 19.04.2024 р.), Гульчинського фахового коледжу культури (довідка № 212 від 11.06.2024 р.) (див. додаток Б).

Особистий внесок здобувача. Дисертація, опубліковані наукові статті, в яких викладено основні положення та висновки дисертації, одержано здобувачкою самостійно, як результат ґрунтовного опрацювання значного масиву матеріалів, документів, електронних ресурсів.

Апробація матеріалів дисертації. З метою розроблення та вдосконалення наукової концепції, рішення поставленої проблеми та апробації отриманих проміжних та остаточних результатів дослідження, результати дослідження доповідалися та обговорювалися на таких

наукових, науково-практичних, науково-краєзнавчих конференціях: Всеукраїнській науково-краєзнавчій конференції, приуроченій 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном «Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття» (м. Вінниця, 2021), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 15 квітня 2021), Міжнародній науковій конференції «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, 20–22 травня 2021 р.), XXXII Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина в роки Другої світової війни: до 80-річчя початку німецько-радянської війни» (м. Вінниця, 11 червня 2021 р.), Науково-практичній конференції «Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення» (м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р.), Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями» (м. Київ, 5–7 жовтня 2021 р.), Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference «Scientific Research and Innovation» (м. Дніпро, 7–8 квітня 2022 р.), Науково-практичній конференції «Василь Стус у контексті часу й вічності» (м. Вінниця, 26 січня 2022 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Усна історія: теорія, практика та перспективи» (м. Вінниця, 25–26 жовтня 2022 р.), XXXIV Вінницькій Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.» (м. Вінниця, 3 листопада 2022 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.), IV науково-практичній конференції «Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього» (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.) (див. додаток А, Б).

Здобувачка є укладачем з 2013 р. щорічного хронологічного довідника «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини ... року» (10 вип., 2013–2022).

Здобувачка брала участь у навчальному візиті «Development of community archives in Ukraine», що проходив у Польщі (28.11–3.12.2022).

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 27 наукових публікаціях, серед яких 3 наукові статті у провідних фахових виданнях, визначених МОН України, 2 статті у наукових виданнях зарубіжних держав, які входять до Організації економічного

співробітництва та розвитку та Європейського Союзу (Румунія, Польща), 15 матеріалів матеріали міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, 7 матеріалів (хронологічні довідники, бібліографічні видання) додатково висвітлюють результати дослідження (Додаток А).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з титульного аркуша, анотації українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача за темою роботи, змісту, переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків наприкінці розділів і загальних висновків, списку використаних джерел (823 найменувань), додатків. Загальний обсяг роботи – 297 сторінок, основний текст становить 188 сторінок.

РОЗДІЛ 1. ІСТОРИОГРАФІЯ ГЕНЕЗИ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки питання та джерельна база дослідження

Науково-бібліографічна діяльність є важливим, невіддільним, самостійним напрямом для будь-якої бібліотеки, що водночас пронизує всі бібліотечні процеси. З огляду на те, що Бібліотека все активніше входить до складу регіонального, національного, світового інформаційного простору, роль бібліографічної діяльності все більш посилюється.

Теоретико-методологічні дослідження науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки ґрунтуються на наукових розробках сучасних науковців, організаторів бібліотечної справи, чинних державних стандартів, присвячених актуальним напрямам інформаційної, науково-бібліографічної діяльності.

Під час наукового дослідження постійно виникає потреба в усталеному, чіткому визначенні того чи іншого терміну або поняття.

Так, у стандарті «ДСТУ 7448:2013: Інформація та документація Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять» бібліографічна діяльність трактується як сфера інформаційної діяльності, спрямована на задоволення потреб користувачів у бібліографічній інформації [201].

Аналогічне визначення зустрічаємо в електронній енциклопедії «Українська бібліотечна енциклопедія» лише із зауваженням, що ґрунтовна стаття знаходиться в процесі розробки [117].

Г. Швецова-Водка підкреслює, що бібліографічна діяльність є складною системою, яка об'єднує різні види діяльності, включаючи практичну, науково-дослідну, педагогічну та управлінську. Це визначення акцентує увагу на мультидисциплінарному характері бібліографічної діяльності, що свідчить про її широкий спектр функцій та завдань. Практична діяльність охоплює щоденні процеси, пов'язані з упорядкуванням та каталогізацією бібліографічної інформації. Науково-дослідна діяльність, своєю чергою, передбачає проведення досліджень, розроблення нових методик, що оптимізують роботу

з бібліографічною інформацією, формують теоретичні основи даної галузі. Педагогічний аспект містить в собі навчання користувачів навичкам ефективного пошуку та використання бібліографічної інформації, що сприяє розвитку інформаційної культури в суспільстві. Управлінська діяльність реалізується через розробку стратегій та політик, які регулюють функціонування бібліографічних систем і забезпечують їх адаптацію до змінюваних потреб користувачів. Таким чином, бібліографічна діяльність, згідно з визначенням Г. Швецової-Водки, є не лише механізмом виробництва та підтримання бібліографічної інформації, але й системою, що функціонує в контексті взаємодії різних видів діяльності. Це підкреслює важливість координації зусиль у всіх зазначених аспектах для досягнення ефективності в організації, зберіганні та поширенні бібліографічних знань у суспільстві, що, своєю чергою, підтримує загальні інформаційні потреби й сприяє розвитку освіти, науки та культури [514, с. 55].

Д. Устиновський визначає науково-бібліографічну діяльність як специфічну сферу інформаційної діяльності, що спрямована на задоволення потреб користувачів в бібліографічній інформації. Основними аспектами якої є створення науково-бібліографічних видань, що забезпечують структурований доступ до необхідної інформації для навчання й досліджень та підкреслює важливість теоретико-методичного забезпечення, яке визначає стандарти й рекомендації для роботи з бібліографічними ресурсами, що впливають на якість та ефективність обслуговування користувачів. Таким чином, підхід Д. Устиновського вказує на необхідність не лише створення, а й систематизації інформації, що дозволяє користувачам ефективно знаходити та використовувати бібліографічні ресурси [493].

О. Збанацька, виокремлює бібліографічну діяльність як сукупність процесів виробництва та поширення бібліографічної інформації. Це визначення підкреслює динамічний характер бібліографічної діяльності, що охоплює весь цикл – від створення інформаційних продуктів до їх поширення серед цільової аудиторії. О. Збанацька акцентує увагу на активній ролі бібліографів, які не тільки збирають і систематизують інформацію, а й займаються її популяризацією та доступністю для кінцевих користувачів [226].

Трактування Д. Устиновського, О. Збанацької формують цілісне уявлення про бібліографічну діяльність як багатогранну систему, в якій поєднуються елементи

теоретичного обґрунтування, практичної реалізації та здатності оперативно задовольняти інформаційні потреби користувачів.

Загалом дані думки шановних вчених вказують на те, що науково-бібліографічна діяльність є невід'ємною частиною інформаційної екосистеми, що грає ключову роль у розвитку наукових досліджень, освіти та культури, забезпечуючи інтеграцію знань і доступ до інформаційних ресурсів.

Таким чином, у своїй дисертації ми спираємося на визначення «науково-бібліографічної діяльності», викладене у працях провідних науковців і фахівців бібліотечної справи. Отже, науково-бібліографічна діяльність розглядається нами як галузь інформаційної діяльності, яка об'єднує практичну, науково-дослідну, освітню та управлінську діяльність, спрямовану на створення, збереження, опрацювання та поширення бібліографічної інформації для ефективного задоволення інформаційно-знаннєвих потреб користувачів (суспільства).

Переосмислення сучасних завдань та перспектив бібліографічної діяльності Бібліотеки робить особливо актуальним дослідження її розвитку. На сьогодні не існує цілісного наукового дослідження, присвяченого розвитку науково-бібліографічної діяльності наукової обласної Бібліотеки. За хронологічним принципом описано наукову історіографію за темою дослідження, яка зосереджена на працях радянського періоду та відновлення Незалежності України. Вони відрізняються джерельною базою, метою, напрямом дослідження, колом проблем, питань, на яких зосереджено увагу авторів, зазначенням аналізом позитивних досягнень й недоліків.

Зважаючи на специфіку теми дослідження, джерелознавча база із вивчення, аналізу й систематизації бібліотекознавчих, бібліографознавчих, історико-краєзнавчих матеріалів, електронних ресурсів, можна умовно систематизувати за такими групами:

1) узагальнені праці науковців з української бібліографії, які розкривають особливості становлення та розвитку науково-бібліографічної діяльності, висвітлюють її специфіку в Україні, радянській та незалежній;

2) праці, публікації, присвячені історії Бібліотеки, де розглядаються окремі періоди науково-бібліографічної діяльності, внесок окремих бібліографів та фахівців Бібліотеки,

бібліографічна продукція Бібліотеки, історико-краєзнавчі дослідження; власні електронні ресурси Бібліотеки.

Групу наукових праць умовно можна поділити на два етапи:

- перший – 1966–1990 рр.;
- другий – 1991–2022 рр.

Праці, опубліковані упродовж першого етапу ідеалізували політику радянської влади в галузі бібліотекознавства, бібліографознавства та її позитивні досягнення в побудові соціалістичного суспільства серед населення. В історичних дослідженнях діяльність культурно-освітніх установ, зокрема бібліотек, розглядалися як інструменти ідеологічної пропаганди. Другий етап зосереджувався на відродженні національної бібліографії, трансформаційних процесах історії української бібліографії, дослідженні науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки та її ролі.

Особливістю історіографії радянського періоду є те, що предметом наукового аналізу ставали процеси розроблення теоретичних питань українського бібліографознавства, організаційно-методичних питань бібліографічної діяльності, розвитку технології та методики бібліографування та бібліографічного обслуговування, вивчення довідково-бібліографічної діяльності. Монографії, колективні праці, наукові статті збагачувалися новим фактичним матеріалом, а питання розвитку української бібліографії вписувалися в загальний процес культурного будівництва в радянський період. На думку науковиці Т. Добко «українське бібліографознавство перебувало в тіні радянського» [190, с. 40].

У 1969 р. з'явилася праця історика, дослідника історії української бібліографії. М. Гуменюка «Українські бібліографи XIX – початку XX ст.: нариси про життя та діяльність» [175], яка стала подією в культурному житті, бо це була перша монографія в Україні з історії бібліографії дожовтневого періоду. Не менш значущою є праця Н. Королевич [263]. Історію українського радянського бібліографознавства розглянуто в дослідженні С. Сороковської [457], висвітлення роботи бібліографічних центрів УРСР – республіканської та обласних бібліотек повоєнного періоду, особливо рекомендаційної, краєзнавчої бібліографії відображено у дослідженнях В. Бабича, О. Клименка [103–107], Є. Бабич [109; 110]. Посібники з історії бібліографії, з історії бібліографії для студентів інститутів культури [150; 483; 131] містять значний фактичний матеріал, проте є

заідеологізованими. Важливим джерелом знань є монографія І. Корнейчика, що дає можливість краще оцінити еволюцію української культури її взаємодію з глобальними та регіональними культурними тенденціями та вплив ідеологічних та політичних чинників на ці процеси [262].

У радянський період публікації з еволюції української національної бібліографії переважно мали характер історичних нарисів та оглядів, викладених з позицій радянського бачення подій, фактів. Незважаючи на ідеологічні обмеження, у бібліотечних установах формувалася нова генерація бібліографознавців, яка наприкінці 1980-х років почала теоретичну розробку та практичне створення національної бібліографії, репертуару української книги та документальної україніки.

Після відновлення незалежності України вітчизняна історіографія вступила в новий етап свого розвитку. Власне, розпочалося переосмислення процесу становлення й розвитку української бібліографії. Помітних змін зазнала й тематика наукових праць, значно розширився доступ науковців до архівних фондів, з'явилась реальна можливість повніше, об'єктивно і неупереджено висвітлювати історичні процеси та події. Новий імпульс отримав і розвиток української бібліографії. Цей період характеризується формуванням та розбудовою національного бібліографознавства. Знаковою подією, що започаткувала цей процес, стало проведення в червні 1992 р. першого Всеукраїнського конгресу бібліотекарів, на якому вчені та практики акцентували увагу на необхідності незаангажованого дослідження тем, що раніше не отримували належної уваги, зокрема, історії вітчизняної бібліотекознавчої думки, процесів формування і розвитку окремих бібліотек, історії розвитку бібліотечної мережі в регіонах, а також вивчення особистостей видатних діячів бібліотечної справи та бібліографії. Ця спрямованість на вивільнення досліджень від ідеологічних нашарувань стала визначальним чинником у формуванні сучасного бібліотекознавства в Україні [227, с. 32–36].

Теоретичні, історичні, методичні та організаційні аспекти національної бібліографії у своїх працях розглядали науковці та практики І. Вовченко, М. Геращенко, П. Голобуцький, Л. Гольденберг, Л. Грузинова, Я. Дашкевич, Т. Добко, Л. Дубровіна, Р. Жданова, В. Загуменна, С. Зворський, Л. Ільницька, В. Кононенко, Н. Королевич, І. Лиханова,

В. Лутовина, І. Негрейчук, В. Омельчук, О. Онищенко, В. Патока, М. Романюк, М. Сенченко, Д. Устиновський, Г. Швецова-Водка та ін.

Розвиток вітчизняного бібліографознавства, зосереджений на його історичному аспекті, що включає розкриття минулого досвіду бібліографічної діяльності, визначення основних етапів розвитку різних видів бібліографії та висвітлення української бібліографії як явища національної культури, простежується в дослідженнях Т. Добко [188–195], В. Лутовина [289–291], М. Сенченка [440–442]. На здобутках і проблемах сучасної бібліографічної науки акцентували увагу Л. Глазунова [160–163], Т. Заморіна [224; 225], Н. Кушнарєнко [276], М. Слободяник [449], О. Онищенко [346–350], В. Патока [356] та ін. Їхні дослідження висвітлюють досягнення вітчизняної бібліографії, а також існуючі виклики та проблеми, що потребують вирішення для подальшого розвитку галузі. Таким чином, наукові дослідження вітчизняного бібліографознавства демонструють його багатогранність і важливість для розвитку національної культури та науки.

Першою спробою комплексного аналізу вітчизняної бібліотечно-бібліографічної науки в першому десятилітті незалежної України є стаття М. Слободяника, що базується на фундаментальних наукових джерелах. Відзначено розбудову наукової інфраструктури: створення аспірантур, спеціалізованих рад із захисту дисертацій, фахової періодики та проведення наукових конференцій. Пріоритетними напрямками стали національна бібліографія, інформаційно-бібліографічне обслуговування, аналіз бібліографічної продукції [449, с. 6–13]. В іншій статті, аналізуючи історичну ретроспективу функціонування бібліотек, М. Слободяник окреслює перспективи їх розвитку в сучасній Україні [500, с. 13–18].

С. Зворський акцентував увагу на розвитку історико-бібліотечних досліджень, послідовних змінах у змісті та структурі науки відповідно до соціально-культурних умов і теоретико-методологічних підходів [227, с. 32–36]. В. Омельчук здійснив значний внесок у формулювання теоретичних основ національної бібліографії, розглядаючи її як форму багатовікової пам'яті народу. На його думку, національна бібліографія виступає не лише як засіб обміну й збагачення культурних досягнень, але й як важливий інструмент інформаційного забезпечення, що сприяє вирішенню економічних і політичних питань на

національному та міжнародному рівнях. Це підкреслює роль бібліографії в контексті розвитку суспільства та його інтеграції у світове інформаційне середовище [342–344].

Значним внеском в історичне дослідження бібліотек України є праця Л. Дубровіної, О. Онищенко, які відобразили у своїй монографії історію бібліотечних установ України у ХХ ст. [349]. Автори висвітлюють розвиток і долю бібліотек у різних суспільно-політичних умовах, зміни в організації книгозбірень, їх роль у суспільстві, традиції та інновації в діяльності, формування бібліотечної мережі, культурно-інформаційну та видавничу діяльність. Дослідження охоплює бібліографічну діяльність обласних бібліотек та основні напрацювання періоду незалежності України, акцентуючи на концептуальних питаннях національної бібліографії та українського бібліографічного репертуару.

Заслуговує на увагу дослідження низки науковців, в яких розкрито динаміку бібліографознавчої думки в Україні від її витоків до перетворення в справжню науку. Так, Н. Рибчинська наголошує на самостійному статусі бібліографознавства, котре здобуло і пройшло через шість послідовних періодів [412]. М. Геращенко розглядав проблеми історії та періодизації розвитку національної бібліографії України [159]. В. Загуменна послідовно висвітлює здобутки та перспективи національної бібліографії за десятиріччя, що минуло від часу проведення наукової конференції «Національна бібліографія України: стан і тенденції розвитку» (1994), зазначила прогрес у розвитку національного бібліографічного репертуару та у галузі державної реєстрації видань, що публікуються в Україні, вказала на ряд невирішених питань, зокрема теоретико-методологічні, термінологічні та основні принципи обліку в національній бібліографії, які залишилися невизначеними в період 90-х років [221].

В умовах формування інтелектуального та духовного поля суспільства, посилення авторитету України в глобальному інформаційному просторі вимагало створення повної національної бібліографії, яка б відображала історичний розвиток нації. Таким чином, національна бібліографія не лише слугувала індикатором культурних та історичних процесів, але й сприяла формуванню національної ідентичності в контексті світового інформаційного середовища.

Особливу увагу викликає публікація Т. Добко та Л. Пономаренко, в якій здійснено аналіз досвіду 1990–2000-х років. У роботі акцентується значення осмислення та вивчення

методико-теоретичних засад формування національної системи рукописної, архівної та книжкової україніки. Бібліографічна діяльність і бібліографування документів бібліотек були визначальними складовими цієї системи, що орієнтує на розробку актуальних проблем на сучасному етапі та робить цю працю особливо визначальною в методологічному плані [193]. Вважаємо думку авторів правомірною, оскільки дослідження науково-бібліографічної діяльності включало світоглядно-змістовний, організаційно-структурний, національний аспекти.

Теоретичні підвалини бібліографії в Україні репрезентувала Г. Швецова-Водка. У її доробку чимало статей і рецензій, навчально-методичний посібники, підручники, словник [511–514]. Аналогічні за своєю концептуальністю посібники М. Романюка [426; 427], М. Женченко [212–214]. Заслуговує також на увагу навчальний посібник з бібліографознавства для дистанційного навчання І. Ломачинської [334] та навчальний посібник В. Загуменної «Зарубіжна бібліографія» [220].

Середина 80-х років ХХ ст. збігається з активним процесом національного відродження, що базується на національній культурі, вивченням ролі масових бібліотек у культурному розвитку українського суспільства. Серед досліджень значне місце посідає кандидатська дисертація Т. Добко [191].

У монографії Т. Добко відображено становлення та розвиток довідково-бібліографічної діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Львівської національної наукової бібліотеки імені В. Стефаника та інших наукових бібліотек України. Авторка приділила значну увагу бібліографічній діяльності, а саме, провівши паралель та наголосивши на елементах творчості у професійній діяльності бібліографа: «бібліографічна діяльність є творчою професією. Творча діяльність як елемент духовності приносить моральне задоволення від наданої інформаційної послуги, знайденої за запитом користувача релевантної інформації, що ґрунтується насамперед на знаннях джерельної бази, досвіді, вмінні аналітично мислити, практичних навичках та інтуїції», акцентувавши увагу саме на чотирьох основних аспектах творчості: «творча ситуація, творча особистість, творчий процес і результати творчості» [190, с. 286–293].

Дослідження еволюції процесів інформатизації наукових бібліотек України протягом періоду з 80-х років ХХ століття по теперішній час є досить важливим аспектом вивчення

історії впровадження інформаційних технологій у науково-бібліографічну діяльність держави. У статті О. Онищенко розглянуто тенденції розвитку бібліотечної справи в 90-х рр. ХХ ст., бібліотечна нормативна база, вдосконалення системи бібліотек, створення нової інфраструктури, розвиток фахової періодики, інформатизацію, формування електронних ресурсів та бібліотек, активізацію використання фондів, нові умови управління та матеріально-технічного забезпечення [347, с. 12–23]. О. Кириленко [246] О. Ісаєнко [237] зосереджені на розвитку та змісті наукових уявлень про бібліотечні технології в Україні упродовж 1980–2007 рр. О. Пашков вивчав джерельну базу історії автоматизації бібліотек, виявляючи історичну специфіку процесів автоматизації, зумовлену соціальними, економічними та технологічними факторами [357]. Дисертаційне дослідження Л. Трачук присвячене аналізу тенденцій комп'ютеризації бібліографічної діяльності в Україні періоду з 1991–2009 рр., де визначаються основні етапи теоретичного осмислення й практичного впровадження комп'ютерних технологій у бібліотечну справу [477].

Відділ історичного краєзнавства Національної історичної бібліотеки України систематично проводив цілеспрямований моніторинг краєзнавчих ресурсів ОУНБ України. Його результати склали підґрунтя для комплексного методичного посібника «Краєзнавча діяльність бібліотек». Узагальнені наслідки кожного етапу дослідження, зокрема ВОУНБ ім. В. Отамановського, висвітлювалися на його сторінках [268].

Науково-дослідна діяльність бібліотек України, різноматичні, основні результати загальнодержавних, регіональних і локальних досліджень оприлюднено у виданні «Огляд науково-дослідної роботи бібліотек та закладів вищої освіти сфери культури України» [340–341]. Джерельною базою слугували матеріали бібліотекознавчих, бібліографознавчих, історико-книгознавчих, соціологічних, історичних та інших досліджень, автореферати докторських і кандидатських дисертацій, відповідні публікації національних, державних, наукових та обласних бібліотек різної відомчої підпорядкованості, закладів вищої освіти сфери культури, а також щорічні звіти ОУНБ (розділи про виконувану ними науково-дослідну роботу), які надсилалися до Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого.

Для дослідження бібліотечного краєзнавства цікавим є видання І. Міляевич [320]. Як зазначила В. Кисельова у своїй рецензії на це видання: «Підручник оснований на

глибокому аналізі краєзнавчого сегменту джерельної бази з історії української бібліографії» [247, с. 10–20].

Т. Бульбою було проведено узагальнення досвіду бібліографічної діяльності регіону Поділля, що включало комплексний аналіз бібліографічних посібників, присвячених цьому краю, а також методик їх складання, детально охарактеризовано внесок наукових та громадських організацій, а також окремих осіб у процес створення цих посібників. Бібліотека аналізувалася в контексті краєзнавчої бібліографії Поділля [130].

Актуалізація питань цифрового представлення краєзнавчих матеріалів в Інтернеті свідчить про важливість адаптації культурної та історичної інформації до сучасних вимог та тенденцій. Зокрема С. Онищенком, розглянуто ресурсне наповнення сайтів ОУНБ в краєзнавчому аспекті та акцентовано на необхідності професійних рекомендацій щодо подальшого розвитку краєзнавчої роботи, вдосконалення віртуального бібліотечного простору [350, с. 18–22].

М. Кузнєцова в 2009 р. оприлюднила результати аналізу системних елементів інформації з краєзнавства на вебсайтах обласних бібліотек, зокрема проаналізовані ресурси Бібліотеки, ЕБД: «Аналітичний опис статей», «Книга», «Ретро каталог»; «Література про Вінницьку область», «Краєзнавчі видання», «Регіональні ресурси» (станом на вересень 2009 р.) та вказано переваги та недоліки, однак цілісна система електронних ресурсів з краєзнавства дозволяє стверджувати про високий рівень стану краєзнавчого потенціалу кожної із досліджених ОУНБ України, зокрема ВОУНБ ім. В. Отамановського [271, с. 127–138]. В іншому своєму дослідженні, аналізуючи схему комунікаційно-корпоративної краєзнавчої діяльності в ОУНБ України, вказала на створення повнотекстових баз даних, електронних бібліотек і колекцій регіону в числі основних процесів сучасної діяльності регіональних бібліотек [272, с. 91–100].

У висновках свого дослідження щодо метабібліографічної інформації на сайтах українських бібліотек О. Промська рекомендує виокремлювати на сайті спеціальний розділ «Видання бібліотеки» (з відповідними підрозділами та гіперпосиланнями) й розміщувати електронні версії всіх підготовлених бібліографічних посібників [405, с. 99–107]. Цифровий простір стає ключовим інструментом для поширення та збереження інформації.

Важливу роль займають відомості про українських бібліографознавців, широкого кола фахівців, які зробили значний внесок у бібліографічну справу. Вагомим внеском у висвітленні цього питання є бібліографічний довідник «Українські бібліографи: Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія» [485]. До видань ввійшли статті про фахівців Бібліотеки: Г. Авраменко, Т. Каросву (Соломонова), О. Ніколаєць, М. Слюсарчук (Бех), Л. Шпильову, чий внесок є важливим у загальному розвитку бібліографічної думки в Україні.

Останніми роками в національному бібліографознавстві актуалізувався біобібліографічний напрям. Вчені Ю. Вернік, В. Здановська, С. Ляшко, С. Муріна, Н. Марченко, В. Попик, Л. Рева, О. Яценко відзначаються низкою публікацій, присвячених біобібліографії в контексті різновекторних досліджень біографічної науки, питанням побудови електронних біобібліографічних ресурсів, визначальних тенденцій розвитку вітчизняної біографіки як інформаційно-комунікативного ресурсу в умовах політичних і соціокультурних трансформацій українського суспільства [235; 482]. Саме цій тематиці присвячений ґрунтовний аналіз Л. Матвійчук. Авторка розкрила демократичні процеси в розширенні видів і типів біобібліографічної продукції в Національній академії наук України [302]. Історико-бібліографічний аналіз праць українських бібліографів здійснений у дисертаційному дослідженні О. Яценка. Дослідник запропонував свою періодизацію бібліографічного процесу в Україні, спираючись на критерії, що визначались політичною ситуацією в Україні, проблему впровадження ІКТ у біобібліографічну діяльність [526–529].

У своїй роботі В. Попик приділяє увагу висвітленню досвіду формування друкованих і електронних ресурсів довідкової біографічної, біобібліографічної інформації в Україні та підкреслює значення цього досвіду для розвитку інтегрованих, тематичних та регіональних ресурсів [370; 371]. Питанню аналізу біобібліографічних ресурсів відкритого доступу в стратегії розвитку провідних бібліотек України приділено увагу в праці О. Воскобойнікової-Гузевої, де розглянуто біобібліографічну діяльність як складову інформаційної діяльності провідних бібліотек України, що передбачає вироблення біобібліографічної продукції, скоординоване проведення відповідних біографічних досліджень, формування загальнодоступного національного біобібліографічного ресурсу тощо [153].

З 2000-х рр. в українському бібліографознавстві намагалися узагальнити напрями персонологічних розвідок. Так, Л. Глазунова розглядала змістовні, жанрово-типологічні й організаційно-інституціональні параметри біобібліографістики за період 1991–2000 рр., де перспективним дослідженням виокремила механізми управління знаннями через індивідуальну наукову творчість бібліографів і бібліографознавців [162]. У полі зору її студіювань були пріоритетні напрями бібліографічної біографістики в Україні [163], біографічний жанр як напрям історико-бібліографознавчих досліджень в Україні [161].

Бібліотекознавча (і частково бібліографічна) біографістика в контексті історичного підходу, історія виникнення та стан її розвитку на сучасному етапі, біобібліографія у сфері професійної комунікації розкрито у дослідженнях доктора історичних наук Т. Ківшар [248, 249]. Сучасне жанрове розмаїття історико-біографічних видань подано в оглядових публікаціях Т. Заморіної [225].

На спрямуванні персональних бібліографічних показчиків у задоволенні інформаційних потреб та підвищенні інформаційної культури різних груп користувачів наголошували науковці О. Веремчук та О. Матвійчук. Видання, що охоплюють перелік праць та список літератури про конкретного діяча, можуть задовольнити потреби читачів, які зацікавлені у детальнішому вивченні життя та творчості постаті [138].

Надійне теоретичне підґрунтя для наукового осмислення трансформаційних процесів у науково-бібліографічній діяльності Бібліотеки заклали численні, нами проаналізовані дисертації, автореферати дисертацій, що містяться у фондах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського та у відкритому доступі на сайтах наукових установ, а саме: К. Бережна [115], Т. Бульба [130], В. Горовий [170], Ю. Заклінська [222], І. Лиханова [282], В. Лутовинова [291], О. Мар'їна [297], О. Пашков [357], В. Петрикова [362], Н. Сенченко [443], Л. Трачук [477], Л. Філіпова [495], Г. Шемаєва [516], О. Яценко [528] та ін.

В умовах розбудови цифрової економіки в українському бібліотекознавчому науковому дискурсі обговорюються цифрові компетентності сучасного бібліотекаря. У цьому ракурсі ці питання становили зацікавлення для дослідження низки науковців А. Гуменчук [173, 174], І. Давидової, О. Мар'їної [179], В. Мудрохи [330], О. Омеляненко-Набіуліної [345], В. Степко [464], Л. Сульженко [468], М. Толмач [475], Трифонової [479].

Виявленню основних системоутворюючих елементів, які у взаємозв'язку і взаємовпливі формують інноваційний медіапростір сучасної бібліотеки, обґрунтуванню і розробленню концептуальних засад формування інноваційного медіапростору сучасних публічних бібліотек України присвячене дисертаційне дослідження С. Хрущ [498]. Дослідниця звертає увагу на систему компетентностей, необхідних бібліотечному фахівцю для формування інноваційного медіапростору сучасної бібліотеки.

У працях сучасних українських учених-книгознавців обґрунтована наукова концепція взаємозв'язку книгознавства з іншими науковими дисциплінами, зокрема, бібліографознавством, бібліотекознавством, історією крізь призму предмету дослідження та теоретико-методологічних підходів. Новаторські підходи до вивчення рукописної книги у фундаментальних дослідженнях Л. Дубровіної, дали змогу розкрити та диференціювати вперше в українському книгознавстві теоретикометодологічні засади та практичні аспекти кодикології та кодикографії [205]. У своєму дослідженні Г. Ковальчук провела глибокий аналіз у галузі книгознавства, ввівши до наукового обігу понятійний апарат та термінологію, зокрема, поняття книжкового пам'яткознавства. Вчена систематично визначила основні критерії, що стосуються книжкових пам'яток, розробивши науково-методичні та практичні підходи до їх опису та збереження [258]. Книгознавчі розвідки та періодика в дисертаційних дослідженнях періоду незалежної України через соціокомунікаційний аспект висвітлювала О. Пастушенко [354].

Особливості функціонування інформаційно-комунікаційного простору в сучасних соціокультурних умовах досліджують, О. Біличенко [474], О. Дубас [204], В. Ільганаєва [234], О. Тортіка [474]. Інформаційний простір – Л. Дротянко [199], К. Лобузїна [284–286], М. Слюсаревський [455]. Інформаційне суспільство – В. Данильян [180], О. Дзьобань [183], В. Залізник [283], В. Ліпкан [283]. Інформаційно-комунікаційну діяльність наукової бібліотеки як комплекс взаємопов'язаних процесів, спрямованих на створення інформаційних продуктів і надання бібліотечно-інформаційних послуг із метою задоволення інформаційно-знанневих потреб суспільства розглядали О. Василенко [133–135], Л. Дем'янюк [133].

Друга група – праці, публікації, присвячені історії, науково-бібліографічній діяльності Бібліотеки, в яких розглядаються окремі періоди її діяльності, бібліографічна продукція, внесок окремих бібліографів.

Зауважимо, що об'єктивного аналізу проблем розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки не було, дослідження проводили за такими напрямками:

- вивчення широкого кола суміжних питань, пов'язаних із викладом бібліографічної діяльності;
- бібліографічна продукція на різних історичних етапах;
- у період відзначення ювілеїв друкувались історії, зокрема досвід, результати науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки;
- електронні бібліографічні ресурси.

Перше бібліографічне видання «Каталогъ книгъ Винницкой Городской Библиотеки въ память Н. В. Гоголя» [648], яке вийшло друком у 1909 р., вміщує перелік 6 тис. книг, наявних на той час у бібліотеці та зберігається у фонді відділу рідкісних і цінних видань. Частина видань, вміщених у каталозі, зберігаються у ВОУНБ ім. В. Отамановського донині.

Відзначимо бібліографічні покажчики, що є важливим інструментом для управління та доступу до бібліографічної інформації, приурочені 75, 100, 110, 115 річницям Бібліотеки [754; 759; 570; 571; 771], та мають цінний матеріал для нашого дослідження. Головна мета кожного окремого видання – показати читачу весь бібліографічний ужинок за різні періоди розвитку науково-бібліографічної діяльності.

Із відновленням Україною незалежності розпочався новий етап розвитку інформатизації бібліотеки, історико-бібліографічних, краєзнавчих досліджень, науково-бібліографічної діяльності бібліотек, заповнення «прогалин» історії української бібліографії. Відкрилися нові можливості для всебічного, поглибленого та об'єктивного дослідження та представлення інформації широкому загалу. Активну участь у висвітленні низки важливих питань взяли провідні фахівці, які працювали в Бібліотеці на різних етапах її існування.

Окремі аспекти інформаційної, науково-бібліографічної, видавничої діяльності Бібліотеки висвітлювалась у статтях її фахівців: Г. Авраменко [79–84], Н. Дорошкевич [197], О. Кізян [250–253], С. Коваль [257], А. Лучка [292–295], Н. Михайленко [319], Н. Морозової

[324–328], О. Ніколаєць [333–336], Г. Подруцької [367], Л. Романченко [423], Л. Сенник [437–439], В. Середюк [444], Г. Слотюк [451–454], Г. Смагла [456], М. Спиці [771], Н. Спиці [458], Л. Шпильової [519–521], В. Циганюка [499; 500], П. Цимбалюк [501–509]. Питання впровадження та розвитку інноваційної діяльності Бібліотеки розглядали Н. Морозова [324; 326–328], Г. Слотюк [451; 453], В. Циганюк [499; 500]. напрацювання науково-дослідної роботи Бібліотеки, її пріоритетні напрями, розглядала П. Цимбалюк [501; 502; 508]. Створення власної цифрової бібліотеки краєзнавчих повнотекстових баз даних, електронних продуктів ВОУНБ висвітлювали: Г. Авраменко [84], Г. Слотюк [451; 452; 454]. О. Пашкова прослідкувала модернізацію вебсайту Бібліотеки та його наповнення, однак не всі ЕБД вказані у статті, що у контексті нашого дослідження є важливою складовою дослідження [358]. Краєзнавчу літературну бібліографію як джерело популяризації літературного життя краю, творчості письменників висвітлювала О. Кізян [250; 252].

На шпальтах всеукраїнської та регіональної преси, у збірниках конференцій та фахових виданнях періодично друкувалися статті про тематичні та біобібліографічні покажчики, які готувалися фахівцями Бібліотеки.

Варто наголосити на колективному монографічному дослідженні, присвяченому столітній історії Бібліотеки «Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в контексті історії та інноваційному поступі сьогодення» (лютий 1907 – лютий 2007 рр.), де вперше було залучено значну кількість досліджень та здійснено науковий аналіз численних архівних документів, публікацій у періодичних виданнях. У контексті історії Вінниччини, історії бібліотечної справи в Україні висвітлено основні етапи становлення і розвитку Бібліотеки, зміну та удосконалення її структури, функцій, шляхи формування і тематику фонду, розкрито різні напрями роботи, зокрема науково-бібліографічну, видавничу діяльність. Простежено діяльність бібліографів та їх бібліографічний доробок. Показано її вагомі досягнення в запровадженні високих інформаційних технологій, використанні інноваційних форм і методів роботи з користувачами, розкрито еволюційні зміни, що відбувалися у краєзнавчій роботі Бібліотеки як провідного центру бібліотечного краєзнавства в регіоні [143]. Окрім того, фундаментальна колективна монографія охоплювала період 1907–2007 рр., за межами

дослідження залишився важливий для розвитку науково-бібліографічної діяльності період – 15 років, що характеризується трансформаційними її змінами.

Відсутність списку використаних джерел та посилань не применшує вартості науково-інформаційного збірника «Вінницька ОУНБ: інноваційний поступ продовжується (2007–2021 рр.)» [144]. Побудований за хронологією, де кожний рік має назву, певною мірою розкриває характерну особливість життя Бібліотеки та внесок у розвиток культурного простору регіону, створює можливість вивчення ключових моментів та інновацій, що впливали на книгозбірню.

Довідково-інформаційне видання «Інформаційний ресурс Бібліотеки. Інновації. Суспільство» систематизує інформаційні та аналітичні огляди кожного структурного підрозділу Бібліотеки, визначаючи ефективні методи виконання бібліотечних процесів і регламентуючи різні аспекти її діяльності [637].

Історико-книгознавчі дослідження фонду рідкісних і цінних видань Бібліотеки проводяться фахівцями відділу упродовж усього періоду її існування. Вони аналізують цінні та рідкісні видання, вивчають їхню історію, походження, автентичність і стан збереження, що сприяє належному управлінню культурним надбанням та розширенню знань про культурно-історичний контекст.

На окрему увагу заслуговують дослідження Т. Кароєвої (Соломонової), доктора історичних наук, професора, бібліотекознавця, музеєзнавця, яка за сумісництвом працює у відділі рідкісних і цінних видань. Вчена уперше в Україні уклала єдиний репертуар регіональної книги Поділля (1852–1923) [303]. У 2016 р. захистила докторську дисертацію, в якій використано та опрацьовано видання Бібліотеки. Цікавим є додаток «Власники особистих бібліотек, книги з яких зберігаються у відділі РіЦ ВОУНБ» (список) [244].

Серед праць, присвячених історії та розвитку книжкової спадщини, необхідно відзначити альманах «Подільський книжник», в якому висвітлено книжкове життя регіону минулих років та сьогодення. На сторінках видання висвітлено дослідження фонду відділу рідкісних і цінних видань його ж фахівцями, які працювали у різні роки: І. Валігура, Г. Біловус, Т. Марчук, Ю. Рожко (Момотюк), О. Сафронова, Л. Сенік, Т. Кароєва (Соломонова). Розвідки стосувалися розкриття наповнення приватних родових бібліотек відомих діячів, польських шляхтичів, зібрання автографів знакових українських постатей,

книжкових колекцій, колекцій галузевих періодичних видань, ювілеїв рідкісних та цінних видань, особистого внеску земляків у розвиток книжкової культури краю, подільських бібліофілів. Станом на 2022, вийшло 13 випусків [365].

Бібліотека, починаючи із періоду незалежності, стає організатором та активним учасником низки бібліотечних науково-методичних [124], науково-практичних [119–123; 238; 266–267; 421; 486–490] конференцій як всеукраїнського так і міжнародного форматів, які організовувалися в регіоні, де обговорюються різні питання та аспекти організаційно-бібліографічної та науково-бібліографічної діяльності, краєзнавчі напрацювання, роль бібліографів в організації бібліотечної діяльності, електронні ресурси, ЕБД у статтях її працівників.

Історіографічний аналіз свідчить про відсутність комплексного дослідження історії науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки в контексті радянської та української історичної літератури. Незважаючи на накопичення певного обсягу матеріалів і спроби висвітлити окремі аспекти історичних етапів і трансформацій, цілісного дослідження досі не проведено. У своєму дисертаційному дослідженні ми прагнули критично осмислити значну кількість різноманітних джерел.

Джерельну базу, використану в дослідженні, умовно можна поділити на такі групи документів:

- 1) нормативно-правові акти органів державної влади й управління УРСР і СРСР, незалежної України: закони, постанови, укази, розпорядження, що стосуються розвитку наукової, освітньої, інформаційної сфери та безпосередньо бібліотечної справи, ухвалені Верховною Радою, Президентом, Кабінетом Міністрів України, іншими міністерствами та відомствами;
- 2) документальні й нормативні документи, які зберігаються в архівах;
- 3) організаційно-управлінські документи (статути, стратегічні плани, концепції розвитку, звіти тощо);
- 4) державні стандарти, що регламентують видавничу, бібліографічну діяльність Бібліотеки;
- 5) видання за темою дослідження, наукові видання з краєзнавства, інформаційно-довідкові матеріали;

- б) матеріали ЗМІ (публікації періодичних видань, виступи, фахівців у галузі бібліографознавства, науково-інформаційної, бібліографічної діяльності);
- 7) традиційна (нонелектронна), електронна бібліографічна продукція;
- 8) електронні інформаційні ресурси.

Важливу роль при проведенні дослідження відіграє врахування нормативно-правових документів УРСР, СРСР та незалежної України. Оскільки ті чи інші постанови мали пряме відношення до переорієнтації науково-бібліографічної та науково-дослідної, науково-методичної діяльності Бібліотеки.

Джерельною базою дослідження були законодавчі акти, зокрема Закони України, укази і розпорядження Президента України, розпорядження Кабінету Міністрів України, що безпосередньо регламентують діяльність бібліотек, або відповідним чином впливають на функціонування бібліотечно-інформаційної системи країни. Серед них: Закони України «Про бібліотеку і бібліотечну справу» (1995), «Про наукову і науково-технічну діяльність» (2016), «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (2007); указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України» (2000); постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI»» (2011); розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» (2018); накази Міністерства культури і туризму України «Про затвердження Типових правил користування бібліотеками в Україні» (1999). У нормативно-правовому полі регулюванні діяльності ВОУНБ ім. В. Отамановського важливу роль займають регіональні та локальні нормативно-правові акти. Законодавство бібліотеки на регіональному рівні регулюється місцевими органами державної влади. Групу нормативних документів у цій сфері формують:

- розпорядження голови Вінницької обласної державної адміністрації (з 2022 р. Вінницької обласної військової адміністрації);
- регіональні програми, затверджені рішення сесій Вінницької обласної ради;
- накази Управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації (Управління культури і мистецтв Вінницької обласної державної адміністрації

Управління культури та креативних індустрій Департаменту гуманітарної політики Вінницької обласної військової адміністрації).

Локальні нормативні акти відображають рішення колегіальних та одноосібних органів управління Бібліотекою, що сприяє глибшому розумінню прав і обов'язків, визначених цими нормами. Це забезпечує більш ефективне використання локальних регуляцій для виконання зобов'язань, покладених на працівників. Метою таких документів є конкретизація правил, встановлених правовими актами вищих органів управління, що, в свою чергу, забезпечує уніфікацію процедур і стандартів діяльності бібліотеки. До локальних колегіальних нормативно-правових актів діяльності Бібліотеки відносять: раду при директорові, вчену раду бібліотеки, науково-методичну раду, раду редакційно-видавничої групи.

2. *Архівні джерела.* З метою вивчення історії становлення та розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки 1966–2022 рр. першочерговим став пошук та вивчення архівних матеріалів. Опрацьовано та проаналізовано значний масив архівних документів, які заклали основу для детальної реконструкції досліджуваних подій та процесів. Загалом було виявлено та введено до наукового обігу велику кількість документів, зібраних у двох фондах вітчизняних архівів: ЦДАВО України, ДАВіО.

У дослідженні використано документи ЦДАВО України, які застосовано при аналізі роботи Міністерства культури УРСР: управління / відділ бібліотек за 60-87-ті рр. (Ф. 5116). *Опис 9* містить: а) статистичні відомості про роботу бібліотек УРСР у 60-70-і рр.; б) звіти бібліотек до Міністерства культури УРСР за 60-і рр.; листування з обласними управліннями культури з питань бібліотечної, видавничої діяльності; довідки та доповідні записки про роботу бібліотек; інформації, довідки обласних управлінь культури про бібліотечну роботу; інформації про роботу бібліотек республіки та краєзнавців у написанні багатотомної «Історії міст та сіл Української РСР», інформації обласних управлінь культури про бібліотечну роботу [1–5]. *Опис 19* містить: а) звіти Міністерства культури УРСР про бібліотечну роботу; б) інформацію до Міністерства культури СРСР про роботу бібліотек УРСР; в) супровідні листи, навчально-тематичні плани; плани підготовки республіканських міжвідомчих конференцій. У них висвітлюється Положення про обласну бібліотеку, статут бібліотеки, постанови, накази, розпорядження, інструкції Міністерства культури УРСР, обласного

управління культури, обкому профспілки працівників культури, накази директора з основної діяльності; протоколи читачьких конференцій, засідань міжвідомчої бібліотечної і методичної рад, профспілкового комітету та загальних профспілкових зборів. Міжобласних семінарів з питань бібліотечної роботи. Інформаційні повідомлення, доповідні записки про роботу обласної і районних бібліотек; листування з Міністерством культури УРСР стосовно бібліотечної роботи [6–11].

Найвагоміше значення серед основних джерел за темою дослідження мають фонди Державного архіву Вінницької області (ДАВіО), в яких зберігаються матеріали, що є важливими для формування цілісної картини розвитку науково-бібліографічної діяльності в різні її періоди.

У ДАВіО зберігається фонд Вінницького обласного управління культури виконавчого комітету Вінницької обласної ради народних депутатів (Ф. Р-4971) [13–14]. Починаючи з 1953 р., Бібліотека підпорядковувалася обласному управлінню культури та виконувала функції організаційно-методичного центру державних масових бібліотек області, була центральним обласним книгосховищем.

Документи фонду Р-391 Опис 2 «Вінницька державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва» стали основою вивчення невідомих аспектів науково-бібліографічної діяльності [15–78].

Цінні документи містить фонд Р-5047 «Редколегія тому «Історія міст і сіл Вінницької області»» [12] та відображають внесок фахівців ВОУНБ ім. В. Отамановського в її підготовку.

Отже, під час дослідження було опрацьовано значну кількість опублікованих наукових праць.

3. У відділі зберігання бібліотечних фондів зберігається основна частина архівних документів Бібліотеки: плани, звіти про її діяльність, накази, розпорядження дирекції, що стосуються розвитку Бібліотеки, її структурних змін, фінансових і кадрових питань, особові справи всіх працівників, власні друковані видання всіх структурних підрозділів Бібліотеки.

4. Наступну групу джерел становлять державні стандарти в галузі бібліографічної та видавничої діяльності. Використання цінних на той час стандартів у різні періоди розвитку бібліотеки було ключовим елементом дослідження та регламентується певними

нормативами, що забезпечило високий ступінь стандартизації та об'єктивності в аналізі бібліографічної продукції, а також у використанні термінів та понять: ГОСТ 16448–70. Библиография: Термины и определения: [Введ. с 01.07.1971]; ГОСТ 7.0–77. Библиография. Термины и определения. – Введ. 1977–07–01; ГОСТ 7.26–80. Библиотечное дело. Основные термины и определения; ГОСТ 7.0–84. Библиографическая деятельность. Основные термины и определения; ГОСТ 7.0–99. Информационно-библиотечная деятельность, библиография. Термины и определения. – Взамен ГОСТ 7.0–84; введ. 2000–07–01; ДСТУ 7157:2010. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. Вперше; чинний від 2010–07–01; ДСТУ 4826:2007. Видання інформаційні. Загальні вимоги. Вперше (зі скасуванням ГОСТ 7.23–80); чинний від 2009–01–01; ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. На заміну ДСТУ 3017–95; чинний від 2016–07–01. Київ, 2016; ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. На заміну ДСТУ 3017–95; чинний від 2016–07–01; ДСТУ 8344:2015. Видання. Основні елементи. Терміни та визначення понять. Вперше (зі скасуванням ДСТУ 3018–95); чинний від 2017–07–01.

5. Дослідження, що спираються на архівні матеріали, є важливими джерелами для відтворення культурного процесу регіону, зокрема Вінниччини. Вони аналізують історико-краєзнавчі дослідження Поділля, Вінниці, соціокультурне життя, виявляють, збирають, зберігають та популяризують друковані матеріали, пов'язані з історією та сучасністю краю. У цих дослідженнях відображено роль Бібліотеки та її фахівців як краєзнавчої інституції, яка мала значний вплив на розвиток краєзнавства Поділля.

Ми послуговувалися напрацюваннями істориків-учених подільського краєзнавства Л. Баженова [111; 112], С. Гальчака [156–158], В. Прокопчука [403; 404], які активно досліджували розвиток краєзнавчого руху та історико-регіональних досліджень на Поділлі, акцентуючи на ролі фахівців-бібліографів Бібліотеки.

Значною подією стало створення Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України у 2010 р. під керівництвом С. Гальчака. Організація реалізувала проєкт літопису «З любов'ю до малої батьківщини», який фіксує діяльність за 2010–2022 рр. та містить описи заходів Бібліотеки, зокрема презентацій нових бібліографічних показників [219].

З фундаментальних історико-краєзнавчих досліджень науковців випливає, що ВОУНБ ім. В. Отамановського була ключовим краєзнавчим осередком Вінниччини в різні історичні періоди. Діяльність Бібліотеки та досягнення провідних фахівців були важливим чинником у відродженні та збагаченні духовних основ національного розвитку, інтеграції краєзнавчих традицій у сучасне суспільство, сприяння ролі у зміцненні культурно-історичного досвіду та розвитку національної ідентичності Вінниччини.

Надали можливість об'єктивного дослідження напрацювання, наближені до нашого опрацювання, де розглядалася Бібліотека в контексті розвитку культури в регіоні, зокрема історичні нариси про м. Вінниця [145–148; 496]. Цей комплекс джерел дав змогу виявити широке коло документальних та спеціальних документів, що складають ґрунтовну джерельну базу.

У нашому дослідженні ми послуговувалися збірниками документів та матеріалів, що висвітлювали діяльність Бібліотеки, зокрема, довідково-енциклопедичні видання, бібліографічні довідники [196; 485; 552].

6. Шосту групу джерел становить періодика, у якій поряд із іншими джерелами є фактичний матеріал для вивчення науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки. Це низка публікацій керівництва та її фахівців різних відділів як у центральних, так і в місцевих періодичних виданнях, які висвітлюють окремі проблеми діяльності науково-бібліографічної, видавничої діяльності, окремі бібліографічні видання. Ці невеликі за обсягами публікації дають можливість більше дізнатися про діяльність окремих відділів та роль фахівців у створенні бібліографічної продукції. Усе більше публікацій з'являється до ювілеїв Бібліотеки, в яких аналізується різноманітні аспекти діяльності закладу.

Досвід інформаційного забезпечення спеціалістів промисловості, сільського господарства, керівників патрійних і державних органів, культури й мистецтва друкувався в збірнику «Бібліотека» [295, с. 64–73].

Важливим джерелом інформації про бібліотеки УРСР був республіканський міжвідомчий науково-методичний збірник «Бібліотекознавство й бібліографія» (Харків, 1964), котрий висвітлював наукові дослідження в галузі бібліотекознавства, бібліографії і книгознавства бібліотек республіки. Збірник охоплював питання культурного будівництва, політико-освітньої роботи, централізації, розвитку краєзнавства, виховання підростаючого

покоління та бібліотечних технологічних процесів, зокрема історичний розділ. Аналізувалася науково-бібліографічна діяльність, переймався кращий досвід та вказувалися недоліки. Незважаючи на ідеологічні зміни, науковий рівень статей залишався високим, зростала їх теоретична й практична сутність.

Видання, що були засновані в період незалежності України, представляють цінність з огляду на те, що статті частіше за все позбавлені ідеологічного забарвлення та спрямовані на об'єктивний аналіз подій, коло питань, розвиток наукових підходів та сприяння вільному обміну інформацією, що слугувало створенню об'єктивної бази знань та формування відкритого діалогу в науковому середовищі.

У період незалежності частину публікацій становлять повідомлення у центральних українських виданнях «Демократична Україна», «Культура і життя», «Літературна Україна», «Радянська Україна», «Урядовий кур'єр». Проте більшість статей про науково-бібліографічну, інформаційну, видавничу діяльність друкувалися на сторінках регіональної преси: «20 хвилин», «Вінницькі відомості», «Вінницька газета», «Вінницька правда», «Вінниччина», «Камертон Х», «Місто», «Молодіжна газета Вінниччини», «Независимый курьер», «Панорама», «Подолія», «RIA», «33-й канал» тощо.

Публікації в періодичній пресі, підготовлені керівництвом, завідувачками, провідними фахівцями відділів, письменниками та інтелігенцією Вінниці, мали інформаційно-популярний та звітний характер. Вони містять конкретний фактичний матеріал про діяльність відділів, випуск бібліографічних видань, проблеми закладу, соціокультурну діяльність, процеси інформатизації та наукову роботу, відображаючи атмосферу суспільного життя і умови розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки різних періодів.

Використаний значний документальний матеріал, вміщений на сторінках фахових періодичних видань «Бібліотечна планета», «Бібліотечний вісник», «Бібліотечний форум: історія, теорія і практика», «Вісник Книжкової палати», «Соціалістична культура», «Библиотекарь» став складником для аналізу та обґрунтування деяких теоретичних положень, а також використаний для виявлення та оцінки тенденцій у розвитку науково-бібліографічної діяльності упродовж різних періодів. Визначено ключові аспекти, що

відображають динаміку та еволюцію бібліографічної діяльності, які вплинули на сучасний стан справ у цій галузі.

Варто відзначити щоквартальний науковий часопис «Краєзнавство», який публікує статті фахівців, присвячені історії краєзнавчого руху в Україні, зокрема Вінниччини, видатним постатям Поділля, науковим форумам організованим Бібліотекою.

7. Ми послуговувалися ювілейними бібліографічними покажчиками, в яких зібрана інформація про публікації науковців і фахівців бібліотеки, а також літературою присвяченою її діяльності за період з 1966–2017 рр.

Залучено бібліографічну продукцію в серіях «Наші видатні земляки», «Письменники Вінниччини», «Вчені нашого краю», «Творчі імена Вінниччини», «Діячі культури і мистецтв краю», «Охорона здоров'я Вінниччини в особах», позасерійні видання, тематичні бібліографічні покажчики, універсальні та багатогалузеві бібліографічні посібники, каталоги, календарі знаменних та пам'ятних дат, інформаційні списки, буклети, бібліографічні огляди, рекомендаційні, інформаційні та оглядові довідки, дайджести, методичні поради і рекомендації з різних галузей знань тощо. В умовах електронного розвитку суспільства зростає кількість віртуальних виставок, віртуальних рекомендаційних бібліографічних списків.

Директорам Бібліотеки створені бібліографічні покажчики, присвячені збірники матеріалів із елементами бібліографії, оскільки кожен з них залишив помітний слід у розвитку ВОУНБ ім. В. Отамановського, зокрема підготовлено видання І. Філіповському [551], А. Лучку [568], В. Циганюку [614; 788; 804], Н. Морозовій [686].

Із 2000 р. Бібліотека розширила доступ до власної видавничої продукції, представляючи електронні копії друкованих видань та підготовлених електронних видань бібліографічної продукції на вебсайті бібліотеки у розділі «Видання бібліотеки» <https://library.vn.ua/e-library/vidannya-biblioteki>. Це значно полегшує користувачам використання видань через всемережжя, що стало суттєвим кроком у розвитку доступу до знань та інформації. Також оприлюднюються видання і за попередні роки, особливо якщо тираж був незначним або видання залишилися в кількох примірниках. Як приклад, бібліографічні покажчики присвячені відомим краянам, чиє життя пов'язане з ним, зокрема

Д. Заболотному, І. Шульзі, С. Руданському, 75-річчю Вінницькій державній обласній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва тощо [544; 816; 749; 759].

8. Для успішного просування комплексу електронних інформаційних ресурсів, зокрема бібліотечної та бібліографічної діяльності, ефективного поширення контенту в мережевому просторі важливу роль відіграє створений у 1998 р. та реорганізований у 2019 р. власний вебсайт (<https://library.vn.ua/>), який став ефективним інструментом для формування позитивного іміджу Бібліотеки в інформаційному середовищі. Вебсайт надає можливість ознайомитися з історією, загальною характеристикою та організацією діяльності підрозділів Бібліотеки, з правовою базою, напрямками роботи, науково-бібліографічною продукцією тощо [142]. Функціональний розділ «Видання бібліотеки» вебсайту містить інформацію про колекцію бібліографічних покажчиків у традиційних та електронних формах, а також збірників матеріалів, зокрема статистичні документи та аналітичні матеріали. Зазначені ресурси є продуктом праці фахівців Бібліотеки та призначені для забезпечення доступу користувачів до різноманітної інформації.

Розвиваючи власні електронні бібліографічні ресурси, Бібліотека трансформується у центр інформації, який задовольняє інформаційні потреби широкого кола користувачів. Фахівцями створені та підтримуються власні бібліографічні, повнотекстові ЕБД, серед них «Книга», «РіЦ-книга» (Рідкісні та цінні видання), «Нотні видання», «Аналітичний опис статей» («Аналітика»), «РіЦ-аналітика» «Ізovidання», «Імідж-каталог», «Усна історія», «Документи на нетрадиційних носіях», «Література про Вінницьку область», «Бібліотека», «Вінниччина в роки Другої світової війни», «Голодомор», «Козацтво», «Календар знаменних і пам'ятних дат», «Лядівський монастир», «Краєзнавчі періодичні видання кінця ХІХ – початку ХХ ст.» та персональні: «Тарас Шевченко і Вінниччина», «Михайло Грушевський і Вінниччина», «Михайло Коцюбинський і Вінниччина», «Микола Леонтович», «Василь Стус», «Вінниччани – учасники російсько-української війни».

1.2. Методологічні засади дослідження

З відновленням незалежності України почався період ренесансу національної бібліографії, що сприяло активному розвитку історико-бібліографічних досліджень та переосмисленню завдань бібліографічної науки і практики. Методологічні основи

бібліографознавства були позбавлені ідеологічних догм і партійного диктату. На новій джерельній базі виникають можливості для всебічного і глибокого вивчення історії української бібліографії, а також постає завдання визначити внесок окремих бібліографів у формування як теоретичних, так і практичних аспектів національної бібліографії [193].

Наше дослідження ґрунтується на новітніх підходах локальної та мікроісторії. Регіональна історія визначає унікальні цінності, що формують національну свідомість і впливають на культурний контекст розгляду подій, традицій та цінностей. Аналізуємо складний зв'язок між універсальним та локальним у вітчизняному контексті від глобального рівня до мікрорівня, враховуючи парадигму глобально-локального. Локальне тут означає необхідність дослідження конкретних ситуацій, які можуть включати історію об'єктів культури або життєписи окремих осіб в їхньому соціальному контексті. На цьому зауважує Я. Верменич, локальне мислиться не обов'язково з прив'язкою до територіальності – радше все те, що в західній історіографічній традиції відноситься до «case-studies» [139]. Регіональні та національні бібліотечні традиції (особливі), оскільки традиції окремих бібліотек (одиночні), зазвичай складають предмет історичних досліджень. У контексті цього дослідження саме «бібліографічні традиції» регіональної наукової Бібліотеки важливі як одні із засобів самоідентифікації національної, зокрема регіональної культури, стосовно книгозбірні – професійного самопізнання, науково-бібліографічних рефлексій.

Теоретико-методологічні засади дисертаційного дослідження обумовлюються потребою вирішення та з'ясування відповідно до поставлених мети та завдань дисертаційної роботи розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки як складової її інформаційної діяльності.

Методологічну базу дисертаційного дослідження забезпечували принципи науковості, історизму, системності, об'єктивності, комплексності, безпосереднього зв'язку та методи: порівняльно-історичний, статистичний, описовий, хронологічний. Таке поєднання принципів та методів дає змогу відтворити об'єктивну картину розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки.

Науковий підхід до науково-бібліографічної діяльності передбачає систематичне і об'єктивне дослідження бібліографічних досліджень, інформаційно-бібліографічних

ресурсів, впровадження інноваційних технологій та методик, а також постійний аналіз і вдосконалення процесів для задоволення потреб користувачів у доступі до знань і інформації. Важливу роль відіграє цифровізація ресурсів, яка сприяє підвищенню доступності та зручності використання інформаційних матеріалів. Автоматизація процесів обробки і зберігання інформації дозволяє оптимізувати роботу Бібліотеки і забезпечити швидкий доступ до необхідних даних. Акцент на принцип науковості дозволяє Бібліотеці впроваджувати результати бібліографознавчих досліджень у бібліотечну практику, з урахуванням запитів різних категорій споживачів, вдосконалюючи тим самим її діяльність.

Принцип історизму вимагає від здобувача виявлення закономірностей переходу від одного ступеня розвитку до наступного, трансформації елементів попереднього на новому етапі. Механізм розвитку української бібліографії розглядається у контексті соціально-економічного та культурного розвитку суспільства, дозволяючи простежити становлення зміни та розвиток науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки. Власне, цей принцип дозволяє здійснювати дослідження на загальному історичному тлі, від якого залежали процеси в регіональній науковій Бібліотеці. Слід зазначити, що події, які відбувалися в державі у досліджуваній період, безпосередньо та опосередковано впливали на діяльність Бібліотеки.

Принцип об'єктивності означає неупередженість та незалежність від світоглядних та суспільно-політичних орієнтацій, забезпечуючи відтворення реального стану науково-бібліографічної діяльності.

Принципи історизму та об'єктивності нерозривно пов'язані з принципами системності та комплексності, що забезпечують цілісний аналіз документів. Принцип безпосереднього зв'язку реалізується через активну роботу з мережею бібліотек Вінницької області, що забезпечує ефективний доступ до інформаційних ресурсів. Зазначені принципи в сукупності репрезентують систему бібліографічного впливу на роботу бібліотеки та знаходяться в тісному взаємозв'язку.

У роботі були використані й загальнонаукові методи: історико-порівняльний, ретроспективний, хронологічний, логічно-аналітичний, синхронний, структурно-функціональний, метод моделювання.

Важливими є історико-порівняльний та ретроспективний методи, які дали можливість прослідкувати хроніку подій, зміни та процеси, що відбувалися в середовищі розвитку бібліографії в Україні та Бібліотеки з урахуванням їх причинно-наслідкових зв'язків. Дослідження регіонального матеріалу в загальнодержавному контексті націлене на аналіз взаємозв'язків та відмінностей у процесах формування бібліографічної продукції на рівні окремого регіону порівняно з тенденціями та практиками, характерними для всієї держави. Це дозволяє виявити особливості та вплив місцевих чинників на формування бібліографічної продукції, а також зрозуміти їхню взаємодію зі загальнонаціональними тенденціями розвитку. Використання порівняльно-історичного методу сприяє аналізу еволюції та динаміки цих процесів у часі, а також дозволяє встановити закономірності та тенденції розвитку бібліографічної сфери як на регіональному, так і на загальнодержавному рівнях.

Бібліографічний аналіз дозволив дослідити систему науково-бібліографічних видань та електронних ресурсів в їх змістовному наповненні та з урахуванням бібліографічної специфіки. Методологічне забезпечення дослідження включало аналіз концептуальних підходів до структурування інформаційних ресурсів, систематизацію бібліографічних джерел та застосування критеріально-оцінних показників для вивчення релевантності та якості представлених даних. Застосовуючи комплексний підхід до бібліометричних методів, було виявлено кореляційні зв'язки між науковою значущістю джерел та їх бібліографічною цінністю, що дозволило встановити закономірності в розподілі інформаційних потоків. У результаті аналізу було сформульовано рекомендації щодо оптимізації бібліографічних ресурсів та розробки ефективних інструментів для їх подальшого використання в науковій діяльності.

Хронологічний метод дозволив з'ясувати етапність розвитку та трансформаційні зміни науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки.

Для розв'язання поставлених завдань ми послуговувались логічно-аналітичним методом, що зумовило виклад матеріалу в чіткій послідовності та логічній довершеності. Ці ж методи стали в нагоді при структуруванні дисертаційного дослідження.

За допомогою синхронного методу вдалося виділити як загальне, так і відмінне, особливо в подіях, які відбуваються в суспільно-політичних змінах в Україні та на

сучасному етапі входження України в світовий інформаційний простір. У тій частині роботи, де розкривалися соціальні наслідки в галузі культури, вивчався одночасно ідеологічний вплив на бібліографічну продукцію, випущеною Бібліотекою.

Використання джерелознавчого аналізу та контент-аналізу під час вивчення концептуальних і стратегічних розробок у бібліотечній галузі дало змогу ефективно сформулювати, систематизувати аналітичний набір документів, пов'язаних з обраною темою дослідження.

Контент-аналіз, як методологічний підхід, надав можливість здійснити структуровану та кількісно визначену оцінку текстових даних. Це дозволило формулювати об'єктивні висновки, що базуються на аналізі змісту досліджуваних матеріалів. Завдяки використанню контент-аналізу, дослідники мають змогу не лише фіксувати змістову інформацію, а й виявляти патерни, тенденції та взаємозв'язки, що підвищує достовірність та валідність отриманих результатів та сприяло виявленню прихованих закономірностей і категорій, що є критично важливим для розуміння складних текстових структур і взаємозв'язків у великих обсягах даних.

Важливу роль відіграє метод змістового аналізу документів при дослідженні звітної документації різних періодів Бібліотеки, змістового наповнення вебсайту, зокрема розділу «Видання бібліотеки», різножанрової бібліографічної продукції (традиційної, електронної), порівняння та узагальнення наявної інформації. Статистичний метод використовується для з'ясування і порівняння кількісних показників бібліографічної продукції. Метод моделювання визначив та сконструював перспективи напрямів розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки.

Застосування сукупності загальнонаукових підходів: соціокультурного, аксіологічного (ціннісного), компаративного, соціокомунікативного, системного забезпечило можливість з повнотою вивчити та проаналізувати об'єкт і предмет дослідження, науково осмислити теоретико-методичні й організаційні засади розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки зазначеного періоду.

Соціокультурний підхід дозволив розглянути науково-бібліографічну діяльність Бібліотеки як важливий елемент соціальної та культурної інфраструктури, що сприяє формуванню та розвитку культурного капіталу суспільства. З цієї точки зору, Бібліотека

виступає не лише як сховище знань, але й як активний учасник культурного та освітнього життя, що забезпечує доступ до різноманітних інформаційних ресурсів, підтримує культурний діалог та сприяє збереженню культурної спадщини. За допомогою соціокультурного підходу можна виділити кілька ключових аспектів науково-бібліографічної діяльності: культурне збереження, освітня функція, соціальна інтеграція, культурний розвиток та інформаційне забезпечення. Культурне збереження передбачає функцію збереження культурних та наукових надбань, забезпечуючи доступ до рідкісних та цінних видань, архівних матеріалів та історичних документів, що є важливими для дослідження та збереження культурної пам'яті. Освітня функція бібліотеки є невід'ємною частиною освітнього процесу, надаючи ресурси для навчання, самоосвіти та професійного розвитку, що сприяє підвищенню рівня загальної грамотності та наукової компетентності населення. Соціальна інтеграція реалізується через те, що Бібліотека виступає як місце соціальної взаємодії та комунікації, де люди різних соціальних груп можуть взаємодіяти, обмінюватися знаннями та досвідом, що сприяє соціальній згуртованості та культурному обміну. Культурний розвиток підтримується Бібліотекою через активну підтримку та розвиток культурних ініціатив, організовуючи виставки, лекції, семінари та інші культурно-просвітницькі заходи, що сприяють підвищенню культурного рівня населення та популяризації наукових знань. Інформаційне забезпечення Бібліотеки надає доступ до актуальної інформації та знань, що є важливими для прийняття обґрунтованих рішень у різних сферах життя, від особистих до професійних. Отже, соціокультурний підхід підкреслює роль науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки як багатофункціональної інституції, що активно впливає на культурний, освітній та соціальний розвиток суспільства.

Аксіологічний (ціннісний) підхід надав можливість розглянути науково-бібліографічну діяльність Бібліотеки як процес, що не тільки забезпечує зберігання та доступ до інформаційних ресурсів, але й формує ціннісні орієнтири та культурні спрямування для наукової спільноти та суспільства в цілому. Цей підхід дозволяє акцентувати увагу на значущості бібліографічної роботи в контексті культурного спадку, збереження знань та підтримки наукового дискурсу. З точки зору аксіологічного підходу, науково-бібліографічна діяльність розглядається як засіб впливу на формування інтелектуальних та моральних цінностей користувачів Бібліотеки. Через ретельно підібрані

та систематизовані ресурси Бібліотека виступає як провідник культурних та наукових традицій, що сприяє збагаченню особистого і колективного досвіду. Крім того, аксіологічний підхід дозволяє розглянути роль Бібліотеки як інституції, що забезпечує доступ до знань та інформації як до цінностей, які сприяють особистісному розвитку та самореалізації користувачів. Вона підтримує наукову комунікацію та інтеграцію різних дисциплін, що сприяє розвитку інновацій та наукового прогресу та підкреслює важливість науково-бібліографічної діяльності не тільки як технічного процесу, але й як культурного та ціннісного феномену, що має вагоме значення для розвитку суспільства.

Структурно-функціональний підхід дозволив визначити критерії до аналізу і систематизації бібліографічної продукції з метою розкриття її ролі, місця та значення в інформаційно-комунікаційному просторі регіону. Цей підхід дозволив класифікувати різноманітні типи та види бібліографічних джерел, визначати їхню тематичну спрямованість і змістовні характеристики, а також аналізувати їхній внесок у науковий дискурс та інформаційний обмін серед наукової спільноти регіону та є ключовим для розуміння динаміки й еволюції наукових знань та інформаційних потреб у контексті регіонального розвитку й взаємодії між науковими установами, освітніми закладами та іншими суб'єктами інформаційного простору.

Компаративний підхід дозволив з'ясувати особливості науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки в рамках двох історичних періодів: радянського та періоду Незалежності України. Цей аналіз дав змогу прослідкувати зміни у змісті та формі бібліографічної продукції. Особливу увагу було приділено вивченню трансформацій, які відбулися в Бібліотеці унаслідок соціально-економічних змін та переорієнтації культурних цінностей. Виявилось, що під час радянського періоду бібліографічна діяльність підпадала під жорсткий контроль ідеологічних структур, що обмежувало її різноманітність і ведення критичного аналізу. Натомість, в умовах незалежності України, бібліографічна діяльність стала більш орієнтованою на потреби суспільства, з акцентом на динамічний розвиток ІКТ та регіональної ідентичності.

Взаємодія з конкретним регіональним середовищем також виявилася ключовою в контексті формування бібліографічних ресурсів, що враховують специфіку місцевої культури, історії та соціально-економічних умов. Це дозволило Бібліотеці не лише

задовольняти інформаційно-знаннєві потреби користувачів, а й активно брати участь у розвитку регіональних спільнот через освітні ініціативи, культурні проєкти та програми. Порівняння науково-бібліографічної діяльності у двох періодах сприяло глибшому розумінню еволюції бібліографічних практик в Україні, а також виявленню тенденцій, які можуть стати основою для подальших наукових досліджень у цій галузі.

Теоретична основа дослідження базується на працях вчених у галузі соціальних комунікацій, які сприяли розвитку теорії та дослідженню взаємодії людей у різних соціальних контекстах. Дослідники, Я. Возняк-Касперек [537; 538], В. Горовий [169; 171], В. Ільганаєва [234], Б. Коредчук [537], В. Маркова [298], Н. Моїсєєва [323], В. Різун [413; 414], Т. Скотникова [414] зосереджують увагу на глибшому розумінню природи комунікації, її впливу на суспільство, а також аспектів сприйняття інформації. Методологія дослідження ґрунтується на концепціях і наукових підходах вчених, що дозволяє систематизувати та аналізувати дані з урахуванням сучасних теоретичних уявлень у сфері соціальних комунікацій. Це допомагає сформулювати обґрунтовані висновки та рекомендації. У контексті сучасної термінології наук про соціальні комунікації єдиного загальноприйнятого визначення інформаційно-комунікаційного простору не існує. Натомість, більшість науковців використовують поняття «інформаційний простір», «комунікаційний простір» та «інформаційно-комунікаційне середовище», що відображають різні аспекти суспільної взаємодії та обміну інформацією. Поняття «інформаційно-комунікаційний простір» ми визначаємо як інтерактивне середовище суспільної взаємодії, в якому відбувається обмін суспільно важливою інформацією між різними учасниками комунікаційного процесу. Розвиток бібліотеки в регіоні можна науково обґрунтувати з позицій розвитку інформаційно-комунікаційного простору. По-перше, бібліотеки виступають основними суб'єктами інформаційного простору, забезпечуючи доступ до наукової, культурної та освітньої інформації. Вони сприяють формуванню інформаційної культури населення, розвитку освіти й науки в регіоні. По-друге, бібліотеки активно включаються в комунікаційний процес, забезпечуючи взаємодію між науковими, освітніми, культурними, інформаційними установами. Це дозволяє створювати інформаційно-комунікаційне середовище, де знання та інновації можуть вільно циркулювати, стимулюючи соціально-економічний розвиток регіону. Сучасні бібліотеки

активно впроваджують новітні технології, зокрема формують електронні бібліотеки, ЕК, ЕБД та інші електронні ресурси, що значно розширює можливості доступу до інформації. Вони також організують різні наукові, соціокультурні, просвітницькі заходи, що сприяють обміну знаннями та досвідом між різними суб'єктами комунікаційного процесу, популяризації кращих надбань української і світової культури, літератури й читання. Ця взаємодія є ключовим елементом розвитку інформаційно-комунікаційного простору в регіоні. Таким чином, Бібліотека відіграє важливу роль у формуванні інформаційно-комунікаційного простору, дає змогу не лише зберігати та поширювати знання, забезпечуючи ефективний обмін інформацією та знаннями між різними суб'єктами, але й сприяє активній соціально-економічній взаємодії та розвитку регіону, загальному прогресу та інноваціям у суспільстві.

Використання методології соціокомунікативного та системного підходів разом з методом концептуального моделювання дозволяє уникнути фрагментарності дослідження та забезпечити цілісне уявлення про науково-бібліографічну діяльність Бібліотеки як ключову підсистему інформаційно-комунікаційного простору регіону. Увага приділяється дослідженню соціокомунікаційного простору регіону як складової системи соціальних комунікацій в умовах розвитку інформаційних технологій. Функціональний підхід дозволяє аналізувати взаємодію та взаємовплив соціокомунікаційного простору регіону та системи бібліографічного забезпечення як взаємозв'язаних систем.

Висновки до розділу 1

Науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки дотепер залишалася недостатньо вивченою, оскільки дослідження відбувалися фрагментарно, епізодично та спорадично. У науковій літературі відображено лише окремі аспекти та періоди діяльності Бібліотеки, внесок окремих осіб та структурних підрозділів. Історіографічний аналіз показує, що комплексне вивчення науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки відсутнє.

Визначено на основі систематизації існуючі бібліографічні матеріали за хронологією та характером матеріалів: двох архівних установ, наукові праці вітчизняних дослідників з бібліографічної тематики, наукові праці історико-краєзнавчої тематики, наукову періодику, статистичні матеріали та нормативно-правові акти, що регламентують діяльність у сфері

бібліографічної діяльності, інформаційно-довідкові матеріали; внутрішні організаційно-управлінські бібліотечні документи, що визначають структуру, напрями діяльності, функції та завдання бібліотек – статuti, плани, звіти; рішення вченої ради бібліотеки; державні стандарти, що регламентують видавничу, бібліографічну діяльність Бібліотеки; традиційна (нонелектронна), електронна бібліографічна продукція; електронні інформаційні ресурси, які в сукупності уточнюють та доповнюють одне одного. Частина архівних документів і матеріалів вводиться до наукового обігу уперше. Це дало змогу досягнути достовірності й об'єктивності в розкритті теми дисертаційної роботи, забезпечити новизну отриманих результатів. Одним з основних джерел є вебсайт Бібліотеки, котрий на сьогодні містить широку інформацію про її науково-бібліографічну діяльність.

Застосування соціокультурного, аксіологічного, компаративного, соціокомунікативного та системного підходів дозволило всебічно вивчити та проаналізувати об'єкт і предмет дослідження, науково осмислити теоретико-методичні й організаційні засади розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022). Соціокультурний підхід допоміг зрозуміти вплив Бібліотеки на культурне середовище регіону, аксіологічний – виявив ціннісні пріоритети, що лежать в основі науково-бібліографічної діяльності, компаративний підхід забезпечив ґрунтовний аналіз розвитку Бібліотеки; соціокомунікативний – розкрив аспекти комунікації між Бібліотекою та суспільством, а залучення системного дало змогу побачити Бібліотеку як інтегральну частину широкого соціально-інформаційного простору. Це комплексне дослідження показало, як науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки сприяє інформаційній підтримці науки, освіти, культури та інноваційного розвитку регіону, підкреслюючи її роль у забезпеченні доступу до знань і культурної спадщини забезпечуючи інформаційно-знаннєві потреби користувачів. Саме залучення визначених методологічних підходів надало можливість всебічного та ґрунтового висвітлення подій, фактів і явищ, розроблення чіткої структури дисертації і забезпечило логічний виклад матеріалу, щодо науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки в системі національної бібліографії України.

Основні положення розділу відображено в публікаціях автора: [86; 93; 95; 98; 425].

РОЗДІЛ 2. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАУКОВО-БІБЛОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 1966–1990 рр. XX ст.

2.1. Організаційні засади становлення науково-бібліографічної діяльності

У 1960–1970-х роках потужна система тотального ідеологічного контролю радянської влади над українською думкою та діяльністю продовжувала підпорядковувати та явно регулювати тогочасне суспільне життя, створювати відповідні стереотипи сприйняття дійсності та підтримувалися лише ті сфери соціально-культурної діяльності українців, які не порушували положень тогочасної політичної системи. Радянські органи влади розглядали бібліотеки не тільки як просвітницькі заклади, але і як ідеологічні осередки пропагування тогочасної ідеології. При цьому кожний бібліотечний працівник ставав носієм «радянських ідеалів» та борцем з «чужою ідеологією» [190, с. 214]. Водночас, перед наукою та виробництвом були поставлені завдання досягнення вагомих результатів у розвитку та зміцненні народного господарства та обороноспроможності країни, створюється і розвивається загальносоюзна та республіканські системи науково-технічної інформації, до котрої увійшли й бібліотеки [196, с. 130].

Міністерство культури УРСР у 1966 р. затвердило типовий статут обласних бібліотек, чітко визначивши їх роль і місце в загальній системі бібліотечного обслуговування. Внаслідок цього розширилися масштаби діяльності обласних бібліотек, які поступово перетворювалися у великі методичні та бібліотечно-бібліографічні установи з цінними фондами різноманітної літератури та висококваліфікованими фахівцями. Особливо важливо, що підвищився рівень обслуговування книгою наукових працівників, спеціалістів народного господарства та культури, які стали основним контингентом користувачів. Вплив обласних бібліотек на стан бібліотечної справи в області значно підвищився після затвердження типового статуту [196, с. 232–234]. Статут Бібліотеки був затверджений обласним управлінням культури 12 липня 1966 р. [18, 5 арк].

Реорганізація у 1966–1967 рр., яка пройшла у Бібліотеці із наданням нового статусу з масової в наукову, докорінним чином змінила її структуру, більш ефективно надала можливості виконувати свої функції та відповідати потребам читачів у знаннях та

інформації. У цей період під чітким керівництвом Бібліотеки, директором І. Філіповським, заступником з наукової роботи Г. Смаглом та провідними фахівцями було здійснено ряд організаційних і практичних заходів. Основною метою яких була перебудова роботи Бібліотеки, розроблення штатного розпису відповідно до нового Статуту та структури. Стало закономірним визнання її зростаючого значення в науковому, культурному, духовному житті населення регіону, свідчення значного кадрового і фондового потенціалу, здатного успішно виконувати складні завдання культурно-просвітницького та інформаційного характеру [15; 143, с. 120]. На 1966 р. загальний фонд нараховував понад 450 тис. видань [19, арк. 4].

Ефективній діяльності Бібліотеки сприяли потужний інформаційний та кадровий потенціал, творче використання досягнень вітчизняної бібліотечної справи, пошук і наукове обґрунтування шляхів вдосконалення бібліографічної діяльності, прагнення оперативно задовольняти інформаційні потреби науковців, спеціалістів, державних органів та установ. Ключовими елементами успіху були високий рівень відповідальності за виконання державних завдань та забезпечення довідково-бібліографічного обслуговування. Стратегічною метою було визнання та пріоритетність науково-інформаційної та бібліографічної діяльності в національному контексті. Постійна саморефлексія та аналіз діяльності з метою вдосконалення процесів підвищували ефективність бібліотеки. Орієнтація на задоволення інформаційних потреб різних груп користувачів свідчила про високий рівень адаптації до змін у суспільстві та науковому середовищі, сприяючи активності користувачів і позитивному сприйняттю бібліотеки в інформаційному просторі.

Як науково-методичний центр державних масових бібліотек і як база обласного управління культури з координації і кооперуванню діяльності бібліотек всіх відомств і організацій з метою розвитку і зміцнення бібліотечної справи в області Бібліотека за новим Статутом закріплювала за собою право самостійно та в кооперуванні з іншими науковими та спеціальними бібліотеками розробляти та видавати за планом або за замовленням: методичні посібники з найбільш актуальних питань бібліотечної справи, науково-допоміжні, інформаційно-бібліографічні покажчики та посібники рекомендаційної бібліографії з краєзнавства, а також на допомогу пропаганді передового досвіду з сільського господарства і промисловості, посібники рекомендаційної бібліографії на допомогу

підвищенню культурно-технічного рівня і кваліфікації робітників і колгоспників, матеріали про передовий досвід бібліотечної роботи [19, 5 арк].

Посилено науково-дослідною роботою бібліотеки системи Міністерства культури УРСР почали займатися наприкінці 1960-х рр. У 1969 р. в Державній республіканській бібліотеці УРСР ім. КПРС (у 1990–1993 – Державна республіканська бібліотека України, Державна бібліотека України, з 1994 р. – Національна парламентська бібліотека України, з 2016 р. – Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого) було створено науково-дослідний відділ, який забезпечував організацію науково-дослідної роботи в бібліотеках республіки та надавав методичну допомогу обласним науковим та іншим бібліотекам у проведенні локальних досліджень.

У 1960-ті рр. наукова робота Бібліотеки була одним із ключових напрямів діяльності. Вона проводилася в трьох основних напрямках: науково-дослідному, науково-методичному та науково-бібліографічному. У цей період провідними фахівцями були розроблені теми науково-бібліографічних досліджень, зокрема «Бібліотечна справа на Вінниччині за роки Радянської влади», автором якого був Г. Смагло. Бібліографічний напрям діяльності складався з прикладного та науково-дослідного. Прикладна бібліографічна робота забезпечувала підготовку бібліографічних покажчиків і посібників та задоволення інформаційних потреб читачів за допомогою довідково-бібліографічного апарату, шляхом надання усних і письмових бібліографічних довідок і консультацій. Науково-дослідна робота спрямована на розвиток теоретичних і методологічних основ бібліографічної справи, сприяння обміну знаннями та досвідом серед фахівців, передбачала проведення бібліографічних досліджень, публікацію наукових праць, підготовку конференцій, нарад, семінарів.

Управління науково-бібліографічною діяльністю Бібліотеки ґрунтувалося на дії двох колегіально-дорадчих органів на рівні керівництва. Перший з них – Рада при директорів, на якій обговорювалися та затверджувалися плани, звіти, регламентуюча документація та розглядалися найважливіші аспекти роботи бібліотеки, таких як система обслуговування та впорядкування каталогів. Крім того, Рада розглядала питання кадрової політики, якості роботи відділів та рівня забезпечення основних напрямів діяльності [39]. Другим важливим колегіальним органом на вищому рівні управління є Вчена рада Бібліотеки, важелі

управління якої регламентувалися у закріпленому «Положенні про Вчену раду Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва». Зазвичай на засіданнях розглядалися питання науково-бібліографічної, науково-дослідної і видавничої діяльності, організаційні питання [40]. Для підвищення рівня інформаційної роботи бібліотек та інформаційних відділів, з метою організаційно-методичного керівництва інформацією відповідно до «Положення про наукову роботу обласної бібліотеки», нової структури і Статуту бібліотеки наказом директора № 42 від 23.05.1967 р. було створено науково-методичну раду, до якої ввійшли дирекція, завідувачі відділами та окремі провідні спеціалісти [143, с. 138]. Систематично, двічі на місяць на засіданнях обговорювалися питання якості нових науково-методичних матеріалів, звіти окремих бібліотек та найважливіші проблеми діяльності розвитку бібліотечної справи в регіоні. Окрім того, щоквартально завідувачі відділами разом з планами роботи подавали пропозиції й тематику назрілих проблем для обговорення на чергових засіданнях [30]. У протоколах засідань за 1967 р. науково-методичної ради зафіксовано обговорення положень про каталоги Бібліотеки. Саме в цьому році впроваджувалася нова структура довідково-бібліографічного апарату бібліотеки, яка потребувала нормативного підкріплення [21]. Рекомендації, прийняті цими радами, визначали подальший розвиток та напрями діяльності Бібліотеки. Систематичний контроль за їх виконанням здійснював науково-методичний відділ, що сприяло ефективній роботі рад та досягненню поставлених цілей.

Основною, обов'язковою формою організації бібліографічного обслуговування наукових бібліотек області визнано бібліографічний відділ. У міських бібліотеках, бібліотеках ЦБС стали створюватися бібліографічні відділи. Завершився практичний період розвитку бібліографічних служб обласних бібліотек, протягом якого був забезпечений їхній поступальний рух до системи розподіленої бібліографічної діяльності, до взаємодії на регіональному рівні.

Майже всі відділи, як і структурні підрозділи, брали участь у виконанні різних процесів бібліографічної діяльності, проте безпосередньо нею зайняті були співробітники бібліографічного відділу. Залучення всіх відділів у науково-бібліографічну діяльність стало ключовим фактором успішного виконання завдань культурно-просвітницького та інформаційного характеру.

Відповідно до нової структури в бібліографічному відділі було створено 2 сектори: довідково-бібліографічного обслуговування читачів та сектор краєзнавчої літератури, керівництво яким покладалося на старшого бібліографа. З вересня 1967 р. завідувачем бібліографічного відділу призначено В. Погута, який посилено проводив діяльність відділу на широку координацію довідково-бібліографічної та інформаційної роботи як між структурними підрозділами книгозбірні, так і відомчих бібліотек міста [143, с. 134]. Штат відділу на той час складався із 5 працівників, за кожним із них були закріплені його обов'язки. Завдання та зміст відділу регламентуються «Положенням про бібліографічний відділ» [20, арк. 26–28]. Із 1969 р. у відділах обслуговування введено посади бібліографів, які безпосередньо займалися процесами бібліографічної діяльності [23].

У 1973 р. бібліографічний відділ брав участь у дослідженні «Опис системи науково-технічної інформації та всесоюзних, галузевих та територіальних органів інформації, що входять до неї». Це дослідження ставило за мету здійснення всебічного аналізу інформаційного потенціалу бібліотеки. Результати цієї роботи отримали позитивний відгук, підтвердивши важливість бібліотечних ресурсів та їхню роль у науково-технічному розвитку країни.

У 60-70-х рр. минулого століття підготовка і видання багатотомної «Історії міст і сіл Української РСР» було важливим подією у науковому та культурному житті України. Ця фундаментальна наукова праця стала могутнім стимулом для розвитку історичного краєзнавства в країні та започаткувала новий напрям в історіографії. Бібліотека взяла активну участь у цьому проєкті, сприяючи підготовці тому «Вінницька область» як частини 26-томного видання, яке охоплювало історію населених пунктів від найдавніших часів до початку 1970-х рр., відіграючи ключову роль у забезпеченні авторів науковими матеріалами. Робота зі збирання відомостей про соціальний, економічний та культурний розвиток населених пунктів Вінницької області та утворення вичерпного науково-довідкового комплексу з цієї інформації почалася систематично та цілеспрямовано, за допомогою архівних та бібліотечних ресурсів [12, арк. 5]. З вересня 1968 р. в Бібліотеці працювала редакційна колегія по написанню тому з історії міст і сіл Вінницької області. Було розроблено низку заходів, котрі передбачали подальшу діяльність. Активно включилися в підготовку тому «Історії міст і сіл Української РСР. Вінницька область»

працівники Бібліотеки – М. Бенхін, М. Бех, Н. Мельник, В. Нестеренко, Г. Подруцька, Й. Погорелов, В. Погуть, Є. Маковійчук, Г. Коняєва, Л. Хоруженко та інші. Основна робота по забезпеченню авторів джерельною базою для написання нарисів покладалася на відділ бібліографії.

На допомогу авторам у 1964 р. Бібліотека на ротапринті видала бібліографічне видання «Матеріали до написання історії міст і сіл Вінницької області», який вміщував 1500 джерел та став доповненням до виданих бібліотекою 1957–1970 рр. щорічників літератури про Вінницьку область та покажчик «Радянська Вінниччина за 40 років» [12, арк. 5; 676]. Бібліотека також посилила свою бібліографічну діяльність, активно збираючи та систематизуючи краєзнавчу літературу. Це сприяло створенню значного обсягу бібліографічного апарату та картотек, які були важливим ресурсом для авторів наукових праць. У результаті проведеної роботи було відібрано біля 5000 примірників книг, газет, журналів. Серед них 1200 примірників цінних дореволюційних видань [12, арк. 6–7].

З метою активізації роботи бібліотек на допомогу в написанні тому в липні 1967 р. на засіданні Головного управління культурно-просвітницьких закладів Міністерства культури Української РСР були заслухані звіти директорів Вінницької, Рівненської та Тернопільської обласних бібліотек та виданий наказ, у якому вказувалося на серйозні недоліки у роботі цих бібліотек та відразу зазначалися заходи для покращення роботи [4, арк. 2]. Поруч з описом книг бібліографи бібліотеки створили бібліографічний апарат, який оперативно і вичерпно інформував авторів про джерела історії того чи іншого населеного пункту. У результаті створено спеціальну картотеку «Історія міст та сіл Вінницької області», побудовану згідно з структурою тому [12, арк. 7], що відображала панорамно-об'ємну Вінницьку область: економічну, культурно-освітню, політичну сфери життя. У подальшому всі розписані картки ввійшли до «Зведеного краєзнавчого каталогу», для якого відділ бібліографії виробив спеціальне «Положення про зведений краєзнавчий каталог» (наказ від 17.01.1968 р.), розробив «Схему класифікації краєзнавчої літератури», що згодом стануть опорною базою для організації відділу краєзнавчої літератури.

Міністерство культури УРСР, в свою чергу, посилювало контроль на обласні управління культури та вживало низку заходів щодо активізації дійової допомоги авторським колективам та комісіям на місцях в написанні історичних нарисів про населені

пункти регіону [1, арк. 43]. З метою надання допомоги бібліотекам у поліпшенні довідково-бібліографічної бази фахівцями Державної історичної бібліотеки УРСР було заплановано виїзд до Бібліотеки на березень 1968 р. [2, арк. 45].

Щодекади надсилалася авторам нарисів та обласній редколегії інформацію про літературу «Вінниччина на сторінках центральної і республіканської преси». Працівники бібліографічного відділу двічі перевірили використані авторами бібліографічні джерела та правильність цитат, фактів і статистичних даних.

Була розпочата робота з підготовки ретроспективного покажчика «Історія міст і сіл Вінниччини». У зв'язку з тим, що перший варіант схеми систематизації літератури, складений Державною історичною бібліотекою, перероблявся, раніше, робота над покажчиком була припинена [29, арк. 25], надалі був підготовлений проспект із зміненою назвою ретроспективного бібліографічного покажчика «Історія міст і сіл Вінницької області», з метою виявлення і опису краєзнавчих видань для покажчика був здійснений виїзд у Хмельницький обласний архів (м. Кам'янець-Подільський) [35, арк. 33]. Однак видання не було видано.

Активізувалася краєзнавча робота як в області так і у всіх районних бібліотеках. На допомогу авторам в написанні нарисів з історії міст і сіл Бібліотека проводила низку заходів, які були спрямовані на підвищення якості краєзнавчих досліджень та популяризацію регіональної історії. Створювалися краєзнавчі кутки, велася картотека «Вивчай свій край», розписувалися місцеві періодичні видання, картки надсилалися у Бібліотеку, копії залишалися в районних бібліотеках та становили основу місцевих краєзнавчих картотек [334, с. 158–163].

Активна участь Бібліотеки в написанні «Історія міст і сіл. Вінницька область» значно вплинула на розвиток краєзнавства в регіоні. Визначальна роль Бібліотеки сприяла істотному зростанню інтересу місцевого населення до вивчення власної історії, забезпечувала доступ та збереження до зібраних матеріалів, сприяла активному висвітленню та поширенню історичних джерел розширенню краєзнавчої бібліографії й покращенню популяризації краєзнавчої літератури. Фахівці Бібліотеки були партнерами при створенні енциклопедичного видання. Підкреслювалася важливість співпраці між архівними, освітніми та культурними установами задля збереження і популяризації історії

та культурного надбання регіону. Зважаючи на проведену масштабну роботу, стало очевидним, що логічно було надалі активізувати розвиток краєзнавчої діяльності як у самій бібліотеці, так і на рівні Вінницької області. Це визначило необхідність створення спеціального відділу, призначеного для виконання комплексу завдань у галузі краєзнавства в співпраці з іншими відділами Бібліотеки. Створення такого відділу мало б за мету виконувати широкий спектр завдань, пов'язаних із краєзнавством, не тільки в межах книгозбірні, але й на рівні всього краю, визначальними функціями якого були б координація та надання методичної підтримки в галузі бібліотечного краєзнавства регіону. Такий підхід сприяв інтеграції зусиль та забезпеченню системності в розвитку краєзнавчої діяльності в області. У п'ятирічному плані 1971–1975 рр. розвитку та удосконалення Бібліотеки планувалося розробити нову структуру із реорганізацією сектору краєзнавства, на базі якого створити спеціалізований відділ краєзнавства в 1975 р. [28, арк. 3]. Лише у 1981 р. на виконання наказу Міністерства культури СРСР «Об утверждении Типового устава и примерной структуры государственной областной универсальной научной библиотеки» Бібліотека стає центральним книгосховищем творів друку та депозитарієм краєзнавчої літератури в області, що зумовило створення краєзнавчого відділу (№ 19 від 10.01.83 р.) [9, арк. 70–73].

У 1970-х рр. розпочався активний процес посилення кадрового забезпечення бібліотечного краєзнавства. У бібліографічних відділах обласних та універсальних наукових бібліотек України передбачалася та запроваджувалася посада бібліографа-краєзнавця. За краєзнавчу роботу в ці роки відповідала головний бібліотекар-краєзнавець бібліографічного відділу – Б. Брус (Кудінова), а з червня 1977 р. на цю посаду була призначена Г. Авраменко. Того ж року введена ще одна посада бібліографа краєзнавчого сектору, в якому був сконцентрований увесь комплекс краєзнавчої літератури. Бібліотечне краєзнавство передбачало формування краєзнавчого фонду, подальшу розбудову довідково-бібліографічного апарату, організацію пропаганди краєзнавчих знань та краєзнавчої книги, поглиблену науково-дослідну діяльність, розширення видавничої роботи. Значне місце відводилося інформаційній діяльності та науково-методичній допомозі бібліотекам краю. Наповнилася краєзнавчим змістом і діяльність більшості структурних підрозділів бібліотеки.

Розуміння колективом Бібліотеки значення створення та випуску всієї видавничої продукції та об'ємів випуску видань передбачало реалізацію необхідності створення редакційно-видавничого відділу, що мало сприяти організації та координації процесів редакції та видавництва. У квітні 1973 р. це було частково реалізовано за допомогою введення посади редактора. Під керівництвом першого редактора бібліотеки Г. Авраменко розпочалося організоване «видавниче виробництво» всієї продукції бібліотеки. Надалі редакторську роботу виконували різні фахівці, серед яких були письменники та журналісти, такі як А. Звірик, В. Мельник, Е. Гарцева, О. Перепелиця, М. Спиця [143, с. 164]. Це зробило значний внесок у підвищення якості та різноманітності видавничої продукції бібліотеки. Цей крок визначив подальший розвиток та вдосконалення видавничого напрямку діяльності Бібліотеки. Створення редакційно-видавничого відділу відображало стратегічну мету Бібліотеки в підтримці наукових досліджень, розвитку культурно-освітнього простору та підвищенні інтелектуального рівня читачів.

Розвиток науково-технічної інформації відіграв важливу роль у визначенні нових напрямів бібліотечної діяльності. Цей процес спричинив формування напрямів науково-інформаційної та науково-бібліографічної роботи. Він також вплинув на роз'яснення науково-технічної проблематики в бібліографічних виданнях, сприяв збільшенню випуску відповідних видань та пошуку нових форм інформаційної діяльності. Уніфікація довідково-пошукового апарату стала необхідною в зв'язку зі зростанням обсягів наукової та технічної інформації.

Державна республіканська бібліотека УРСР ім. КПРС (нині – Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого) на базі Бібліотеки проводила експеримент-дослідження по переведенню генерального систематичного каталога на нові таблиці бібліотечно-бібліографічної класифікації. У відповідності з перспективним планом переведено всі розділи систематичного каталогу (близько 250 тисяч карток та систематичну картотеку – 200 тисяч карток журнальних і газетних статей) [417, с. 130]. Досвід Вінницької обласної бібліотеки в цьому питанні високо оцінювався [470, с. 57, 60] й висвітлювався в наукових публікаціях, зокрема журналі «Библиотекарь» [264, с. 69–70]. На основі усноїсторичних досліджень бібліотечних фахівців, особливо тих, які цю роботу розпочинали, висвітлила у своїй розвідці П. Цимбалюк [501, с. 81–91]. Спільно із Вінницькою обласною бібліотекою

для дітей ім. І. Франка станом на 1.01.1985 р. підготовлено аналіз «Стан впровадження бібліотечно-бібліографічної класифікації в державних масових бібліотеках Вінницької області». Досвід її використовувався обласними бібліотеками України при удосконаленні своїх каталогів.

У 1960–1970-ті рр. на Вінниччині посилено розвивалося промислове виробництво, сільське господарство, почали працювати нові заводи, відкривалися нові навчальні заклади, зокрема політехнічний інститут, електровакуумний технікум, науково-дослідні інститути сільськогосподарського спрямування. Лише у м. Вінниця було збудовано та діяли: Вінницький радіоламповий завод з випуску приймально-підсилювальних радіоламп (1966), Вінницький ДПЗ-18 (Державний підшипниковий завод) (офіційно запрацював у жовтні 1967 р.), Вінницький завод радіотехнічної апаратури (21 липня 1969 р.). Все це впливало як на склад читачів Бібліотеки, так і на формування відповідного фонду. У перспективних тематико-типологічних планах комплектування книжкового фонду бібліотеки враховувалися зміни, які відбувалися в області [143, с. 129].

З метою поліпшення довідково-бібліографічної та науково-інформаційної роботи бібліотек м. Вінниці та області міжвідомча бібліотечна рада постановою «Про координацію довідково-бібліографічної та науково-інформаційної роботи бібліотек м. Вінниці» від 12 грудня 1966 р. [17, арк. 40–41] розробила та затвердила низку заходів у таких напрямках: комплектування бібліотек міста бібліографічними виданнями; створення вичерпного бібліографічного апарату по профілю діяльності тієї чи іншої галузевої бібліотеки; виконання письмових і усних довідок для читачів, установ, організацій і відомств; виявлення і зібрання краєзнавчої літератури відповідно до профілю бібліотеки; координація інформаційної роботи; кооперування і координація в підготовці й виданні бібліографічних матеріалів; створення об'єднання бібліографів міста Вінниці в такому складі: М. Бех, Н. Мельник – від Бібліотеки; В. Чорна – від Вінницької обласної бібліотеки для дітей ім. І. Я. Франка; Р. Залманова – від Вінницької обласної науково-медичної бібліотеки; Л. Маєвська – від бібліотеки Вінницького медичного інституту ім. М. І. Пирогова; Т. Ніколенко – від Вінницького педагогічного інституту; А. Панченко – від профспілкових бібліотек області.

Координаційним центром у здійсненні довідково-бібліографічної та інформаційної роботи в області є секція міжвідомчої ради по координації і кооперуванню інформаційно-бібліографічної роботи. Відповідальним призначено було Й. Погорєлова, головного бібліотекаря Вінницької обласної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва.

До складу секції входили працівники бібліографічних відділів великих бібліотек м. Вінниці: обласної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва, обласної бібліотеки для дітей ім. І. Я. Франка, бібліотек педагогічного, політехнічного, медичного інститутів, філіалу Науково-технічної бібліотеки Міністерства харчової промисловості УРСР та обласної наукової медичної бібліотеки. На засіданнях секції, обговорювалися актуальні питання координації та кооперування роботи масових, наукових та вузівських бібліотек м. Вінниці. Важливим інструментом для організації та забезпечення ефективного інформаційного середовища на регіональному рівні був затверджений план координації інформаційного обслуговування народного господарства, культури бібліотеками всіх відомств і організацій області [261]. У нормативно-розпорядчій документації до обласних бібліотек аналізувався кращий досвід роботи, зверталася увага на необхідність підвищення рівня організаційно-методичної роботи обласних бібліотек. Так, в інформаційному листі директорам державних обласних бібліотек УРСР йшлося про необхідність координації між обласними, міськими, районними, сільськими бібліотеками з бібліотеками інших відомств щодо вдосконалення системи інформаційно-бібліографічного обслуговування підприємств, установ, сільськогосподарських виробничих управлінь [181]. Проводилася робота і в напрямі координації заходів з підвищення кваліфікації бібліографів бібліотек міста: організовано заняття з теорії і практики бібліографічної роботи в університеті культури, огляд і обговорення спеціальної літератури. Методично-бібліографічні матеріали підготовлені з актуальних питань бібліотечної справи, бібліографії, краснорічної роботи в переважній більшості були розраховані на працівників бібліотек різних систем і відомств області [261]. При плануванні видачі конкретних методично-бібліографічних матеріалів враховувалися ціннісні орієнтації своїх читачів, надавалася перевага тим темам, які відповідають популярним інтересам та вимогам суспільства. Такий підхід сприяв на визначення тиражу видань. З метою забезпечення більшості бібліотек області цими матеріалами стали практикуватися видання малих за обсягом посібників друкарським способом. Для відомчих

і міських бібліотек Вінниці Бібліотека видавала «Каталог журналів і газет, передплачених бібліотеками м. Вінниці на...рік» (1966, 1967, 1968 р.) [646], із 1969 р. «Зведений каталог журналів і газет, передплачених бібліотеками м. Вінниці на... р.» [623]. Ці видання дозволяли узгоджувати інтереси бібліотек і підтримувати обмін журналами та газетами, сприяючи уніфікації доступу до інформації в області. Такий взаємозв'язок та співпраця вказують на системну організацію інформаційної діяльності в регіоні, спрямовану максимально задовольнити інформаційні потреби громадян та розширення ареалу співпраці між культурно-освітніми закладами Вінниці.

Співпраця та координація між галузевими бібліотеками є суттєвим елементом формування тематичних методичних та бібліографічних видань. Процес взаємодії забезпечував не лише обмін інформацією, але й взаємне врахування наукових досліджень, який сприяв якісній підготовці видань з урахуванням актуальних потреб галузі. У такий спосіб видано низку важливих видань, зокрема бібліографічний покажчик «Академік Данило Кирилович Заболотний. 1866–1966» (спільно із Вінницьким обласним управлінням по пресі, Республіканською науковою медичною бібліотекою, Вінницьким краєзнавчим музеєм) [544], «Бібліографічний покажчик наукових праць викладачів педагогічного інституту» [549; 550], виданий бібліографами бібліотеки цього інституту та працівниками обласної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва. Посібник «Вихователям молоді» (1972) [566] спільно підготували та видали Бібліотека та бібліотека педагогічного інституту ім. М. Островського. У складанні біобібліографічного покажчика «Письменники Радянської Вінниччини» (1971) [711] крім Бібліотеки взяла участь бібліотека педагогічного інституту.

З початку 1971 р. патентний сектор і обласна наукова медична бібліотека видають щомісячник «Нові книги», до якого включаються списки винаходів з питань медицини [261]. Відділ технічної літератури разом з Калинівською районною бібліотекою готують методично-бібліографічний матеріал «Пропаганда технічної літератури серед спеціалістів і виробничників промисловості».

У процесі розробки науково-методичних посібників для бібліотек велику підтримку в редагуванні та рецензійному супроводі забезпечували галузеві установи й організації. Важливу роль у редакційному процесі відігравали обласне управління сільського

господарства та Державна дослідна сільськогосподарська станція, які надавали суттєву допомогу у редакційному та експертному супроводі публікацій відділу обслуговування працівників сільського господарства Бібліотеки, створюючи умови для високого наукового рівня матеріалів. Так, методично-бібліографічні матеріали, зокрема «Громадське бюро економічного аналізу в зміцненні економіки колгоспу» [594] редагував відділ економіки дослідної станції, а «Господарський розрахунок – кожному колгоспу» [592; 593] підлягав редагуванню планово-економічного відділу обласного управління сільського господарства.

Свідченням спрямованості на спільний розвиток та підтримку бібліотечної інфраструктури в регіоні була координація діяльності обласних бібліотек міста на задоволення потреб читачів та здійснювалася в наступних аспектах: інформаційно-бібліографічного обслуговування читачів; кооперування випуску бібліографічних посібників, підвищення кваліфікації бібліографів сприяло активній взаємодії та обміну досвідом між бібліотеками та вдосконаленню бібліотечної системи регіону. Проведена науково-практична конференція «Інформаційно-бібліографічна робота обласних, наукових, спеціальних та центральних бібліотек» у 1978 р. стимулювала подальше розгортання та поліпшення якості інформування провідних спеціалістів міста й районів Вінницької області. Під час наради провідних спеціалістів бібліотечної справи (серед учасників був і директор Бібліотеки – А. Лучко), організованої редакцією газети «Культура і життя», В. Бабич висловив думку про удосконалення взаємозв'язків між масовими та бібліотеками інших відомств, акцентуючи увагу на необхідності координації та кооперації в їхній діяльності, що відображало потребу в узгодженому підході до організації бібліотечної роботи в умовах тогочасного інформаційного середовища [195, с. 95].

Відзначаючи важливу роль Міжвідомчої ради з питань бібліотечної роботи при Міністерстві культури УРСР, В. Бабич і О. Клименко підкресливали, що подібна рада може успішно виконувати свої функції тоді, коли активно працюють її робочі комісії. Робота ради і комісій планувалася на рік, а в IV кварталі керівники комісій звітували на бюро. У річних планах передбачалися найактуальніші питання, які мають інтерес для бібліотек багатьох систем і відомств [107, с. 20–21]. Особливий акцент робився на тому, що координація та співпраця між бібліотеками дозволяла уникати дублювання функцій, розподіляти ресурси більш ефективно, що свідчить про важливість не лише самої роботи бібліотек, але і

організаційних зусиль для їх координації та співпраці. Міжвідомча бібліотечна рада при Вінницькому обласному управлінні культури приділяла значну увагу методичному забезпеченню та подальшому розвитку координаційних зв'язків у діяльності бібліотек різних систем та відомств [13].

З часом виявили певні недоліки в організаційно-методичній роботі, а саме: відомства та організації, які мають мережу, не створили на базі цих бібліотек своїх методичних центрів з бібліотечної роботи. Тому організаційно-методична та практична допомога бібліотек часто здійснювалася на низькому професійному рівні. Іншим недоліком виявилась відсутність постійної координаційної роботи відомчих методичних центрів. З метою поліпшення методичної допомоги бібліотекам всіх відомств і організацій області міжвідомча рада з питань бібліотечної роботи при обласному управлінні культури створила секції по координації бібліотечної роботи, зокрема створено секцію по координації довідково-бібліографічної та інформаційної роботи, секцію по координації науково-методичної та науково-дослідної роботи [17, арк. 61–63].

Відсутність бібліографічних відділів, посад бібліографів у штатах відомчих бібліотек негативно впливало на своєчасну підготовку бібліографічних видань. На 1973 р. лише Бібліотека спільно з бібліотекою педагогічного інституту ім. М. Островського мали у своїх структурах повноцінний відділ, що забезпечував науково-бібліографічну діяльність. Додатковим фактором зниження кількості виданої бібліографічної продукції була відсутність поліграфічної бази [29, арк. 26].

Поліпшення роботи бібліотек республіки відчутно збільшилося та підсилило процеси централізації завдяки створенню в 1977 р. Міжвідомчої ради при Міністерстві культури УРСР. Складений щорічний «Єдиний міжвідомчий координаційний план методичної роботи головних бібліотек – методичних центрів», сприяв впровадженню єдиної системи вимог до бібліотечних організацій незалежно від їхньої відомчої підпорядкованості. За умови ефективного кооперування та обміну інформацією між бібліотеками Державна історична бібліотека УРСР, яка контролювала краєзнавчу роботу бібліотек республіки, встановила, що на основі об'єднаних планів рекомендаційної бібліографії бібліотеки України видають близько 180 бібліографічних довідників, переважно краєзнавчого характеру. Кожна обласна бібліотека змогла видати бібліографічні матеріали з краєзнавства

свого регіону [190, с. 144–145]. Це ще раз підтвердило користь централізації, кооперації і координації в діяльності бібліотек.

У 1980-ті рр. продовжувалося співробітництво Бібліотеки з науковими установами, громадськими організаціями Вінниці з підготовки та видання бібліографічних посібників: у співдружності з науковцями Вінницького педагогічного інституту ім. М. Островського та обласною організацією Товариства охорони пам'яток історії і культури – «Вінниччина у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.» [578] з обласною організацією Товариства книголюбів – «А. П. Свидницький» [751], з Вінницьким обласним краєзнавчим музеєм – «Природа і природні багатства Вінниччини» [729]. З бібліотекою музею-садиби М. І. Пирогова вийшли друком бібліографічні покажчики «Пирогов Николай Иванович. Вишенский период жизни и деятельности» (1985) [42, арк. 18; 709], «Увековечение памяти Н. И. Пирогова. 1810–1881» (до 175-річчя від дня народження) [42, арк. 18; 789], на основі зібраних бібліотекою публікацій для «Зводу пам'яток історії і культури Вінницької області» видано науково-допоміжний покажчик «Памятники истории и культуры Винницкой области» (1986) [43, арк. 5; 703]; з Вінницьким педагогічним інститутом ім. Островського – «Василь Митрофанович Борщевський» (1990) [557].

Введення редакційно-видавничої групи обласних методичних центрів при Бібліотеці було кроком вперед у покращенні організації видавничої діяльності та забезпеченні якості методичних рекомендацій. Ініціатива була спрямована на уникнення паралелізму та дублювання у видавничій роботі, що забезпечувало більшу однотайність та ефективність у формулюванні та поширенні методичних матеріалів. У 1987 р. редакційно-видавнича група продемонструвала свою успішність, видавши упродовж року 13 методичних та бібліографічних матеріалів, що вказувало на великий потенціал та її продуктивність. Завдяки активності та координації роботи групи, було досягнуто значного прогресу у забезпеченні необхідної інформації [44, арк. 8]. Розроблена карта руху рукопису свідчить про систематизацію та організацію процесів підготовки видань до друку на кожному етапі: уникнення зайвого паралелізму; розгляд можливості диверсифікації видань; оптимізація роботи; забезпечення високої якості методичних та бібліографічних матеріалів; поліпшенню в цілому ефективності видавничого процесу.

Координація та кооперація у видавничій діяльності бібліотек різних систем і відомств виявилися ефективними для раціоналізації витрат, підвищення якості обслуговування читачів та усунення дублювання роботи, що сприяло підвищенню професійного рівня бібліотечних працівників і удосконаленню їхньої діяльності, що дозволило визначити внесок кожної у сферу інформаційної діяльності та об'єднати зусилля для підвищення якості інформаційно-бібліографічного забезпечення фахівців різних галузей. Центром цієї діяльності була міжвідомча рада з питань бібліотечної роботи при обласному управлінні культури. Підтримуючи контакт із відомствами й громадськими організаціями, ради сприяли ефективності бібліотечного обслуговування, розробляли рекомендації щодо поліпшення бібліотечної справи, підвищували професійну майстерність бібліотекарів та бібліографів, поширювали передовий досвід і нові форми роботи. Це позитивно вплинуло на реалізацію завдань, вдосконалення інформаційного обслуговування та задоволення потреб суспільства.

Науково-бібліографічну діяльність у цей період вивчали та практично готували інформаційно-методично-бібліографічну продукцію завідувачі відділів, бібліографі-практики, методисти, зокрема М. Бех (Слюсарчук), Н. Мельник, М. Бенхін, Г. Подруцька, В. Погуть, А. Лучко, Н. Барашивець, Л. Зубалій, С. Бабиніна, В. Нестеренко, В. Лаврик, Н. Грицюта, Г. Смагло, М. Гончарова, Г. Авраменко (Косенко), О. Лозінська, Р. Дьяконова, Б. Брус, В. Гриценко, Л. Хоруженко, Л. Андрушко, Г. Козачок, Л. Мірошниченко, Й. Погорелов, Л. Прилипко, Н. Ксенчина, С. Левік, Є. Магазаніна, О. Бородавка, М. Варенко, Л. Тарташник, Т. Перкун, Л. Буднік, С. Савлук, П. Цимбалюк (Камінна), Л. Діденко, В. Лучко, Л. Тимошук, Л. Петруніна, Л. Корчинська, С. Левчук, Н. Никитюк, О. Кушнір, Л. Бойко, В. Козак, Т. Герасимова, Л. Шпильова, І. Базалук, О. Кізян, Л. Романченко, М. Шлеймович (Кержнер), С. Філіповська, Л. Чупира, Є. Борачук, Л. Качинська, В. Лабінська, Л. Ковтун, М. Ніколайчук, Л. Введенська, В. Бочкова, В. Середюк, Р. Покидченко, С. Пойда, В. Хобер, В. Семашко, Н. Савченко, Н. Ковтун.

Внаслідок ряду експериментів, пошуків, вивчення кращого досвіду інших бібліотечних установ Бібліотека стала інформаційним центром, який спрямовував свої зусилля на популяризацію досягнень науки й передового досвіду серед населення, сприяв підвищенню професійної кваліфікації кадрів, систематично подавав інформацію на

допомогу науковцям, проводилося інформаційно-бібліографічне обслуговування різних груп читачів. Відповідно, Бібліотека мала досвід інформаційного забезпечення спеціалістів промисловості, сільського господарства, керівників державних органів, культури і мистецтва.

Інформаційна діяльність у Бібліотеці базувалася на галузевому принципі, де всі відділи обслуговування забезпечували бібліографічну інформацію відповідно до визначеної тематики, контингенту читачів і форми представлення. У практиці визначалися три основні напрями інформаційної роботи: співпраця з науковцями, допомога спеціалістам у вирішенні виробничих завдань та задоволення загальноосвітніх потреб читачів. На постійне обслуговування інформації були взяті окремі працівники промислових підприємств, установ культури, освіти, побуту, торгівлі. Індивідуальну інформацію для фахівців готували усі відділи обласної бібліотеки. Значне місце в інформаційній роботі відводилося друкованим бібліографічним посібникам універсального характеру (краєзнавчі щорічники); інформаційним спискам нових надходжень наукової та довідкової літератури з окремих галузей знань (щоквартально); інформаційним спискам нової літератури на допомогу категоріям спеціалістів за фахом. Широкою популярністю користувалися випущені масовим тиражем покажчики «Промислові комплекси в тваринництві», «Аграрно-промислові об'єднання», «Харчова промисловість Вінниччини», «Досвід виробництва цукрових буряків на Вінниччині» [293, с. 37–46]. Особлива увага приділялася поглибленню змісту інформаційно-бібліографічного обслуговування. Районні бібліотеки у цьому напрямку також посилено працювали. Наприклад, Погребищенська ЦБС отримавши 85 методично-бібліографічних матеріалів від Вінницьких обласних бібліотек активно використовували у роботі, на районних семінарах проводили огляди отриманих матеріалів, за 1977 р. проведено – 6 заходів. З метою розповсюдження та пропаганди окремі видання надсилалися у бібліотеки-філіали [34 арк. 65].

На всеукраїнському рівні систематично наголошувалося на важливості підвищення наукового рівня діяльності обласних бібліотек, акцентуючи увагу на оперативному впровадженні новітніх досягнень у галузі бібліотечної справи у практичну діяльність. Вдосконалити систему обслуговування спеціалістів області, створити обласні довідково-

інформаційні фонди з метою ефективного забезпечення потреб науки та виробництва на їхній базі [195, с. 96].

На виконання наказу Вінницького обласного управління культури (№ 55 від 28 квітня 1975 р.) при бібліографічному відділі бібліотеки створено інформаційний сектор з питань культури та мистецтв, який очолила Г. Подруцька. У жовтні 1978 р. (наказ № 134 від 16 жовтня 1978 р.) сектор перетворено в самостійний відділ. Фахівці сектору здійснювали систематичний збір, вивчення і наукове опрацювання вітчизняної та зарубіжної літератури з проблем культури та мистецтв і забезпечували на цій основі оперативне диференційоване інформаційне обслуговування працівників культурно-мистецьких організацій та установ Вінниччини. При відділі функціонував фонд неопублікованих документів (бібліографічні видання, сценарії, матеріали з досвіду роботи та ін.). Великою популярністю в керівників й спеціалістів галузі користувалися матеріали всесоюзної та республіканської служб Інформкультури, неопубліковані матеріали, що надходили з інших інформслужб. Щомісячно готувався поточний інформаційний список «Хроніка культурного життя Вінниччини» для 49 абонентів у системі диференційованого забезпечення керівництва. Станом на 1978 р. було обслужено 177 абоненти, яким надіслано повідомлень по 219 темах [35, арк. 31]. У 1980 р. в режимі диференційованого забезпечення керівництва обслуговувалося 45 абонентів, затверджених обласним управлінням культури. Для них щомісячно надсилалися випуски Інформацій про діяльність закладів культури і мистецтва області, які склалися із трьох частин: 1) постанови і накази облуправління культури з питань основної діяльності 2) оглядова інформація «Хроніка культурного життя області» 3) оглядові інформації і повідомлення, матеріали за рішеннями Ради, інформаційні листки, матеріали з досвіду роботи, узагальнюючі довідки за тематикою. За системою вибірково розповсюдженої інформації відділом інформації з культури і мистецтва обслуговувалося 36 абонентів, яким надсилалися повідомлення двічі на місяць [36, арк. 27]. Була розроблена карта-схема «Шлях виконання інформації по культурі і мистецтву», яка виявилася ефективним інструментом, сприяючи швидкому та систематизованому опрацюванню інформаційних джерел при підготовці інформаційних повідомлень.

Ефективним інструментом оперативного розповсюдження нових досягнень в галузі сільськогосподарської науки і практики стало диференційоване обслуговування

спеціалістів сільського господарства, працівників масових сільськогосподарських професій, паралельно з використанням бібліотечної літератури й інформаційних видань державних органів науково-технічної інформації на базі бібліотек. Успішний досвід реалізації такої ініціативи на базі Вінницької обласної бібліотеки та Могилів-Подільської ЦБС Вінницької області був узагальнений Державною Республіканською бібліотекою УРСР та схвалений Міністерством культури України. Цей підхід поширився по всій Україні, а потім і в інших бібліотеках. Ключовим аспектом постало визнання та позитивна оцінка [432, с. 294–301].

У 1970-х рр. у Бібліотеці практикувалося поширення бібліотечно-бібліографічних знань. Згідно з графіком щоквартально організовували декади, де проводилися бесіди, огляди, книжкові виставки нових бібліографічних, інформаційних видань. У цій роботі задіяні були всі відділи бібліотеки [35, арк. 34], зокрема у 1980 р. проведено огляд «Бібліографічні, інформаційні, методичні видання з питань педагогіки», відкритий перегляд «Бібліографічні та інформаційні видання на допомогу працівникам легкої промисловості» [36, арк. 31], «У світі мистецтв», «Образ жінки в художній літературі» [37, арк. 33]. Для удосконалення інформаційного забезпечення користувачів та розкриття бібліографічної діяльності у відділах організовувалися постійнодіючі книжкові виставки: «Бібліографічні та інформаційні видання на допомогу працівникам промисловості», «Бібліографічний помічник у виборі книг» [35, арк. 33], «Бібліографія – спеціалістам сільського господарства» [36, арк. 29], «Нові інформаційно-бібліографічні видання з питань техніки та економіки», «Нові бібліографічні видання з питань мистецтва», «Знайомтесь – бібліографія» [37, арк. 33]. Для студентів вищих закладів освіти проводилися бесіди, екскурсії щодо методики розшуку необхідної літератури з допомогою інформаційних, бібліографічних видань.

Запроваджувалася систематична наочна популяризація рекомендаційної бібліографії, яка широко висвітлювалася на абонементі для молоді, що одночасно працювала та навчалася. З метою поширення інформації та стимулювання інтересу до бібліографічних видань, вдосконалення методики читання та самоосвіти проводилися такі заходи: тижні бібліографії, екскурсії, виставки тощо [29, арк. 25].

Спектр здобутків і досягнень, набутий Бібліотекою у сфері наукової роботи, розпочатий на початку 1980-х рр., відзначався активною науково-дослідницькою роботою, яка посилювалася із запровадженням розробленими рекомендаціями ДРБ «Методичні

рекомендації по організації комплексу наукових досліджень в обласній бібліотеці», відповідно до «Положення про наукову роботу обласних бібліотек Міністерства культури УРСР» (1982 р.) розроблений «Перспективний план науково-дослідної роботи на 1981–1985 рр.» проводився в декількох напрямках для зміцнення ролі науково-бібліографічної діяльності. Основними об'єктами досліджень стали проблеми бібліотекознавства й бібліографії, історії бібліотечної справи Вінниччини. За цей період було опрацьовано 14 науково-дослідних, 10 науково-методичних та 20 науково-бібліографічних тем [143, с. 190]. Ці зусилля забезпечили високий рівень інтелектуальної активності фахівців Бібліотеки та сприяли науковому прогресу в регіоні. Наприклад, співробітниками відділу краєзнавства проводилася посилена робота у вивченні різноманітних джерел, інтенсивних пошуків та аналізу матеріалів, у виявленні публікацій та бібліографій, присвячених життю та діяльності 117 вінничан, які отримали звання Героя Радянського Союзу, для збірника «Овеянные славой имена» (1983). Створення такого збірника стало важливим кроком у збереженні історії міста та вшануванні тих, хто своїми бойовими діями зробив значний внесок у перемогу Другої світової війни.

Виконуючи постанови Ради Міністрів СРСР і Ради Міністрів УРСР про подальший розвиток науково-технічної інформації, бібліотеки України у 1970–1971 рр. значно активізували свою інформаційно-бібліографічну діяльність. У центрі уваги було розгортання інформаційно-бібліографічного обслуговування наукових працівників, спеціалістів народного господарства. Великого розмаху набула допомога промисловому і сільськогосподарському виробництву. У результаті активного і організованого спеціалізованого інформування Бібліотеки, домоглася значного збільшення в складі своїх читачів вчених, спеціалістів народного господарства й культури, раціоналізаторів і винахідників.

Розроблені Бібліотекою перспективні плани підготовки ретроспективних бібліографічних матеріалів на 1971–1975 рр. та наукової роботи з питань бібліотекознавства і бібліографії на 1976–1980 рр. демонстрували науково обґрунтовані та стратегічно орієнтовані документи, акцентуючи увагу на основних напрямках та були важливими інструментами для реалізації практичних заходів, спрямованих на підвищення ефективності науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки, підкреслюючи необхідність вдосконалення

бібліотечно-інформаційного обслуговування, підвищення кваліфікації фахівців (див. додатки В, Г).

Особлива увага у цьому плані була приділена розширенню бібліотечно-бібліографічної та інформаційної роботи. Передбачалася щорічна розробка планів координації видання рекомендаційних покажчиків літератури для спеціалістів усіх галузей народного господарства та виробничників за профілем підприємств у період з 1971 по 1975 рр. Також передбачалася ініціатива створення постійних картотек «Рекомендаційна бібліографія на допомогу науці, виробництву та культурі» у всіх рівнях бібліотечної системи в 1972–1973 рр. Додатково план визначав завдання щодо вивчення формування фонду довідково-бібліографічних видань у двох районах області, після чого матеріали плану передбачалися для узагальнення та надсилання бібліотекам області упродовж 1972–1974 рр. Було підтримано ініціативу спільно зі спеціальними бібліотеками організувати щоквартальне видання бібліографічних бюлетенів нових надходжень книг, спрямованих на конкретні групи споживачів, включаючи «На допомогу працівникам промислових підприємств», «Працівникам сільськогосподарського виробництва», «Література для вчителів», «На допомогу лікарям» та іншим спеціалістам упродовж 1971–1975 рр. У рамках плану також передбачалося щорічне видання інформаційного бюлетеня з досвіду бібліотечно-бібліографічної роботи бібліотек області упродовж вказаного періоду. Також визначалася необхідність розвитку та вдосконалення системи малих форм рекомендаційної бібліографії з найбільш актуальних питань загальноосвітньої тематики та підвищення виробничої кваліфікації виробників та колгоспників. Додатково для підтримки роботи бібліотек розроблялись щорічні методично-бібліографічні матеріали на актуальні теми [27, арк. 4, 20, 30]. Отже, п'ятирічний план спрямовувався на систематизацію та посилення розвитку бібліотечної сфери на Вінниччині, основною метою якого було підвищення якості обслуговування та забезпечення ефективної інформаційно-бібліографічної підтримки різних сфер суспільства.

Початок 1980-х рр. відзначався активною науково-дослідницькою роботою, яка велася бібліотекою відповідно до «Перспективного плану науково-дослідної роботи на 1981–1985 рр.» у декількох напрямках. Досліджувалися, перш за все, проблеми бібліотекознавства і бібліографії, керівництво читанням різних груп читачів, історія

бібліотечної справи Вінниччини. За цей період було опрацьовано 14 науково-дослідних, 10 науково-методичних та 20 науково-бібліографічних тем. У 1982 р. введено в дію «Положення про наукову роботу обласних бібліотек Міністерства культури УРСР» та запроваджено розроблені ДРБ «Методичні рекомендації по організації комплексу наукових досліджень в обласній бібліотеці». Це посилювало відповідальність обласних наукових бібліотек за організацію, зміст і якість досліджень та впровадження їх в практику роботи.

Водночас, архівні документи свідчать, що в Бібліотеці посилювався нагляд за окремими виробничими процесами діяльності Бібліотеки, завдяки організованій групі народного контролю, яка складалася з провідних фахівців закладу. Щоквартально розглядався план заходів, вносилися рекомендації та визначалися шляхи покращення контролю [38].

У 1980-х рр. бібліотечні заклади України долучилися до підготовки видання «Зводу пам'яток історії та культури». У 1981 р. організовано семінар для завідувачів методично-бібліографічним відділам ЦБС, на якому проведено консультацію «Завдання ЦБ на допомогу створення бібліографічного покажчика «Пам'ятники та пам'ятні місця Вінницької області» [48, арк. 27]. Посилював участь бібліотек України в інформаційному та документному забезпеченні прийнятий наказ Міністерства культури УРСР № 575 від 27 травня 1983 р. «Про активізацію роботи бібліотек на допомогу складанню «Зводу пам'яток історії та культури Української РСР». Здійснюючи методичне керівництво цією ланкою роботи Державна історична бібліотека УРСР, підготувала методичні рекомендації бібліотекам щодо впорядкування бібліографічних покажчиків на допомогу авторським колективам і обласним редколегіям у підготовці «Зводу пам'яток історії та культури народів СРСР по Українській РСР». Було надруковано «Библиографический указатель документов, материалов, библиографических пособий о памятниках истории и культуры Украинской ССР» (1983), а в 1984 р. проведено семінар-практикум бібліографів-красзнавців обласних бібліотек України, що спрямувало діяльність на наступні роки [276, с. 449–450].

У Вінницькій області також була створена редакційна колегія та авторський колектив. Бібліотека в свою чергу першочергово налагодила інформаційне обслуговування для дослідників вінницького тому «Зводу пам'яток історії та культури». Зокрема були

доукомплектовані фонди краєзнавчої літератури, вдосконалився довідково-бібліографічний апарат Бібліотеки, відкриттям нових рубрик у «Зведеному каталозі краєзнавчої літератури».

З метою вчасного виходу в світ та забезпечення якості видання на Об'єднаній науково-методичній раді державних обласних бібліотек, яка була створена при Бібліотеці розглядалося питання стану підготовки бібліографічного покажчика «Пам'ятники історії і культури Вінницької області» в 1985 р. [42, арк. 42]. На основі зібраних бібліотекою публікацій для «Зводу пам'яток історії і культури Вінницької області» та для допомоги насамперед членам обласної редакційної колегії видано науково-допоміжний покажчик «Памятники истории и культуры Винницкой области» (1986) [703].

Значною мірою стандартизований підхід до бібліографічного опису документів, сприяв створенню єдиної методології впровадження в практику роботи бібліотек системи стандартів Державний стандарт 7.1–84 «Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления» відіграв позитивну роль у питаннях уніфікації бібліографічного опису всіх видів творів друку і визначав усі складники системи бібліографічної діяльності: об'єкти, процеси, результати, засоби, структуру, елементи бібліографічних записів.

З метою впровадження єдиної методології щодо методичних рекомендацій, уникнення дублювання та паралелізму у видавничій діяльності і поліпшення якості видань обласних методичних центрів при Бібліотеці була створена спільна редакційно-видавнича група обласних бібліотек. Ця група сприяла виданню 13 методичних і бібліографічних матеріалів протягом року. Була розроблена карта руху рукопису, яка використовувалася при підготовці матеріалів до друку. Редакційно-видавнича група продовжила свою роботу і в 1988 р., завдяки якій було опубліковано ще 14 методичних і бібліографічних видань [44, арк. 8].

Значну краєзнавчу роботу здійснювало Вінницьке обласне краєзнавче товариство «Поділля», створене в 1988 р. за участю одного з його ініціаторів та засновників – фахівця Л. Шпильової. Інтенсифікувався пошуковий та науково-дослідний напрям, розширювалася підготовка розвідок, публікацій та доповідей на республіканських наукових конференціях з історичного краєзнавства, а також на обласних історико-краєзнавчих заходах. Важливим внеском стала активна участь у підготовці народної книги-меморіалу «33-й: голод» (Київ,

1991) [478]. Ця діяльність сприяла вивченню історії про події Голодомору та висвітленню їх у науковому контексті. Участь вчених, фахівців, бібліотечних працівників у конференціях та публікації збагатили науковий обмін інформацією, розкриваючи різні аспекти історії регіону.

2.2. Науково-бібліографічна діяльність: жанрово-видовий склад бібліографічної продукції

Важливе значення для поліпшення рекомендаційно-бібліографічної роботи бібліотек України в галузі рекомендаційної бібліографії мав наказ Міністерства культури УРСР від 21 вересня 1970 р. «Про стан, завдання та заходи до поліпшення рекомендаційної бібліографії в республіці», в ньому здійснено аналіз роботи бібліотек з розробки рекомендаційно-бібліографічних видань, вказано, що поряд із досягненням є ще деякі відставання розвитку рекомендаційної бібліографії. Наголошено на необхідності удосконалення системи рекомендаційних посібників, яка передбачала б задоволення загальнокультурних та професійних запитів основних категорій читачів. Запропоновано залучати до складання та рецензування бібліографічних покажчиків науковців, письменників, кваліфікованих бібліографів, а діяльність кожної бібліотеки спрямувати на значне поліпшення використання наявних видань рекомендаційної бібліографії, розглядаючи їх як ефективний засіб пропаганди книги й керівництва читанням.

Відповідно до завдань, спрямованих на широке використання бібліографії в обслуговуванні населення, головним напрямом визнавалася рекомендаційна бібліографія, яка на той час активно розвивалася у Бібліотеці. Щороку видавалося по кілька рекомендаційних покажчиків, тематика яких не була пов'язана з Вінниччиною, але відповідала актуальному на той час курсу соціально-економічного розвитку радянського суспільства. При цьому слід зазначити, що в кожному виданні була представлена красназнавча література.

Відповідно до «Основних напрямів та перспектив розвитку ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва», у сфері рекомендаційної бібліографії Бібліотека визначила основні напрями своєї діяльності: розробка посібників рекомендаційної бібліографії, включаючи

«малі форми», для спеціалістів і виробників масових професій для забезпечення доступу до зручних і корисних джерел інформації; удосконалення інформаційної бібліографії як форми популяризації книги і керівництва читанням для розширення доступу до культурних і наукових ресурсів, підвищення рівня грамотності і освіти в суспільстві; координація підготовки рекомендаційної бібліографії між науковими та спеціальними бібліотеками області для формування цілісної системи інформаційно-бібліографічного обслуговування та надання методичної допомоги; розробка системи посібників рекомендаційного характеру за основними галузями знань (суспільно-політичної літератури, сільськогосподарської, технічної тощо) для інформаційної підтримки спеціалістів; складання зведених планів видань посібників і списків рекомендаційного змісту з урахуванням індивідуальних потреб аудиторії та залученням фахівців; узагальнення і поширення передового досвіду бібліотек області як стратегічно важливе завдання для забезпечення високого рівня обслуговування користувачів; проведення практичних занять і семінарів з працівниками обласної, районних і сільських бібліотек з питань рекомендаційної бібліографії для вивчення і впровадження методик у бібліотечній роботі [25, арк. 12–13].

Важлива роль у впровадженні системи бібліографічних видань належить перспективному плануванню. Здійснення перспективного зведеного планування сприяло уникненню паралелізму в розробці однакових тем та більш раціональному використанню трудових та матеріальних ресурсів. Але на основі архівних документів можемо простежити, що не завжди вдалося виконувати плани надіслані «зверху». На виконання листа від ДРБ 18 травня 1970 р. з приводу підготовленого перспективного плану науково-методичних видань Бібліотеки, над якими працювали протягом 1971–1975 рр., ці видання не були реалізовані в зазначених роках, крім бібліографічного покажчика «Література про Вінницьку область» [24, арк. 24, 30] (див. додаток В).

Завдання практичної бібліографічної роботи були орієнтовані на створення покажчиків нових надходжень, поточних посібників, зведених каталогів, тематичних покажчиків, що слугували джерельною базою для комплексного бачення історії розвитку питання. Залишався й напрям рекомендаційної бібліографії, спрямований на популяризацію наукового знання та подій суспільно-політичного життя.

Поточні видання виходили з періодичністю один раз на рік. Ці видання слугували дієвим засобом популяризації краєзнавчої літератури найрізноманітнішого змісту, давали змогу пов'язувати сучасне життя з історичним минулим області, із визначними етапами її розвитку, відтворювали найважливіші події суспільно-політичного й культурного життя краю. Такі посібники завжди актуальні в усі часи та користувалися популярністю серед читачів та бібліотечних працівників при плануванні своєї діяльності.

Видавався універсальний бібліографічний покажчик «Література про Вінницьку область за... рік», який продовжував літопис краєзнавчої літератури, заснований М. Бех у 1957 р., і виходив з метою систематизації бібліографічних ресурсів про Вінницьку область [670]. У покажчику представлено широкий комплекс бібліографічної інформації: книги, бібліографічні посібники, статті зі збірників, журналів, газет, рецензії, які в комплексі розкривають усі сторони життя краю. Характерною особливістю покажчика було включення до нього матеріалів з періодичних видань, які вийшли упродовж останнього року. У більшості випадків вони висвітлювали життя області загалом. У той же час важливим було відображення у них також матеріалів про міста й райони області. Наукова діяльність спрямовувалася і на виконання робіт прикладного характеру: було розроблено структуру, план-проспект щорічного бібліографічного покажчика «Література про Вінницьку область за... рік». Упродовж 1966–1991 рр. було видано 26 випусків. Посібник виходив друкарським способом накладом від 300 до 1 тис. примірників та надсилався в районні, сільські бібліотеки краю.

У цей період склалася ситуація, коли керівні органи влади вимагали підвищення ролі бібліотек у науково-технічному прогресі, більш повнішого використання їх книжкового фонду для освіти і виховання, розширення сфери діяльності наукових, технічних і масових бібліотек з розповсюдження досягнень науки, техніки і передового виробничого досвіду, оперативного забезпечення науково-технічною інформацією спеціалістів народного господарства тощо [256, с. 360].

Для наукових працівників, спеціалістів, практиків та інших працівників сільського виробництва відділ обслуговування працівників сільського господарства готував протягом 1987–1991 рр. «Зведений каталог сільськогосподарських видань, які надійшли до наукових бібліотек м. Вінниці та області в 1986 році» [622] (з 1988 змінено назву на «Зведений каталог

видань з питань сільського господарства та переробної промисловості, які надійшли до наукових, сільськогосподарських і технічних бібліотек м. Вінниці та області в ... році» [624].

З метою надання вичерпної інформації про періодичні, інформаційні, бібліографічні видання з питань сільського господарства та переробної промисловості виходив «Каталог періодичних, інформаційних та бібліографічних видань, передплачених основними бібліотеками-учасницями єдиної територіальної бібліотечно-інформаційної служби Вінницької обласної ради на ... рік» (1988–1991) [647]. У 1988–1989 рр. видання виходило під назвою «Каталог періодичних, інформаційних та бібліографічних видань, передплачених основними бібліотеками-учасницями єдиної територіальної бібліотечно-інформаційної служби Вінницького обласного промислового комплексу на ... рік». Цими виданнями були забезпечені служби агропромислового комплексу та масові бібліотеки, які використовували каталоги для інформування спеціалістів агропрому про надходження нової літератури відповідної тематики. Крім того, використовуючи можливості обласного довідково-інформаційного фонду, Бібліотека видавала двічі на місяць поточні бібліографічні списки нових надходжень з питань сільського господарства і переробної промисловості [45, арк. 5].

Готувався не менш важливий щоквартальний поточний бібліографічний список «Нові надходження літератури з питань економіки, технології виробництва і переробки сільськогосподарської продукції» (1984–2006) [697], який надсилався в центральні районні бібліотеки для інформування спеціалістів сільського господарства регіонів області.

Для органів місцевої влади і управління, працівників архівів, обласної преси, районних бібліотек готувався щодаквартальний бібліографічний список «Вінниччина на сторінках центральної та республіканської преси» [579].

Для забезпечення ефективної методичної та бібліографічної діяльності в області й районних бібліотеках щоквартально готувався «Інформаційний список методичних і бібліографічних матеріалів, які надійшли до науково-методичного відділу (1975–1977) [638]. Інформаційні списки містили перелік доступних матеріалів для допомоги бібліотекарям в оновленні та підвищенні якості своєї роботи. Такий підхід сприяв обміну досвідом, покращенню методик та підвищенню кваліфікації фахівців у бібліотечній галузі, що було важливою складовою стратегії розвитку бібліотек Вінницької області та районних

бібліотек. Ці списки забезпечували бібліотеки необхідною інформацією для підвищення рівня обслуговування та вдосконалення їхньої діяльності відповідно до чинних стандартів й вимог.

Інформацію про пам'ятні дати та важливі події в політичному, господарському і культурному житті Вінниччини відображав «Календар знаменних і пам'ятних дат по Вінницькій області за...рік», заснований у 1962 р. М. Бех, який вперше в Україні започаткувала Бібліотека. Видання складало окрему ланку в системі видань та відображало різноманітну краєзнавчу тематику. Після схвалення цієї ініціативи ДРБ такі довідково-бібліографічні посібники з'явилися у більшості областей України. Перші їх випуски включали інформацію до 8–15 ювілейних дат, кожна з яких супроводжувалась коротенькою довідкою за темою та списком рекомендованої літератури. Обкладинки для них виготовляли в друкарнях на кілька років наперед, довідки і бібліографічні списки тиражувалися на ротаторі бібліотеки невеликими накладками. З 1963 по 1969 рр. видання не виходило. Упродовж 1970–1973 рр. виходило під назвою «Пам'ятні і знаменні дати Вінниччини» [16, арк. 44; 702]. З 1975 р. носить назву «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини...року». З 1988 р. видання виходило у вигляді бібліографічного покажчика [627].

Цікавим є підхід до структури довідок із короткими списками літератури в «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 1986 р.». Наприклад, під рубрикою «Видатні полководці громадянської війни» вміщено окремі бібліографічні списки, присвячені Й. Якіру, І. Уборевичу, І. Дубовому. Натомість рубрика «Письменники Вінниччини» містила замітку «...у 1986 р. виповнюється 50 років з дня народження членів Вінницької обласної організації Спілки письменників України – А. Гарматюка, Л. Пастушенка, М. Рябого, В. Тимчука», далі за хронологією дня народження письменника подано коротку біографію та список творів із зазначенням рецензій на них [628], що було не лише інформативним, але й зручним для організації знань. Такий деталізований підхід полегшував пошук інформації та забезпечувало повноту розуміння внеску видатних особистостей у розвиток Вінниччини.

Починаючи із 1970-х років до 1991 р., у виданнях від укладачів включалася передмова з метою якнайбільшого пошуку та розкриття інформації про відзначення ювілейних та пам'ятних дат регіону, вшанування відомих та знакових земляків, порада

звертатися до інших краєзнавчих бібліографічних посібників, особлива увага надавалася щорічнику «Література про Вінницьку область», що слугувало певним чином просуванням всього спектру бібліографічної продукції.

Структура видання систематично вдосконалювалась, зазнавали змін назви розділів, збільшився обсяг. Впроваджувалися також інші регулярні модифікації, що охоплювали читачке призначення, принципи наповнення основного масиву даних, включення довідкових статей та бібліографії. Зверталась увага на методи друку, дизайн, обсяг видання та інші аспекти. Над випусками календаря в 1960–1990 рр. працювали М. Бех, Б. Брус, В. Нестеренко, Г. Авраменко, В. Погуть, Л. Прилипко, Л. Ковтун, М. Шлеймович, Л. Шпильова.

«Календар знаменних і пам'ятних дат Вінниччини» виконував важливу роль у забезпеченні бібліотек області інформацією для відзначення ювілеїв видатних особистостей регіону. Наприклад, у 1973 р. на належному рівні відзначили вшанування пам'яті 100 років з дня смерті С. Руданського, 80-річчя від дня народження М. Годованця, 140 років від дня народження Марка Вовчка [29, арк. 58]. Календар був не лише засобом подання фактів та дат, але й інструментом для відзначення важливих подій та вшанування видатних постатей Вінниччини, сприяючи культурному розвитку регіону.

Політична атмосфера в радянській Україні накладала відповідальність, посилювала вплив на Бібліотеку в забезпеченні доступу громадян до матеріалів, які відповідали пріоритетам та директивам вищого керівництва, зобов'язувала Бібліотеку до активної участі у формуванні світогляду радянських людей [3; 8; 10; 11]. Реалізація цих завдань супроводжувалося активним залученням бібліотеки до цих процесів, що відбилося на змісті всіх напрямів роботи, зокрема науково-бібліографічної діяльності. Важливе місце в цьому процесі займала підготовка та популяризація методично-бібліографічних матеріалів, бібліографічних посібників та інших інформаційних ресурсів [759, 771], здійснювалися виїзди на місця для перевірки виконання роботи та надавалася методична допомога з питань пропаганди відповідної теми. Так, у 1972 р. здійснено працівниками Бібліотеки 73 виїзди під час яких було відвідано 304 бібліотеки Вінницької області [5, арк. 1].

Однак незважаючи на пожвавлення випуску та підвищення рівня виданої впродовж 1966–1990 рр. бібліографічної продукції, певна частина рекомендаційної бібліографії ще не

в повній мірі відповідала завданням підвищення якості та ефективності бібліографічного забезпечення суспільства. Тематика виданих рекомендаційних краєзнавчих покажчиків та коротких списків літератури не охоплювала багатьох актуальних тем, які мали велике значення для розвитку економіки і культури. Мало видавалось посібників про культурний розвиток області, книгознавство, природні ресурси, водне й лісове господарство, військову справу, фізичну культуру, спорт. Посібники, які висвітлювали б проблеми статистики й демографії, не видавалися ніколи.

Основними видами бібліографічної продукції продовж 1966–1990 рр. є: *посібники загального характеру та комплексні, що включають літературу, яка всебічно відображала життєдіяльність регіону чи певні його аспекти; тематичні посібники, зміст яких пов'язаний з актуальними проблемами розвитку соціально-економічного й культурного життя регіону; методико-бібліографічні матеріали; персональні посібники, присвячені видатним постатям краю; інструктивно-методичні матеріали, статистичні матеріали.*

Наведені показники у таблиці дають загальну об'єктивну картину стану бібліографічної продукції у 1966–1990 рр. Кількість виданих посібників кожного виду за окреслений період систематизовано у таблиці 1. Перевагу бібліографи надавали, як виявлено, тематичним бібліографічним посібникам. Значна частина видань присвячена суспільно-політичному життю регіону.

Аналізуючи таблицю зі статистичними показниками, можна виділити кілька важливих тенденцій та змін за період 1966–1990 рр. Кількість підготовлених видань мала нерівномірний характер. Наприклад, у 1975 р. було підготовлено 15 назв, то у 1977, 1985 р. – 14 назв. Водночас, у 1981, 1986 рр. – показник знизився до 4 назв, у 1969 р. – до 6.

Спостерігається стійка тенденція до зростання кількості тематичних та персональних бібліографічних покажчиків між роками 1970–1980 рр. і значна диспропорція між ними. Наприклад, у 1972 та 1987 рр. було підготовлено 12 тематичних покажчиків і лише 1 персональний. Тематичні посібники демонструють стабільне зростання, особливо у 1970–1980 рр., охоплюючи як загальні, так і спеціалізовані теми, і часто використовувалися для надання структурованої інформації з певної галузі знань користувачам. Персональні бібліографічні покажчики, присвячені видатним діячам краю або тим, чиє життя пов'язане

з регіоном, відображають локальні культурні та історичні інтереси й ілюструють значні коливання, наприклад, у 1968 р. було підготовлено 7 видань, тоді як у 1989 р. – лише 1.

Таблиця 1. Жанрово-видова класифікація бібліографічної продукції ВОУНБ ім. В. Отамановського 1966–1990 рр. (за змістом, видами, обсягом)

Рік								За мовним складом		За обсягом			За формою		
	Посібники загального характеру та комплексні	Тематичні	Персональні бібліографічні присвячені видатним діячам краю або чисе життя пов'язане з краєм	Бібліографічні покажчики,	рекомендаційні, бібліографічні покажчики	рекомендаційні, бібліографічні списки, методично-бібліографічні матеріали	каталоги	Попереджувальні довідки	Українською мовою	Російською мовою	буклет	брошура	книга	друкований	Всього
1966		11		3		8	1		12			10	2	12	13
1967		2	3	1		4	1		6			4	1	6	6
1968		1	7	2		4	1		8			7	1	8	8
1969		4		1		3			4			3	1		4
1970	2	6	3	2	1	4			9		11	5	11	9	9
1971	1	4	2	2		3			6		11	11	11	6	6
1972	1	12	1	4		8			13		7	5	1	13	13
1973	1	13		2		11			13		8	4	1	13	13
1974		11		2		9			10	1	2	7	1	11	11
1975	1	15		1		9	1		15		2	11	2	15	15
1976	1	7		2		3	1		7		1	5	1	7	7
1977	1	12	2	1		10	2		12	2	4	8	2	14	14
1978	2	9		2		5			8	1		8	1	9	9
1979	1	7	2	1	1	6			7	2	1	7	1	9	9
1980	1	10	1	1		9			11			10	1	11	11
1981	1			1	1	3			5	1		5	1	6	6
1982	1	7	1	1	1	5			8		1	6	1	8	8
1983	1	9	2	2	1	6		1	7	2		9	2	2	11
1984		4	1	1	2	1		1	5			4	1	5	5
1985	2	11	3	6		4		2	9	5	1	9	4	14	14
1986	1	4	2	3		1		1	5	1		4	2	6	6
1987		12	1	2	1	5	1	4	12	1	2	9	2	13	13
1988		7		2	1			3	1	7		3	4	7	7
1989	1	7	1	1	1	1	3	1	8			5	3	8	8
1990		7	3	3	1	1	3	3	10		1	7	2	10	10

Як і в попередні роки, до 1990 р. політична та ідеологічна складова в роботі Бібліотеки займала чільне місце, продовжувалася практика підготовки бібліографічної продукції з насиченим ідеологічним змістом відповідно до вимог радянської влади. Упродовж 1966–1990 рр. було підготовлено 47 назв різної бібліографічної продукції, яка висвітлювала питання пропаганди комуністичної ідеології, теорії марксизму-ленінізму, вивчення життя та творчості В. І. Леніна. Доволі об'ємний бібліографічний доробок дозволяє критично переосмислити бібліографічні процеси та краще зрозуміти їх значення у контексті історичних подій та фактів.

Активного поширення набула практика підготовки попереджувальних бібліографічних тематичних довідок, започаткована у 1980-х рр., яка продовжувалася у 1990-х рр. Бібліографічні покажчики, рекомендаційні списки та методично-бібліографічні матеріали домінували над іншими видами видань. Пріоритет надавався україномовним друкованим виданням, які значно переважали над російськомовними, що свідчить про тенденцію до зміцнення національної ідентичності та популяризації української культури. Брошури та книги є основними форматами, у той час, як буклети зустрічаються рідше, зростання їх кількості спостерігається лише у 1970–1971 рр. з 11 назв.

Різні типи видань демонструють свої піки активності у зазначені роки, що відображає зміни в суспільних інтересах та пріоритетах. Загалом тематичний аналіз дозволяє прослідкувати динаміку наукових та статистичних тенденцій у виданні науково-бібліографічної продукції та вплив суспільних змін на їх кількість, тематику та розвиток.

У 1970-ті рр. Бібліотека приділяла значну увагу сільськогосподарській тематиці, яка займала певну частину від усіх тематичних видань. У 1970 р. сільське господарство Вінниччини досягло високого рівня. У регіоні функціонувало 628 колгоспів і 48 радгоспів, що свідчить про значний обсяг сільськогосподарської діяльності. Ключову роль у сільськогосподарському виробництві відігравала висока культура землеробства, а також провідна роль кваліфікованих спеціалістів. Колгоспи і радгоспи області акцентували свою увагу на збереженні та високопродуктивному використанні кожного гектара землі. Особливий фокус уваги був спрямований на поліпшення структури посівних площ та підвищенні продуктивності громадського тваринництва. Вирощування цукрових буряків виявилось переважаючим у сільському господарстві Вінницької області. Ця культура, як

правило, займала головне місце серед інших сільськогосподарських овочів. Важливо відзначити, що цукрові буряки мали велике значення не лише як сировина для цукрового виробництва, але і як стратегічний компонент в аграрній економіці області, який став суттєвим внеском у господарській активності сільських господарств, сприяючи стабільності та розвитку регіональної економіки. Заходи спрямовувалися на оптимізацію використання ресурсів та підвищення ефективності сільського господарства в регіоні. Зазначені тенденції свідчили про стрімкий розвиток та вдосконалення сільськогосподарського сектору, спрямованого на досягнення оптимальних результатів та забезпечення сталого розвитку. Окрім того актуальні проблеми бібліотечної справи регіону перебували у полі зору колегиї Міністерства культури УРСР, зокрема, у 1978 р. було розглянуто питання «Про роботу культурно-просвітницьких закладів Вінницької області з вдосконалення культурного обслуговування сільського населення», після чого були надані відповідні рекомендації [7, арк. 1].

Бібліографічна продукція присвячена узагальненню й впровадженню передового бібліотечного досвіду, передовим підприємствам, колгоспам, радгоспам, прогресивним методам праці, виробництву продуктів тваринництва, вирощенню сільськогосподарських культур. Чільне місце посіла ретроспективна бібліографія як науково-допоміжного, так і рекомендаційного характеру, методико-бібліографічні матеріали. Підготовлено низку бібліографічної продукції: згідно зі зведеним планом видань [590; 602; 604; 617; 618; 652; 679; 680; 699; 700; 732–734; 741; 742; 750; 765; 781].

У 1974 р. у Вінницькій області була значна увага приділена харчовій промисловості. Укладачі В. Погуть та Н. Ксенчина підготували бібліографічний покажчик з цієї теми на основі книжкового фонду Бібліотеки. Цей покажчик охоплював матеріали за 1944–1974 рр., що суттєво вплинуло на повноту наповнення видання [798]. У 1985 р. ротаторним способом підготовлено рекомендаційний список літератури «Экономический эксперимент в пищевой промышленности Винничинь» [817].

Питання удосконалення побутового обслуговування населення та повніше задоволення попиту на всі види послуг, підвищення культури та якості обслуговування знайшли відображення у підготовлених виданнях «Внимание: покупатель!» (1974) [771], «Працівникам сфери побутового обслуговування» (1975) [727].

Якщо у 1960-х рр у Вінницькій області 52 особи отримали звання Героя Соціалістичної Праці, то у 1980-ті рр. із 169 вінничан, Героїв Соціалістичної Праці, більше половини складала передовики-буряководи [510]. Це спонукало працівників Бібліотеки долучитися до збирання інформації про цих видатних людей. У 1966 р. підготовлені видання, присвячені передовикам сільського господарства, виходили у серії «Вони прославили наш край». Подальше продовження цієї серії не відбулося. Варто відзначити підготовлені видання: «Герої бурякових ланів Вінниччини» [586], «Передовики тваринництва Вінниччини – Герої Соціалістичної Праці» [705], «Хлібороби Вінниччини – Герої Соціалістичної Праці» [771].

Частина бібліографічної продукції спрямовувалася на популяризацію літератури, присвяченої проблемам ефективності виробництва, розвитку аграрно-промислових об'єднань, науково-технічного прогресу, поліпшення системи управління й планування, винахідництва й раціоналізації, висвітлення соціально-економічних проблем регіону [543; 562; 608; 651; 698; 772; 739]. Видання, які висвітлювали соціально-економічні, господарчі аспекти регіону, були корисними для різних груп читачів, зокрема для фахівців, дослідників, керівників будівельних організацій, інженерно-технічних працівників, бригадирів та всього спектру будівельників. Подібні видання сприяли обміну досвідом, розповсюдженню та впровадженню передових практик, сприяючи загальному розвитку регіону.

Незначним був доробок бібліографічної продукції, присвяченої українським літераторам. До важливих видань цього періоду можна віднести: «Я. Д. Качура (1897–1967)» (1967) [649], методично-бібліографічні матеріали про творчість українських молодих поетів «Поезія молодих» (1970) [719], «М. Стельмах» (1972) [744], «Марко Вовчок і Вінниччина (1833–1907)» (1983) [674], «Степан Руданський (1834–1873)» (1983) [749], «А. П. Свидницький (1834–1871)» (1984) [751], «Михайло Стельмах і Вінниччина» (1972, 1987) [744; 745], «І подвиг Прометея, і велич Кобзаря: [до 175-річчя від дня народження Т. Шевченка]» (1989) [631].

Помітним явищем для бібліографії та літературної інтелігенції Вінниччини став біобібліографічний покажчик «Письменники Радянської Вінниччини» [711]. Попри заідеологізовану передмову, видання є важливим джерелом інформації про літературний розвиток регіону. Посібник побудований за трьома розділами: біографічні довідки про

письменників, публікації творів окремими книгами (згруповані за хронологією), та дослідження і критичні статті про творчість письменників. Показчик складено на основі особистих справ письменників, довідково-бібліографічних джерел, та каталогу краєзнавчої літератури Бібліотеки. Про вихід цього показчика було повідомлено у всеукраїнському літературно-критичному виданні «Літературна Україна» [126], що підкреслює його значимість. Літературна бібліографія також представлена тематичним бібліографічним показником «Вінниччина в художній літературі» [577].

Особливою привабливістю для читачів були регулярні чотиримісячні випуски інформаційно-вибіркового показчика «Художні твори і публіцистика на сторінках журналів» [41, арк. 45; 860], який виходив упродовж 1981–1999 рр. Показчик готувався науково-бібліографічним відділом і мав мету систематизувати та представити художні твори, які друкувались у різних періодичних виданнях. Це давало змогу оперативно забезпечувати відстеження новітніх літературних досягнень та сприяти ознайомленню з художньою літературою того часу.

З метою сприяння розвитку освіти спільно із фахівцями бібліотеки Педагогічного інституту ім. М. Островського були складені методично-бібліографічні матеріали на допомогу бібліотекам: «Народний учитель в художній літературі» (1968) [30; 749], «Серце віддаю дітям» (1973) [815], «Бібліографічний показчик наукових праць викладачів педагогічного інституту» (1970, 1972) [607, 608], бібліографічний показчик з методичними порадами «Вихователям молоді» (1972) [566], рекомендаційний список літератури на допомогу ректорам народних університетів «Громадські вузи на марші» (1982) [595], рекомендаційний бібліографічний показчик присвячений М. Стельмаху [14, арк. 81]. Матеріали стали важливим доповненням для педагогічних бібліотек, допомагаючи підвищенню професійного рівня вчителів та викладачів, підтримуючи читацьку активність та розвиток літературної культури серед педагогічних працівників, надаючи педагогічним працівникам методичні поради з ефективного виховання молоді, стимулюючи зацікавленість до літератури, призначеної для дітей та підлітків, серед педагогічних працівників, в комплексі сприяючи розвитку освіти в Україні.

Щоквартально співробітники читального залу видавали бібліографічний список літератури «Нові надходження з питань педагогіки та методики викладання навчальних

предметів», який визначався ініціативним підходом до розповсюдження інформації, сприяв ефективному обміну знаннями, допомагаючи педагогам і вчителям у вдосконаленні практичних знань професійному зростанню та складником професійного розвитку освітянської спільноти, впливаючи на постійне підвищення якості освіти. Велася посилена діяльність щодо розширення інформування педагогічних колективів шкіл. Поточні бібліографічні списки на допомогу вчителям надсилалися крім шкіл міста також і в школи-інтернати області [45, арк. 5]. Вперше у 1986 р. сектором іноземної літератури було видано бібліографічний список літератури «На допомогу вчителям іноземних мов» [771], що стало важливою подією в контексті підтримки та підвищення якості навчання іноземних мов у навчальних закладах Вінниччини і підкреслювало важливість іноземної освіти та підтримку вчителів у їхній професійній діяльності.

Рекомендаційна бібліографія з питань мистецтва розвивалася дещо повільніше. Бібліографія літератури з мистецтва представлена бібліографічними покажчиками, бібліографічними матеріалами, методико-бібліографічними матеріалами, рекомендаційними бібліографічними списками, рекомендаційними списками грамплатівок [585; 671; 687; 693; 784; 797]. Видано декілька персональних списків літератури про українських митців, зокрема М. Д. Леонтовича (1967, 1977) [666; 794], О. Х. Новаківського (1971) [696], П. І. Чайковському (1990) [806].

Рекомендаційні списки, які включені у дослідження, вказують на наявність спроб спрямування уваги читачів на певні аспекти мистецької діяльності, такі як естетичне виховання через музичні салони, підтримка художньої самодіяльності, організація культурних заходів тощо. Проте, можна зазначити, що більшість цих списків датуються періодом до 1980-х років, що може відображати певну затримку в актуалізації нових тенденцій та видань у галузі мистецтва. Також, варто відзначити, що готувалися персональні списки літератури про українських митців, що свідчить про зусилля спрямовані на вивчення та популяризацію творчості вітчизняних художників та композиторів.

Підготовлено низку персональних бібліографічних посібників, рекомендаційних бібліографічних списків. Усі вони присвячені видатним землякам-уродженцям та діячам, чие життя та діяльність пов'язані з краєм, зокрема діячам медицини «Академік Д. К. Забалотний» (1966) [544], «Пирогов Николай Иванович: к 175-летию со дня рождения:

Вишенский период жизни и деятельности (1861–1881)» (1985) [709], «Увековечие памяти Н. И. Пирогова. 1810–1881: к 175-летию со дня рождения» (1985) [789], керівнику повстанського руху на Поділлі у 1813–1835 рр. «У. Кармалюк. 1787–1835» (1967, 1986) [644, 645], «Двічі Герой Радянського Союзу Іван Никифорович Бойко. 1910–1975» (1985) [599], «Двічі Герой Радянського Союзу Іван Данилович Черняхівський (1906–1945)» (1986) [598] тощо.

Бібліографи плідно працювали над посібниками, присвяченими відомим діячам літератури, які активно виходили в серії «Наші видатні земляки». Варто зазначити, що праця із серії «Наші видатні земляки» «Устим Кармалюк» (1986) [645] на заувагу науковця О. Яценка, вперше на всеукраїнському рівні стала бібліографічним виданням, у якому додано підзаголовок «персональний бібліографічний покажчик». Причина такого пізнього визнання цих термінів, на думку науковця, пов'язана з неусталеним їх формулюванням та відсутністю стандартизованої дефініції [529, с. 12–33]. Надалі визначення «персональний бібліографічний покажчик» не набуло продовження на постійній основі в наступній бібліографічній продукції.

Методична діяльність періоду радянської епохи мала двозначний характер. З одного боку, вона сприяла розвитку бібліотечної справи, забезпечуючи системний підхід та доступність різних видів методичної підтримки. З іншого боку, методи того часу використовувались як інструменти керівництва та контролю за діяльністю бібліотек, що було невід'ємною частиною радянського управління державою. Бібліотека виступала як методичний центр для бібліотек області, надаючи їм постійну методичну та практичну підтримку. У методичній роботі були задіяні методисти, завідувачі відділами та провідні спеціалісти. Це сприяло обміну досвідом, впровадженню нових методик та наданню бібліотечних послуг читачам. Організація системи методичного керівництва забезпечувалася через встановлення та впровадження регламентуючих документів і стандартів, розробку методичних рекомендацій, надання практичної допомоги під час відвідування бібліотек, участь у системі підвищення кваліфікації, а також контроль за станом справ та виконанням прийнятих рішень.

Науково-методичний відділ готував арсенал різноманітних методичних видань з метою систематизації та спрощення робочих процесів у бібліотечній галузі. Ці видання

концентрували детальні рекомендації щодо збирання та оброблення статистичних даних, конкретні приклади та рекомендації, впроваджені на успішних практиках та здобутому досвіді районних книгозбірень, складання планово-звітної документації, а також методичні вказівки для розвитку книгозбірень та підвищення їхньої ефективності. Показували різнопланову картину розвитку бібліотек за відповідний період діяльності, надавали можливість проводити діагностику проблем та оцінювати досягнення бібліотек всіх систем і відомств Вінницької області, зокрема «Бібліотекарі! Повіdomляємо про цікавий досвід ваших товаришів: Використання бібліографії в роботі бібліотек» (1966), «Методика організації та використання картотеки “Бібліографія рекомендаційної бібліографії”» (1978), «Особливості складання рекомендаційних посібників “малих форм” та їх використання в керівництві читанням» (1980). Аналізувалися деякі окремі аспекти діяльності бібліотек, наприклад: «Аналіз інформаційно-бібліографічної роботи бібліотек Вінницької області за 1976 рік» (1977) [771].

Частина комплексу видавничої, консультативної, дослідницької, інноваційної діяльності, яку здійснювала Бібліотека, складають методично-бібліографічні видання. Серед підготовлених матеріалів слід відзначити «Біоніка – союз біології, науки і техніки» (1966) [554], для відзначення у бібліотеках 30-річчя звільнення Вінниччини від фашистських загарбників «Шана визволителям Вінниччини» (1974) [810].

Невід’ємною частиною інформаційно-бібліографічної діяльності з 1980-х рр. була підготовка попереджувальних довідок загальної та краєзнавчої тематики, що мали важливе значення в інформаційному забезпеченні, допомагаючи користувачам отримувати доступ до потрібної інформації та розуміти її контекст: «Великомасштабний економічний експеримент по розширенню прав в плануванні і господарській діяльності промислових підприємств» (1984) [562], «Бібліотечно-бібліографічні знання – кожному» (1987) [553], «Організація і управління бібліотечною справою» (1987) [771], «Платні послуги населенню в установах культури» (1988) [714], «Маркетинг – вимога часу» (1989) [673], «Перехід до ринку: реальності і перспективи» (1990) [706], «Піднесення культури – першочергове завдання перебудови» (1990) [713].

Важливе значення при формуванні бібліографічних записів мала уніфікація їх оформлення, яка опиралася на чинні державні стандарти. Незважаючи на те, що значна

кількість їх була введена в дію та широко відома, у підготовці видань траплялися помилки і порушення. При описі літератури не завжди дотримувалася послідовність у розміщенні елементів, зустрічалися помилки в застосуванні системи умовних розділових знаків; системна помилка – при аналітичному описі, не вказувалися часто сторінки конкретних публікацій тощо.

Слід віддати належне тематичним та персональним виданням. «Центр» цих видань становили посібники про найбільш актуальні події в регіоні, а біобібліографічні видання присвячувались знаковим постатям, що внесли свій значний вклад у суспільне, наукове та культурне життя регіону. Отже, підготовлена бібліографічна продукція Бібліотекою для широкого кола користувачів у регіоні мала істотний вплив на підвищення рівня їх інформованості, наукового дослідження та культурного розвитку.

Висновки до розділу 2

Із отриманням наукового статусу в 1966 р. Бібліотекою здійснено організаційні, практичні заходи, розширено функціональні можливості з перебудови всієї роботи, зокрема в науково-бібліографічній діяльності. Як науково-методичний центр державних масових бібліотек і як база обласного управління культури з координації і кооперування діяльності бібліотек всіх відомств і організацій з метою розвитку і зміцнення бібліотечної справи в області Бібліотека за новим Статутом закріплювала за собою право самостійно та в кооперуванні з іншими науковими та спеціальними бібліотеками розробляти та видавати за планом чи замовленням: методичні посібники з найбільш актуальних питань бібліотечної справи; науково-допоміжні, інформаційно-бібліографічні покажчики та посібники рекомендаційної бібліографії з краєзнавства, а також на допомогу пропаганді передового досвіду з сільського господарства і промисловості, посібники рекомендаційної бібліографії на допомогу підвищенню культурно-технічного рівня та кваліфікації робітників і колгоспників, матеріали про передовий досвід бібліотечної роботи.

Активна участь Бібліотеки в написанні «Історія міст і сіл. Вінницька область» значно вплинула на розвиток краєзнавства в регіоні. Визначальна роль Бібліотеки сприяла істотному зростанню інтересу місцевого населення до вивчення власної історії, забезпечувала доступ та збереження зібраних матеріалів, сприяла активному висвітленню

та поширенню історичних джерел, розширенню краєзнавчої бібліографії й покращенню популяризації краєзнавчої літератури.

Координація шляху організації міжвідомчої ради бібліотечної роботи в обласному управлінні культури допомагала оперативно розв'язувати практичні питання, підвищувала ефективність інформаційного обслуговування населення, сприяла підвищенню професійної майстерності працівників та розповсюдженню передового бібліотечного досвіду. Координація відображала важливість взаємодії між сферами наукової та культурної діяльності та організаційні зусилля для задоволення інформаційних потреб суспільства.

Об'єднання бібліографів у Вінниці, створене при бібліографічному відділі Бібліотеки, виявилось ефективним механізмом для покращення якості інформаційно-бібліографічного забезпечення фахівців з різних галузей науки, економіки та культури. Це сприяло втіленню спільних проєктів та організації досліджень з розвитку бібліографічних ресурсів, обміну знаннями й досвідом, а також виявленню найкращих практик та реалізації спільних ініціатив та підвищенню професійного рівня.

Система бібліографічної продукції, підготовленої упродовж 1966–1991 рр., включала видання різні за призначенням, тематикою, формою та інформаційними ознаками. Бібліотека, своє чергою, відображала економічні, політичні та соціальні реалії радянського суспільства. Ця система представлена основними видами покажчиків, такими як поточні універсальні покажчики, рекомендаційні бібліографічні посібники краєзнавчого змісту, а також тематичні бібліографічні посібники з окремих актуальних питань та галузей знань, а також персональні бібліографічні посібники. Шляхом формування різножанрової бібліографічної продукції, було створено значний масив фактографічної інформації, яка була корисною для подальшого розвитку бібліографознавства України в період незалежності. Більшість з цих видань складають пам'ятки, огляди, поради та закладки, і можуть бути віднесені до «малих форм» посібників, які використовувалися в усьому комплексі видавничої діяльності бібліотеки. Виступаючи науково-пошуковою системою, бібліографічна продукція забезпечувала користувачам можливість ефективного використання накопиченого документного потенціалу, задовольняючи інформаційні потреби та формуючи інформаційну культуру регіону.

Основні положення розділу відображено в публікаціях автора: [87; 90; 98; 425; 530].

РОЗДІЛ 3. РОЗВИТОК НАУКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОБУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ 1991–2022 РР.

3.1. Характерні особливості поступу науково-бібліографічної діяльності 1991–1999 рр.

З відновлення незалежності України у 1991 р. зросло зацікавлення суспільства до власної історії та культури. Україна впевнено обрала європейський шлях розвитку, український народ зробив свій усвідомлений закономірний історичний вибір та об'єднався навколо ідеї незалежності. Особлива увага приділялася підтримці відродження національної культури та національної самосвідомості населення. Напрями та проблематика наукових досліджень були переглянуті, завдання бібліографічної науки та практики були переосмислені, а методологічні основи бібліографознавства оновлювалися шляхом відмови від ідеологічних догм та партійного диктату. Розпочалося відродження національної бібліографії, активізувався розвиток історико-бібліографічних досліджень. Установлення методологічних засад національної бібліографії, заповнення «білих плям» в українському видавництві та історії української бібліографії, а також науково-бібліографічні дослідження проведені в бібліотеках – всі ці чинники сприяли активному просуванню бібліографії українознавства.

Діяльність Бібліотеки із здобуттям незалежності України була спрямована на відродження й розвиток української культури в контексті світової культури, народних звичаїв, обрядів, традицій, промислів. Приділялася значна увага урізноманітненню форм й методів роботи з читачами та популяризації книги, розширенню асортименту бібліотечних послуг, удосконаленню інформаційно-бібліографічного обслуговування, наданню методичної й практичної допомоги бібліотекам Вінниччини, здійсненню часткової комп'ютеризації бібліотечно-бібліографічних процесів, урізноманітненню нових проєктів науково-бібліографічної діяльності. Станом на 1.01.1992 р. фонд Бібліотеки налічував 883,1 тисячі примірників, проте планове завдання щодо реєстрації читачів за єдиною реєстрацією не було виконано: планували записати 19 тисяч, а фактично зареєстровано лише 17 759 читачів. Головними причинами невиконання цього завдання керівництво Бібліотеки

вважало соціально-політичні чинники, які склалися в суспільстві, а також внутрішньоорганізаційні труднощі, зокрема переміщення відділів обслуговування до додаткового приміщення [46, арк. 3]. Нормативно-правова база визначила кардинальні зміни у формуванні концептуальних засад бібліотечної справи, зокрема науково-бібліографічної діяльності, що зумовлені змінами в суспільно-політичного та соціально-економічного життя країни. Ключовим моментом стало ухвалення Верховною Радою України «Основ законодавства України про культуру» в 1992 р. [352], де Бібліотека була визнана суб'єктом культурної діяльності, встановлювались засади розвитку культури та регулювались взаємовідносини у сфері створення, розповсюдження, збереження та використання культурних цінностей. Прийнятий Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (1995) [381] визначав нормативні засади функціонування бібліотек та сприяв їхньому розвитку як центрів культури, освіти та інформації в українському суспільстві.

За участі Вінницького обласного управління культури, керівництва Бібліотеки (А. Лучка, Л. Шпильової, П. Цимбалюк) та провідних фахівців культурної галузі регіону було розроблено «Концепцію відродження і розвитку культури на Вінниччині». Документ визначав основні пріоритети розвитку бібліотек. Для реалізації цих ідей була розроблена програма «Бібліотека – скарбниця знань», в якій чітко аргументувалися фінансові та матеріальні потреби. На жаль, обмеженість державного фінансування суттєво гальмувала виконання основних положень цього документа [143, с. 223].

Упродовж 1991–1995 рр. відбулися часткові зміни в структурі Бібліотеки, що свідчить про поступовий розвиток та адаптацію до сучасних вимог і технологічних тенденцій. У 1992 р. відділ інформації з питань культури і мистецтва був трансформований у сектор з цього ж напрямку при науково-бібліографічному відділі, що свідчить про здатність до інтеграції нових функціональних підрозділів, даючи змогу залишатися актуальною в умовах постійних змін в інформаційному середовищі [47].

Заповнення інформаційних прогалів у сфері розвитку культури Вінниччини, відновлення традицій свят і народних ремесел супроводжувалося активним створенням поточних бібліографічних списків. Особливу цінність мають такі видання: «Діяльність закладів культури і мистецтв в сучасних умовах» (1991) [600], «Свята, обряди, традиції»

(1991) [757], «Культура і сучасність» (1995–2002) [661], «Від ремесла до творчості» (1998) [567]. Вони стають цінним джерелом для дослідження й вивчення культурного надбання Вінниччини, а також сприяють збереженню та передачі культурних цінностей від покоління до покоління. Рекомендаційний покажчик, підготовлений укладачем Л. Романченко, про майстрів декоративно-прикладного мистецтва Вінниччини, їхні роботи, стилістику та внесок у розвиток декоративно-прикладного мистецтва на Вінниччині [701], слугував цінним ресурсом для вивчення та популяризації творчості талановитих майстрів та сприяв збереженню національної культурної спадщини регіону.

З 1991 р. Бібліотека робить перші спроби в напрямі автоматизації та комп'ютеризації бібліотечно-бібліографічних процесів. Прийняття Закону України «Про інформацію» [389] в 1992 р. посилює процес перетворення Бібліотеки в сучасну культурну установу, визначивши нові принципи її роботи та підкресливши її роль у інформаційному суспільстві. У 1993 р., для розвитку бібліотеки і впровадження сучасних інформаційних технологій, був створений сектор механізації і автоматизації бібліотечних процесів. Важливим кроком стало придбання двох комп'ютерів, що значно покращило роботу бібліотеки. З цього часу щорічний «Зведений каталог періодичних видань, передплачених бібліотеками м. Вінниці» видавався не лише в друкованому, але й в електронному вигляді, що полегшило доступ до інформації користувачам [623].

З початку 1990-х рр. бібліографічна продукція набуває значущості, оскільки відображає глибокі трансформації в суспільній свідомості, стає важливим інструментом для відтворення відроджених національних ідентичностей. Бібліографічна продукція виконує суттєві інформаційні та комунікативні функції, які забезпечують доступ до знань і підтримують науковий діалог, задовольняючи інформаційно-бібліографічні потреби користувачів. Таким чином, вона відіграє ключову роль у формуванні інформаційного середовища, що сприяє розвитку суспільства та культури.

Активно почали готувалися попереджувальні бібліографічні довідки, присвячені пріоритетним темам тих часів, які стали важливим інструментом для інформування громадськості про ключові аспекти розвитку держави. Серед таких тематичних напрямів можна виокремити: «Гетьмани України» (1991) [587], «Українська національна символіка: походження, традиції, доля, сучасність» (1991) [792], «На шляху відродження: до першої

річниці незалежності України» (1992) [691], «Приватизація і роздержавлення економіки» (1992) [728], «Біржа вчора, сьогодні, завтра» (1994) [555], «1994 рік – Міжнародний рік сім'ї» (1994) [783], «Перспективні види автомобільного палива» (1994) [708], «Духовність і проблеми формування особистості» (1995) [605]. Матеріали попереджувальних довідок фахівці бібліотеки використовували серед різних відомств та інших культурно-освітніх закладів для поширення знань та формування національної ідентичності.

Період становлення незалежності в історії України визначається переосмислення історії та культурної спадщини, а також відновленням пам'яті про тих, хто постраждав від репресій. У цьому контексті бібліотеки та інші установи культури відіграють ключову роль у формуванні та розповсюдженні бібліографічних матеріалів, які сприяють збереженню та відтворенню культурної пам'яті, висвітленні життєвих та творчих шляхів видатних постатей української історії.

Перша спроба розкрити тему, яка була раніше замовчуваною в радянський період, – політичні репресії тоталітарного режиму у 20–80-х рр. ХХ ст. – успішно реалізувалася в бібліографічному дослідженні укладачів Г. Авраменко, О. Кізян, М. Слюсарчук «Гіркий був келих життєвий...» [588]. Розроблення цього видання припала на період поступової реабілітації невинних жертв, особливо після прийняття 17 квітня 1991 р. Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» [394].

Науково-бібліографічний відділ, підкреслюючи важливість ролі бібліотек у формуванні громадянського суспільства та правової культури, упродовж 1993–2001 рр. видавав щоквартальні бібліографічні списки «Закони України» (40 випусків) [620] з метою надання оперативної інформації, підвищення правової грамотності та свідомості громадян та інформування користувачів щодо законодавчих та нормативних актів Української держави. Тривалий час списки слугували надійним джерелом інформації для владних структур області та центральних районних бібліотек.

Бібліотека брала активну участь та проводила наукові конференції, зокрема «Перехід до ринку і проблеми розвитку духовності на Вінниччині», «Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині» (1993), «Сільська бібліотека: проблеми і перспективи» (1994) [448]. Їхня головна мета полягала у створенні єдиної бібліотечної політики в області та у зменшенні міжвідомчих бар'єрів. На конференціях обговорювалися можливі шляхи

подолання кризових ситуацій та вирішення важливих проблем розвитку культури та духовності в регіоні. Ці заходи зміцнювали роль Бібліотеки у формуванні бібліотечної стратегії та координації дій між різними бібліотечними системами та відомствами.

Розширюючи асортимент сервісних послуг для користувачів, здійснювалася практика інформування громадськості Вінниччини через ЗМІ. На сторінках регіонального культурно-мистецького тижневика «Камертон Х» публікувалися бібліографічні списки «Доля і муза Олега Ольжича», «Гіркий був келих життєвий»: про репресії серед інтелігенції Вінниччини, бібліографічний огляд «Українська муза повертається», цикли бібліографічних списків (20 тем) з питань юридичної тематики [50, арк. 8], об'ємний за обсягом бібліографічний список про голодомор на Вінниччині [49, арк. 7]. У селянській газеті «Земля подільська» було вміщено бібліографічний огляд нових сільськогосподарських журналів та список літератури «Амарант. Корисний і перспективний» [49, арк. 7]. Культурно-мистецький тижневик Вінниччини «Камертон Х» у своїй сталій колонці «Факт-ревью» регулярно висвітлював аналітичну інформацію з питань культурного життя області, який готував науково-бібліографічний відділ. У спеціальній рубриці «Методичка» друкувалися бібліографічні списки, інформаційні повідомлення [50, арк. 8, 10]. Завдяки активній співпраці Бібліотеки з редакторами місцевої періодичної преси зросла її роль у культурному житті та інтелектуальному розвитку суспільства.

З 1995 р. Бібліотека впроваджувала програмно-цільове планування для освоєння нових інформаційних технологій. Виграний у тому ж році грант на проєкт «Організація телекомунікаційного доступу читачів до ресурсів світового інформаційного простору, інтеграція бібліотеки в єдине середовище віртуальної бібліотеки України, навчання роботі в середовищі Інтернет», автором якого була Г. Гуцол, завідувачка сектором автоматизації Бібліотеки, представник від фонду Євразія, дозволив створити комп'ютерний центр та організувати телекомунікаційний доступ читачів до світових ресурсів. Це суттєво покращило обслуговування та оптимізувало бібліотечні процеси та посилило проєктну роботу Бібліотеки в цілому, яка продовжується досі [51].

Після здобуття Україною незалежності активізувалася красназнавча робота. Красназнавчий рух став важливим для збереження історико-культурної спадщини та довкілля.

Рівень краєзнавства в Східному Поділлі значною мірою залежав від роботи бібліотек, музеїв та інших культурних закладів.

У 1990 р. проведений обласний семінар-практикум «Краєзнавча робота бібліотек області» був важливим для аналізу та покращення краєзнавчої діяльності [158, с. 359]. Учасники отримали консультації, обмінювалися досвідом та брали участь у практичних заняттях, що сприяло підвищенню їх професійного рівня.

Фахівці краєзнавчої літератури брали участь у підготовці видань, таких як книга-меморіал «33-й: голод» [46, арк. 6], що свідчить про вагомий внесок фахівців у розкриття та вивчення історичних подій Голодомору 1932–1933 років, а також підкреслює їх обов'язок – зберегти пам'ять та висвітлити цю трагедію через призму краєзнавчого підходу.

Розуміючи важливість краєзнавчої роботи, обласне управління культури у 1993 р. ініціювало введення у районних бібліотеках посад бібліографів-краєзнавців для координації краєзнавчої роботи [158, с. 360]. Відділ краєзнавчої літератури розробив для них посадові інструкції та проводив щорічні заняття з підвищення кваліфікації. Навчання для бібліографів-краєзнавців ЦБ та фахівців ЦБ включало обговорення новинок краєзнавчої літератури, а також надавало учасникам можливість брати участь у практичних заняттях, що сприяло розвитку краєзнавчих знань та навичок [52, арк. 6].

Проведена обласна конференція бібліотечних працівників «Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині» (березень 1993 р.) [124] вбачала особливу увагу у подальшому розвитку краєзнавчої діяльності бібліотек, у створенні повноцінного краєзнавчого фонду та довідково-бібліографічного апарату, активізації пошуково-дослідницької роботи, поліпшенні краєзнавчої підготовки кадрів. Заступник директора Бібліотеки Л. Шпильова порушила питання щодо ролі бібліографа-краєзнавця ЦБС в організації краєзнавчої роботи та наголошувала на складанні бібліографічних покажчиків ЦБС «Що читати про...район» [521, с. 30–32], тобто фокус уваги спрямовувався на пошукову, дослідницьку діяльність бібліографа-краєзнавця.

Активно досліджувалася історія бібліотечної справи на Поділлі, розвиток краєзнавчої діяльності на основі фондів Державного архіву Вінницької області. Адміністрація Бібліотеки та провідні фахівці брали участь у всеукраїнських та обласних історико-краєзнавчих конференціях: «Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині»

(1993) [292; 521; 79], «Пріоритетні напрямки розвитку бібліотечної справи в Україні» (1993) [294], «Бібліотека на рубежі ХХІ століття» (1999) [123]. Значна увага приділялася дослідженню та аналізу діяльності Вінницької філії Всенародної бібліотеки при Українській академії наук (ВУАН), вивчення її структури, функцій, ролі в розвитку національної наукової спадщини та культурного життя регіону дозволило науковцям глибше зрозуміти внесок цієї бібліотеки у формування і збереження інтелектуального потенціалу України [172; 206].

Аспірантка Київського державного інституту культури Т. Бульба підготувала ґрунтовні тези та статті, працюючи деякий період у відділі краєзнавства [129]. У 1995 р. вона успішно захистила кандидатську дисертацію на тему «Становлення та розвиток краєзнавчої бібліографії Поділля» (друга половина ХІХ–ХХ ст.) [130].

Важливе значення для вдосконалення краєзнавчої бібліографічної діяльності в бібліотеках України мала підготовка «Методичних рекомендацій по складанню покажчиків краєзнавчих бібліографічних посібників» (1993) [316]. Впровадження рекомендацій сприяло покращенню якості видавничої продукції бібліотек України, зокрема Вінниччини. Необхідність розроблення єдиної методики складання краєзнавчих бібліографічних посібників зумовлена сприянням раціональній організації праці авторських колективів бібліотек, заощадження часу та матеріальних ресурсів. Зазначені компоненти були вказані у низці методичних рекомендацій, розроблених Державною історичною бібліотекою України [312–318]. Спільна методика сприяла уніфікації підходів та забезпеченню високої якості бібліографічних посібників, що стали важливим інструментом для роботи бібліотек та задоволення інформаційних потреб користувачів.

Відділ краєзнавства на замовлення Центральної наукової бібліотеки України ім. В. І. Вернадського складав та надсилав щотижневу аналітичну інформацію «Події, факти, коментарі по Вінницькій області», яка використовувалася для інформування органів державної влади України [143, с. 227]. Це відображало активну взаємодію між краєзнавчими дослідниками та бібліотекою, підкреслюючи важливу роль останньої в забезпеченні актуальною інформацією про події в області. Такий обмін сприяв підвищенню інформованості та об'єктивності рішень на різних рівнях управління, що покращувало функціонування органів влади та розвиток регіону.

Організаційні засади краєзнавчої діяльності різних типів бібліотек та їх функції були визначені у нормативному документі «Положення про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України» (1996) [376, с. 464]. Окрім бібліотек, краєзнавчу діяльність розгорнули всі заклади культури та мистецтва. Своєрідними центрами краєзнавства на Східному Поділлі стали Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, Вінницький обласний краєзнавчий музей, Бібліотека, Вінницький обласний центр народної творчості, Державний архів Вінницької області, які у тісній співпраці фокус уваги націлювали на зберігання та вивчення краєзнавчої спадщини регіону, сприяли просуванню національної ідентичності та культурної спадщини через освіту, музейні колекції, бібліотечні ресурси, творчість народних майстрів та архівні документи.

Дотримуючись принципу безперервної бібліотечної освіти, організовується творча лабораторія бібліотекарів Вінниччини, що свідчила про успішну діяльність бібліотеки у відродженні української культури серед районних та сільських закладів культури. Інформаційний центр з питань культури і мистецтва Національної парламентської бібліотеки України систематизував досвід вінничан у інформаційній довідці «Про організацію творчих лабораторій бібліотекарів Вінниччини», який був схвалений і поширений серед бібліотечної спільноти України [143, с. 233].

Зростаючі вимоги суспільства до науково-інформаційного забезпечення стали стимулом для кардинального переосмислення основ бібліотечної справи. Це призвело до необхідності формування нового бачення діяльності бібліотечно-інформаційних інститутів, яке б враховувало інтеграцію електронних інформаційних комунікацій у їх діяльність. У контексті активно змінюваного інформаційного середовища, бібліотеки адаптували свої стратегії та послуги для ефективно задоволення потреб користувачів. Цьому процесу передували низка прийнятих нормативних документів, що визначали напрями і тенденції інформатизації: «Про Національну програму інформатизації» (1998 р.) [391], «Про внесення змін і доповнень до Закону “Про бібліотеки і бібліотечну справу”» (2000) [381], а також постанови Кабінету Міністрів України, накази центральних та місцевих органів виконавчої влади. Більше того, інформаційна діяльність бібліотек стала пріоритетною, враховуючи історико-культурне середовище. Указом Президента України «Про заходи щодо розвитку національної глобальної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі

в Україні» (2000 р.) [388] посилювалося створення інформаційних ресурсів у бібліотеках, які ставали ключовими центрами доступу до знань, були партнерами у впровадженні цієї ініціативи, сприяючи розвитку національного інформаційного простору та підтримці культурної ідентичності.

Прагнення до нових позитивних змін у діяльності бібліотеки, запровадження новітніх інформаційних технологій стало поштовхом до розроблення «Стратегічного плану розвитку бібліотеки на період 1999–2003 рр.» та комплексної «Програми комп'ютеризації Бібліотеки». Ініціатором змін була М. Карягіна. Структура Бібліотеки була розроблена, поступово опановувалися функціональні обов'язки її працівників, найбільш відповідальною за інформатизацію, управління та координацію інформаційними та бібліотечно-бібліографічними процесами стала Служба інформаційно-бібліотечного сервісу (2000 р.). За часи її функціонування змінювалися та розширювалися функції, напрями діяльності, назви відділу [327]. У 2021 р. Служба інформаційно-бібліотечного сервісу реорганізована у відділ з електронних комунікацій та баз даних.

Бібліотека, маючи найповніші в області документні ресурси, активно формує власні електронні ресурси, перетворюючись на регіональний центр інформації, що стало ключовим етапом у розвитку інформаційного простору регіону. Колектив Бібліотеки активно включився в ці інноваційні процеси, створюючи та розвиваючи наукові і бібліографічні ресурси для задоволення інтелектуальних потреб суспільства. У 1998 р. був розроблений «Стратегічний план розвитку бібліотеки на період 1999–2003 рр.», де інформатизація та комп'ютеризація бібліотеки зайняли провідне місце. Це дозволило досягти значних результатів у короткі строки з незначними витратами. Усі ці заходи свідчать про високий професіоналізм фахівців бібліотеки у розвитку науково-бібліографічної сфери та сприянні науковому й культурному розвитку області.

Продовжував виходити друком до 2003 р. щорічний універсальний бібліографічний покажчик «Література про Вінницьку область», заснований у 1957 р., який став важливим інструментом для вивчення історії, культури та суспільного життя регіону. У ньому відображено динаміку розвитку області через призму книжкової продукції, висвітлюється як позитивні аспекти, так і раніше замовчувані теми, такі як голодомор 1933 р., сталінські репресії [176; 232; 125; 152; 178; 198; 304; 309; 329; 522; 523], [порушувалися питання

здійснення колективізації [215] тощо. З 1990 р. виокремлюється рубрика «Голод 1932–1933 років», «Період сталінських репресій». Таким чином, універсальний бібліографічний показник «Література про Вінницьку область» слугував каталізатором обговорення «надрукованих перемог, успіхів, викликів та завдань» суспільно-політичного, суспільно-громадського життя різних періодів, ключовим інструментом вивчення та розуміння історії Вінницької області для розвитку регіону на перспективу.

У 1995 р. фахівці краєзнавчого відділу розробили план-проспект для складання показника, що позитивно вплинуло на якість підготовки та систематизацію матеріалів. Проте через відсутність фінансування видання за 1992–1999 рр. виходили із запізненням, що значно знижувало оперативність доведення інформації до користувачів.

Із впровадженням нових інформаційних технологій і створенням ЕБД були внесені зміни до випуску видання. З 2004 р. було припинено ведення зведеного краєзнавчого каталогу в традиційному вигляді, натомість запроваджено ЕБД «Література про Вінницьку область» у програмному забезпеченні ІРБІС. Це дало змогу ефективніше наповнювати бібліографічні ресурси і забезпечувати зручний доступ до інформації. Таке рішення схвалила Державна історична бібліотека України в підсумковому моніторингу краєзнавчої бібліографічної діяльності регіональних бібліотек, проведеного у 2007 р. [268, вип. 18].

Планувалося видавати в друкованому вигляді копію електронного варіанту «Література про Вінницьку область», починаючи із матеріалів за 2003 р. та наступні роки [61, арк. 46], хоча по факту така робота не здійснювалася.

Орієнтування на відзначення багатьох річниць різноманітного характеру: національно-визвольного, мистецького, просвітницького, економічного, церковно-релігійного, народно-обрядового передбачав розкривати у своєму змісті календар «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини року», започаткованого у 1962 р. Бібліографі-укладачі при складанні чергових календарів орієнтувалися на вироблені Державною історичною бібліотекою України «Методичні рекомендації по складанню краєзнавчих методично-бібліографічних посібників типу «Календар знаменних і пам'ятних дат... області на... рік» (1993) [315], що слугувало своєрідним методичним орієнтиром для розробки та складання подібних видань. Ці методичні рекомендації сприяли стандартизації підходів до складання краєзнавчих календарів і забезпеченню їхньої якості та релевантності

для користувачів. Вони допомагали бібліографам враховувати потреби та інтереси аудиторії, а також підвищували стандартизацію та однорідність у складанні календарів різних регіонів. Такий підхід сприяв покращенню доступності та якості інформації про культурні події та святкування, які відбувалися в регіонах України.

Громадська спільнота Вінниччини активно стежила за виходом чергового «Календаря», що підтверджує друкування у місцевій пресі відгуків. Крім позитивних, часто журналісти друкували й зауваження до нього, вказували на події та персоналії, які варто було б внести. Наприклад, зазвичай це не «круглі» дати – 135 письменниці Г. Григоренко (справжнє ім'я Олександра Євгенівна Судовщикова-Косач), 95 років від дня народження актриси А. Морозової, поета Кесаря Андрійчука, композитора К. Домінчена «найкругліші» роковини смерті визначних земляків [339], роздуми письменника В. Мельника про внесену довідку науковцями В. П. Воловик, О. В. Воловик «Революційний рух 1917 року на Вінниччині» [305].

Упродовж 1991–1999 рр. Бібліотека активно розвивала персональну бібліографію, зокрема, збільшила кількість видань персональних бібліографічних покажчиків. Ці видання переважно спрямовувалися на вшанування літераторів, науковців, фольклористів та інших діячів, які були недооцінені чи забуті за радянських часів. Тривала активна підготовка бібліографічних списків та методико-бібліографічних матеріалів, які були призначались для допомоги з відзначення ювілеїв. Персональні бібліографічні покажчики включали біографічні та бібліографічні складові. До біографічних складових належали дати життя і діяльності, вступні статті про особу, спогади колег і друзів. Бібліографічна частина зазвичай складалася з двох розділів: література за авторством особи та література про особу. Підготовлені видання стали важливим засобом для відновлення та популяризації історії і досягнень видатних особистостей, які внесли значний вклад у різні галузі національної культури та науки України.

Перша вагома бібліографічна праця, яка вийшла друком у 1991 р., присвячена постаті Тараса Шевченка, упорядкуванням займалися Г. Авраменко, завідувачка науково-бібліографічного та інформаційного обслуговування, із залученням наукових консультантів Б. Хоменка, кандидата філологічних наук, Н. Реви, професора Київського державного інституту культури [812].

У підготовленій співробітниками, провідними бібліографами Бібліотеки науково-бібліографічної та видавничої продукції найповніше і комплексно обґрунтовано взаємообумовленості соціального й гуманітарного розвитку регіону та ідеї цілісності, піднесення ролі гуманітарних чинників у всіх сферах життєдіяльності сучасного суспільства, культурного прогресу як визначального імпульсу для інноваційного розвитку регіону та України упродовж ХХІ ст. Усе частіше наукова спільнота регіону наголошувала саме на активній видавничій, бібліографічній діяльності із акцентом на розкриття історичних, краєзнавчих, літературознавчих, мистецьких матеріалів із залученням до співпраці працівників університету, держархіву, краєзнавчого музею та інших закладів [428]. Розкриття джерел у сфері біобібліографічних досліджень нерозривно пов'язано з розробкою біографічних матеріалів про вчених, що надало можливість засвоїти методологію відтворення наукової спадщини дослідників через призму їхніх біографій.

Другим виданням у серії «Вчені нашого краю» у спільнодії із Вінницьким державним педагогічним інститутом ім. М. Островського, Вінницькою обласною організацією любителів книг УРСР, науковою бібліотекою Ужгородського державного університету був підготовлений покажчик з нагоди 70-річчя від дня народження І. Шульги, українського історика, доктора історичних наук, професора, першого дослідника Голодомору 1932–1933 рр. на Вінниччині та Поділлі (1991) [816].

Доцільно висвітлити долю неопублікованого науково-бібліографічного покажчика «В. Д. Отамановський» (Вінниця, 1991). Зважаючи на присвоєння імені науковця головній книгозбірні Вінниччини у 2022 р. Видання присвячене історику, бібліографу та краєзнавцю готувалося в рамках республіканської біобібліографічної серії «Дослідники рідного краю», але не вийшло у світ. Рукопис обсягом 10 сторінок із суцільною нумерацією бібліографічних записів (всього 74 розташованих за хронологією, містить два основних розділи: «Література про В. Д. Отамановського» та «Праці В. Д. Отамановського»). Рецензії на праці вченого подано після бібліографічного опису видань. Додатково включено перелік видань Кабінету виучування Поділля, керівником якого був В. Д. Отамановський. У пояснювальній записці до статистичного звіту про роботу Бібліотеки за 1991 р. зазначено, що це видання було успішно підготовлене та передане до друку [46, арк. 8]. Однак друкований варіант не вийшов у світ і на сьогодні не оприлюднений. Така ситуація викликає

певне непокоєння і порушує питання: чому видання не було опубліковане? Ми схилиємося до думки, що це було пов'язано з фінансовими, організаційними або іншими обставинами, які завадили завершенню процесу друку або ж планувалося доопрацювання та публікація до 100-річчя від дня народження вченого у 1993 р. У плані роботи Бібліотеки на 1993 р. планувалася організація та проведення наукової конференції. Але не має згадки про видання. У звіті Бібліотеки за 1993 рік було відзначено проведення ювілейного вечора, присвяченого В. Отамановському [49, арк. 5]. Постаць В. Отамановського популяризувалася через регіональну пресу та інші ЗМІ. Науковий збірник «Подільська старовина», що вийшов у 1993 р., містить статтю, яка окреслює наукову діяльність вченого та включає бібліографічний список, схожий на неопублікований рукопис 1991 р., але з доповненнями. У регіональній пресі «Вінниччина» [463] у кількох випусках, починаючи із січня, друкувалися бесіди із науковою спільнотою та культурною інтелігенцією м. Вінниці про життєвий та науковий шлях В. Отамановського. Заступник директора Бібліотеки Л. Шпильова окреслила діяльність вченого «вінницького періоду», саме роль бібліотеки у становленні краєзнавчої бібліографії, проте відсутня згадка про підготовлене видання 1991 р. У статті М. Становича згадується про вечір-пам'яті, присвячений В. Отамановському, який пройшов у Бібліотеці за участі науковців, краєзнавців, шанувальників діяльності вченого. Заступник директора Бібліотеки Л. Шпильова зробила огляд праць вченого й публікацій про нього та наголосила на важливості виходу у світ першого номеру «Подільської старовини», який готувався на пошану дослідника [462]. Зазначений науковий збірник «Подільська старовина» вийшов у 1993 р., був підготовлений Вінницьким обласним краєзнавчим музеєм [364], де автори Л. Кароєва та Л. Шпильова у своїй статті цього збірника [245] окреслили життєву та наукову діяльність науковця, вперше здійснили періодизацію наукового доробку дослідника, розкрили діяльність науково-методичного краєзнавчого осередку – Кабінет виучування Поділля, котрий згуртував місцевих науковців, аматорів-краєзнавців для дослідницької праці з вивчення рідного краю, створив бібліотечно-бібліографічну базу для дослідників, проводив просвітницьку роботу. У кінці статті подано бібліографічний список, який схожий на неопублікований рукопис за 1991 р., однак за тривалий проміжок часу, за два з половиною роки, дещо змінена структура та збільшилась кількість бібліографічних записів, до 98 позицій. Виділено ключові три

розділи: «Праці В. Д. Отамановського», «Додаток. Видання Кабінету виучування Поділля», «Література про В. Д. Отамановського», та сподівання авторів, що «...значний краєзнавчий та науковий доробок В. Д. Отамановського чекає на уважних дослідників та краєзнавців. Корисним для розвитку українського краєзнавства буде перевидання головних його праць». Лише у 2006 р. З. Савчук захистила дисертацію, присвячену життю та діяльності В. Отамановського [429]. Науковці І. Робак, З. Савчук у 2013 р. видали ґрунтовну монографію «Валентин Отамановський – революціонер, вчений, організатор науки» [416]. Збереження неопублікованого видання є важливим завданням для бібліотеки, адже воно надає можливість забезпечити доступ до наукової спадщини вченого та сприяти подальшим дослідженням. Цифровізація, архівація та дослідження таких матеріалів можуть стати важливим кроком у збереженні та використанні цієї цінної інформації.

У той же час бібліографи активно займалися дослідженнями та розробкою бібліографічних видань, присвячених вивченню життєвого та творчого шляху класиків української літератури. Методико-бібліографічні матеріали, створені з метою відзначення ювілеїв, відображають глибокий, професійний підхід до вивчення та вшанування літературних постатей. Продовжуючи цю традицію, бібліографи створили методично-бібліографічні матеріали, присвячені великим постатям, серед яких І. Котляревський [558] та М. Рильський [771]. До відзначення 100-річчя від дня народження видатної української фольклористки, етнографа, краєзнавця та педагога Н. Присяжнюк був підготовлений бібліографічний покажчик [730]. Укладач покажчика О. Ніколаєць, зробила значний внесок у збір, систематизацію та підготовку матеріалів про Н. Присяжнюк, який став важливим кроком у розвитку української народної культури та традицій. Її наполеглива, ретельна робота допомогла максимально зібрати всі наявні дані та документи, пов'язані з життям та діяльністю Н. Присяжнюк, та систематизувати їх у зручний формат для подальшого використання дослідниками, педагогами та широкою громадськістю.

Науково-педагогічній діяльності М. Пирогова як видатного педагога та 50-річчю від дня заснування Пироговського меморіалу у м. Вінниця були присвячені бібліографічні посібники, підготовлені фахівцями Національного музею-садиби М. Пирогова спільно зі співробітниками Бібліотеки [695; 710]. Обидва покажчики є цінними джерелами інформації про М. Пирогова та його внесок у культурне життя Вінниччини.

Спробою систематизувати, узагальнити основні відомості про наукову, педагогічну та громадську діяльність уродженця Вінниччини, вченого з світовим ім'ям А. Філіпова був підготовлений до 100-річчя від дня народження бібліографічний список [796].

Окремо хотілося б наголосити на біобібліографічних працях, які відіграють суттєву роль у справі повернення із забуття творчої спадщини діячів, несправедливо забутих, замовчуваних або репресованих за часів тоталітарного режиму. Це дозволило бібліографам переглянути, у деяких випадках реконструювати спочатку історико-літературний і біографічний контекст, що сприяв повнішому сприйняттю як визнаних класиків цього періоду, так і тих поетів, чия творчість була відсутня в масовому читанні або ж було представлена в спотвореному вигляді. На державному рівні особливо вагомий внесок у цю справу зробила державна програма «Повернуті імена», прийнята у 1996 р., яка інтегрувала зусилля багатьох інституцій, для висвітлення невідомих фактів української культури. У рамках цієї програми 1998 р. фахівцями Бібліотеки Г. Авраменко, О. Кізян підготовлено бібліографічний покажчик «Імена, повернуті на Батьківщину» [634] про який О. Полуведько зазначив: «Винісши з Батьківщини глибоке духовне коріння, чистоту віри та незрівнянну красу слов'янської душі, вони зуміли поширити це багатство на весь світ, внести українську культуру в інші країни» [368].

У рамках державної програми «Повернуті імена» вийшов бібліографічний список представника українського зарубіжжя В. Хмельока [799].

Велику допомогу в популяризації літератури про життєвий і творчий шлях письменників в районних бібліотеках надавали підготовлені бібліографічні видання, які були «незамінні помічники в роботі бібліотекарів, вчителів» [165]. Бібліографічні покажчики відігравали важливу роль у збагаченні читацького досвіду, сприяли підвищенню інтересу до літературної спадщини та розвитку читацької культури в цілому.

Одним із векторів дослідницьких зацікавлень у літературній біобібліографії є збір та систематизація літературно-краєзнавчого матеріалу у виданнях довідково-енциклопедичного характеру. У 1998 р. з метою розвитку мистецтва слова на теренах Вінниччини, задоволення потреб учнів, вчителів, викладачів, бібліотекарів, краєзнавців в об'єктивній, вичерпній інформації про митців слова, які представляли давню, нову та новітню українську літературу було підготовлено літературний біобібліографічний словник

«З-над Божої ріки» (упоряд. А. Подолинний). До авторського колективу ввійшли тодішній директор бібліотеки В. Циганюк та співробітники М. Шлеймович, Л. Шпильова. Так, М. Шлеймович підготувала 23 статті, присвячених літературним персоналіям, Л. Шпильова 1 статтю [229]. Друге перероблене й доповнене видання вийшло у 2001 р., яке містило 697 біографій письменників із бібліографічними посиланнями. Із них 22 статті підготувала М. Шлеймович та 1 – Л. Шпильова [229].

Фахівцями науково-методичного відділу та інновацій у бібліотечній справі було проведено анкетне вивчення, результати якого використані при плануванні видавничої діяльності на наступні роки. Видавнича діяльність Бібліотеки 1999–2000 рр. була частіше звернена до нових форм підготовки видань: дайджести з матеріалів бібліотечнознавчих часописів, узагальнені матеріали кращих книжкових виставок, організованих структурними підрозділами бібліотеки, збірники нормативно-правових документів з окремих питань розвитку народного господарства. Анкетне вивчення, проведене фахівцями відділу науково-методичного та інновацій у бібліотечній справі «Про стан використання методико-бібліографічних матеріалів ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва бібліотеками області», мало велике значення для збору інформації про стан використання розроблених матеріалів бібліотеками області. Це дозволило отримати об'єктивну картину та зрозуміти, наскільки ці матеріали користуються попитом серед бібліотекарів та як можна поліпшити їх використання [54, арк. 21]. Як наслідок, був проаналізований буклет за матеріалами анкетного вивчення в бібліотеках області «Ефективність використання бібліотеками області окремих видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, підготовлених у 1999–2000 рр.», та «вивчити пропозиції колег щодо подальшої видавничої роботи нашої бібліотеки, в яких матеріалах вони відчують найбільшу потребу [621]. Найвищу затребуваність виявили у збірниках матеріалів «Бібліотека: минуле, сучасне, майбутнє» (2000), «Бібліотека на рубежі ХХІ століття» (1999), два випуски методичних рекомендацій «Кращі виставки року» (1999, 2000).

На запитання «Назвіть тематику та види методико-бібліографічних та інших видань, які б ви хотіли отримувати від ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва?» респонденти висловили такі побажання: нормативні документи з бібліотечної справи; поради щодо створення регіональних інформаційних центрів; методичні рекомендації для проведення семінарів,

масових заходів; матеріали з досвіду роботи бібліотек інших областей і зарубіжжя; методичні посібники на допомогу працівникам бібліотекам в їх роботі зі спеціалістами сільського господарства по реформуванню АПК; дайджести за бібліотекознавчими матеріалами.

У той же час, на нашу думку поза увагою залишилися деякі аспекти, котрі розширили б дослідження. Наприклад, «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини... року» був незамінним помічником з року в рік при плануванні діяльності кожної бібліотеки регіону у вишукуванні нових імен, дат, подій та ін. У 1990-х рр. укладачі цього ж видання в окремих роках змінювали структурно та за видом видання «рекомендаційний бібліографічний довідник», «бібліографічний покажчик», «хронологічний список», які можна було б винести на голосування. Поза увагою залишилося питання розширення бібліографічних покажчиків, пов'язаних з краєзнавчою тематикою, та персональних бібліографічних покажчиків. Хронологічні рамки, взяті за основу анкетування, занадто стислі (1999–2000 рр.), що обмежує аналіз всього різножанрового спектру видавничої діяльності.

Значним поштовхом у розвитку видавничої справи Бібліотеки стало відкриття у 1999 р. редакційно-видавничого сектору та затвердженого його положення [56, арк. 6], що позитивно позначилося на процесах пов'язаних зі створенням видавничої продукції.

Бібліографічна продукція початку 90-х постає продукцією на зламі суспільної свідомості, котра наповнюється інформацією про розстріляних, забутих, реабілітованих, повернутих та відроджених діячів української культури. Розглядаючи різноманітні джерела літературної бібліографії з 1990-х років до початку 2000-х р., варто зазначити, що сталими елементами у структурі персональних посібників є біографічна та бібліографічна складові. До біографічних складових відносять дати життя і діяльності, вступні статті про особу, підготовлені фахівцями або бібліографами, спогади колег, друзів, однодумців тощо. Обсяги джерел інформації та різнобічність творчих і наукових інтересів письменника чи вченого ускладнюють структуру бібліографічного посібника. Бібліографічна складова персонального покажчика вміщує, як правило, щонайменше два розділи: література за авторством особи (матеріал частіше розташовують за хронологією) та література про особу (матеріал може бути розташований за хронологією або за абеткою).

Отже, тематика бібліографічної продукції підготовленої 1991–1999 рр., у переважній більшості віддзеркалювала пріоритети й напрями суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку, проблеми перехідного періоду до ринкових відносин в Україні, становлення і розвиток державних процесів, відродження духовності, повернення із забуття письменників і діячів, котрі раніше були замовчуваними для українського загалу тощо.

3.2. Науково-бібліографічна діяльність в умовах інформаційно-електронних трансформацій 2000–2022 рр.

У період інформаційного суспільства формування державної політики 2000–2013 рр. було визначено процесами європейської інтеграції та світової глобалізації. Ці процеси виокремили бібліотеку як важливий чинник розвитку, збільшивши її роль в інформаційному та соціокультурному контекстах. Бібліотека брала активну участь у формуванні регіональної бібліотечної політики, реалізації програм інформатизації та розвитку краєзнавства, удосконалюючи свою діяльність у багатьох напрямках: науково-методичному, інформаційному та видавничому [143, с. 247]. Зазначена діяльність підсилювалася прийнятими законодавчими документами: «Про створення центрів регіональної інформації на базі публічних бібліотек області» (розпорядження голови Вінницької облдержадміністрації від 21.10.2002 р. № 337). У першочергових завданнях реалізації регіональної програми «Розвитку культури на 2003–2004 рр.» окремим розділом виділено інформатизацію бібліотек та створення центрів регіональної інформації. Провідним закладом з цих питань визначено Бібліотеку із залученням центральних районних бібліотек.

Стратегічну спрямованість Бібліотеки на впровадження сучасних технологій для поліпшення обслуговування читачів, ефективного управління бібліотечними ресурсами забезпечували реалізовані проекти інформатизації та формування електронних каталогів: 1999 рік – «Створення інтернет-місця читача публічної бібліотеки» від Української бібліотечної асоціації та за підтримки Посольства США в Україні; 2000 рік – «Вінниччина: інформаційний портрет регіону “ВІННІПР-2000» – Міжнародний фонд «Відродження»; 2001 рік – Проект «Інтернет для читачів публічних бібліотек LEAP»; 2002 рік – проект

«Електронне урядування ГДМУ» (громадський доступ до місцевого уряду) від Міжнародного фонду «Відродження». Була реалізована нова ініціатива – «Створення регіональних інформаційних порталів на базі публічних бібліотек». Проведення Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Створення та інтеграція ресурсів бібліотек» (на базі Бібліотеки у жовтні 2000 р.), «Електронні ресурси бібліотек» (2003) сприяли зміцненню ролі бібліотек у суспільстві, підвищенню ефективності їхньої діяльності, доступності до інформаційних ресурсів, покращенню якості обслуговування користувачів та їх адаптації до сучасних викликів і потреб.

У розробленій «Концепції розвитку Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва до 2010 року» (2003) особливо наголошувалося на завданнях вдосконалення бібліотечної діяльності, технологій, якості обслуговування користувачів, видавничій діяльності та адаптації до вимог інформаційного суспільства. Науково-дослідна робота проводилася самостійно і у співпраці, з використанням аналітичних, соціологічних, статистичних та маркетингових методів. Отже, розвиток бібліотеки в рамках Концепції характеризувався адаптацією до вимог інформаційного суспільства, трансформацією та своєчасним реагуванням на зміни у сфері наукових комунікацій та інформаційного ринку.

З 2000 р. на виданнях спостерігається вибіркоче застосування знаку охорони авторського права (копірайт), що включає символ © у різних форматах: від позначення © (назва бібліотеки, рік) до більш детальних варіацій, таких як © (назва бібліотеки, рік, видавництво) або © (назва бібліотеки, рік, видавництво, ювіляр – особа, для якої підготовлено бібліографічне видання). Це підтверджує зростаючу увагу до прав інтелектуальної власності та оформлення інформаційних ресурсів в контексті бібліографічної діяльності.

З метою поліпшення відзначення визначних подій і особистостей Вінниччини виникла потреба створити нове видання «Вінниччина в датах», яке упорядковано за хронологією та розділами: «Події та факти» і «Видатні уродженці та діячі краю». До підготовки видання долучилися місцеві науковці та фахівці окремих галузей. Видання гнучке та адаптоване до різноманіття подій і імен, що дозволяє висвітлювати менш відомі, але важливі події та постаті [584]. Однак журналіст Ф. Шевчук загалом виданню надав позитивну оцінку «надзвичайно потрібна і незамінна книга» та, проаналізувавши зміст

книги, події та знання імена Бершадського району, звернувши увагу укладачів на пропуски та не внесення чимало важливих дат цього ж району, що засвідчило неповноту та прогалини видання [515].

У 2000 р. дві праці «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2001 року» (ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва) та «Основні і пам'ятні дати 2001 року» (Національна парламентська бібліотека України, витяг з «Календаря...») забезпечили цілісну інформацію про знаменні дати регіонального, державного та світового значення, і видавалися так до 2008 р. З 2010 р. структура видання змінюється: матеріал групується у розділи «У році виповнюється» та «Щомісячний хронолог знаменних та пам'ятних дат року». Додавалися розширені довідки, написані провідними науковцями Вінниччини та інших регіонів України. Шляхи вдосконалення випуску календаря періодично обговорювалися на науково-методичній раді [53]. Не менш вагомим було підготовлене довідково-бібліографічне видання «Земле моя, запашна, барвінкова» підготовлене 2006 р. за участі співробітників місцевих краєзнавчих музеїв, театрів, архівів, викладачів місцевих ВНЗ, журналістів [64, арк. 16; 625]. Найбільшою його краєзнавчою цінністю є 27 змістовних довідок, присвячених подіям та особистостям, що включають історичні нариси різноманітної тематики. Державна історична бібліотека України як методичний центр з історичного краєзнавства неодноразово наголошувала, що деякі бібліотеки продовжують «додержуватися практики видання хронологічних списків знаменних і пам'ятних дат, які містили лише перелік дат без бібліографічних матеріалів. Бібліографічні списки з біографічними та історичними довідками обсягом 4–6 сторінок видавалися окремо до конкретної дати» не вважається вдалим рішенням, оскільки головна цінність такого типу посібників, як Календарі, полягає саме в поєднанні методичної і бібліографічної інформації [268, вип. 18, с. 11]. З 2010 р. знову змінюється структура ймовірно із прийнятими зауваженнями Державної історичної бібліотеки України. З 2013–2020 рр. довідник подавався на розгляд Експертної ради з питань видання творів місцевих авторів Вінницької області та видавався коштом обласного бюджету. З 2018 р. довідник містить лише короткі персональні та фактографічні довідки, з урахуванням сучасних подій та духовних цінностей українського суспільства [399]. Починаючи із 2019 р., на засіданні редакційно-видавничої групи прийнято рішення щодо видання

«Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2021 року» та подальших наступних років не видавати друком, а представляти лише у електронному вигляді на вебсайті без розширених текстових довідок. Внесення змін у назви районів, міст, населених пунктів Вінницької області з урахуванням Постанови Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» (№ 807-IX від 17.07.2020 р.) було започатковано у хронологічному довіднику з 2022 р.

Вагоме значення у бібліографічній діяльності Бібліотеки мають історико-книгознавчі дослідження стародруків та книжкових пам'яток, які здійснює відділ рідкісних і цінних видань (створений 2000 р.). Діяльність відділу спрямована на продовження роботи з формування, зберігання та використання бібліотечного фонду, забезпечення інформаційно-бібліографічного обслуговування користувачів, використання новітніх технологій в роботі з рідкісними і цінними документами, соціокультурну, науково-дослідницьку роботу, що є надзвичайно важливим для розкриття інформаційної складової регіону та глибшого розуміння української історії та культурної спадщини. Змістовними здобутками історико-книгознавчих досліджень є створення фундаментальних каталогів: «Книги з бібліотеки Вінницької «Просвіти» (1917–1920 рр.) у фонді Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва» (2012) [650], «Стародруки XVI ст. у фонді відділу рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва» (2012) [768], «*Litera scripta manet*: каталог автографів на книги відділу рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва» (2016) [823], «Стародруки XVII ст. відділу рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва» (2017) [769], «Україномовна галузева книга 1882–1923 рр. з фонду рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ» (2022) [791], бібліографічного покажчика «Українська художня книга XIX-поч. XX ст. (з фонду рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва)» (2007) [793], колекцій, їхня адаптація до електронного середовища, орієнтування на усебічне розкриття змісту документів. Започаткування альманаху «Подільський книжник» з 2008 р., стало важливим аспектом збереження та розвитку культурної спадщини, рушійним поштовхом у книгознавчих дослідженнях РіЦ [365]. Активно продовжувалася робота з оцифрування видань для передачі їх до електронної бібліотеки «Культура України», що формується на кооперативних засадах у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого. Цей процес істотно сприяв

збереженню та популяризації культурної спадщини України в цифровому форматі, забезпечуючи тривалий доступ до цінних ресурсів.

Співробітники РіЦу зосереджені на історико-краєзнавчих дослідженнях, виокремлюючи такі книгознавчі теми: «Книгознавчі дослідження фонду рідкісних і цінних видань ВОУНБ ім. В. Отамановського», «Історія бібліотечної справи Поділля другої половини ХІХ – 1941 р.», «Книжкова культура Поділля ХVІІ – початку ХХ ст.», «Книжкова культура України другої половини ХІХ – початку ХХ ст.». Можна стверджувати: за кількісного дослідження тем, що ведуться у ВОУНБ ім. В. Отамановського, відбулися якісні зрушення в їх змістовому наповненні, глибині розкриття, розширилося коло зацікавлень науковців. Позитивний вплив та багатоаспектне вивчення книгознавчих досліджень РіЦу забезпечує науковиця – кандидат історичних наук Т. Кароєва (Соломонова), яка працює у ВОУНБ ім. В. Отамановського з 2007 р. (за сумісництвом), відзначається високим професіоналізмом, має значний досвід книгознавчої, бібліотечнознавчої, бібліографознавчої діяльності. Уперше в Україні уклала бібліографічний посібник «Матеріали до книговидавничого репертуару Поділля (1852–1923)» [303]. У 2016 р. захистила докторську дисертацію «Розвиток книжкової культури як чинник модернізації суспільства в українських губерніях другої половини ХІХ – початку ХХ ст.» [244], при підготовці якої використано та опрацьовано видання Бібліотеки. Значна частина книгознавчих досліджень з фонду РіЦу висвітлено у науковому дослідженні «Провінція у галактиці Гутенберга: книжкова культура подолян другої половини ХІХ – початку ХХ ст.» [243] та її численних працях. Різноманітна тематика результатів науково-дослідницької роботи книгознавчого напрямку з фондом відображалася в доповідях на науково-практичних конференціях, публікаціях у наукових збірниках, матеріалах конференцій, регіональній пресі, ЗМІ в різні роки її особливо фахівцями РіЦу: І. Валігурою, Г. Біловус, Т. Марчук, Ю. Рожко (Момотюк), О. Сафроновою, Л. Сенік та іншими співробітниками Бібліотеки. Висвітлення книгознавчих досліджень представлено також в ювілейних бібліографічних покажчиках Бібліотеки [570; 571].

З 2003 р. розпочалася ініціатива щодо підготовки та видання буклетів, брошур до «Знаменних і пам'ятних дат Вінниччини...року», які репрезентували життя видатних земляків-вінничан та стали частиною серії бібліографічних праць під назвою «Наші видатні

земляки». У цій практиці більше переважали малі форми, які відображали культурно-історичний контекст та внесок видатних особистостей у розвиток Вінниччини.

Літературна бібліографія володіє великим арсеналом різних типів тематичних, науково-допоміжних, загальнолітературних, бібліографічних посібників і довідкових видань, що інформують про життєписи письменників та літературні явища, з ними пов'язані [409]. Напрямок літературної бібліографії у науково-бібліографічній діяльності Бібліотеки займає належне місце щодо збирання, збереження та опрацювання рукописної спадщини українських письменників. Персональні бібліографічні посібники літературної бібліографії багатогранно представлені в системі бібліографічних видань Бібліотеки.

Як і в попередні роки, літературна бібліографія Бібліотеки продовжувала випуски бібліографічних покажчиків у серії «Наші видатні земляки» та одноосібні, безсерійні (позасерійні) видання. Ці напрацювання скоріше можна назвати буклетами, бібліографічними списками, аніж бібліографічними покажчиками, свого роду «важливими агентами» у підтримці та поширенні культурної, літературної та наукової спадщини Вінниччини, в цілому України. Бібліографічні видання відзначалися своєю унікальністю та значущістю в контексті національного відродження та відновлення ідентичності. За своєю характеристикою «буклет», бібліографічний список», вжитий для опису цих бібліографічних видань, зводить до мінімуму їх обсяг, однак вони мали велику цінність, виступали своєрідною літературною хронікою національного відродження та допомагали в поширенні знань про знакові постаті, їхні внески у відновлення пам'яті про них та зв'язку між минулим й сучасністю. Прикладом бібліографічних покажчиків зазначеного періоду є: «Тор Неве Ланге (1851–1915)» [663]; «Ян Потоцький (1761–1815) до 240-річчя від дня народження» (2001) [723]; «Довічно молодий, співучий: до 80-річчя з дня народження Я. Г. Шпорти (1922–1956)» (2002) [603]; «Співець Вавілонії»: до 80-річчя від дня народження Василя Земляка (1923–1977) (2003) [766].

Починаючи з 2004 р., спостерігається істотне удосконалення структури підготовлених бібліографічних покажчиків, яке характеризується урізноманітненням, ускладненням та збільшенням обсягу відображених документів. Суттєвими постають: додаток передмови (вступного слова укладача), зміст, допоміжні покажчики та розгалужена гіпертекстова структура. Під час створення покажчиків залучалися провідні науковці

відповідної галузі, що забезпечувало високий науковий рівень цих видань. Ретельний аналіз та систематизація інформації про письменників дали змогу створити об'єктивні та авторитетні біобібліографічні матеріали, які стали важливим джерелом для дослідження та вивчення української літературної спадщини. Розглядаючи бібліографічний доробок Бібліотеки, варто зупинитись на виданні, укладеному Г. Авраменко, О. Кізян «Тарас Шевченко і Вінниччина» [813]. Це об'ємне видання (1068 позицій) містить низку матеріалів, що стосуються зв'язків великого українського поета з Вінниччиною, про вшанування його пам'яті. Здійснюючи огляд видань Вінниччини бібліографічної за період 2003–2005 рр., В. Лой вказав і на недоліки його – відсутність інформації щодо хронологічних меж матеріалу (точно вказано лише термін, коли закінчено відбір літератури), а також те, що немає списку використаних джерел [287].

Особливої ваги та високої оцінки заслуговують літературні персональні покажчики, посібники, збірники, словники, укладені окремими дослідниками із залученням провідних фахівців Бібліотеки. Серед них: «Тарас Шевченко і Вінниччина: іменний словник» А. Подолинного (Н. Морозова, П. Цимбалюк) [717], збірник А. Подолинного «З іменем Кобзаря» [76, арк. 88], «Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах» (укладач О. Куцевол, 2014) [814], «Вивчення життя і творчості Великого Кобзаря через художню рецепцію літературної Шевченкіани» О. Куцевол (2015) [275], «Сонцепоклонник. Михайло Коцюбинський в художніх і художньо-документальних джерелах» (укладач і вступна стаття О. Куцевол, 2016) [763]. Значний внесок зробили Б. Хоменко, В. Циганюк у виданні «Подільськими стежками Михайла Коцюбинського», яке містить бібліографічний список літератури «Михайло Коцюбинський і Вінниччина» [800]. Недоліком є відсутність нумерації списку. У 2005 р. видання зайняло 3 місце в номінації «Кращий посібник у методичному і методично-бібліографічному жанрі» конкурсу методичних видань обласних універсальних наукових бібліотек України [268, вип. 16, с. 16, 25]. Важливою є стаття Г. Слотюк, яка подає ретроспективний екскурс щодо бібліографії творів М. Коцюбинського першої половини ХХ ст., наголошуючи на бібліографії як важливому джерелі дослідження життєпису письменника [452]. Суттєвий внесок у вивчення та зібрання матеріалів про життя та творчість М. Коцюбинського зробили Г. Авраменко та С. Коваль, підготувавши

бібліографічний покажчик для якнайповнішого представлення науковцям, широкому читацькому загалу та краєзнавцям [657]. Особливо важливим є підрозділ переліку книг вінницьких письменників, удостоєних Всеукраїнської літературної премії ім. Михайла Коцюбинського.

Бібліографія з франкознавства представлена матеріалами «Мойсей української літератури», присвячена 150-річчю від дня народження І. Я. Франка (2006) [685]. Особливість видання полягає в тому, що воно містить окремий розділ, присвячений бібліографічному списку літератури під назвою «Безсмертна спадщина Івана Франка».

Відновлення виходу видань у серії «Письменники Вінниччини» в 2011 р. стало важливим кроком у розвитку персональної біобібліографії, що сприяло популяризації досягнень українських письменників та дозволило широкому загалу ознайомитися з їхнім життєвим шляхом й творчістю. Підготовка видань цієї серії стала додатковим стимулом для вивчення та аналізу літературної спадщини регіону, сприяла збереженню та популяризації культурних та літературних цінностей. За період 2011–2021 рр. вийшли випуски, присвячені таким українським діячам: письменнику М. Рябому (2011) [746], поету-гумористу Л. Куцому (2015) [819], письменнику В. Тимчуку (2016) [782], письменниці В. Сторожук (2016) [773], письменнику А. Бортняку (2018) [818], українському письменнику М. Каменюку (2018) [820], письменнику, журналісту І. Волошенюка (2018) [626], письменнику В. Вітковському (2020) [619], поетесі, культурологу Ж. Дмитренко (2021) [606].

З метою популяризації досягнень відомих особистостей Вінниччини в різних сферах знань та ознайомлення з їхнім життєвим та науковим внеском продовжували виходити видання в рамках серії «Наші видатні земляки», яка включала персональні бібліографічні покажчики та списки, які видавалися, переважно, до ювілейних дат, починаючи з шістдесятиріччя від дня народження. У цих виданнях завжди акцентувалася увага на літературознавчій складовій діячів, зокрема підготовлена біобібліографії: М. Каменюку (2008) [643]; А. Бортняку (2008) [735]; Т. Яковенко (2009) [780]; Г. Чубач (2010) [559]; В. Забаштанському (2010) [601]; А. Подолинному (2010, 2015) [616; 716]; Г. Артинову (2010) [779]; Л. Пастушенку (2011) [665]; А. Гарматюку (2011) [715]; М. Стельмаху (2012) [753]; Н. Гнатюк (2012) [776]; Д. Марковичу (2013) [612]; С. Руданському (2009, 2013) [632];

633]; І. Волошенюку (2013) [571, с. 101]; М. Вілінській (Марко Вовчок) (2008, 2013) [582; 583]; В. Кобцю (2013) [761]; В. Рабенчуку (2014) [738]; М. Вдовцову (2015) [672]; О. Черногузу (2016) [809]; П. Перебийнісу (2017) [720]; А. Пачевському (2019) [704]; Р. Скалецькому (2019) [743]; А. Сороці (2021) [764].

Тісна співпраця з вченими різних галузей упродовж усього проєкту зі створення видання забезпечує точний відбір матеріалів, правильну їх класифікацію, раціональний вибір структури покажчика. Спільна взаємодія із науковцями сприяє впровадженню наукових підходів та методів у практичну діяльність бібліографів, надаючи підвищенню якості та об'єктивності підготовки бібліографічного видання.

Таким прикладом є бібліографічні дослідження державного діяча, історика М. Грушевського. У 2006 р. опубліковано електронну попереджувально-бібліографічну довідку «Великий Українець», на вебсайті Бібліотеки оприлюднено бібліографічний список. У 2016 р. вийшов у світ повноцінний бібліографічний покажчик із двома змістовними вступними статтями науковців І. Романюка, О. Бакальця [596], укладений бібліографами відділу краєзнавства Бібліотеки. Усього включено 495 бібліографічних записів. На переконання українських науковців Т. Добко, О. Дудника «підготовлений покажчик є вагомим внеском у загальноукраїнську грушевськіану» [192, с. 244–245].

На основі фондів Хмельницької й Вінницької ОУНБ у 2014 р. Хмельницька ОУНБ ім. М. Островського уклала довідково-бібліографічне видання «Подвижник української ідеї», присвячене 120-річчю від дня народження українського військового діяча, активного учасника повстанського руху в Україні, полковника армії УНР Я. Гальчевського. Деталізований аналіз бібліографічного видання здійснили Т. Добко, О. Дуднік у монографії «Українська революція (1917–1921) у бібліографічних покажчиках» [192, с. 230–233].

Т. Котуз, завідувачка відділу краєзнавства, спільно з головою Вінницької обласної організації Національної спілки журналістів України В. Паламарчуком підготували збірник матеріалів, приурочений до 65-річчя від дня народження науковця, краєзнавця, архівіста, журналіста, літератора, педагога та громадського діяча С. Гальчака [689].

Про звитяжний шлях козацького полководця часів Хмельниччини І. Богуна розкрила та систематизувала матеріали укладач Г. Авраменко в тісній співпраці із науковцем

І. Романюком, який виступив науковим редактором та автором вступної статті до бібліографічного покажчика [572].

Важливою частиною професійного розвитку є рівень зацікавленості та активності фахівців у самовдосконаленні та використанні новітніх підходів у своїй діяльності, що проявляється в участі у наукових заходах, організованих провідними бібліотеками та освітніми установами. Наприклад, 4 квітня 2013 р. завідувачка відділу краєзнавства Т. Котуз брала участь у семінарі-тренінгу «Персональна та біобібліографія в технологіях управління знаннями», організованому Харківською державною науковою бібліотекою ім. В. Г. Короленка [75, арк. 36], де обговорювалися проблеми термінології «біобібліографії» та «персональної бібліографії». Незважаючи на відсутність єдиної думки серед науковців, участь у таких заходах демонструє прагнення фахівців бібліотеки активно долучатися до наукових дискусій, вирішувати термінологічні питання та застосовувати набуті знання для поліпшення бібліотечної практики.

Особливої уваги заслуговує ретроспективна сільськогосподарська біобібліографія, яка окрім широкого спектру пошукових можливостей, виконує й наукову та культурно-історичну роль. Варто зазначити вихід у світ бібліографічних покажчиків та списків, присвячених таким постатям: А. Бабичу (2001, 2021) [561; 560]; П. Желюку (2004) [591]; П. Романенку (2006) [726]; В. Кавуну (2013) [777]; Герою України А. Пачевському (2019) [704].

Діячі бібліотечної справи та бібліотекознавства Вінниччини, включаючи колишніх директорів бібліотеки, займали провідне місце в розвитку біобібліографічної діяльності Бібліотеки, активно сприяли розвитку біобібліографічних ресурсів та послуг в інформаційному просторі Вінниччини. До їхніх ювілеїв підготовлено збірник матеріалів до 100-річчя від дня народження Героя Радянського Союзу І. Філіповського (2009) [551]; збірник матеріалів до 75-річчя від дня народження заслуженого працівника культури України А. Лучка (2012). Саме цим виданням започатковано нову серію видань бібліотеки «Діячі культури і мистецтв краю» [568]; біобібліографічні матеріали, збірник матеріалів, електронне видання педагогу, режисеру, заслуженому працівнику культури України В. Циганюку (2003, 2008, 2018) [614; 788, 804]; збірник матеріалів до 60-річчя від дня народження заслуженого працівника культури України Н. Морозової (2015) [686].

Значні напрацювання біобібліографічного характеру дали можливість підготувати низку біобібліографічних видань, присвячених знаним діячам у галузі народознавства, етнології, фольклористики. Зокрема, підготовлено бібліографічний список фольклористу, етнографу, педагогу, красзнавцю до 100-річчя від дня народження Г. Танцюрі (2001) [778]; через двадцять років вийшов у світ електронний бібліографічний покажчик йому ж присвячений (2021) [621]; педагогу, фольклористці, етнографу М. Руденко (2005) [690]; українській народній співачці, фольклористці Явдосі Зуїсі (Є. Сивак) (2005) [630].

Напрямок мистецтвознавства в науково-бібліографічній діяльності Бібліотеки передбачає підготовку бібліографічної продукції, що відчутно проявилось в бібліографічній діяльності. Так, персональна бібліографія досліджень мистецтвознавців, музикознавцям, художникам, архітекторам починає активно реалізовуватися в період незалежності. Слід зазначити діячів, яким підготовлено біобібліографічні покажчики, списки: Ф. Коновалюку (2000) [654]; В. Тропініну (2001) [771]; Надії Філаретівні фон Мекк (2001) [677]; П. Ніщинському (2002, 2012) [569; 653]; О. Новаківському (2002) [802]; В. Городецькому (2003) [546]; М. Соколовському (2003) [762]; М. Маслоку (2003) [675]; В. Газінському (2005) [584]; І. Савченку (2006) [721]; Г. Артинову (2010) [779]; П. Муравському (2014) [688]; Р. Скалецькому (2019) [743]; П. Чайковському (2020) [805]; А. Сороці (2021) [764]; К. Стеценку (2022) [770].

У рамках серії «Діячі культури і мистецтв краю» підготовлені біобібліографії визначних особистостей відіграють важливу роль у вивченні внутрішнього культурного життя регіону. Видання не лише репрезентують професійні досягнення, а й сприяють глибшому розумінню внеску кожної особистості у формування культурного простору Вінниччини. Слід звернути увагу на збірники матеріалів, присвячені з нагоди 65-річчя від дня народження культуролога, красзнавця, директора Вінницького обласного центру народної творчості, заслуженого працівника культури України Т. Цвігун (2016) [548]; заслуженій артистці України, начальнику управління культури і туризму Вінницької обласної державної адміністрації (2008–2015 рр.) М. Скрипник (2016) [629]; заслуженому працівнику культури України, генеральному директору Вінницької обласної філармонії А. Левицькому (2017) [660]; заслуженому працівнику культури України, народному артисту України С. Городинському (2018) [546].

Все частіше стає об'єктом бібліографічних досліджень у бібліотеках тема життя й творчості М. Леонтовича (1877–1921 рр.). З-поміж масиву бібліографічної леонтовичіани періоду незалежності вирізняється бібліографічний покажчик, підготовлений до 130-річчя від дня народження «Леонтович Микола Дмитрович: Композитор, диригент, педагог» (2007) [669]. Наступний, біобібліографічний покажчик «Микола Леонтович – славетний український композитор» підготовлений у 2017 р. до 140-річного ювілею митця, [667], на переконання О. Бугаєвої, є виразним прикладом окремого виду антропологічного дослідження історії та додає особливих вимог при відображенні тих знакових постатей, хто належить до творців її духовної культури, передусім митців, музикантів [128, с. 266–273]. У 2018 р. цей покажчик був визнаний найкращим серед інших видань-переможців І Всеукраїнського бібліотечного «Біографічного рейтингу» [278]. У 2022 р. побачило світ друге доповнене видання з новими матеріалами, які з'явилися протягом 2017–2022 рр., а також тими, що не увійшли до попереднього видання [668].

У 2010 р. започатковано серію бібліографічних покажчиків «Творчі імена Вінниччини», у межах якої вийшло 6 випусків. До неї включені видання про відомих громадських й культурно-освітніх діячів Вінниччини. Упродовж 2010–2021 рр. вийшли у світ бібліографічні покажчики присвячені: С. Травневій [659; 683; 684], В. Козак [718], Ф. Приймачик [787], А. Гончару [795]. Однак із зазначеної серії лише одній постаті – С. Травневій присвячено три видання із проміжком у 5 років, що порушує питання: наскільки обґрунтовані такі систематичні повторні перевидання з погляду фінансових та трудових витрат.

Розвитком охорони здоров'я та медицини Вінниччини, підготовкою бібліографічної продукції відомим подвижникам у галузі медицини та медичної справи в регіоні займаються Наукова бібліотека Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та Вінницька обласна наукова медична бібліотека (до 2021 р.). Проект «Охорона здоров'я Вінниччини в особах», у 2016 р. Вінницькою обласною науковою медичною бібліотекою (із проведеною реорганізацією у 2021 р. в діяльності обласних бібліотек міста згідно з рішенням сесії Вінницької обласної Ради 8 скликання № 144 «Про зміни в організації діяльності обласних бібліотек») Вінницька обласна медична бібліотека як самостійний заклад ліквідована та приєднана як відділ медичних наук із сектором медичної

інформації до складу Бібліотеки), продовжує серію випусків видань, присвячених керівникам та кращим спеціалістам галузі. Відтак у 2022 р. укладачами Ю. Виноградською, О. Гаєвик підготовлено збірник матеріалів, який присвячений заслуженому лікарю України, відміннику охорони здоров'я, талановитому керівнику, реформатору В. Миронюку з нагоди ювілею [681].

Структури персональних бібліографічних покажчиків, як правило, мають такі розділи: передмова, біографічний нарис, основні дати життя та діяльності, відгуки про ювіляра, список праць діяча, література та електронні ресурси про нього, матеріали щодо вшанування пам'яті особи, її спадщини, довідково-бібліографічні матеріали, допоміжні покажчики, фото вкладки, ілюстрації тощо. Передмову, хронологічний перелік основних дат життя та діяльності, список праць діяча, література про нього та допоміжні покажчики складає бібліограф. До написання біографічного нарису залучається науковець із цієї галузі. Успішно представлений довідковий апарат сприяє ефективному використанню персональних бібліографічних покажчиків як джерела інформації та досліджень про видатних особистостей, робить доступ до бібліографічних даних зручним та ефективним, що сприяє подальшому вивченню та кращому пізнанню діяльності діяча.

У 2007 р. Бібліотека активно займалася відзначенням свого 100-річчя. Цей період визначався низкою різноманітних ініціатив, зорієнтованих на дослідницьку, наукову та соціокультурну сфери. Підготовчий процес розпочався із 2003 р. Було проведено широкий спектр заходів, зокрема дослідження архівних документів, офіційних матеріалів органів влади, бібліографічних видань, видавничої продукції минулих років, публікацій у періодичних виданнях про бібліотеку, спогадів ветеранів та фотоматеріалів з метою написання 100-літньої історії Бібліотеки [143, с. 284]. Підготовлено важливі видання, які видавалися під гаслом «100-річчю ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва присвячується» [754; 771].

Окрім збору інформації та написання фундаментальної монографії, діяльність бібліотеки в цей час була спрямована на відзначення Року української книги в Україні та відзначення 75-річчя утворення Вінницької області. У контексті ювілейних заходів відділ літератури та інформації з питань краєзнавства підготував електронну книжкову виставку «Земле моя, запашна, барвінкова», матеріали якої згруповано за розділами, що в комплексі відображали всі аспекти життєдіяльності регіону [67].

Як на безоплатній та платній основі продовжувалося інформування групових та індивідуальних абонентів. Отримували інформацію у вигляді бібліографічних списків щомісячно обласний центр зайнятості; два рази на місяць – управління охорони навколишнього природного середовища Вінницької облдержадміністрації; щотижневу інформацію «Питання культури на сторінках центральної і регіональної періодики» – управління культури і туризму Вінницької облдержадміністрації та представляло на власному сайті [67, арк. 12]. Можемо констатувати: абоненти мали можливість отримувати різноманітну інформацію на різних ресурсах, що сприяло широкому охопленню та задоволенню інформаційних потреб різних категорій користувачів.

Дієвою формою популяризації знань про регіональну спадщину орієнтованою на задоволення потреб користувачів, була ініціатива фахівців відділу літератури та інформації з питань краєзнавства щодо започаткування циклу бібліографічних оглядів для студентів – майбутніх істориків і географів Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського, а також слухачів курсів підвищення кваліфікації державних службовців й працівників Служби безпеки України у Вінницькій області, що значно розширило знання про культурну, історичну та географічну специфіку регіону [144, с. 24].

У другому десятиріччі XXI століття бібліотеки Вінниччини активно виконували укази Президента України та реалізовували державні та регіональні програми, зокрема «Про заходи щодо підтримки краєзнавчого руху в Україні» (2001), «Програма розвитку краєзнавства на період до 2010 року» (2002). Особлива увага приділялася вдосконаленню системи поповнення та збереження бібліотечних фондів, а також науково-дослідницькій роботі, краєзнавству. Підтримка державних ініціатив сприяла підвищенню організаційно-методичного рівня та координації діяльності краєзнавчих установ. Результатом стали об'єктивний розгляд регіональної історії та відновлення забутого історичного контексту. Бібліотека активно працювала над створенням науково-допоміжних видань краєзнавчого змісту для задоволення потреб користувачів. Важливим показником результативності науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки є наукові публікації та бібліографічні розвідки її співробітників, зокрема: Г. Авраменко, О. Кізян, Т. Котуз, Г. Слотюк та інших. Діяльний внесок у науковий простір слугує інструментом для впровадження нових ідей,

підвищення професійного рівня та підтримки науково-дослідницьких проєктів бібліотеки, розвитку національного бібліографознавства в цілому.

Інформаційні технології, що стали у 2010 р. невід'ємною складовою діяльності обласної книгозбірні, надали змогу забезпечувати доступ до краєзнавчої інформації значно більшої кількості користувачів, використовувати краєзнавчі інформаційні ресурси з максимальною повнотою і зручністю [72; 144, с. 61]. У цей період краєзнавча інформація ефективно інтегрувалася до міжнародних інформаційних ресурсів та стаючи важливою складовою світового інформаційного простору.

Бібліотека посилено сприяє розвитку краєзнавчої діяльності як на регіональному, так і на всеукраїнському та міжнародному рівнях, організовуючи міжнародні науково-практичні конференції кожні два роки. Ці заходи зосереджуються на вивченні й популяризації краєзнавчого досвіду та культурної спадщини. Серед проведених конференцій: «Історичні витoki козацького роду в Україні», «Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону» (2008), «Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку» (2010), «Роль краєзнавства у соціально-економічному і культурному розвитку регіону» (2012), «Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності» (2014). Проведення таких заходів дозволило піднести роль краєзнавства, розширило поле досліджень, диференціювало їх, сприяло зростанню когорти дослідників регіону. Значну наукову цінність мають дослідження фахівців, які висвітлюють різні аспекти розвитку бібліотечного краєзнавства, краєзнавчі електронні ресурси, краєзнавчу бібліографію, відомих постатей краю тощо. З 2014 р. Бібліотека змінює вектор своєї уваги на усноісторичні дослідження, підкреслюючи значущість усної історії, що вказує на постійний розвиток та актуалізацію напрямів відповідно до сучасних наукових та культурних тенденцій [486–490].

Успішна реалізація корпоративної діяльності фахівців відділу краєзнавства та бібліографів районних бібліотек Вінниччини впродовж тривалого періоду зумовила появу Вінницького інформаційного порталу. Цей ресурс широкого вмісту, що допомагає відтворити унікальний культурний та інформаційний світ Вінниччини, а також поширює автентичну краєзнавчу інформацію в мережі Інтернет, роблячи місцеві знання та краєзнавчі матеріали доступними та ефективно затребуваними. Структуроване упорядкування

дозволяє зручно знаходити цікаву інформацію про Вінниччину та ознайомлюватися з нею, а також збагачує знання про культурний та історичний спадок регіону. У зв'язку з адміністративно-територіальною реформою 2020 р. у Вінницькій області створено 6 нових районів (Вінницький, Гайсинський, Жмеринський, Могилів-Подільський, Тульчинський, Хмільницький) та 63 територіальні громади [400]. Нині Вінницький інформаційний портал у процесі реорганізації матеріалів згідно з адміністративно-територіальним поділом.

Передусім потрібно наголосити, що питання краєзнавства знайшли реальне відображення й підтримку в Обласній програмі розвитку культури і духовного відродження на період 2011–2015 рр. Програма спрямована на сприяння соціальному, культурний розвиток регіону, охорону пам'яток історії, виховання патріотизму, національної самосвідомості, поваги до історії, традицій нашого народу.

Відзначимо, що готуючи науково-допоміжні, тематичні, біобібліографічні покажчики, бібліографи почали активно використовувати можливості мережі Інтернет, звертаючись до е-каталогів бібліотек України та зарубіжних країн, повнотекстових баз даних, викладати готову бібліографічну продукцію в електронному просторі. Упродовж багатьох років цей напрям роботи у бібліотеці забезпечували відділи довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування і літератури та інформації з питань краєзнавства. Зазначимо, що при необхідності до процесу долучалися і бібліографи галузевих структурних підрозділів [144, с. 65].

Бібліотека не полишала практики підготування бібліографічних покажчиків за окремими напрямками – тематичними. У контексті становлення інформаційного суспільства, важливість бібліографічних джерел, зокрема покажчиків, значно зросла. Вони стали невід'ємними фаховими навігаторами в дослідницькій діяльності вчених. Варто відзначити, що в останні роки в Україні відбувається інтенсивна робота бібліотек у сфері науково-інформаційної та соціокомунікативної діяльності, спрямованої на створення різноманітних бібліографічних посібників та ЕБД для висвітлення питань різних галузей знань.

Відгукуючись на події у суспільстві щодо реформування аграрного сектору Бібліотека підготувала бібліографічний покажчик «Аграрна реформа в Україні: пошуки, здобутки, проблеми» (2000) [542].

Процес становлення України як незалежної держави нерозривно пов'язаний з необхідністю демократизації громадського життя та розвитком місцевого самоврядування. Показчик «Місцеве самоврядування: історія і сучасність», підготовлений до 70-річчя утворення Вінницької області, вміщував книги, публікації з періодичних видань, які вийшли в останні роки [682]. Цікавим за змістом є наступне видання цієї тематики «Історія магдебурзького права в Україні» (2003) [639]. Другий розділ систематизував матеріали про магдебурзьке право у місті Вінниці та Вінницької області.

При складанні краєзнавчої бібліографії приділялася особлива увага актуальним темам історії, зокрема репресіям [589]; голодомору [785], афганській війні [547], техногенним катастрофам [807, 808] козацьким битвам [760], що мали значний вплив на розвиток регіону та країни в цілому. Показчик «Роки ідуть – пам'ять живе: Вінниччина у Другій світовій війні» (2015, 2019) [747; 748] за оцінкою І. Романюка «постав «назрілою злободенною подією й має велике значення, перш за все для подальшого дослідження воєнного лихоліття на Вінниччині у 1939–1945 рр.» [424, с. 299–301].

Відзначення на державному рівні 100-річчя Української революції (1917–1921 рр.) стало важливим каталізатором з огляду подій сучасності переосмислення історії України. Цінним внеском у розвиток бібліографії є показчик «Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років: до 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років» [575], в якому розкрито знакові грані політичного життя, тогочасну державницьку ідеологію, злочини більшовицького режиму, події культурного життя, біографії та діяльність діячів подільського регіону, що творили історію, а головне завдання прийдешньому поколінню – оцінити їх з погляду національної історії українського народу, його державотворення [100, с. 98–101].

Надалі актуальним залишається питання видання нових бібліографічних показників на Вінниччині, які залишили свій слід в історії українського суспільства.

Не менш важливими є видання присвячене Кабінету виучування Поділля, створений 15 березня 1924 р. при Вінницькій філії Всенародної бібліотеки України при Всеукраїнській Академії Наук (ВУАН) [642] та 50-річчю від дня відкриття Вінницького училища культури і мистецтв ім. М. Д. Леонтовича (Вінницький фаховий коледж мистецтв ім. М. Д. Леонтовича) [755].

Тематичні та проблемно орієнтовані бібліографічні покажчики є ключовими інструментами для задоволення конкретних інформаційних потреб різних груп користувачів, зокрема студентів, викладачів, науковців та фахівців певних галузей. Вони сприяють професійній освіті, самоосвіті, науково-дослідній роботі та підвищенню фахового рівня. Для ефективного використання та максимізації впливу цих покажчиків визначаються конкретні групи користувачів, для яких вони створюються. Покажчики забезпечують широкий та глибокий огляд тематик, що відповідають основним напрямкам досліджень та навчання у відповідних галузях. Вони враховують актуальні проблеми та новітні досягнення, що дає змогу забезпечувати їх релевантність та відповідати змінам у наукових та освітніх тенденціях. Зазначені бібліографічні покажчики стають ефективним інструментом для задоволення інформаційних потреб користувачів та сприяють їхньому професійному розвитку. Однак, поряд із позитивними моментами, що пов'язані з подальшим зростанням випусків тематичних покажчиків та розширенням їхньої тематики, ми спостерігаємо, що цей процес не в повній мірі відповідає завданням всебічного підвищення якості та ефективності науково-бібліографічного забезпечення суспільства. Зокрема, у 2000-і рр. відсутні покажчики з природничонаукових дисциплін, освіти, історії освіти Вінниччини, а також відмічається недостатність тематичних покажчиків із питань мистецтва. Це свідчить про необхідність розширення спектру тематик бібліографічних покажчиків та врахування широкого кола наукових та культурних інтересів. Зміцнення фокусу на створенні покажчиків з важливих галузей знань та історії регіону може покращити інформаційне забезпечення та сприяти вивченню та популяризації різних аспектів культурної спадщини. Забезпечення більшої різноманітності в покажчиках може стати ключовим елементом розвитку, підвищення науково-бібліографічного середовища для академічної та громадської спільнот.

Важливим засобом адаптації та розвитку Бібліотеки до змін та вдосконалення, що відбувалися в суспільстві, були заходи (творчі лабораторії, майстер-класи, виїзні семінари, консультації) щодо забезпечення навчання та підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, для працівників сільських бібліотек, зокрема бібліографів [67, арк. 21]. Спектр проведених заходів свідчить про спрямованість провідних фахівців Бібліотеки на підвищення професійного рівня бібліотечних працівників та покращення якості

обслуговування користувачів, сприяння поглибленню знань та навичок працівників у цих напрямках, що є важливим кроком у розвитку бібліотечної справи в сільських громадах.

Як і в минулі роки, колегіальні органи Бібліотеки, такі як Рада при директорі, Вчена рада (до складу ввійшли провідні фахівці Бібліотеки, вінницькі науковці, які працюють у різних галузях наукової діяльності), Науково-методична рада, систематично забезпечували вдосконалення всіх напрямів діяльності Бібліотеки, зокрема науково-дослідної роботи в галузі книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, краєзнавства та видавничої діяльності. За протоколами їхніх засідань прослідковуємо розгляд підготовки та проведення всеукраїнських науково-практичних конференцій, стану підготовки наукових видань, альманахів, видань бібліографічних покажчиків, визначення переліку розширених довідок до хронологічного довідника «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини ... [2015, 2017, 2018, 2019, 2020] року». Зокрема розглядалися питання про затвердження видань Бібліотеки для подання їх на розгляд Експертної ради Вінницької обласної державної адміністрації для їх видання за кошти Вінницької обласної державної адміністрації та Вінницької обласної Ради [53; 55; 56; 58; 59; 62; 63; 65; 66; 70; 76–78; 375; 376]. Варто відзначити, що прийняті рішення позитивним чином впливали на удосконалення науково-бібліографічної діяльності.

Важливим поштовхом подальшої науково-видавничої діяльності стало прийняття внутрішнього нормативного документа, який оптимізував процес підготовки видань, забезпечуючи високу якість та своєчасність випуску видань бібліотеки. У березні 2013 р. на підставі наказу № 40 від 20.03.2013 Бібліотеки «Про затвердження шляху рукопису в ході підготовки до друку видань бібліотеки», «Шлях рукопису у ході підготовки до друку та визначення окремих процесів роботи, за які виконавці несуть відповідальність (згідно з посадовими інструкціями)» та «Вимоги до підготовки рукопису видань бібліотеки» підготовлений документ, який насамперед був націлений на авторів видавничої продукції (укладачів, упорядників), підвищення їх відповідальності за дотриманням відповідних вимог, методик та термінів здачі матеріалів для гарантування ефективної діяльності бібліотеки з задоволення інформаційних потреб користувачів [518].

У сучасному контексті бібліотечної діяльності маркетингові дослідження відіграють важливу роль у визначенні ефективності різних напрямів роботи Бібліотеки. Фахівці аналізують читацькі вподобання, популяризацію книг та послуг, проводять соціологічні

дослідження, зокрема у 2005 р. було здійснено дослідження «Бібліотека як центр регіональної інформації територіальної громади», що зосередилося на інформаційних потребах владних структур та оптимізації доставки документів місцевого значення. У 2007 р. Бібліотека провела дослідження «Студент вузу – користувач Вінницької ОУНБ» у співпраці з бібліотеками вищих навчальних закладів м. Вінниці, яке виявило потреби студентів та дозволило покращити обслуговування цієї категорії користувачів. Окреме проведене дослідження стосувалося доцільності паралельного ведення традиційних карткових каталогів та електронних, що в кінцевому результаті було запропоновано припинити друкування каталожних карток на нові видання, оскільки записи в систематичному та алфавітному каталогах доступні в електронному варіанті [508]. Оскільки діяльність Бібліотеки у 2020 р. концентрувалася на вдосконаленні системи віддаленого бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів у зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом COVID-19, було проведене дослідження «Бібліотека та віртуальний користувач», що дозволило оцінити популярність Бібліотеки у віртуальному просторі [377]. Проведені соціологічні дослідження свідчать про постійний зв'язок, зацікавленість користувачів до бібліотечних послуг та ресурсів, а також вказують на зміну їхніх вподобань у відповідь на сучасні технологічні тренди. Результати показують, що Бібліотека має адаптувати свої стратегії обслуговування та надання інформації, враховуючи нові виклики, такі як цифровізація та зростання конкуренції з боку онлайн-ресурсів. Дослідження підтверджують важливість зворотного зв'язку від користувачів для покращення роботи Бібліотеки. Регулярний моніторинг їхніх потреб та очікувань дозволяє Бібліотеці більш ефективно відповідати на зміни в інформаційному середовищі та забезпечувати актуальність своїх послуг та укріплюючи імідж Бібліотеки як центру знань і культури в умовах швидкоплинного розвитку інформаційних технологій. Пропонуємо посилити проведення моніторингу вивчення затребуваності бібліографічних ресурсів, бібліографічної продукції у традиційному, електронному вигляді, які б підтверджували необхідність розвитку нових клієнт-орієнтованих сервісів, потреб користувачів у видавничій діяльності Бібліотеки.

Для активізації роботи бібліотек Вінниччини у підготовці та виданні рекомендаційної бібліографії, популяризації бібліотечних фондів і читання було започатковано конкурс

рекомендаційних бібліографічних видань «Читацькі студії» (2017, 2019). Конкурс залучав рекомендаційні видання, підготовлені авторами з різних типів бібліотек, і включав номінації: «Краще краєзнавче видання», «Краще видання рекомендаційної бібліографії з різних галузей знань», «Кращий буктрейлер на посібник». Підбиття підсумків та нагородження переможців відбувалися під час науково-практичних конференцій «Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього» (12 вересня 2017, 25 вересня 2019) [137]. Конкурс продовжується й надалі.

Бібліографічну продукцію 1991–2022 р. створювали фахівці різних відділів, зокрема Л. Авксентьева, Г. Авраменко, О. Антонюк, Н. Баранецька (Березюк), Г. Біловус, Л. Бойко, Є. Борачук, Л. Борисенко, Л. Боценко, В. Бочкова, О. Бурдига, Л. Введенська, Ю. Виноградська, Н. Войтюк, О. Гаєвик, Н. Гончар, М. Горбачова, Т. Гуменюк, Т. Дмитренко, Л. Заря, Л. Зубалій, Т. Соломонова (Кароєва), О. Кізян, С. Коваль, О. Ковалевська, Н. Ковтун, В. Колесник, Л. Колосова, Т. Котуз, Л. Кравцова, Т. Кристофорова, С. Коваль, Н. Лозовська, Т. Марченко, Т. Марчук, В. Мельник, О. Михайлюк, С. Молоченко, С. Мумро, А. Ніжньовська, О. Ніколаєць, Т. Пальчак, О. Панчук (Зелена), О. Подзолкіна, Р. Покидченко, Т. Продан (Пахомова), М. Ревенко, Л. Романченко, О. Сафронова, С. Светлова, В. Семашко, Л. Сенік, В. Середюк, Л. Скорик, М. Слюсарчук, В. Сошинська, М. Спиця, Н. Стойко, Т. Побережна, М. Шлеймович, М. Шпильова, О. Шпичак, Л. Шпукал, П. Цимбалюк, Л. Чернецька, А. Якущенко, І. Яринчак.

Науково-бібліографічна діяльність бібліотек зазнала значного впливу завдяки різним цільовим програмам та проєктам, які мали на меті інноваційний розвиток, покращення обслуговування користувачів та впровадження нових форм діяльності. Серед важливих нормативних документів, що сприяють цьому процесу, Закон України Верховної Ради України: «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» (2007); розпорядження і постанови Кабінету Міністрів України: «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (2013); «Про схвалення Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (2016); «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану

заходів щодо її реалізації» (2018); «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Концепції реформування системи забезпечення населення культурними послугами» (2019); «Деякі питання цифрової трансформації» (2021); «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року» (2021); нормативно-правові акти Міністерства культури України: Концепції якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року) (2015); Стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України» (2015). Основними напрямками зазначених документів є впровадження інноваційних технологій, що сприяють покращенню доступності інформації, формування інтегрованої бібліотечної системи, яка забезпечує універсальний доступ до ресурсів. Культура відіграє ключову роль у формуванні та розвитку суспільства на всіх його рівнях, забезпечуючи єднання та розвиток його складових елементів. Розвиток культури є важливим чинником сталого розвитку Вінницької області та утвердження її національної ідентичності.

Підтримка та розвиток бібліотеки як потужного соціокультурного, інформаційного, просвітницького закладу в регіоні підкріплюються низкою програм, ухвалених державними органами обласного рівня, зокрема «Про Єдину комплексну програму розвитку галузі культури та духовного відродження у Вінницькій області на 2013–2017 роки» (рішення Вінницької обласної Ради № 414 від 18 грудня 2012 р.), «Про затвердження Програми розвитку культури Вінницької області на 2018–2022 роки» (рішення Вінницької обласної Ради № 516 від 20 грудня 2017 р.). В рамках забезпечення сприятливого середовища для інноваційної діяльності та підвищення інноваційної й інвестиційної активності регіону було розроблено Стратегію збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 р. Однією з ключових складових цієї стратегії є імплементація Smart-спеціалізації у стратегічне планування розвитку регіону. Захист української культурної і духовної спадщини визнано одним з пріоритетів розвитку регіону, а збереження об'єктів культурної спадщини – основним пріоритетом культурної політики області, сприяє консолідованому впливу на різні аспекти життєдіяльності Вінниччини. Ці стратегічні документи визначають шляхи розвитку електронних технологій, інформаційної та бібліотечної сфери Вінницької

області, сприяючи створенню відкритого та доступного інформаційного середовища для всіх громадян.

Стратегічний план подальшого розвитку Бібліотеки до 2026 р. акцентує увагу на зміцненні її ролі як науково-дослідного центру регіону в галузях бібліотекознавства, бібліографії та краєзнавства. Основні цілі полягають у формуванні комфортного інформаційного середовища саме на посиленні активізації ІКТ для користувачів їх забезпечення вільного доступу до джерел інформації, задоволенні інформаційно-знаннєвих потреб; поглибленні науково-дослідницької діяльності, зокрема книгознавчих досліджень фонду РіЦ, науково-бібліографічної діяльності, науково-дослідну краєзнавчу діяльність; підтримці та розвитку партнерських взаємозв'язків з науковцями, краєзнавчими організаціями, об'єднаннями; координації краєзнавчої діяльності з іншими бібліотеками; розвитку та підтримці інформатизації бібліотечних процесів для збереження, використання, популяризації інформаційних електронних ресурсів; поповненні та створенні нових ЕБД власної генерації; проведенні маркетингових досліджень, інформаційного моніторингу діяльності бібліотеки, затребуваності бібліографічної продукції [465].

В умовах епідемії COVID-19 та активних воєнних дій в Україні вебдоступність бібліотек та їхніх ресурсів набуває критичного значення. Це забезпечує можливість користувачам працювати з документами та навчатися віддалено. Відповідно до Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні, доступність вебконтенту є ключовою складовою безбар'єрного середовища для всіх груп населення. Це означає, що всі інформаційні ресурси, включаючи науково-бібліографічні, повинні бути доступними для всіх користувачів, незалежно від їхніх можливостей та обмежень.

Цифрові технології значно впливають на трансформацію науково-бібліографічної діяльності, яка адаптується до вимог цифрової ери. Реалізація цифрових стратегій підтримується урядовими програмами, спрямованими на розвиток інформаційного суспільства та культурно-освітніх ініціатив, що сприяє адаптації бібліотек до сучасних вимог та розширенню доступу до наукової інформації. У 1991–2022 рр. науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки відзначалася постійним пошуком нових форм, методів та технологій у задоволенні інформаційних потреб користувачів. Огляд бібліографічних

праць свідчить про активний розвиток інформаційного простору в регіоні та підкреслює важливість формування єдиного інформаційного простору національної бібліографії.

Науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки є невід'ємною частиною ефективних науково-інформаційних комунікацій як на регіональному, так і на національному рівнях, відіграючи ключову роль у інтеграції вітчизняних наукових досягнень. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та зростання обсягу наукових даних, Бібліотека постає перед необхідністю адаптувати свої послуги та ресурси для задоволення інформаційно-знанневих потреб користувачів. Це вимагає врахування кількох комплексних аспектів.

Інтеграція новітніх інформаційних технологій у бібліографічну діяльність істотно покращує якість інформаційно-бібліографічного обслуговування, підвищує роль Бібліотеки у науково-інформаційному середовищі.

Інтеграція інформаційних ресурсів Бібліотеки з національними та міжнародними інформаційними мережами є стратегічно важливим напрямом для вдосконалення її діяльності, що забезпечить оперативний доступ до широкого спектру наукових ресурсів та сприятиме розвитку наукових комунікацій на різних рівнях.

Активна взаємодія і співпраця з науковими установами, освітніми закладами і дослідницькими центрами, спорідненими інституціями є важливою для створення якісних інформаційних продуктів, взаємообміну інформацією, що підвищує ефективність наукових досліджень, сприяє розвитку регіональних наукових мереж, зміцнює співпрацю та підвищує рівень наукової комунікації.

Професійно-особистісний розвиток бібліографів є необхідною умовою для забезпечення їхньої здатності адаптуватися до змін інформаційного середовища. Глибокі знання джерельної бази, світових інформаційних ресурсів, засобів пошуку інформації і створення вторинних ресурсів сприяє підвищенню їхньої компетентності та ефективності у створенні бібліографічної продукції та наданні інформаційно-бібліографічних послуг користувачам.

3.3. Електронні бібліографічні ресурси – складники інформаційно-знаннєвого простору регіону

У контексті стрімкого розвитку цифрових технологій та зростаючих запитів на якісні інформаційні послуги, електронні бібліографічні ресурси стають невід’ємними складовими сучасного інформаційного середовища. Ці ресурси включають ЕК, ЕБД, електронні бібліографічні покажчики, електронні версії бібліографічних покажчиків, повнотекстові видання, матеріали, що дозволяють забезпечити більш ефективний доступ до інформації порівняно з традиційними засобами. В. Шкаріна акцентує на багатогранності бібліографічної інформації, яка складається з трьох інтегрованих інформаційних блоків на бібліотечних сайтах: 1) бібліографічного (бібліотечні каталоги, бази даних, електронні версії бібліографічних покажчиків і списків літератури), 2) реферативного, 3) повнотекстового. Кожен з цих блоків має велике значення для забезпечення доступу до інформації і підвищення якості інформаційного обслуговування, реалізуючи різні форми подачі даних. Дані блоки підкреслюють необхідність інтеграції та взаємозв’язку між бібліографічними, реферативними та повнотекстовими ресурсами, що є важливим для створення комплексного доступу до знань і ресурсів в умовах цифровізації [517].

Перехід до автоматизації та інтеграція електронних ресурсів у бібліотечну практику суттєво оптимізують внутрішні процеси, підвищують доступність та якість інформаційних послуг, що є відповіддю на виклики часу та задоволення сучасних потреб суспільства. Бібліотека у цьому процесі виконує функцію посередника, сприяючи донесенню інформації до користувачів.

Кіровоградська ОУНБ ім. Д. І. Чижевського створила онлайнний центр кооперативної каталогізації для бібліотек України для прискорення бібліографічного опрацювання документів та уникнення дублювання. Проєкт на базі ІРБІС передбачав розвиток соціокультурного середовища, створення ресурсного інформаційного центру, забезпечення функціонування інформаційного порталу. Учасники проєкту, включаючи Вінницьку і Чернівецьку ОУНБ, розподілили працю при створенні ЕБД поточної періодики (30 видань). У 2001 р. придбано повну версію ІРБІС, створено ЕК на книги, публікації, компакт-диски та електронні матеріали [143, с. 266–267]. Це забезпечило оперативність, повноту й точність обслуговування та розширило пошук інформації. Проєкт «Створення

Центрального українського корпоративного каталогу» надав вільний доступ до аналітичної картотеки статей з українських журналів. Об'єднання бібліотек сприяло розповсюдженню ресурсів та створенню нових послуг.

Система автоматизації роботи Бібліотеки в мережевому режимі здійснюється на базі програми ІРБІС 64 (з елементом Z39.50 – режим Імпорт із Z-ресурсів) повної сумісності з міжнародними форматами UNIMARC, MARC21. У автоматизоване програмне забезпечення входять чотири програми АРМ «Адміністратор», «Каталогізатор», «Книговидача», «Комплектатор» за допомогою яких реалізується повна автоматизація опису документу, багаторазове використання елементів бібліографічного опису, ретровведення старих записів з каталогів.

Поступово до традиційного документного ресурсу бібліотеки починають інтегруватися суттєво нові види ресурсів – ЕБД власної генерації, що відображає розвиток сучасних інформаційних технологій та зміну інформаційних потреб користувачів, який вимагає адаптації бібліотечних фондів до нових форматів надання інформації та забезпечення більшого доступу до знань. Ми не можемо не погодитися із трактуванням вченого О. Ждановича з огляду на структурування інформації: головна цінність ЕБД полягає в тому, що за допомогою комп'ютерних систем вона надає неоціненну допомогу користувачеві в пошуку необхідної і всебічної інформації в галузі його інтересів, можливості роботи з ЕБД одночасно може бути доступна значній кількості користувачів [211]. У зв'язку з викладеним вище, шляхом структурування інформації ЕБД стає потужним інструментом для забезпечення зручного, ефективного та надійного доступу до документу для широкого кола користувачів.

Для кваліфікованого ведення ЕБД було реалізовано комплекс заходів. Зокрема, прораховувалися витрати часу на введення записів до електронного каталогу і розроблялися норми часу [53, арк. 6], а також визначався основний перелік полів для ретроконверсії [58, арк. 2]. Для створення ЕБД з краєзнавства використовувався комп'ютерний клас Міжрегіональної академії управління персоналом. У 2002 р. було організовано навчання для бібліографів на тему створення ЕБД краєзнавчого характеру, яке включало лекції, консультації та практичну роботу в регіональних установах, таких як Вінницький обласний державний архів і Вінницький обласний краєзнавчий музей [57, арк.

12]. Здійснювалися виїзди до бібліотек регіону для надання методичної та практичної допомоги у впровадженні нових інформаційних технологій і інсталяції демоверсії ІРБІС. Активно проводилися навчання з програмним забезпеченням ІРБІС «Каталогізатор» для бібліографів відділу краєзнавства та іноземного відділу [60, арк. 10, 15]. Комплекс заходів був спрямований на підвищення кваліфікації фахівців у галузі краєзнавства та бібліотечної справи, а також на стимулювання розвитку електронних ресурсів для збереження та поширення інформації про регіональну спадщину.

Створювалися авторитетні файли в електронному каталозі в зв'язку зі змінами, запровадженими ДСТУ ГОСТ 7.1. 2006 р. «Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання» та новою версією ІРБІС [70, арк. 7]. Перевага нової версії полягала у більш детальному описі видань за допомогою додаткових елементів, які раніше були відсутні. При введенні бібліографічних записів у ЕБД наголошувалося на дотриманні розроблених інструкцій по введенню книг, газет, журналів, карт, електронного ресурсу, відео, нотів, аудіо, компакт-дисків [70, арк. 6–26]. З метою забезпечення якісного ведення ЕБД Бібліотеки та дотримання правил й вимог здійснювався постійний моніторинг якості контенту бібліографічних і тематичних баз даних та дотримання вимог щодо бібліографічного запису в програмному забезпеченні ІРБІС; проводилися навчання бібліографів відділів обслуговування (за окремим графіком, щоквартально) з методики ведення та редагування бібліографічних, тематичних баз даних [71, арк. 50].

На засіданнях науково-методичної ради розглядалися й недоліки в роботі зі створення тематичних ЕБД, наголошувалося на визначенні кількості тематичних ЕБД та створенні на них паспортів [70]. Тобто, зазвичай на цих засіданнях обговорювалися технічні аспекти створення тематичних ЕБД, виявлялись проблеми у їхній організації та функціонуванні, зокрема нечіткість у системі класифікації даних, неповна або неправильна індексація, а також недостатня доступність інформації. Обговорювалася пропозиція керівників відділів літератури та інформації з питань краєзнавства, довідково-бібліографічної та інформаційного обслуговування створення нової ЕБД «*Лауреати премій*», однак реалізації цієї ЕБД не відбулося [70, арк. 8]. Низка проблем аналізувалися, вирішувалися науково-методичним колективом. Обговорення сприяли покращенню вдосконалення роботи з електронними бібліотечними ресурсами, підвищенню їхньої якості.

Якщо упродовж 2000–2004 рр. було створено декілька ЕБД «Аналітика» – 62899 записів; «Книга» – 11546 записів; «Комплектатор» – 12934 записів; «Краєзнавча книга» – 1059 записів; «Краєзнавча аналітика» – 1564 записів; «Іноземна книга» – 662 записів; «Іноземна аналітика» – 984 записів; «Рідкісна і цінна книга» – 3148 записів [328, с. 19–30], то 2015 рік став рекордним у збільшенні власних ЕБД, обсяг яких склав понад 1 млн записів [144, с. 150], в 2022 р. перелік ЕБД значно розширився (див. додаток И).

У 2011 р. в діяльність Бібліотеки впровадили нову версію ІРБІС 64, яка надавала можливість якісного введення та пошуку бібліографічних записів в ЕК. Упродовж року системно здійснювалися заходи щодо навчання бібліотечних фахівців особливостям нової версії. Також була розроблена та затверджена інструкція з введення бібліографічних записів у ЕБД «Книга». Для фахівців обласної бібліотеки та Тульчинської ЦРБ, Хмельницької ЦРБ, ЦБС м. Вінниці у вересні 2011 р. проводилися заняття з удосконалення роботи в ІРБІС-64 за участі представників «Матрікс-об'єднання» (м. Київ). Фахівець Бібліотеки О. Стояльникова брала участь в онлайн-семінарі (вебінарі) «День системи автоматизації бібліотеки ІРБІС» [144, с. 82]. Паралельно із наповненням ЕБД інформацією про нові надходження здійснюється ретрокаталогізація видань. Позитивною є практика поповнення ЕБД електронними ресурсами з вільним доступом користувачів до повнотекстових документів у локальній мережі. У процесі створення ЕБД неодноразово проводилися редакційні роботи щодо її вдосконалення: створення та редагування нових рубрик та підрубрик, а також доповнення їх новими описами з фонду Бібліотеки та з різних бібліографічних джерел – всеукраїнських профільних журналів та газет. Розпочата повномасштабна російсько-українська війна 24.02.2022 р. внесла свої зміни у діяльність Бібліотеки. Відповідно до рекомендацій Міністерства культури та інформаційної політики України у II кварталі 2022 р. розпочато роботу щодо актуалізації бібліотечного фонду Бібліотеки у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України. На спільних засіданнях науково-методичної ради та ради по формуванню бібліотечного фонду прийнято рішення щодо проведення аналізу бібліотечного фонду на наявність книжкових видань, включених до Переліків книжкових видань, затверджених Державним комітетом телебачення та радіомовлення України, Міністерством культури та інформаційної політики України [321]. Розпочато роботу щодо видалення документів із фонду бібліотеки, та з ЕБД

«Аналітика» бібліографічних записів про документи, зазначені в списках, зміст яких спрямований на ліквідацію незалежності України, пропаганду насильства, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини російських авторів та видавництв. Станом на 1 січня 2023 р. загальний фонд бібліотеки нараховував 943 744 примірників документів. Із фонду бібліотеки вилучено 24954 примірники. З них: книг – 19 910 примірників, журналів – 735 примірників, газет – 3488 підшивок, карт – 130, нот – 568 примірників, альбомів – 100 примірників, електронні видання – 23 примірники [379]. Вилучено документів російською мовою – 14471 примірник, українською мовою – 5794, іноземними – 4689.

Досвід створення ЕБД висвітлювався у деяких публікаціях, підготовлених співробітниками Бібліотеки Г. Авраменко, Г. Слотюк, Л. Сенік, Н. Морозової.

Володіючи потужними в області документними ресурсами, Бібліотека цілеспрямовано активно формує власні електронні бібліографічні ресурси для вирішення багатоаспектних завдань, пов'язаних з оптимізацією бібліографічно-інформаційного обслуговування, спрямованих на забезпечення інформаційно-знанцевих потреб різних категорій користувачів, зокрема. З 2000 р. Бібліотека активно наповнює та вдосконалює ЕБД власної генерації, зокрема «Книга», «Аналітика», «Рідкісні та цінні видання», «Аналітика РіЦ», «Оцифровані видання», «Нотні видання», «Усна історія».

Бібліотека накопичила значний досвід створення та наповнення краєзнавчих ЕБД власної генерації, що свідчить про активну роль у вивченні, збереженні та поширенні культурної спадщини. Цей досвід має значний вплив на розвиток краєзнавчої діяльності та сприяє підвищенню доступності інформації про різні аспекти культурного, історичного життя Вінниччини, та активному вивченню й популяризації бібліографічного, документного, електронного ресурсу Бібліотеки. За результатами проведеного Національною історичною бібліотекою України в 2019 р. наукового дослідження «Сучасна організаційна структура і кадрове забезпечення краєзнавчої діяльності в регіональних бібліотеках України» було виявлено, що Бібліотека має найбільшу кількість краєзнавчих баз даних – 13, із них доступні понад 10 на вебсайті бібліотеки [268, вип. 30, с. 27]. Враховуючи це, рекомендуємо розглянути можливість створення бібліографічного видання електронних ресурсів, що слугуватиме ефективною формою поширення бібліографічних знань, що

орієнтувала б у бібліографічних ресурсах. Це не лише забезпечить доступність інформації для широкого кола читачів, але й сприятиме позитивному впливу на інтелектуальний розвиток суспільства та підвищить престижність Бібліотеки як ключового електронного бібліографічного краєзнавчого ресурсу.

Упродовж 1957–2002 рр. Бібліотека видавала щорічний універсальний бібліографічний покажчик «Література про Вінницьку область за... рік» [670]. До покажчика включалися книги, найважливіші публікації краєзнавчого змісту із наукових, періодичних видань. З активним розвитком інформаційно-електронних технологій, починаючи з 2003 р., цей щорічник став основою для створення й активного наповнення ЕБД «Література про Вінницьку область». Це вплинуло на припинення введення зведеного краєзнавчого каталогу бібліотеки у традиційному вигляді з 01.07.2004 р. Ведення топографічної частини цього каталогу припинялось після завершення комп'ютеризації всіх центральних районних бібліотек Вінниччини [61, арк. 46]. На користь такого рішення є досить переконливі аргументи. У першу чергу, це – впровадження новітніх технологій, що дають змогу створювати подібні бібліографічні бази в електронному варіанті, які набагато швидше стають доступними для значно більшої кількості користувачів одночасно. Створення друкованої версії вимагає не тільки фінансових видатків на поліграфічне виконання, але й великих додаткових витрат робочого часу на форматування і редагування покажчика, що бібліотеки не завжди це можуть собі дозволити. На сьогодні це одна із найбільших серед баз, яку наповнюють фахівці відділу краєзнавства спільно з бібліографами-краєзнавцями районних бібліотек. ЕБД «Література про Вінницьку область» призначена для опрацювання, збереження та використання краєзнавчої інформації у науково-дослідній, навчальній, викладацькій та культурно-просвітницькій діяльності. З цією метою вона вирішує такі завдання: відображає бібліографічні та фактографічні дані про край у вказаних межах (типологічних, хронологічних, територіальних); детально розкриває краєзнавчий зміст документів; є основою для складання краєзнавчих бібліографічних видань. Унікальність та інформаційна цінність ЕБД полягає в накопиченні матеріалів про історію населених пунктів Вінниччини, включаючи як сучасні, так і зниклі маленькі села, хутори.

З моменту свого створення ресурс привернув увагу краєзнавців, викладачів та студентів. Структура та наповнення ЕБД систематизовано згідно з схемою для краєзнавчих каталогів з урахуванням вимог сучасності та специфіки краю. ЕБД надає унікальні можливості для краєзнавчої діяльності Бібліотеки, а саме: забезпечує повноту відбору регіональної інформації внаслідок багатофункціонального національного поповнення свого фонду та його розкриття за допомогою аналітико-синтетичного опрацювання джерел, виявлення регіональних матеріалів у просторах інтернету. Особливістю ЕБД є наявність авторитетного файлу із розробленими предметними рубриками з урахуванням особливостей Вінницького регіону, що відображають усі сторони життя Вінниччини. Це дозволяє з більшою глибиною провести систематизацію документів ЕБД, розкрити їх зміст згідно з тематикою. Для забезпечення ефективного пошуку ресурс містить бібліографічні та лексикографічні словники. У Бібліотеці активно проводилися заходи щодо масового інформування, під час яких велася популяризація ЕБД: до Дня місцевого самоврядування було організовано загальнобібліотечний День інформації «Місьцеве самоврядування: історія становлення та правовий статус», в рамках якого проведено консультацію «Про діяльність Вінницької обласної, міської, районних та сільських рад в ЕБД «Література про Вінницьку область»: пошук інформації»; під час проведення загальнобібліотечного Дня інформації «Інформаційні продукти і послуги обласної книгозбірні з питань культури» користувачі мали змогу прослухати інформаційну хвилину «Культурне життя Вінниччини в базі даних «Література про Вінницьку область»» [75, арк. 11].

З метою формування інтегрованого інформаційно-електронного ресурсу спрямованого на доцільне використання інформаційних, фінансових, трудових ресурсів, підвищення оперативності, ефективності, якості й зручності інформаційного забезпечення для користувачів було ініційовано проєкт Бібліотеки «Створення Регіонального корпоративного каталогу», який став основою для об'єднання інформаційних джерел бібліотек Вінницького регіону на платформі програмного забезпечення ІРБІС. Зацікавленість у корпоративній краєзнавчій діяльності була зумовлена такими чинниками: через дефіцит робочого часу та кадрів у відділі літератури та інформації з питань краєзнавства не розписувалися газети та журнали з районних бібліотек Вінниччини; дублювання роботи бібліографами один одного при аналітичному розписі джерел;

необхідність удосконалення координації краєзнавчого довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування між бібліотеками Вінниччини. Основою створення корпоративного каталогу стала краєзнавча ЕБД «Література про Вінницьку область».

Повнотекстова ЕБД «Календар знаменних і пам'ятних дат» першочергово було створена у 2005 р., за цей рік у ЕБД здійснювалась робота з адаптації системи для створення та ведення в автоматизованому режимі, було введено 62 бібліографічні записи, наступні два роки відсутні записи, лише з 2008 р. ЕБД вміщує 327 записів, що свідчить про активне її наповнення. Вдало розроблені для заповнення інформаційні поля в робочому листі дозволяють найповніше описати подію, особу, виставки тощо. У цілому ЕБД вміщує перелік про визначні події історії, суспільно-політичного, громадського та культурного життя області, ювілеї уродженців краю та видатних діячів, життя і діяльність яких пов'язані з Вінниччиною, інформацію про їхні досягнення не лише на місцевому рівні, але й на всеукраїнському, що підкреслює значення Вінниччини як важливого осередку культурного та соціального розвитку. На науково-методичних радах неодноразово обговорювалися шляхи вдосконалення ЕБД, створення авторитетних файлів [70, арк. 9; 104, арк. 50] для полегшення доступу та використання інформації з ЕБД.

ЕБД «Голодомор», створена у 2005 р., відзначається значним обсягом інформації та різноманітністю джерел, що включають бібліографічні записи окремих видань, публікації в наукових збірниках, альманахах, всеукраїнських та регіональних ЗМІ, а також матеріали конференцій, спогади та свідчення очевидців. З метою вшанування пам'яті жертв голодоморів в Україні (1921–1923, 1932–1933, 1946–1947), ЕБД також вміщує інформацію про заходи із вшанування пам'яті та меморіалізацію подій у кожному населеному пункті Вінниччини. Активне внесення бібліографічних записів, свідчить про активний процес збирання та систематизації інформації з різних джерел. Зазначена кількість записів вказує на великий обсяг документованої історії голодоморів у регіоні та готовність забезпечити доступ до цієї цінної інформації широкому колу користувачів. З метою подальшого розвитку та покращення ефективності ЕБД розглядаються можливості додаткового включення архівних матеріалів, неопублікованих документів, взаємодії з іншими схожими ресурсами та вдосконалення методів пошуку і навігації. Такі заходи сприятимуть подальшій популяризації і використанню ЕБД «Голодомор» як джерела для вивчення та вшанування

пам'яті про трагічні історичні події голодоморів в Україні. На основі ЕБД опубліковано загальні бібліографічні покажчики [785; 786].

ЕБД «*Бібліотека*», створена у 2005 р., є важливим ресурсом для документування та вивчення діяльності Бібліотеки та її внеску в культурний простір Вінниччини. Вона містить бібліографічні записи наукових, довідкових, бібліографічних, методичних та періодичних видань, підготовлених фахівцями. Частина видавничої продукції підготовлена у співпраці з іншими організаціями Вінниччини та провідними науковцями і краєзнавцями міста. Акумуляовані бібліографічні записи стали основою для створення ювілейних бібліографічних покажчиків до 100, 110 та 115-річчя Бібліотеки [570; 571; 678; 771]. Відділ краєзнавства щоквартально готує бібліографічні списки «Про Вінницьку обласну універсальну наукову бібліотеку імені Валентина Отамановського та її заходи у періодичних виданнях, збірниках, відеорепортажах, інтернет-ресурсах за рік». Наприкінці кожного року ці списки включаються до річного звіту про роботу Бібліотеки.

Важливим кроком для акумуляції бібліографічних записів в одному місці стало створення у 2013 р. ЕБД «*Лядівський монастир*», присвячений 1000-літтю від дня заснування пам'ятки культурної спадщини національного значення розташованої у с. Лядова Яришівської сільської громади Могилів-Подільського району Вінницької області. ЕБД «*Персоналія*» розроблено і впроваджено для включення в ресурс описів персоналій, науково обґрунтовано і закладено у програму «ІРБІС 64» набір інформаційних полів, необхідних у пошуковій системі ЕК персоналій, отриманих шляхом атрибуції та біографічного аналізу особистості, наукової систематизації, індексації, тематичної класифікації. Із додатку, можемо простежити, що продовження ЕБД не набула (див. додаток І).

Із початком у 2014 р. російсько-української війни виникла нагальна потреба у зборі інформації про учасників Революції гідності та ООС (АТО) і вшанування пам'яті мешканців області, які загинули, захищаючи територіальну цілісність і державність України. У рамках проєкту «Фіксуємо сьогодні для історії» (Бібліотека, ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини») в 2014 р. створено повнотекстову ЕБД «*Вінничани – учасники Революції гідності та ООС (АТО)*». Бібліографічні записи інформують про життя і діяльність учасників Революції гідності та ООС (АТО). Розроблено робочий лист, який вміщує

спеціально розроблені поля: Прізвище, ім'я, по батькові; Дата народження; Місце народження; Місце навчання; Фах; Освіта; Вчений ступінь; Почесне звання; Місце роботи; Рід військ; Посада; Військове звання; Нагороди; Зв'язок з краєм; Джерела інформації; Примітки; Робоча адреса, телефон; Домашня адреса, телефон; Дата смерті; Місце смерті; Місце поховання; Графічні дані; Предметна рубрика; Географічна рубрика; Ключові слова; Анотація; Посилання; Каталогізатор, Дата. У 2022 р. ЕБД перейменована на «Вінничани – учасники російсько-української війни», наповнюється фахівцями відділу краєзнавства. Поки що доступ для користувачів надається у локальному доступі.

З метою збереження унікальних раритетних краєзнавчих періодичних видань кінця XIX – початку XX ст., що зберігаються у відділі краєзнавства, створено локальну повнотекстову ЕБД *«Краєзнавчі періодичні видання кінця XIX – початку XX ст.»* (2020 р.). Вона представляє видання, додатки до газет, які розкривають громадсько-політичне життя краю у всіх його виявах. Значна частина оцифрованих періодичних видань 1919 р. – періоду визвольних змагань, однієї з унікальних на сьогодні сторінок історії української преси, а саме «Новий шлях» (1919), «Подольський край» (1919), «Подольское слово» (1919), що відображали політичні, соціально-економічні й культурні події в Україні та Поділлі під впливом національно-визвольних змагань. З огляду на посилення військових дій в Україні, питання збереження унікального культурного спадку Вінниччини стає особливо актуальним, а оцифрування раритетного фонду виступає найефективнішим засобом його збереження для майбутніх поколінь.

Пріоритет наповнення персональних ЕБД відділу краєзнавства Бібліотеки як інструмента для забезпечення оперативного доступу до інформації є важливим завданням, що відображає сучасні тенденції в сфері бібліотечно-інформаційних послуг. Загалом, цей пріоритет спрямований на створення ефективного інструмента для задоволення інформаційних потреб громади та забезпечення широкого й оперативного доступу до краєзнавчих ресурсів. Об'єктом електронних персональних ЕБД є знані діячі, чиє життя тісно пов'язане із Вінниччиною, і котрі своїми діяннями сприяли примноженню здобутків України. До персональних краєзнавчих ЕБД входять інформаційні джерела різного походження, оскільки вони мають акумулювати електронну бібліографічну інформацію, повнотекстові біографічні інформаційні джерела, у тому числі архівні і музейні,

дослідження науковців, твори літераторів. Персональні ЕБД містять універсальну за змістом інформацію з різних джерел. У структурі ресурсу враховано аспекти, такі як біографічні дані, бібліографія праць та матеріалів про нього, фотосвітлини, особисті матеріали, інформація про відзнаки, премії, пам'ятники, наукові читання, повнотекстові твори та інші додаткові матеріали. Це робить персональні ЕБД багатограними та інформативними, забезпечуючи високий рівень повноти та репрезентативності інформації про окрему особу.

ЕБД «*Василь Стус*» присвячена українському поету, прозаїку, критику, літературознавцю, перекладачу, дисиденту, правозахиснику, Герою України. Започаткована в 2008 р., ЕБД включає бібліографічні записи із книг, посібників, збірників, періодичних видань, матеріалів інтернету, що висвітлюють життя та творчість В. Стуса на Вінниччині. ЕБД стала підґрунтям для створення бібліографічних покажчиків «Постать Василя Стуса над плином часу» до 70-річчя від дня народження (2008) [722], «Василь Стус – велетень духу і таланту» до 80-річчя від дня народження (2018) [774] та мультимедійного електронного видання «Василь Стус – величний і вічний» (2018) [775].

Бібліографи відділу літератури та інформації з питань краєзнавства не оминули постать М. Коцюбинського – українського письменника-класика, громадського діяча. Народився у м. Вінниця, дитинство та юність минули в селах і містечках Поділля – Барі, Кукавці, Шаргороді, Станіславчику, Пикові. У 2012 р. була створена ЕБД «*Михайло Коцюбинський та Вінниччина*», яка включає бібліографічні записи із книг, посібників, збірників, періодичних видань, онлайн мережі, що висвітлюють життя та творчість М. Коцюбинського на Вінниччині. На основі ЕБД опубліковано в електронному вигляді бібліографічний покажчик «Михайло Коцюбинський і Вінниччина» (2014) [657].

Продовжуючи бібліографічну шевченкіану, що особливо активізувалася з відзначенням 200-річчя від дня народження Т. Шевченка, видатного українського поета, художника, будителя нації, який у 1846 р. у складі Археографічної комісії подорожував Поділлям, за кілька днів перетнув Вінниччину з північного сходу на південний захід через поштові станції – Морозівку, Плисків, Брацлав, Шпиків, Джурин, Серби, Могилів-Подільський, Яришів, Муровані Курилівці. У 2012 р., поцінуючи вказану постать була створена ЕБД «*Тарас Шевченко та Вінниччина*», комплекс якої включає бібліографічні

записи із книг, посібників, збірників, періодичних видань, матеріалів інтернету. Як результат копійної діяльності бібліографів на основі ЕБД було підготовлено низку бібліографічних посібників [811; 814] матеріали представлені у цих виданнях, взято з ЕБД [250, с. 43–44]. Важлива роль приділялась заходам з масового інформування користувачів шляхом проведення низки змістовних Днів інформації. Відтак до Шевченківських днів у 2015 р. було організовано День бібліографії «Бібліографічна Шевченкіана», в рамках якого проведено коментований перегляд «Спадщина Тараса Шевченка у бібліографічних джерелах», бесіду «Бібліографічні покажчики ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва до 200-річчя Великого Кобзаря», презентацію на вебсайті бібліографічного покажчика «Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах» (2014), тренінг з правил пошуку інформації про життя і творчість Тараса Шевченка в е-каталозі Бібліотеки, повідомлення «ЕБД «Шевченко і Вінниччина», бесіду «Відзначення 200-річчя від дня народження Т. Шевченка на Вінниччині: сторінками дайджесту «Хроніка культурного життя Вінниччини» [108, арк. 8]. Враховуючи відзначення 200-річчя від дня народження Т. Шевченка, спостерігаємо інтенсивну активізацію робіт у сфері бібліографії, пов'язаних з поетом. Ця інтенсифікація діяльності спрямована на створення та розширення зібраної інформації до ЕБД, підготовку інформаційних продуктів. У результаті цієї діяльності бібліографів із використанням сучасних технологій та інформаційних ресурсів, що мають значний культурний, бібліографічний потенціал не лише у регіоні, знання про відому постать стають доступними для широкого кола користувачів.

М. Грушевський вважається однією з найвидатніших постатей в історії України, вчений, політичний діяч, письменник та публіцист. Його життя та діяльність пов'язані з Вінниччиною, зокрема з селом Сестринівка у Хмельницькому районі. ЕБД «*Михайло Грушевський і Вінниччина*», започаткована у 2016 р., є цінним ресурсом для вивчення його життя та діяльності. ЕБД містить бібліографічні записи з книг, посібників, збірників, періодичних видань та Інтернету, що розкривають різні аспекти діяльності М. Грушевського. Результатом наповнення бібліографами відділу краєзнавства ЕБД стала підготовка та вихід у світ до 150-річного ювілею М. Грушевського бібліографічного покажчика [596]. Вивчення його спадщини та її впливу на українську історію та культуру є важливим завданням для регіону та всієї України.

Всесвітньо відомою постаттю в музичному світі є М. Леонтович. Його внесок у розвиток української музики та культури є надзвичайно важливим. Повнотекстова ЕБД «*Микола Леонтович і Вінниччина*», створена у кінці 2020 р., стала цінним ресурсом для акумуляції бібліографічних записів вивчення життя та творчості видатного композитора, хорового диригента, педагога, фольклориста та музично-громадського діяча М. Леонтовича. ЕБД наповнюється тематичними бібліографічними записами з різних джерел, таких як видання, посібники, збірники, періодичні видання та інші джерела, що відображають різні аспекти життя та творчості митця. Незважаючи на цінність ЕБД, слід зазначити, що кількість оцифрованих текстів поки що невелика. Потенціал ресурсу може бути розширений шляхом додавання нових матеріалів, включаючи оцифровані тексти та інші джерела, наприклад, мережеві ресурси. Це дасть змогу глибше вивчати та розуміти творчість М. Леонтовича, а також сприятиме подальшим дослідженням його спадщини та впливу на українську культуру.

Масив різновидових ЕБД, що утворився та функціонує до цього часу, в переважній більшості розглядалися як засіб накопичення різних матеріалів та забезпечення бібліографічно-редакційної підготовки бібліографічних покажчиків, з часом трансформованими у відкритий для користувачів мережевий простір та науково-інформаційний ресурс. Постійне редагування бібліографічних записів є необхідною складовою для забезпечення систематичного оновлення та їх вдосконалення. Провідні бібліографи різних відділів відіграють ключову роль у постійному редагуванні записів, відповідно забезпечуючи актуальність та коректність інформації.

Система ЕБД краєзнавчого спрямування була динамічною частиною краєзнавчих електронних бібліографічних ресурсів Бібліотеки, що постійно поповнюється та збагачується фахівцями сектору створення краєзнавчих ЕБД, який функціонує при відділі краєзнавства.

Моніторинг динаміки наповнення ЕБД (див. додаток І) спонукає до висновку про нерівномірність наповнення бібліографічних записів у різні роки. Це вказує на неоднорідний характер наповнення персональних чи тематичних ЕБД, що пояснюється різними зовнішніми та внутрішніми важелями впливу. Період створення ЕБД позначався інтенсивним наповненням, коли фахівці намагалися максимально формувати ресурс. У

наступні роки спостерігаються коливання у наповненні бібліографічних записів. Можемо припустити, це відбувається через вплив різних чинників:

1. *Фактори внутрішнього впливу*: відсутність нової інформації; зміни у складі працівників (їхню рухливість між відділами, переведення чи звільнення); відсутність передплати нових періодичних видань та закупівлі книг для поповнення фонду Бібліотеки.

2. *Фактори зовнішнього впливу*: поширення гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом COVID-19; повномасштабна російсько-українська війна.

Зазначені чинники відображають динаміку та непередбачуваність сучасного інформаційного середовища, яке постійно змінюється. Адаптація стратегій наповнення ЕБД до цих змін є важливим чинником забезпечення сталої якості та актуальності бібліографічної інформації. Розуміння зазначених чинників є ключовим елементом успішної реакції на труднощі, які можуть виникнути у внутрішньому та зовнішньому середовищі. Розробка планів адаптації до непередбачуваних подій стає стратегічним кроком у забезпеченні неперервності наповнення ЕБД, що важливо для забезпечення доступу до необхідної інформації навіть у найскладніших умовах. Систематична оцінка та розробка планів для резервування та відновлення наповнення ЕБД є стратегічними кроками для забезпечення стійкості та відновлення функціональності в разі негативних впливів, що допомагають у вирішенні проблем. Отже, враховуючи зазначені аспекти, можна зробити висновок про важливість постійного аналізу, адаптації та стратегічного планування для забезпечення ефективного та неперервного наповнення ЕБД у мінливому середовищі. Аналіз динаміки наповнення ЕК та створених ЕБД засвідчив, що подальший розвиток вказаного напрямку неможливий без стратегічного планування, вирішення внутрішньо-організаційних питань щодо їх формування та змістовного наповнення, вдосконалення програмно-технологічних засобів.

Наявність значного дублювання бібліографічних записів із ЕБД «Література про Вінницьку область» призводить до надмірного нашарування інформації та ускладнює визначення унікальних аспектів краєзнавчого вмісту. З метою підвищення винятковості та ефективності краєзнавчих ЕБД пропонуємо вдосконалити існуючі ЕБД, зробивши їх повнотекстовими, створюючи принципово нове середовище для інтеграції, опрацювання, збереження та доступу біографічних, тематичних знань. Цей крок значно покращить доступу

до інформації для краєзнавців, дослідників та широкої громадськості. Слід зауважити, ЕБД «Література про Вінницьку область» формується в корпоративному партнерстві з районними бібліотеками Вінниччини. Записи, які включають матеріали з різних районних джерел, таких як краєзнавчі видання та місцеві періодичні видання, подекуди є в єдиному екземплярі. Оцифрування та надання доступу у повнотекстовому вигляді до цих матеріалів у краєзнавчих ЕБД, з дотриманням законодавчих положень щодо авторських і суміжних прав, є важливим кроком для забезпечення оригінальності існуючих краєзнавчих ЕБД та більш ефективного використання ресурсів для документування та збереження історії та культури Вінницької області.

Окрім зазначених зауважень, при розгляді зазначених персональних ЕБД помічено неоднозначні критерії відбору видатних постатей, для яких створений бібліографічний ресурс. У пантеоні відомих імен Вінниччини достатньо прізвищ, котрі зробили значний внесок і на всеукраїнському рівні, наприклад, *Марко Вовчок*. Є прізвища видатних постатей Вінницького краю, вшанування яких в області відбувається щорічно. Поза увагою, щодо створення ЕБД залишились: *М. Руденко, Явдоха Зуїха, М. Стельмах, Ф. Верещакін, Г. Танцюра, П. Ніщинський, О. Луцишин, В. Забаштанський, В. Перепелюк, Р. Скалецький, Н. Присяжнюк*. Відповідно, складно визначити, які критерії відбору імен та яким чином створюється ресурс. Важливо з огляду сучасних подій, які переживає Україна врахувати сучасне розуміння духовних цінностей українського суспільства, духовних зв'язків поколінь, які є засадничими основами українського світу і протистоять деструктивним явищам та виявам радикальних настроїв [369, с. 13–43]. І в цьому розумінні вищезазначені постаті, чиє життя та творчість припали на різні буремні роки, однак не втратили віри, стійкості, зберегли свою національну ідентичність та залишили творчий спадок, потребують належної уваги.

Для покращення процесу формування персональних ЕБД слід зробити їх більш об'єктивними та репрезентативними, періодично залучати критерії моніторингу, диверсифікації та оновлення, що своєю чергою сприятиме повнішому відображенню життєдіяльності видатних постатей та їх внеску в історію та культуру регіону й держави загалом.

Логічним було б, посилити взаємозв'язки Бібліотеки у так званій консолідованій корпоративній взаємодії бібліотек різної відомчої належності у регіоні, що забезпечить обмін вже створених електронних бібліографічних ресурсів власної генерації та дасть змогу оптимізувати доступ до соціально-значущої інформації, сприятиме підвищенню якості наукових досліджень. Завдяки такій інтеграції можливо створювати комплексні інформаційні продукти, які відповідатимуть потребам сучасних науковців, дослідників та сприятимуть розвитку нових наукових підходів до збереження, поширення знань, а також розширенню міждисциплінарних досліджень. Особливий акцент слід зробити на партнерство з університетськими науковими бібліотеками, які характеризуються використанням ЕБД, що є ключовими для оцінки наукової активності та цитованості дослідників. Таке поєднання активної співпраці з університетськими бібліотеками сприятиме доступу до сучасних наукових ресурсів, обміну досвідом, методологічними підходами та інноваційними практиками у бібліотечній справі, що позитивно впливатиме на загальний рівень наукової діяльності, підвищенню якості досліджень та інтеграції в міжнародне наукове співтовариство. Слід зазначити, що мережа вищих навчальних закладів Вінницької області I-IV рівнів акредитації, складає 16 – ВНЗ I-II рівнів акредитації, 7 – ВНЗ III-IV рівнів акредитації. У м. Вінниці функціонує переведений у 2014 р. Донецький національний університет ім. Василя Стуса [466].

Н. Самохіна, розглядаючи та аналізуючи наповненість електронних інформаційних ресурсів Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського, зазначає, що «електронні інформаційні ресурси власної генерації користуються підвищеним попитом з боку користувачів за теперішніх умов активного використання інтернету» [430, с. 15–16], ми погоджуємося з твердженням та додаємо, що не є винятками й обласні бібліотеки. Вдосконалення саме цієї системи є пріоритетним напрямом інформаційної політики будь-якої сучасної бібліотеки.

Сучасні інструменти навігації та створення інтегрованих інформаційних ресурсів дозволяють користувачам швидко та ефективно знаходити потрібну інформацію через пошукові засоби в мережі Інтернет, уникнувши необхідності звертатися до джерел даних. Завдяки потенціалу електронної бібліографії можливість отримати повний тривимірний ефект бібліографічної інформації, в якому «Бібліотека розглядається в якості елемента

світової інформаційної інфраструктури суспільства, що бере активну участь у формуванні інформаційного простору, оскільки вона володіє методами і засобами пошуку, відбору, аналітичного опрацювання, поширення і надання користувачам потрібної інформації. Відповідно змінюються й форми підготовки та види бібліографічних посібників, вони все частіше представляються в електронному вигляді, виникають нові форми бібліографування «Інтернет-ресурсів» [491]. З 1999 р. нові технології значно змінили зміст бібліографічної діяльності Бібліотеки. Електронні ресурси органічно поєднуються з традиційними джерелами інформації для удосконалення бібліографічної діяльності, створення та розповсюдження бібліографічної інформації, та видання друкованих бібліографічних видань за допомогою нових інформаційних технологій.

З 2000 р. на сайті Бібліотеки розпочалося активне публікування електронних версій друкованих матеріалів. Тут представлені як офлайн, так і онлайн електронні документи різного типу – від бібліографічних покажчиків до матеріалів конференцій. Ця ініціатива збагатила ресурси бібліотеки, покращила доступ до інформації та зміцнила культурну спадщину. Бібліотека перетворилася на науково-комунікаційний центр, що створює різноманітні форми подання інформації, реалізує нові моделі соціальних комунікацій та забезпечує доступ до інформації для віддалених користувачів. Відділ літератури та інформації з питань краєзнавства для своєї діяльності визнав перспективним напрямом розкриття краєзнавчих фондів з метою акумуляції інформаційних ресурсів місцевого характеру і надання більш широкого доступу до них користувачам – створювати поряд з паперовими й електронні бібліографічні покажчики, буклети, проводити роботу зі створення електронних інформаційних ресурсів [336, с. 52–55].

Важливим кроком у 2010 р. для регулювання електронного видавництва в Україні забезпечення якості, стандартизації було вироблено та впроваджено національний стандарт, який став першим такого роду в Україні [203], який визначав види електронних видань, їхні визначення та встановлення основних елементів вихідних відомостей, склад та правила їх розміщення в електронних виданнях.

Слід зазначити, що у підготовці бібліографічних видань беруть участь не тільки працівники бібліографічного відділу, але й працівники інших структурних підрозділів бібліотеки. Хронологію створення електронної бібліографічної продукції, як тематичної,

так і персональної, можна простежити за впорядкованим списком, що дозволяє аналізувати еволюцію та розвиток бібліографічної діяльності у контексті цифрових технологій (див. додаток Ж).

У 2009 р. продовжувалися позитивні тенденції у розвитку електронної бібліографії Бібліотеки, що вже стала конгломератом правової інформації та оперативним каналом правового інформування для соціально активної частини населення. Галузеві відділи Бібліотеки активно працювали над створенням електронних бібліографічних списків з актуальних питань українського суспільства. Особливість правової бібліографії полягала в тому, що вона завжди мала значення для суспільства, відображаючи своїм змістом суспільно-політичне життя, наголошувалося на правах громадян. Ці питання та аспекти активно висвітлювалося у створених бібліографічних списках, рекомендаційних списках літератури, а також у рекомендаційних бібліографічних покажчиках, зокрема «Корупція – глобальний виклик» (2009) [656], «Питання місцевого самоврядування та державної служби на сторінках періодичних видань за 2008–2009 рр.» (2009) [712], «Конституція України: коментарі, монографії, публікації в періодичних виданнях (1996–2011 рр.)» (2011) [655], «Величне свято гідного народу» (відзначення Дня незалежності України у Вінницькій області за публікаціями газети «Вінниччина». 1991–2010 рр.) (2011) [563], «Правовий та соціальний захист інвалідів в Україні» [724], «Права споживачів та їхній захист» (2012) [771], «Споживач України: право на безпеку» [767], «Прапорові барви України» (2013) [725]. Не менш змістовним виявився підготовлений фахівцями Бібліотеки електронний краєзнавчо-бібліографічний ресурс присвячений 25-річчю незалежності України «І доля, і вибір наш – незалежність» (2016) [78, арк. 89].

Серед видань 2005–2022 рр. слід виокремити бібліографічні покажчики, списки літератури, присвячені темі Другої світової війни [609; 790], подіям Голодомору [785], Чорнобильській катастрофі [807]. Не менш змістовними виявилися видання до відзначення 110-річчя Бібліотеки, як підсумок діяльності закладу за період 2007–2016 рр. [571], «Вінниччина в історико-краєзнавчих виданнях за роки державної Незалежності» [576], «Історія магдебурзького права у Вінниці» [640], «Економіка України: книги вінницьких видавництв» [607], «Історія міст і сіл Вінницької області (1932–2022 рр.)»: до відзначення 90-річчя утворення Вінницької області [641], «Наукові публікації лікарів Вінниччини в

періодичних виданнях за 2019–2020 роки» [694]. Надалі залишається відкритим питання підготовки бібліографічних покажчиків, присвячених темі Голодомору 1946–1947 рр. [90, с. 54–56].

Для керівників і спеціалістів сільськогосподарського виробництва та переробної промисловості підготовлено бібліографічний список «Нові надходження літератури з питань економіки, технології виробництва і переробки сільськогосподарської продукції» [697]. Видання виходило друкованим способом з 1984 р., пізніше – в електронному вигляді. З 2001 по 2011 рр. вийшло 34 випуски. З роками укладачі удосконалювали структуру: видозмінюючи зміст та розділи.

Сектор наукової інформації з питань культури і мистецтва відновив підготовку щомісячного дайджесту «Хроніка культурного життя Вінниччини» з 2013 р. (за матеріалами республіканських, обласних і районних видань) [801]. Оперативну інформацію про найновіші культурні та мистецькі події, що відбулися в Україні протягом місяця, містить інформаційний дайджест «Актуально про культуру» [545]. Упродовж 2016–2022 рр. в електронному вигляді представлено 84 списки.

Аналіз бібліографічної діяльності ВОУНБ ім. В. Отамановського демонструє перевагу літературної бібліографії, особливо електронних персональних покажчиків серії «Наші видатні земляки», зокрема підготовлено видання таким постатям М. Вілінській (Марко Вовчок) (2008, 2013) [582; 583], С. Руданському (2009, 2013) [632; 633], М. Стельмаху (2012) [745], М. Коцюбинському (2014) [657], О. Черногузу (2016) [809], Г. Танцюрі (2021) [621]. У серії «Письменники Вінниччини» підготовлений бібліографічний покажчик до 70-річчя від дня народження педагога, відмінника освіти України, поетеси, культуролога, журналістки, громадської діячки Жанни Дмитренко «Душа – мов розтривожена струна» (2021) [606]. Укладені бібліографічні посібники, присвячені знаковим постатям української літератури, сприяють науковому вивченню різних аспектів їх життя й творчості, висвітленню духовного й культурного життя нації, розкриттю потужної української мови у творах – однієї з найвиразніших ознак національної ідентичності.

Серед видань біобібліографічного характеру слід зазначити декілька видань присвячених українським композиторам, художникам, культурним та громадським діячам,

зокрема Р. Скалецькому (2019) [743], К. Стеценку (2022) [770], М. Леонтовичу (2022) [668], А. Сороці (2021) [764], А. Пачевському (2019) [704].

Використання мультимедійних технологій у створенні електронної бібліографії відкриває нові можливості для подання інформації. Основною перевагою є можливість візуального унаочнення інформації, представляти дані у виразних і зрозумілих формах, зокрема через зображення, графіки, анімації, що ілюструють важливі аспекти бібліографічних даних. Гіперпосилання створюють зручні переходи до інших джерел, повних текстів статей або книг, інших бібліографічних записів, а також зовнішніх ресурсів, розширюючи можливості подальшого дослідження. Загалом, мультимедійні технології роблять електронну бібліографію інтерактивною, технологічно адаптованою, корисною для користувачів, покращуючи їх дослідження та роботу з бібліографічними даними. Прикладом даного виду бібліографічної продукції є «Василь Стус – велетень духу і таланту» (2008–2017), підготовлений до 80-річчя від дня народження поета [774], «У постійному пошуку і горінні»: до 70-річчя В. Циганюка (2018) [788]. Мультимедійне електронне видання «Василь Стус – величний і вічний» (2018) присвячене 80-річчю поета. Його перевага – висока інформаційна насиченість, досягнута через активні й динамічні мультимедійні елементи. Видання, що складається з 7 розділів, включає хроніку та фотохроніку Стусівських читань, бібліографічні покажчики, електронні ресурси, аудіо- та відеоматеріали [98; 775].

Персональні, біобібліографічні посібники, які присвячені літераторам, громадським діячам, митцям, діячам охорони здоров'я відіграють важливу роль у відродженні історичної пам'яті регіону та розвитку наукового знання. Під час підготовки над посібниками фахівці бібліотеки залучали до співпраці провідних діячів та науковців не лише Вінниччини, а й з України в цілому з різних галузей знань. Так, науковими консультантами видань, підготовлених у ВОУНБ ім. В. Отамановського протягом 2008–2022 рр., були С. Гальчак, Т. Журунова, В. Козюк, С. Нечай-Сорока, В. Вітковський, О. Пуніна, А. Подолинний, Т. Цвігун, Б. Хоменко, Л. Барабан, М. Сидоржевський, В. Рабенчук, Н. Сізова, М. Стрельбицький, С. Гарбулинський та інші знані дослідники особистостей.

Підготовлений нами у 2022 р. електронний метабібліографічний посібник «Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022)»

<http://surl.li/vqubqu> [678] дає змогу проаналізувати науково-бібліографічну продукцію книгозбірні. Загалом видання містить 440 записів унікальних та соціально значущих як традиційних, так і електронних видань (покажчиків, списків, методико-бібліографічних матеріалів), підготовлених фахівцями бібліотеки упродовж 1909–2022 рр. Бібліографічні записи, згруповані за таблицями Універсальної десятикової класифікації, дають можливість прослідкувати репертуар та наповнення підготовленої продукції за галузевим принципом, виявити прогалини й напрями, які потребують підвищеної уваги інформаційного забезпечення.

Відліком початку видавничої діяльності Бібліотеки вважається 1909 р. Саме цього року вийшов у світ «Каталогъ книгъ Винницкой Городской Библиотеки въ память Н. В. Гоголя». Не менш важливим виявився бібліографічний покажчик «Геологія і гідрогеологія Поділля» (1930), який став першим випуском задуманої серії «Бібліографія Поділля», однак продовження вона не набула.

Налагодження видавничої діяльності Бібліотеки спостерігається в повоєнний період з 1950-х рр., поступово формувалася система випуску видань. Основні напрями створення науково-допоміжної бібліографії відображали загальні тенденції соціально-економічної та політичної стратегії розвитку радянської влади. Активно готували каталоги літератури, бібліографічні списки, пам'ятки, поради, огляди літератури, методично-бібліографічні матеріали на допомогу бібліотекам. Зазвичай рекомендаційний характер таких видань визначали критерії відбору літератури, незначний обсяг, швидке старіння матеріалу, вони були спрямовані на методичну підтримку діяльності бібліотек регіону, пропаганду знань, керівництво читанням, приурочувалися до свят, пам'ятних дат, ювілеїв тощо. Набувала поширення рекомендаційна бібліографія. Бібліотекам області надсилали численні поради, рекомендаційні списки літератури різної тематики, пам'ятки до ювілейних дат видатних земляків: М. Коцюбинського, С. Руданського, Марка Вовчка, М. Леонтовича. Деякі видання виходили в спеціальній серії рекомендаційних списків літератури «Молоді про свій край». 1950–1960-ті рр. позначаються для Бібліотеки започаткуванням важливих видань, що надалі відігравали визначальну роль у науково-бібліографічній діяльності закладу. У 1957 р. започатковано випуск щорічного бібліографічного покажчика «Література про Вінницьку область». З 1962 р. виходить друком «Календар знаменних і пам'ятних дат Вінниччини за

... рік», видання якого стало традиційним. Донині цей хронологічний довідник має популярність серед значної категорії користувачів. Не менш вагомим виявився вихід у світ ретроспективного бібліографічного покажчика «Радянська Вінниччина» (1959), до якого ввійшли публікації краєзнавчого змісту за період з 1917 по 1957 рік.

Починаючи з 1966 р., після здобуття статусу наукової установи, Бібліотека значно розширила та вдосконалила свою діяльність у нових умовах. Завдання практичної бібліографічної роботи були орієнтовані на створення покажчиків нових надходжень, тематичних, галузевих покажчиків, що відображали вихід нової літератури з певних наукових питань та напрямів, ретроспективних покажчиків, що слугували джерельною базою для комплексного бачення історії розвитку питання. Залишався й напрям рекомендаційної бібліографії, спрямований на висвітлення суспільно-політичних подій, які використовували в роботі інші бібліотеки, культурно-освітні установи. Продовжував розвиватися напрям підготовки тематичних покажчиків, чого не можна зазначити про персональні посібники. Упродовж 1971–1978 рр. всього видано 5 назв, із них 1973–1976 взагалі відсутні. З 80-х років набув системи випуск бібліографічних покажчиків із серії «Наші видатні земляки». До їхньої підготовки залучали представників владних структур, науковців вишів, музеїв, обласного архіву, краєзнавців тощо.

Зовсім іншого змісту набула бібліографічна продукція з початком відновлення незалежності України. Все частіше досліджували теми, які в радянський період замовчувалися: Голодомор, репресії, війни, події Української революції 1917–1921 рр. З 2001 р. набуває системного характеру дослідження біобібліографічного напрямку. Якщо за період 1991–2000 рр. вийшло у світ всього 14 назв посібників, то за період 2001–2010 – це вже 47 назв, що свідчить про зростання наукової активності в цій галузі, а також про зростання уваги до вивчення та систематизації біографічних даних пантеону відомих постатей регіону, що важливо для розвитку науки й культури країни. Продовжувалася підготовка поточної бібліографічної інформації у вигляді щомісячних дайджестів, систематичних бібліографічних списків тощо.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій докорінно змінив сучасне інформаційне середовище, і все частіше у віртуальному просторі можемо зустріти електронні бібліографічні покажчики. Пік їхньої підготовки припадає на 2013–2017 рр.

Наприклад, у 2013 р. було підготовлено 9 назв. З'ясовано, що персональні електронні посібники (66,7%) переважають над загальнотематичними (33,3%), що може свідчити про потребу в індивідуалізованому підході до бібліографічного обслуговування.

Проаналізувавши науково-бібліографічну діяльність у період 1966–2022 рр., можна стверджувати, що найбільша частка припадає на поточні бібліографічні посібники, що становить 96,0%, тоді як каталоги становлять лише 4,0% від загальної кількості видань. З аналізу видно, що перевага у фокусуванні підготовки бібліографічної продукції надається дослідженням з питань «Мова. Мовознавство. Художня література. Літературознавство» – (28,8%) та «Географія. Біографії. Історія» – (19,6%), що свідчить про значну зацікавленість у дослідженні літератури, мовознавства та історичних аспектів, можливо, зумовлену їхньою культурною та освітньою важливістю. Висока частка представлення також у галузі «Сільське господарство та суміжні науки» – (16,8%), що вказує на важливість аграрних тем у бібліографічних дослідженнях. Галузь «Мистецтво. Декоративно-прикладне мистецтво» – (15,6%), це демонструє велику увагу до культурних і мистецьких аспектів, що підтверджує важливість збереження та дослідження культурної спадщини.

Меншою кількістю видань представлено тематичні рубрики «Економіка» – (6,8%), «Бібліотечна справа. Бібліотекознавство» – (6,0%). Обмежена кількість видань у таких категоріях, як «Медичні науки», «Освіта. Виховання. Навчання. Дозвілля» – (3,6%), «Етнографія. Звичаї. Традиції. Спосіб життя. Фольклор», «Політика», «Право» – (2,8%), «Загальні питання науки та культури» – (1,6%), «Інженерна справа. Техніка загалом» – (1,2%), «Наука про навколишнє середовище. Енвайронментологія. Збереження природних ресурсів. Загроза навколишньому середовищу та захист від неї» – (0,8%), «Друк в цілому. Документація. Книги. Авторство», «Музеї. Виставки», «Філософія. Психологія», «Спортивні ігри. Фізична культура», «Харчова промисловість загалом» – (0,4%) може вказувати на можливий дефіцит ресурсів або потреби у їх представленні в бібліографічних дослідженнях.

Найбільшу частку серед серійних видань займає серія «Наші видатні земляки» – (51,8%), що становить понад половину всієї серійної бібліографічної продукції. Інші серії представлені таким чином: «Позасерійні видання» – 28,8%; «Творчі імена Вінниччини» – 4,3%; «Діячі культури і мистецтв краю» – 4,3%; «Письменники Вінниччини» – 7,2%; «Вчені

нашого краю» – 2,9%, до того ж серія «Охорона здоров'я Вінниччини в особах» є найменшою.

Цей аналіз відображає розподіл та характер бібліографічної продукції, демонструючи широкий спектр бібліографічних видань з акцентом на різні галузі знань, зокрема ті, що стосуються регіональної та професійної ідентичності. Представлено різноманітність і спеціалізацію бібліографічної продукції, а також її адаптацію до потреб сучасного інформаційного середовища. Загалом аналіз показує, що бібліографічна продукція охоплює широкий тематичний діапазон. Виявлено високу представленість у таких категоріях, як літературознавство та сільське господарство, що підкреслює затребуваність і важливість цих тем для користувачів. Водночас відсутність видань у деяких спеціальних або технічних категоріях може свідчити про потребу в розширенні бібліографічних ресурсів у цих галузях. Такий статистичний моніторинг бібліографічної продукції демонструє багатство знань та культурних зацікавлень, що можуть слугувати основою для подальших досліджень і розвитку бібліографічної діяльності.

Онлайнний бібліографічний сервіс набуває все більшого розвитку. Фахівці Бібліотеки користуються інноваційною моделлю бібліотечно-інформаційного обслуговування орієнтуючись на відкритий, рівноправний характер взаємодії бібліотекаря й користувача, за допомогою новітніх технологій, вільного та безперешкодного доступу до інформації [236]. Ми погоджуємося із думкою науковиці З. Романухи з приводу впровадження електронного бібліографічного інформування споживачів книжкові виставки розглядалися як суто бібліотечна, але не бібліографічна форма інформування, оскільки її користувачам пропонувалося познайомитися безпосередньо з певними виданнями, а не з їх бібліографічними даними. Проте підготовка виставки, її оформлення та збереження інформації про експоновані документи завжди вимагали бібліографічного опрацювання. А в електронному – віртуальна виставка є повноправною бібліографічною формою, яка супроводжується ще й багатьма іншими можливостями ознайомлення з експонованим виданням [422, с. 168].

Змістовне інформаційне наповнення вебсайту є запорукою вдалої побудови бібліографічної діяльності. Ефективним засобом популяризації бібліографічних ресурсів у період розвитку ІКТ Бібліотеки є віртуальні виставки. Переваги цього формату: широка

аудиторія, постійний доступ, вичерпна інформація, зручність демонстрації на заходах та гнучкість у використанні.

Платформа «Електронна бібліотека», розміщена на вебсайті Бібліотеки, являє собою потужний ресурс, метою якого є створення архівних копій цінних документів, включаючи унікальні видання Бібліотеки. Вона забезпечує зручний онлайн доступ до цих ресурсів, сприяючи збереженню та популяризації культурної спадщини. Зокрема, вертикальна інтеграція процесів оцифрування документів, їх систематизації та надання користувачам можливості доступу до них через інтерфейс платформи, підвищує ефективність інформаційного обслуговування та культурного обміну. Структурування контенту в межах ресурсу здійснено за допомогою тематичних колекцій: «Рідкісні та цінні видання», «Краєзнавча Вінниччина», «Видання бібліотеки», що дозволяє користувачам швидко орієнтуватися у документах. Зокрема, колекція «Видання бібліотеки» акумулює бібліографічну продукцію, збірники матеріалів, статистичні дані, які були підготовлені фахівцями Бібліотеки різного періоду. Станом на 1.01.2023 р. «Електронна бібліотека» нараховує 971 документ, із яких 855 – книги, а 116 – журнали. У розділі «Рідкісні та цінні видання» представлено 469 документів (353 книги та 116 періодичних видань); у секції «Видання бібліотеки» – 413 документів; у колекції «Краєзнавча Вінниччина» – 89 документів [379].

Упродовж 2010–2022-х рр. ХХІ ст. було організовано низку віртуальних книжково-ілюстраційних виставок, упорядковано каталоги виставок, бібліографічні списки, рекомендаційні бібліографічні списки. Значна увага приділялася віртуальним продуктам організованим до ювілеїв широкого кола діячів різних галузей знань; представленню різноманітних тем, питанням життєдіяльності світу, України, зокрема Вінниччини.

У сучасному інформаційному середовищі Бібліотека реалізує нову модель комплексного бібліотечно-інформаційного обслуговування, яка спрямована на максимально ефективно задоволення інформаційно-знаннєвих потреб користувачів, яка передбачає інтеграцію різноманітних ресурсів та послуг, що дозволяє бібліотеці адаптуватися до динамічних умов [164]. Наприклад, поєднуючи традиційні та електронні форми, у 2011 р. всіма відділами бібліотеки обслужено 40952 користувачів на рік, загальна кількість довідок надана користувачам – загальна кількість

бібліографічних та бібліотечно-інформаційних довідок понад 22,9 тис., з них понад 5,6 тисяч тематичних [52]. У 2019 р. всіма підрозділами бібліотеки обслужено 43040 користувачів. Загальна кількість довідок надана користувачам протягом звітного періоду становить понад 17,9 тис., з них – понад 10,6 тис. тематичних [376]. У 2022 р. майже 33367 тис. користувачів обслужено на рік, яким для роботи у читальних залах та через бібліотечний абонемент, підготовлено понад 15,7 тис. бібліографічних та бібліотечно-інформаційних довідок, з них понад 8,9 тис. тематичних довідок. На вебсайті наукової бібліотеки було представлено понад 50 наукових та рекомендаційних бібліографічних списків документів, підготовлених фахівцями структурних підрозділів [379]. Можемо зробити висновок, що епідемія COVID-19 та активні воєнні дії в Україні 2022 р. негативно позначилися на виконання планових показників.

В умовах постійного розвитку інформаційних технологій в Україні з 2003 р. функціонує безкоштовна віртуальна бібліографічна довідка, яку одними з перших в Україні зніщували фахівці Бібліотеки [144, с. 12]. Ця служба, надає можливість оперативного виконання разових запитів віддалених користувачів, що значно розширює доступ до інформації у розділі «Архів виконаних довідок» на вебсайті Бібліотеки. У результаті проведеного аналізу було встановлено, що бібліографи виконують різні види довідок: фактографічні, адресні, бібліографічні, уточнювальні та тематичні. Найчастіше запити користувачів стосуються актуальних тем, таких як «Історія», «Вінниччина», «Бібліотеки. Архіви», «Держава і право» тощо. Наприклад, у 2012 р. бібліографи виконали понад 190 віртуальних довідок [74, арк. 41], а у 2019 р. – понад 200 [376]. У контексті карантинних обмежень 2020 р. зумовлених коронавірусом COVID-19 користувачі отримали ще більше онлайн-послуг: відповідно було виконано – 255 віртуальних довідок [377], у 2022 р. кількість зросла до 259 [379], що свідчить про зростаючу потребу в інформаційних послугах у віртуальному форматі, особливо в умовах обмеження фізичного доступу до бібліотечних ресурсів. Отже, віртуальна бібліографічна довідка не лише задовольняє інформаційно-знаннєві потреби користувачів, а й підкреслює стрімку адаптацію Бібліотеки до нових умов, забезпечуючи оперативність і доступність своїх послуг, що є свідченням успішної інтеграції сучасних інформаційних технологій в діяльність Бібліотек [372].

З метою ознайомлення та задоволення споживацьких потреб широкого кола користувачів з бібліографічними раритетами, що зберігаються у фонді рідкісних і цінних видань бібліотеки, у 2014 р. на вебсайті бібліотеки було репрезентувано цикл бібліографічних нарисів. Перший присвячений книзі «Описи старопечатных книг», яку в 1904 р. підготував протоієрей Ю. Січинський, дослідник Поділля, а другий – книзі Н. Співачевської «Бібліографія часописів Поділля» (в межах УРСР). До 100-річчя початку Першої світової війни відділ наукової інформації та бібліографії підготував віртуальну бібліографічну пам'ятку «Перша світова війна: український вимір», в якій вміщена інформація про події війни в Україні та на Поділлі [76, арк. 93]. Такі ініціативи розкривають важливі аспекти видань, що мають вагомe історичне значення, свідчать про роль бібліотеки у збереженні та висвітленні історичної спадщини, а також у популяризації цінних видань серед громадськості. Бібліотека продовжує виконувати важливу функцію культурного центру, що допомагає розширити інтелектуальні горизонти.

Карантинні обмеження COVID-19 у 2020 р. та початок повномасштабної російсько-української війни 24.02.2022 р. суттєво вплинули на бібліотечну діяльність і продемонстрували необхідність швидкого переформатування різних видів бібліотечних послуг, зокрема бібліографічної діяльності – в онлайн формат. Ці дві події вимагали адаптації бібліотек до нових умов та викликали низку змін у способах надання бібліографічних послуг. Цей формат і надалі може залишатися популярним засобом презентації та промоції інформаційно-бібліографічних матеріалів.

Якщо впродовж 2008–2019 рр. електронна продукція Бібліотеки переважно представлена традиційними: віртуальні виставки, каталоги виставок, бібліографічні, рекомендаційні списки, то з початком 2020 р. віртуальні виставки видозмінюються та набувають масовості їх різновиди: вебліографічні списки, віртуальні повідомлення, віртуальні бібліографічні огляди, віртуальні інформаційні списки, відеопрезентації, віртуальні перегляд-повідомлення, віртуальні пресвиставки, віртуальні буклети тощо [137].

Загалом спостерігається тенденція підвищення ролі електронних бібліографічних ресурсів. До прикладу, якщо на вебсайті Бібліотеки у 2020 р. було оприлюднено понад 500 інформаційних повідомлень, 62 бібліографічні списки літератури, 222 віртуальні виставки, 16 каталогів виставок, 10 буктрейлерів, 9 відеооглядів, 14 відеопрезентацій [377], то 2021 р.

був піком фокусування уваги: на електронних бібліографічних ресурсах було представлено понад 530 інформаційних повідомлень, 75 бібліографічних списків літератури, 138 віртуальних виставок, 21 каталог виставок, 8 буктрейлерів, понад 20 відеооглядів та презентацій [378]. Початок повномасштабної російсько-української війни у 2022 р. позначився на показниках підготовки електронних бібліографічних ресурсів: 52 бібліографічних списків літератури, 115 віртуальних виставок, 17 буктрейлери, 18 відеооглядів, 28 виставок однієї книги тощо [379].

Так, з вказаними статистичними даними можна констатувати, що Бібліотека демонструє адаптивність та готовність до швидкої зміни суспільних умов. Активна реакція на змінні обставини, свідчать про зусилля бібліотеки у напрямі інновацій та забезпечення задоволення інформаційних потреб своїх користувачів та підкреслює її роль у забезпеченні доступу до знань та інформації в регіоні, особливо в умовах викликів та кризових ситуацій.

До соціокультурної функції Бібліотеки належать такі аспекти: інформаційна, виставкова, просвітницька, науково-дослідна, представницька та консультаційна діяльність, які спрямовані на формування ціннісних орієнтацій широкого кола користувачів, вивчення їхніх інформаційних запитів, розвиток інформаційної культури, дослідження та репрезентацію наявних ресурсів Бібліотеки. Вони також сприяють розвитку можливостей та функцій Бібліотеки як культурного центру в інформаційно-комунікаційному просторі регіону. Бібліотека використовує різноманітні форми та методи роботи для створення інформаційно-комунікативного середовища, яке задовольняє інформаційні потреби користувачів, зокрема, через бібліографічну продукцію. Це підтверджується активним проведенням ювілейних, тематичних соціокультурних заходів, під час яких готуються книжкові виставки із представленням бібліографічних покажчиків, організовуються презентації окремих бібліографічних видань.

Вихід у світ бібліографічних посібників супроводжувалося організацією проведення презентацій, повідомлень на шпальтах періодичних видань [101; 114; 127; 167; 168; 210; 240; 307; 308; 319; 339; 353; 360; 366; 431; 433–436; 458; 471; 480; 504; 505], публікацій у збірниках наукових праць [128; 154; 250; 287], матеріалах конференцій [265; 424], літературно-мистецьких альманахах [439], а також розповсюдженням інформації в онлайн

мережі [102; 118; 132; 149; 184–187; 230; 419; 420; 481; 524; 525], що сприяло їх популяризації серед наукової спільноти та широкого загалу.

З метою популяризації відомих українських діячів та глибшої обізнаності про їх діяльність відділом наукової інформації та бібліографії у 2019 р. було ініційовано цикл віртуальної бібліографії «Видатні постаті в історії України», спрямований на вшанування та відродження історичної пам'яті та культурної спадщини України. Цей цикл представляв інформацію про видатних українських діячів, які зробили значний внесок у розвиток України, її культури, літератури та мистецтва, зокрема шляхом виявлення, опрацювання та представлення бібліографічної інформації для віддалених користувачів.

Перший віртуальний бібліографічний список, приурочений до 170-річчя від дня народження Б. Ханенка, українського колекціонера старовини, мецената та промисловця, показує важливість вшанування його спадщини [376]. У 2020 р. підготовлені бібліографічні списки, присвячені видатним діячам М. Рильському, М. Зерову, Ю. Липі, В. Винниченку та іншим, з нагоди їхніх ювілеїв [377]. Ці ініціативи сприяють відзначенню видатних постатей України та популяризації їхньої спадщини серед широкої громадськості, особливо серед молодого покоління, збереженню культурної спадщини й пам'яті про національних героїв.

Для забезпечення широкого доступу до бібліографічної інформації, задоволення інформаційно-знансєвих потреб користувачів, Бібліотека розпочала створювати власну електронну бібліографічну продукцію, яка включає поточні, ретроспективні, персональні, тематичні посібники, що має рекомендаційний та науково-допоміжний характер.

Створення електронних бібліографічних посібників в наших бібліотеках – важлива ініціатива, особливо у випадках обмеженого фінансування. Ми цілком солідарні із ствердженням харківської науковиці Ю. Заклінської, що наукові бібліотеки стикаються з двома основними проблемами: відсутність достатніх ресурсів та відсутність єдиної методології для визначення тематики та якості видань [540, р. 147–152]. У таких умовах більшість бібліотек вирішує ці питання самостійно, враховуючи потреби користувачів і фінансові можливості. Незважаючи на некомерційний характер бібліотечної продукції в Україні, вона все ж забезпечує доступність інформації для користувачів у будь-який спосіб, враховуючи потреби сучасного інформаційного суспільства.

Провідні фахівці бібліотеки систематично брали участь у проведенні занять з підвищення кваліфікації бібліотечних працівників області, що організовувалися Вінницьким обласним науково-методичним центром галузі культури, мистецтв і туризму, зокрема й онлайн. У 2020 р. навчання були організовані для таких груп: бібліографи центральних районних, міських та бібліотек ОТГ за тематикою «Поєднання традиційних та інноваційних підходів у створенні інформаційно-бібліографічних продуктів бібліотеки»; 16 березня в онлайн-режимі проведено семінар для бібліографів області на тему: «Бібліографознавство: теорія, практика, організація» [377].

Послугуючись авторською концепцією типологічної класифікації електронних видань М. Женченко, кандидата наук із соціальних комунікацій, ми розглянули та проаналізували електронну бібліографічну продукцію Бібліотеки [213, с. 17–20]. Так, зазначені аспекти класифікації електронних видань, які включають, технологію використання, природу основної інформації, характер взаємодії з користувачем, формат, залежність від операційної системи та кількість каналів комунікації, дійсно допомагають систематизувати та класифікувати електронні видання. Кожен з цих компонентів відображає різні характеристики та особливості електронних видань, що сприяє кращому розумінню їхнього функціоналу та зручного доступу для користувачів. Усі ці аспекти допомагають встановити особливості електронних видань і зробити їх класифікацію більш систематичною та зрозумілою для користувачів.

Показники, що характеризують електронну бібліографічну продукцію Бібліотеки:

за наявністю друкованого еквівалента виокремлюємо *самостійні видання*, проте створені показники збагачені інтерактивним змістом, гіпертекстовими посиланнями, інтерактивними зображеннями, мультимедійним контентом;

за технологією використання (дистрибуції) вирізняються *мережewe (онлайнове) видання*;

за природою основної інформації більша частина підготовлених електронних видань – *мономедійні видання* (із залученням текстових, образотворчих, звукових фрагментів). Прикладом *мультимедійних* видань є підготовлені два видання з інтерактивним електронним функціоналом: «У постійному пошуку і горінні», присвячене 70-річчю від дня народження педагога, режисера, відомого організатора культури на Вінниччині,

громадського діяча, колишнього директора Бібліотеки, заслуженого працівника культури України В. Циганюка [788] та «Василь Стус – величний і вічний», присвячене 80-річчю від дня народження поета [775]. Інформацію організовано й структуровано лінійно, із поєднанням електронної та друкованої інформації та різних форматів.

за характером взаємодії з користувачем електронні видання поділяють на детерміновані й недетерміновані (інтерактивні). Як правило, підготовлена електронна продукція належить до недетермінованих (інтерактивних) видань;

за форматом у ЕБ Бібліотеки представлені, як правило *моноформатні* видання, однак ЕБ різновидова, відтак на у різних розділах представлено електронні видання у різних форматах PDF, DjVu тощо;

за залежністю від операційних систем (мобільних платформ) представлено *мультиплатформні* видання, доступні для користувачів різних портативних пристроїв і операційних систем;

за кількістю каналів комунікації з користувачем вирізняємо *мультиканальні* видання, які «поєднують традиційні книги з комп'ютерними програмами, такими як ігри, чати, форуми і так далі». Оскільки в переважній більшості електронні бібліографічні видання вміщують розділ «Електронні ресурси» або окремі бібліографічні записи електронних ресурсів, розпорощених по розділах видання, як правило, такі записи гіперактивні, тобто відсилають до конкретного сайту, сторінки, групи, блогу, соціальної мережі – джерело описаного матеріалу.

Аналіз електронної бібліографічної продукції, проаналізований за авторською класифікацією електронних видань М. Женченко, є корисним інструментом для систематизації за типологічними кластерами електронних ресурсів та засвідчує важливість типологічної класифікації у контексті цифрової інформаційної сфери. На наш погляд, дотримання принципів ефективності та послідовної вдосконаленої модернізації електронної бібліографії допоможе організувати та спрямовувати розвиток електронних ресурсів, забезпечуючи зручний доступ до знань інформації для користувачів, спрогнозувати майбутні електронні видання, що суттєво перетворює доступ до інформації, розширює різноманітність форматів в умовах розвитку інформаційного суспільства.

Бібліотека успішно адаптується до вимог і можливостей сучасних інформаційних технологій. Електронна бібліографія відзначається різноманітністю жанрів, характеризується вдосконаленням старих і пошуком нових форм задоволення інформаційних потреб користувачів та є важливою частиною бібліотечної діяльності, що дозволяє підвищити доступність інформації для користувачів до цінних ресурсів та оптимізувати використання ресурсів бібліотеки, що сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів.

Актуальність дослідження ролі наукових бібліотек у сучасному інформаційному просторі є важливою через їх значну роль у розвитку науки та освіти. Одним зі способів аналізу їх активності є моніторинг опублікованих джерел. Ю. Заклінська здійснила аналіз вебсайтів наукових бібліотек, включаючи Бібліотеку, охопивши період 2000–2019 рр. Було встановлено, що упродовж цього часу Бібліотека підготувала 54 публікації в різних форматах, з яких найбільшу частку склали збірники матеріалів конференцій (33,3%), аналітичні довідки (22,2%) та бібліографічні покажчики і списки (29,6%). Однак, є зауваження щодо точності наведення даних про бібліографічні покажчики та списки, оскільки вони не відповідають дійсності. У середньому щорічно готувалося 3–4 бібліографічних видань [222, с. 200]. Можемо зауважити, непропорційно низька кількість проаналізованих опублікованих бібліографічних покажчиків та списків, ймовірно, може бути пов'язана з періодом реорганізації вебсайту Бібліотеки (2019 р.), коли ще не було представлено або завантажено в повному обсязі бібліографічної продукції, що мало місце впливу на результати аналізу та його об'єктивність.

Сервісно-комунікаційне середовище Бібліотеки формується шляхом реалізації бібліотечно-інформаційних послуг, надання доступу до інформаційних продуктів власної генерації, забезпечення зворотнього зв'язку з користувачами. Бібліотека активно впроваджує інноваційні технології для покращення якості обслуговування та розширення спектру послуг для читачів. Одним із ключових напрямів є науково-бібліографічна діяльність, яка включає створення, опрацювання, збереження та надання доступу до наукових інформаційних ресурсів. Це забезпечує користувачів достовірною та актуальною інформацією для

проведення наукових досліджень та підтримки освітнього процесу. Завдяки інтеграції ЕК, ЕБД та цифрових бібліотек, користувачі отримують можливість оперативного доступу до необхідної інформації, незалежно від їхнього місцезнаходження. В умовах невідомого розвитку інформаційних технологій Бібліотека стає не лише місцем зберігання книг, але й центром інформаційної, бібліографічної підтримки, яка активно взаємодіє зі своїми користувачами та сприяє розвитку наукового потенціалу суспільства.

Відділ електронних комунікацій та баз даних забезпечував супровід ІРБІС та цілісність ЕБД, ЕК; адміністрування вебсайту, впровадження онлайн-сервісів, збереження документів, з автоматизації процесів інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів структурних підрозділів, технічний супровід оцифрування книжкового фонду, формування цифрової бібліотеки.

Сучасний світ вимагає від бібліографа нового ставлення до інформації та цифрових технологій. Цифрова компетентність є однією з найактуальніших професійних компетентностей у трансформації інформаційного суспільства в суспільство знань, що є основою інноваційного розвитку України. Цифрова компетентність для бібліографів – постійно зростаюча потреба у світі, де доступ до інформації та ресурсів стає все більше цифровим. Вона допомагає бібліографам бути актуальними та конкурентоспроможними в цифровому середовищі. Важливим є дослідження умов та створення моделі формування цифрової компетентності бібліографа для його постійного професійного розвитку.

Розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій та суспільства знань змінює соціальні функції бібліотек, що змушує бібліотечних фахівців акцентувати увагу на розвитку цифрових навичок. Цифрові компетентності стають ключовими для професійної діяльності та підготовки бібліографів у сучасному інформаційному суспільстві.

План заходів з реалізації Концепції розвитку цифрових компетентностей (розпорядження КМУ від 03.03.2021 № 67-р) передбачає розробку Рамки цифрової компетентності для громадян (DigComp UA) та відповідних рамок для основних професійних груп [397]. Опублікована 30 березня 2021 року Рамка має на меті

підвищення цифрової грамотності українців і сприяння формуванню державної політики в цій сфері, базуючись на європейській моделі DigComp 2.1. [322]. Цифрова компетентність визнана однією з ключових компетентностей для навчання впродовж життя в ЄС, забезпечуючи ефективне використання цифрових технологій у різних сферах [533]. В Україні з 2018 р. активно впроваджується концепція цифрової економіки, що визначає цифровізацію як основний шлях до економічного зростання і розвитку індустрій [260].

За результатами аналізу наукових джерел встановлено, що термін «компетентність» визначається як здатність володіти конкретною компетенцією або навичкою. Також, «компетенція» означає більш широкий аспект, включаючи в себе наявність у суб'єкта взаємопов'язаних особистісних якостей, таких як знання, вміння та навички. Таким чином, компетентність часто розглядається як більш конкретна здатність або навичка, тоді як компетенція включає в себе ширший спектр особистісних якостей та характеристик.

У дослідженнях українських науковців для інтеграції з міжнародним бібліотечним простором поширюється визначення «цифрова компетентність», наявність якої у фахівця передбачає вміння використовувати цифрові технології у професійній діяльності. Цифрова трансформація призводить до глибокого переосмислення всієї моделі бібліотечної діяльності, трансформації всіх процесів і переходу до використання нових інструментів, розширення бібліотечних послуг та сервісів. На тлі переосмислення своєї місії в суспільстві бібліотека трансформується в інтелектуальний центр і технологічний хаб [233]. За визначенням науковців Л. Гаврілової, Я. Топольник, найбільш уживаним означенням «цифрова компетентність» виступає інтегрована здатність особистості, до складу якої входять знання, уміння, досвід, цінності та ставлення, що можуть бути реалізовані в загальному вигляді на практиці [155]. О. Онищенко визначає вплив цифрових технологій на трансформацію сучасних бібліотек та окреслює модель цифровізованої бібліотеки як широкий комплекс інтегрованих соціокультурних функцій, об'єднаних (бібліотечно-архівно-музейно-інтернетних) ресурсів, інтегрованих (офлайн-, онлайн-, індивідуальних і масових)

інформаційних сервісів [346, с. 3–9]. Після аналізу поглядів вітчизняних та закордонних вчених, організацій і структур на визначення суті поняття «цифрова компетентність» особистості, О. Сисоєва визначила ключові складові цифрової компетентності [447, с. 356–358]. Таким чином, дослідження вказують на необхідність адаптації бібліотечної сфери до цифрових трансформацій та розроблення комплексних підходів до вдосконалення бібліотечних сервісів та функцій у сучасному інформаційному середовищі.

Із вище зазначеного, не можна не поглянути на бібліографа-професіонала крізь призму цього нового мислення й на основі найкращих класичних бібліографознавчих традицій представити основні якісні його характеристики. Діяльність бібліографа в умовах інформаційного суспільства суттєво відрізняється від його колишньої діяльності, коли бібліограф був постачальником бібліографічної інформації, посередником між користувачем і документом. Сьогодні вже недостатньо бути просто грамотним фахівцем ... сучасний спеціаліст повинен мати універсальні ґрунтовні знання і бути аналітиком інформаційних систем, провідником інформаційної культури [182]. У контексті комп'ютеризації всіх сфер суспільного життя інформаційним потребам споживачів Є. Тодорова виокремила технологічні зміни в сучасній бібліографічній діяльності та їхній вплив на професію бібліографа. Вона вивела функціонал бібліографа на рівень постійно змінюваної, зростаючої, різнобічної інформації різних видів. «Інформаційний дослідник», «інформаційний аналітик», «інформаційний навігатор», що перебуває в процесі постійного пізнання, – такими професійними характеристиками може і повинен володіти сучасний бібліограф [473, с. 124–134].

На переконання Д. Устиновського: «найважливішою умовою ефективною роботи зі створення бібліографічних посібників є рівень професійної підготовки бібліографа, бібліотечних фахівців, ступінь оволодіння суб'єктами бібліографічної діяльності сучасними технологіями і методами роботи з електронними ресурсами, постійна пізнавальна діяльність у сфері науки або соціальної діяльності, що є контекстом бібліографії» [491]. Отже, зміни в інформаційному середовищі вимагають від бібліографів постійного професійного зростання та адаптації до

нових технологій, впевнено орієнтуватися у потоці гігантської за обсягом інформації, користуватися нею, застосовувати, критично оцінювати та бути створювачами цієї інформації, що дозволить їм ефективно виконувати свої професійні обов'язки у сучасних умовах.

Отже, на основі узагальнення думок вчених і різноманітних підходів, цифрову компетентність можна визначити як інтегровану здатність особи використовувати цифрові технології та інформаційно-комунікаційні засоби для збору, обробки, організації, аналізу, поширення та спільного використання інформації з метою досягнення певних цілей. Вона включає вміння критично мислити та оцінювати цифровий контент, ефективно спілкуватися та співпрацювати в цифровому середовищі, а також розуміння етичних аспектів використання цифрових технологій і дотримання цифрової грамотності в онлайн-середовищі. Цифрова компетентність є ключовим фактором для професійного зростання бібліографа та адаптації до сучасних викликів інформаційного суспільства.

У рамках проєкту BIBLIO («Boosting Digital Skills», 2020) програми Erasmus+ напряму KA2 був представлений європейський досвід розвитку цифрових компетентностей бібліотечних фахівців. У цьому звіті також були запропоновані робочі профілі «Community engagement and communication officer» (гнучкий, ініціативний, обізнаний у цифрових питаннях працівник) «Digital transformation facilitator» (гнучкий та ініціативний працівник, здатний підтримати бібліотечну команду в процесі переходу до цифрової ери) [541]. Внаслідок цифрової трансформації, робочі профілі проєкту BIBLIO визначають нові необхідні навички для бібліотечних фахівців. Для фахівця із взаємодії та залучення спільнот потрібні навички комунікації та фасилітації громади, а для помічника з цифрової трансформації – навички оцифрування та технічної підтримки. Цей проєкт відкриває можливості для подальших досліджень та розробок щодо інтеграції цифрових технологій у бібліотечну справу та розвитку відповідних компетентностей, що є важливим кроком у адаптації бібліотечної галузі до вимог цифрової епохи. Питання цифрової культури і цифрової компетентності

бібліотекарів висвітлювалося А. Гуменчуком [173, с. 23–28], що підкреслює важливість розширення обов'язкового мінімуму цифрових навичок, який визначений Стандартом освіти України; з урахуванням міжнародних стандартів та рекомендацій критерієм сформованості системи цифрових компетентностей сучасного бібліотекаря є наявність «цифрового інтелекту» як єдності трьох базових складників: «цифрового громадянства», «цифрової творчості» та «цифрового підприємництва». Навички включають у себе вміння використовувати, фільтрувати, оцінювати, створювати, програмувати та поширювати цифровий контент.

Цифровізація висуває нові виклики для бібліографів, зокрема потребу постійного моніторингу та оновлення інформаційних ресурсів. Особливості електронних ресурсів і новітніх технологій змушують бібліографів адаптуватися до змін цифрового інформаційного простору. Оновлення цифрових навичок, професійних вимог до бібліографів є ключовими у сучасному світі, де технології швидко змінюються. Це вимагає постійного вдосконалення знань у сфері інформаційних технологій та електронних ресурсів, навичок пошуку, систематизації, оцінки та аналізу даних, вміння працювати з бібліотечними інформаційними системами, ЕК та ЕБД, орієнтацію в інтернет-просторі, питань кібербезпеки. Важливими є комунікаційні навички, аналіз і візуалізація даних, вміння ефективно працювати з інформацією, критично та аналітично її сприймати. Необхідно розвивати сучасні бібліотечні сервіси, забезпечуючи користувачів актуальною інформацією та задовольняючи їхні інформаційно-знаннєві потреби, дотримуючись та впроваджуючи цифрову етику. Вдосконалення цифрової компетентності є необхідною умовою для ефективної діяльності висококваліфікованих бібліографів, здатних відповідати на виклики сучасного інформаційного суспільства.

Для особистісного та професійного зростання бібліографів важливими є такі платформи вдосконалення цифрових компетентностей: «Дія. Цифрова освіта» – надає безкоштовні курси з цифрової грамотності для різних професійних груп; «Prometheus» пропонує онлайн-курси з різних галузей знань; «ВУМ online» сприяє

розвитку громадянської свідомості та активності; студія «EdEra» пропонує курси для професійного розвитку; «Освітній хаб – EduHub.in.ua» допомагає інтегрувати професійні навички в роботу; відеолекторій «WiseCow» корисний для навчання у створенні відеоматеріалів.

Професійна освіта бібліотекарів трансформується відповідно до змін у бібліотечному соціальному інституті та розвитку соціальних комунікацій. Сучасні бібліотекарі, окрім роботи з документами, оперують інформаційними технологіями в гібридному інформаційному просторі, а медіабібліотекарі аналізують і презентують документалізовані ресурси [472, с. 74–86]. Офіційні документи підкреслюють важливість підготовки компетентних фахівців, здатних до професійного зростання, самоосвіти та мобільності в умовах цифровізації. У державних стандартах вищої освіти для спеціальності «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» в Україні визначено ключові цифрові компетентності для бакалаврів [459–461]. Вони охоплюють здатність працювати з документно-інформаційними ресурсами, використовувати сучасні технології для організації роботи та ефективного пошуку інформації, а також адміністрування соціальних мереж і ЕБ. Ці компетентності важливі для забезпечення якісної роботи фахівців у цифрову епоху [460; 461; 475]. Т. Новальська, В. Касьян, Н. Бачинська [337; 113] наголошують на адаптації спеціальності 029 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» до змін внаслідок впровадження інтернет-технологій, підкреслюючи важливість цифрових компетентностей як обов'язкового елемента професійної кваліфікації. Покращення цифрових навичок допоможе бібліотекам реагувати на нові виклики [475, с. 57–69]. Дослідники О. Матвієнко, М. Цивін [299–301], А. Гуменчук [173], В. Мудроха [330], І. Давидова та О. Мар'їна [179] піднімають питання модернізації програм підготовки бібліотечних фахівців та розширення цифрових компетентностей у різних університетах України. Зазначені висновки науковців відображають властиві аспекти цифрових компетентностей студентів бібліотечного профілю, що є ключовими для сучасного бібліотечного професіонала, оскільки вони дозволяють ефективно взаємодіяти з інформаційним середовищем, створювати та опрацювати цифровий контент, забезпечувати

безпеку інформації та використовувати цифрові технології для вирішення завдань у бібліотечній сфері. Пандемія COVID-19 та російсько-українська війна на території України внесли корективи в діяльність бібліотечних установ. На сьогодні бібліотекарі повинні переосмислювати свою роботу та розвивати нові напрями діяльності з використанням передових інформаційних технологій з метою надання можливості людям отримувати необхідну інформацію через вільний доступ до бібліографічних ресурсів.

При формуванні цифрової компетентності бібліотекарів слід враховувати професійно-діяльнісне середовище, яке впливає на ефективність праці через зовнішні та внутрішні чинники бібліотеки. В. Жукова у своєму дослідженні поділяє ці чинники на мікро- та макросередовище [216]. Макросередовище включає соціально-політичні, економічні, загально-технологічні та екологічні чинники, що впливають на бібліотеку загалом. Мікросередовище стосується матеріальних та трудових ресурсів бібліотеки.

Висновки до розділу 3

Період незалежності України до початку ХХІ століття відзначається значними суспільно-політичними трансформаціями, які вплинули на бібліографічні дослідження. Відродження державності України призвело до перегляду засад функціонування наукових установ, прийняття нових законів і стандартів у науково-інформаційній діяльності та архівній справі. Це активізувало бібліографічну діяльність та збільшило обсяг документального потоку. Відкриття доступу до архівів і спецфондів бібліотек, а також вивчення нових аспектів національної історії, стимулювали підготовку актуальних бібліографічних видань.

Упродовж 1991–1999 рр. Бібліотека визначила свою роль у нових соціокультурних умовах, формуючи основні напрями науково-бібліографічної діяльності. Пріоритетні напрями розвитку науково-бібліографічної роботи включали створення науково-допоміжних показників, забезпечення доступності до інформації та підвищення ефективності обслуговування користувачів. Це посилює роль Бібліотеки як центру науково-інформаційного обслуговування

громадськості. Важливим завданням цього періоду було адаптування до нових соціокультурних реалій, що сприяло як збереженню культурної спадщини Вінниччини, так і розвитку нових наукових напрямів науково-бібліографічної діяльності.

Упродовж 2000–2022 рр. Бібліотека виявила високий ступінь адаптації до викликів інформаційного суспільства та трансформації бібліотечно-інформаційної діяльності. Інтеграція бібліотеки в інформаційний простір регіону здійснювалася через удосконалення електронних бібліографічних ресурсів, що стали ключовою складовою культурно-інформаційного середовища. Розвиток ЕБД, онлайн-каталогів та інших інформаційних ресурсів дозволив бібліотеці забезпечувати зручний доступ до свого книжкового фонду, розширювати обсяги наукової інформації, надавати інформаційні послуги та підвищувати рівень обслуговування користувачів.

Електронні бібліографічні ресурси Бібліотеки відзначаються різноманітністю: оцифровані копії друкованих видань, мультимедійні видання, електронні бібліографічні покажчики, ЕБД загальні, краєзнавчого спрямування. Це сприяє поліпшенню доступності та зручності використання бібліографічної інформації, особливо в контексті сучасних інформаційних технологій та зростаючих вимог користувачів.

Ефективне впровадження різних видів інтегрованих маркетингових комунікацій у науково-бібліографічну діяльність суттєво підвищує її рівень. Важливою є стратегія орієнтації на краудфандинг, який може слугувати засобом фінансування та просування окремих бібліографічних проєктів. Це відкриває нові можливості для реалізації проєктів та залучення уваги до науково-бібліографічних ініціатив.

У сучасному світі, що стрімко трансформується, від бібліографічних фахівців очікують застосування нових підходів до організації і використання інформації, цифрових технологій та знань. Важливою професійною ознакою бібліографа є цифрова компетентність, яка стає основою інноваційного розвитку бібліотеки та допомагає ефективно взаємодіяти зі змінами в інформаційному просторі.

Запровадження цифрових технологій та розвиток відповідних компетентностей відкриває нові перспективи для бібліотек та сприяє їхньому ефективному внеску в інформаційно-культурний простір сучасного суспільства.

Основні положення розділу відображено в публікаціях автора: [85; 87; 88; 89; 90; 91; 92; 93; 94; 95; 96; 97; 98; 99; 100; 531; 532].

ВИСНОВКИ

У виконаній дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та комплексний аналіз становлення, формування і розвитку засад науково-бібліографічної діяльності ВОУНБ ім. В. Отамановського в умовах радянського режиму в Україні та в період незалежності України. Підготовлена кваліфікаційна робота є самостійним авторським дослідженням. Використання джерельної бази, наявної літератури, бібліографічної продукції у традиційній та електронній формах, залучення наукових принципів і методів дослідження забезпечило виконання визначених завдань у повному обсязі та дало змогу дійти таких аргументованих висновків:

1. Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського ще не була об'єктом комплексного дослідження, а здебільшого висвітлювалася фрагментарно, епізодично, спорадично. У науковій літературі відображено лише певні аспекти, періоди історії Бібліотеки, діяльності її структурних підрозділів. Проаналізований зазначений історіографічний дискурс із вивчення, аналізу й систематизації відповідних бібліотекознавчих, бібліографознавчих, історико-краєзнавчих матеріалів, електронних ресурсів, джерел і фактів можна, виокремити за такими групами:

1) загальні праці науковців з української бібліографії, які розкривають особливості становлення та розвитку науково-бібліографічної діяльності, висвітлюють її специфіку в Україні радянській та незалежній;

2) наукові праці, публікації присвячені історії Бібліотеки, де розглядаються окремі періоди науково-бібліографічної діяльності, внесок окремих бібліографів та фахівців Бібліотеки, бібліографічна продукція Бібліотеки, історико-краєзнавчі дослідження; розроблені власні електронні ресурси Бібліотеки.

Аналіз показав, що перший етап діяльності, що тривав з 1966–1990 рр., був спрямований на ідеалізацію політики радянської влади в бібліотечній справі, в той час як другий етап, 1991–2022 рр., був спрямований на відродження національної бібліографії та глибоке вивчення ролі бібліотеки в українському суспільстві.

Джерельна база дослідження представлена різнопрофільними та різновидовими джерелами, що дозволило досягти поставленої мети і виконати всі дослідницькі завдання. Це нормативно-правові акти органів державної влади й управління УРСР і СРСР, незалежної України; архівні документи; організаційно-управлінські документи Бібліотеки; державні стандарти, що регламентують видавничу, бібліографічну діяльність; наукові видання, інформаційно-довідкові; матеріали ЗМІ; традиційна, електронна бібліографічна продукція; електронні інформаційні ресурси.

Застосування сукупності загальнонаукових підходів, таких як соціокультурний, аксіологічний (ціннісний), компаративний, соціокомунікативний та системний, дозволило отримати цілісне уявлення про сутність науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки як ключової підсистеми формування інформаційно-комунікаційного простору регіону, що сприяло глибшому розумінню її ролі та значення у розвитку інформаційного середовища.

2. Період становлення і розвитку науково-бібліографічної діяльності ВОУНБ ім. В. Отамановського можна поділити на два етапи: 1966–1990 рр. і 1991–2022 рр. Перший етап відзначався активним формуванням та налагодженням цієї діяльності, другий – зростанням бібліотечних фондів, інноваційним розвитком, духовним розкріпаченням, спрямуванням на національне відродження, розбудовою суверенної української держави. На першому етапі Бібліотека, отримавши науковий статус у 1966 р., стала науково-методичним та координаційним центром бібліотечно-бібліографічної роботи бібліотек регіону. Її активна участь у реалізації всеукраїнського проекту – у підготовці історії міст і сіл Вінницької області вагомо сприяла розвитку краєзнавства та підвищила інтерес громадськості до вивчення власної історії. У радянський період готувалася різноманітна науково-бібліографічна продукція, спрямована на створення комплексного інформаційно-бібліографічного середовища регіону. Рекомендаційна бібліографія, краєзнавча бібліографія та ретроспективні бібліографічні покажчики забезпечували доступ до багатогалузевої інформації, що мало вплив на соціально-економічний розвиток, ефективність використання

науково-бібліографічних ресурсів та підтримку освітніх та культурних ініціатив у регіоні.

Другий етап розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки (1991–2022 рр.) можна розподілити на два періоди. Перший 1991–1999 рр., що припадає на період після відновлення Україною незалежності. У цей час фахівці Бібліотеки, зосередили зусилля на збереженні історичної і культурної спадщини, розвитку нових наукових напрямів, спрямовуючи свою діяльність на підтримку державного суверенітету та побудову демократичного суспільства. У цей період було реалізовано низку ініціатив, спрямованих на зміцнення національної ідентичності, популяризацію української мови та культури, а також на забезпечення доступу до інформації та знань для широкого кола користувачів. При формуванні основних напрямів науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки акцент робився на розкритті досліджуваних тем, які раніше замовчувалися, чи висвітлювались викривлено, неправдиво, зокрема тем війни, голодомору, репресій, низки видатних постатей, які раніше не досліджувалися тощо. Бібліотека брала активну участь у формуванні та розвитку інформаційного простору регіону, сприяючи підвищенню інформаційної культури населення та інтеграції вітчизняних інформаційних ресурсів у глобальну систему знань. Вона виконувала важливу роль у забезпеченні доступу до інформаційних ресурсів, укладанні нових бібліографічних покажчиків, а також у здійсненні наукових досліджень й видавничої діяльності. Бібліотека не лише задовольняла інформаційні потреби місцевої громади, але й сприяла збагаченню науково-дослідницької бази та інтеграції української науки і культури у світовий інформаційний простір.

Другий період з 2000–2022 рр. розвивається в трансформаційних умовах, що супроводжуються бурхливим розвитком інформаційних технологій та зростаючими потребами користувачів. Створення та розвиток баз даних та інших інформаційних ресурсів значно вдосконалили рівень обслуговування користувачів і забезпечили багатоаспектний доступ до актуальної інформації. Удосконалення електронних бібліографічних ресурсів стало важливим кроком у створенні інтелектуальної інфраструктури регіону та підвищенні його науково-освітнього

потенціалу. Впровадження новітніх технологій дало змогу не лише розширити доступ до наукових та освітньо-культурних ресурсів, але й значно підвищити ефективність інформаційної взаємодії. Бібліотека активно впроваджувала системи електронного каталогізування, цифрового архівування та онлайн-доступу до електронних бібліографічних ресурсів, що забезпечило збереження та популяризацію культурної спадщини регіону. Значну увагу було приділено розвитку послуг дистанційного обслуговування користувачів, що стало особливо актуальним у контексті глобальних змін і викликів, пов'язаних з пандемією COVID-19, повномасштабною російсько-українською війною. Завдяки цьому Бібліотека змогла не лише підтримувати високий рівень обслуговування користувачів, але й адаптуватися до нових умов, зберігаючи свою провідну роль у науково-освітньому та культурному житті регіону.

Обидва етапи свідчать про поступове зростання важливості науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки, яка стає інформаційним центром та важливим закладом культурно-освітньої діяльності в регіоні. На сьогодні Бібліотека є центральною бібліотекою Вінницької області та головним закладом у сфері бібліотечно-інформаційного обслуговування населення, виконуючи функції науково-дослідного, методичного та координаційного центру для бібліотек усіх систем і відомств. Активно розвиваючи та зміцнюючи спадкоємні традиції культурно-просвітницького закладу, вона відіграє ключову роль в інформаційно-комунікаційному просторі регіону. Бібліотека постійно активізує свою інформаційну діяльність, освоює новітні ІКТ, підтримує та оновлює ЕБД власної генерації, а також розвиває та розширює репертуар бібліографічної продукції, як у традиційній, так і в електронній формах. Завдяки цим зусиллям Бібліотека забезпечує максимальне задоволення різноманітних інформаційних потреб користувачів та активно інтегрується у світовий інформаційний простір, сприяючи глобальному обміну знаннями та культурними надбаннями.

3. За результатами дослідження жанрово-видової класифікації бібліографічної продукції Бібліотеки встановлено, що систему бібліографічної продукції підготовленої продовж 1966–1990 рр. складають видання різні за

призначенням, тематикою, формою, інформаційними ознаками, певною мірою відбиваючи економічну, політичну, соціальну реальність радянського суспільства. На основі поглибленого аналізу щодо підготовленої бібліографічної продукції 1966–1990 рр. вдалося виявити, що бібліографи переважно створювали тематичні посібники, особливо присвячені суспільно-політичному життю регіону. Кількість виданих посібників варіювалася: у 1975 р. було 15 назв, тоді як у 1981 та 1986 рр. – лише 4. Спостерігається стійке зростання тематичних покажчиків у 1970–1980 рр., тоді як створення персональних покажчиків відбувалось періодично. Готувалися поточні універсальні покажчики, рекомендаційні бібліографічні посібники краєзнавчого змісту, тематичні бібліографічні посібники з окремих актуальних питань, галузей знань та персональні бібліографічні посібники. Значну частину становлять пам'ятки, огляди, поради, закладки, так звані «малі форми» посібників, що мали різне цільове, читацьке призначення й тому активно використовувалися в усьому комплексі видавничої діяльності бібліотеки. Проте не всі ланки системи розвивалися рівномірно, спостерігалася диспропорція науково-допоміжних та рекомендаційних бібліографічних посібників, тематичних та персональних, слід зазначити надто виражене домінування ідеологічних мотивів. Політична ідеологія продовжувала домінувати у бібліографічній продукції. Попри ідеологічну заангажованість, ці видання є своєрідними документами епохи, важливим науково-бібліографічним ресурсом для критичного переосмислення минулого. У той же час, шляхом підготовки різножанрової бібліографічної продукції закладався значний масив фактографічної інформації для створення й вивчення теоретичного, практичного розвитку бібліографознавства України у подальший період незалежності.

Впровадження сучасних технологій у бібліотечну практику сприяє збереженню культурної спадщини, проведенню наукових досліджень та розширенню доступу до знань для користувачів. Інтеграція бібліотеки в інформаційний простір регіону шляхом розробки та підтримки електронних бібліографічних ресурсів є ключовим чинником у розвитку культурно-інформаційного середовища Вінниччини, сприяючи підвищенню наукової

активності та інтелектуального рівня суспільства. Визначено найпоширенішими є поточні, ретроспективні багатогалузеві, комплексно-тематичні бібліографічні, біобібліографічні покажчики електронні копії друкованих видань, мультимедійні видання, електронні бібліографічні покажчики, ЕБД.

На основі підготовленого нами у 2022 р. метабібліографічного посібника «Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022)» здійснено моніторинг наповнення широкого спектру видань, з акцентом на регіональну та професійну ідентичність. Бібліографічна продукція представлена різними галузями знань, зокрема переважають посібники з літературознавства та сільського господарства. Водночас відсутність видань у деяких спеціальних або технічних категоріях вказує на потребу розширення ресурсів у цих напрямках. Аналіз відображає багатство знань та культурних інтересів, що можуть слугувати основою для подальших досліджень і розвитку бібліографічної діяльності.

На сучасному етапі розвитку науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки склалось основне концептуальне бачення її змісту та шляхів створення, окреслено масив бібліографічних джерел, розроблено та опрацьовано науково-методичне забезпечення з організації науково-бібліографічного процесу, узгоджено координаційні засади співпраці бібліотек регіону. Характерною особливістю є продовження наповнення серій видань, зокрема «Наші видатні земляки», «Вчені нашого краю», «Творчі імена Вінниччини», «Письменники Вінниччини», «Діячі культури і мистецтв краю», «Охорона здоров'я Вінниччини в особах», які сприяють створенню комплексного, багатогранного підходу до представлення наукової інформації, задовольняючи різноманітні інформаційні потреби аудиторії, поглиблюючи розуміння тематичних аспектів в межах бібліографічних досліджень.

Науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки за різних історичних періодів характеризувалася значними трансформаціями, що відображали зміни в суспільстві та бібліотечній справі. Важливі етапи вдосконалення бібліографічних процесів здійснювалися під чітким керівництвом директорів, що очолювали Бібліотеку в різні роки: Філіповський І. М. (директор 1952–1973 рр.), Лучко

А. Й. (директор 1974–1999 рр.) Циганюк В. Ф. (директор 1999–2007 рр.), Морозова Н. І. (директор 2007–2018 рр.), Сенік Л. Б. (директор 2018–). Упродовж 1966–2022 рр. Бібліотека змінювала свою діяльність відповідно до вимог суспільства та інформаційно-знаннєвих потреб користувачів, формуючи науково-бібліографічні ресурси і впроваджуючи інноваційні підходи, що сприяло покращенню обслуговування читачів, збереженню історико-культурної спадщини, популяризації історії і культури України.

4. З'ясовано, що впровадження нових інформаційних технологій у діяльність Бібліотеки є необхідним чинником її модернізації та підвищенні її ролі у задоволенні інформаційних потреб користувачів, що, своєю чергою, сприяє ефективнішому управлінню бібліотечними ресурсами, розширенню спектру доступних послуг, а також інтеграції бібліотеки у глобальну інформаційну мережу. Дослідження засвідчило, що використання цифрових інструментів, таких як електронні каталоги, ЕБД, онлайн-ресурси сприяє збільшенню доступності й швидкості пошуку інформації для користувачів. Доведено, що сервісно-комунікаційне середовище Бібліотеки формується шляхом реалізації бібліотечно-інформаційних послуг, надання доступу до інформаційних продуктів власної генерації, забезпечення зворотнього зв'язку з користувачами.

5. Стрімкий розвиток технологій та зміни в інформаційному суспільстві знань підкреслюють важливість адаптації бібліотечних фахівців до нових вимог та можливостей. З'ясовано, що ця динаміка вимагає від бібліографів активного вивчення та постійного вдосконалення цифрових компетенцій, включають розуміння цифрових інструментів, вміння ефективно послуговуватися електронними ресурсами, а також працювати з ЕБД. Наголошено на вдосконаленні професійних вимог бібліографа, зокрема на здатності: працювати в електронному середовищі; працювати з інформаційними системами та базами даних; управлінні цифровими проєктами; комунікаційних навичках в цифровому середовищі; адаптації до інновацій; використанні заходів інформаційно-цифрової безпеки; дотриманні цифрової етики; застосуванні критичного та аналітичного мислення; безперервного навчання. Констатовано, що цифрові компетентності не тільки є

важливим елементом сучасної професії бібліографа, але і визначають перспективи розвитку бібліотечної галузі загалом та визначають їх як ключовий елемент ефективної професійної діяльності в інформаційному суспільстві. Зазначено, що активне навчання та постійна саморефлексія є ключовими складовими процесу адаптації до змін. Бібліографи повинні бути відкриті до нових технологій та готові до їх впровадження в бібліотечну практику.

6. Усебічне вивчення електронно-інформаційних ресурсів Бібліотеки дало змогу схарактеризувати ЕБД власної генерації, що забезпечує успішне проведення науково-бібліографічних досліджень та їхню максимальну реалізацію в умовах сучасного інформаційного суспільства. У Бібліотеці накопичений значний досвід створення та функціонування ЕБД власної генерації, що охоплюють широкий спектр аспектів суспільно-політичного, культурно-історичного, літературного та мистецького життя, зокрема тематичних, персональних ЕБД, які є ключовими для ефективного використання ресурсів бібліотеки. Проаналізовані ЕБД, функціонал яких зосереджений на розширенні та удосконаленні електронних ресурсів, забезпечують ефективне використання власних друкованих ресурсів, оптимізують надання інформаційних послуг та засвідчують належне реагування на виклики сучасного інформаційного суспільства. ЕБД мають значний потенціал для забезпечення ефективності науково-бібліографічної діяльності Бібліотеки в електронному середовищі.

Перспективою розвитку такого типу ресурсів вважаємо наповнення наявних ЕБД повнотекстовими версіями бібліографічних посібників. Нагальним є систематичне залучення критеріїв моніторингу, диверсифікації та оновлення, що своєю чергою сприятиме повнішому відображенню життя і діяльності видатних постатей України та їх внеску в історію та культуру регіону. Посилення взаємозв'язків Бібліотеки у консолідованій корпоративній взаємодії бібліотек різних типів і видів у регіоні забезпечуватиме обмін вже створених електронних бібліографічних ресурсів власної генерації та дасть змогу оптимізувати доступ до інформації, сприятиме підвищенню якості наукових досліджень. Особливий акцент слід зробити на партнерство з університетськими науковими бібліотеками.

Бібліотека успішно адаптується до вимог і можливостей сучасних інформаційних технологій. Електронна бібліографія відзначається різноманітністю жанрів, характеризується вдосконаленням, пошуком нових форм задоволення інформаційних потреб користувачів. Залучення інструменту для систематизації за типологічними кластерами електронних ресурсів, зокрема авторської класифікації електронних видань М. Женченко, до аналізу електронної бібліографічної продукції засвідчило значне підвищення ефективності процесу оцінки та категоризації інформаційних матеріалів, що дозволило точніше ідентифікувати різноманітні типи електронних видань, сприяючи таким чином оптимізації їхнього зберігання, пошуку та доступності. Наголошено, що електронна бібліографія дає змогу оптимізувати ефективне використання бібліотечних фондів та сприяє раціональному використанню фінансових ресурсів, оскільки не потребує виділення коштів на друк та зберігання фізичних копій видань. Електронні бібліографічні ресурси можуть бути інтерактивними та інтегративними інструментами, що сприяють взаємодії користувачів та спільноти під час пошуку та обміну інформацією.

7. В умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації наукових комунікацій, науково-бібліографічна діяльність Бібліотеки стає все важливішою для забезпечення якісного обслуговування інформаційних потреб і запитів користувачів. Нині Бібліотека є не лише центром збереження та доступу до інформації, але насамперед активним учасником науково-інформаційних комунікацій, що інтегрує новітні технології, спеціалізовані бібліографічні ресурси, розвиває співпрацю з науковими установами держави і зарубіжжя. Визначено, що інтеграція новітніх технологій надає Бібліотеці можливість ефективного управління інформаційними потоками, в той час як взаємодія з національними та міжнародними інформаційними мережами розширює доступ до важливих наукових ресурсів. Розширення професійної співпраці і розвиток професійних навичок бібліографів є критичними для підтримки високих стандартів ефективності науково-бібліографічної діяльності. Визначення та реалізація цих

стратегій є важливими для зміцнення ролі Бібліотеки у науковому середовищі та забезпечення її конкурентоспроможності на світовій арені.

Отже, виконання визначених у дослідженні завдань уможливило досягнення мети дисертації. Здійснене нами дослідження не вичерпує всіх аспектів розкриття науково-бібліографічної діяльності. Подальший науковий пошук доцільно спрямувати на проведення детального аналізу впливу цифрових технологій на ефективність науково-бібліографічної діяльності бібліотек. Важливо дослідити можливості інтеграції електронних бібліографічних ресурсів із регіональними інформаційними системами для забезпечення ширшого доступу до наукової інформації. Необхідно розглянути перспективи розвитку бібліотечних послуг у контексті змін інформаційно-комунікаційного середовища та зростання вимог користувачів до якості інформаційних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**Центральний державний архів вищих органів влади
та управління України (ЦДАВО України)****Ф. 5116. Міністерство культури УРСР****Оп. 9.**

1. Спр. 489. Листування з обласними управліннями культури з питань видавничої діяльності за 1967 р. 28 січня–16 грудня 1967 р. 68 арк.
2. Спр. 499. Листування (з Державною республіканською бібліотекою УРСР ім. КПРС, Державною історичною бібліотекою, Одеською державною науковою, Харківською державною науковою, Львівською державною науковими бібліотеками з питань видавничої діяльності, відряджень тощо) 3 січня 1968–30 грудня 1968 р. 349 арк.
3. Спр. 534. Інформації, справки областних управлень культури о бібліотечної роботі за 1971 г. (Винницького, Волинського, Ворошиловградського, Днепропетровського, Донецького, Житомирського, Закарпатського, Запорозького, Івано-Франківського, Київського). 177 арк.
4. Спр. 537. Інформація в Совет Міністрів УРСР о роботі бібліотек республіки и краеведов в написании многотомной «Истории городов и сел Украинской ССР» 17 февраля 1972 г. 9 арк.
5. Спр. 547. Інформації областних управлень культури о бібліотечної роботі за 1973 г. 43 арк.

Оп. 19.

6. Спр. 35. Інформації, справки областних управлень культури о бібліотечної роботі за 1974 г. 105 арк.
7. Спр. 903. Отчет Міністерства о бібліотечної роботі за 1978 г. 9 арк.
8. Спр. 1834. Отчет Міністерства о состоянии бібліотечної роботи за 1982 г. 5 арк.
9. Спр. 2075. Докладные записки, справки по проверке выполнений коллегии, приказов Міністерства о бібліотечної роботі 10 января–12 декабря 1983 г. 89 арк.

10. Спр. 2078. Документы о проведении республиканских совещаний совета директоров библиотек, главных библиотекарей, республиканской школы передового опыта о дальнейшем усовершенствовании библиотечной работы в республике (планы, доклады) 23 января–24 ноября 1983 г. 54 арк.

11. Спр. 2079 Информации областных управлений культуры о библиотечной работе за 1989 г. 15 арк.

Державний архів Вінницької області

Ф. Р-5047 Редколегія тому «Історія міст і сіл УРСР» по Вінницькій області

Оп. 2.

12. Спр. 15. Звіт про роботу по підготовці тому. 25 арк.

Ф. Р-4971 Вінницьке обласне управління культури

Оп. 8.

13. Спр. 1403. Документи межведомственного совета по вопросам библиотечной работы за 1982–1983 годы (решения, планы, отчёты). 59 арк.

14. Спр. 1592. Информация Министерству культуры УССР и облисполкому по вопросам развития культуры в области 8 января–31 декабря 1987 года. 88 арк.

Ф. Р-391. Вінницька обласна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва

Оп. 2.

15. Спр. 340. Должностные инструкции на 1964–1967 годы. 53 арк.

16. Спр. 350. Инструктивно-методические материалы на 1964–1972 годы (информации, письма, рекомендации, инструкции): библиографический отдел. 102 арк.

17. Спр. 351. Постановления межведомственного библиотечного совета 10 августа 1964–10 октября 1972 годы. 71 арк.

18. Спр. 443. Устав областной библиотеке от 12 июля 1966 года. 5 арк.

19. Спр. 446. Отчёт о работе за 1966 год. 108 арк.

20. Спр. 490. Положения и инструкции о функциях и структуре отделов и секторов библиотеки за 1967–1972 годы. 68 арк.
21. Спр. 499. Протоколы заседаний научно-методического совета 6 января – 16 ноября 1967 г. 42 арк.
22. Спр. 534. Отчёт о работе за 1968 год. 202 арк.
23. Спр. 573. Отчёт о работе за 1969 год. 178 арк.
24. Спр. 628. Проспекты научной работы областной библиотеки и материалы к нему за 1970 год. (имеется проспект сборника «50 лет культурного строительства на Винниччине»). 37 арк.
25. Спр. 661. Основные направления и перспективные планы развития библиотечного дела области на 1971–1975 годы. 19 арк.
26. Спр. 670. Инструктивно-методические материалы за 1971–1972 годы (методические разработки, указания, письма, памятки). 57 арк.
27. Спр. 679. Пятилетний план основных направлений развития библиотечного дела на Винниччине на 1971–1975 годы. Т.1. 39 арк.
28. Спр. 680. Пятилетний план основных направлений развития библиотечного дела на Винниччине на 1971–1975 годы. Т.2. 26 арк.
29. Спр. 717. Звіт про роботу бібліотеки за 1973 рік. 181 арк.
30. Спр. 722. Документи засідань науково-методичної ради бібліотеки (план роботи, протоколи, довідки) 10 січня–23 листопада 1973. 85 арк.
31. Спр. 756. Перспективні плани розвитку бібліотек області на 1976–1980 роки. Т. 1. 320 арк.
32. Спр. 757. Перспективні плани розвитку бібліотек області на 1976–1980 роки. Т. 2. 166 арк.
33. Спр. 758. Програма розвитку бібліотеки на 1976–1980 рр. та плани роботи відділів бібліотеки на 1976 р. 104 арк.
34. Спр. 781. Звіти про роботу централізованих систем за 1977 р. Т. 4. 239 арк.
35. Спр. 798. Звіт про роботу бібліотеки за 1978 рік. 170 арк.
36. Спр. 841. Звіт про роботу бібліотеки за 1980 рік. 221 арк.
37. Спр. 866. Звіт про роботу бібліотеки за 1981 рік. 70 арк.

38. Спр. 894 Документи групи народного контролю про роботу за 1982 рік (плани роботи, протоколи, довідки та звіти) 22 січня–25 листопада 1982 р. 43 арк.
39. Спр. 909. Протоколи засідань ради при директорі 13 січня–12 листопада 1984 р. 16 арк.
40. Спр. 910. Протоколи засідань вченої ради 13 січня 1983 р. – 11 грудня 1984 р. 69 арк.
41. Спр. 937. Звіт бібліотеки за 1984 рік. 66 арк.
42. Спр. 955. Звіт бібліотеки за 1985 рік. 62 арк.
43. Спр. 968. Статистичний звіт про роботу бібліотеки за 1986 рік та пояснююча записка до нього. 7 арк.
44. Спр. 978. Статистичний звіт бібліотеки за 1987 рік (Ф.6–НК) і пояснююча записка до нього. 16 арк.
45. Спр. 986. Статистичний звіт бібліотеки за 1988 рік (Ф.6–НК) і пояснююча записка до нього. 18 арк.
46. Спр. 1015. Пояснююча записка до статистичного звіту про роботу бібліотеки за 1991 рік. 16 арк.
47. Спр. 1022 Протоколи засідань ради при директорі 9 січня–8 липня 1992 р. 17 арк.
48. Спр. 1031. Протоколи засідань ради при директорі 18 січня – 1 грудня 1993 р. 8 арк.
49. Спр. 1034. Пояснююча записка до статистичного звіту про роботу бібліотеки за 1993 рік. 16 арк.
50. Спр. 1043. Пояснююча записка до статистичного звіту про роботу бібліотеки за 1994 рік. 20 арк.
51. Спр. 1050. Пояснююча записка до статистичного звіту про роботу бібліотеки за 1995 рік. 20 арк.
52. Спр. 1069. Пояснююча записка до статистичного звіту про роботу бібліотеки за 1997 рік. 21 арк.
53. Спр. 1104. Протоколи засідань науково-методичної ради 7 червня–27 вересня 2001 р. 7 арк.

54. Спр. 1106. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2001 р. та пояснювальна записка до нього. 33 арк.
55. Спр. 1119. Протоколи засідань Ради при директорі 19 лютого 2002 р. – 12 жовтня 2005 р. 14 арк.
56. Спр. 1120. Протоколи засідань науково-методичної ради 25 квітня–4 липня 2002 р. 7 арк.
57. Спр. 1122. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2002 р. та пояснювальна записка до нього. 26 арк.
58. Спр. 1131. Протоколи засідань науково-методичної ради 21 квітня –11 грудня 2003 р. 7 арк.
59. Спр. 1141. Протоколи засідань науково-методичної ради від 26 січня 2004 р. 2 арк.
60. Спр. 1143. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2004 р. та пояснювальна записка до нього. 28 арк.
61. Спр. 1153. Накази директора з основної діяльності № 1-45 4 січня–26 грудня 2005 р. 78 арк.
62. Спр. 1154. Протоколи засідань науково-методичної ради 3 лютого–17 листопада 2005 р. 11 арк.
63. Спр. 1165. Протоколи засідань науково-методичної ради 2 березня–30 листопада 2006 р. 27 арк.
64. Спр. 1166. Річний план роботи бібліотеки на 2006 р. 38 арк.
65. Спр. 1175. Протоколи засідань Ради при директорі 5 січня–25 грудня 2007 р. 57 арк.
66. Спр. 1176. Протоколи засідань науково-методичної ради 23 березня–6 грудня 2007 р. 35 арк.
67. Спр. 1179. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2007 р. та пояснювальна записка до нього. 31 арк.
68. Спр. 1188. Накази директора з основної діяльності № 1–82 2 січня–19 грудня 2008 р. 109 арк.

69. Спр. 1189. Протоколи засідань Ради при директорі 3 січня–17 листопада 2008 р. 46 арк.
70. Спр. 1190. Протоколи засідань науково-методичної ради 28 січня–15 грудня 2008 р. 56 арк.
71. Спр. 1200. Накази директора з основної діяльності № 1–74 2 січня–22 грудня 2009 р. 109 арк.
72. Спр. 1215. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2010 р. та пояснювальна записка до нього. 45 арк.
73. Спр. 1227. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2011 р. та пояснювальна записка до нього. 78 арк.
74. Спр. 1240. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2012 р. та пояснювальна записка до нього. 65 арк.
75. Спр. 1254. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2013 р. та пояснювальна записка до нього. 65 арк.
76. Спр. 1273. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2014 р. та пояснювальна записка до нього. 127 арк.
77. Спр. 1289. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2015 р. та пояснювальна записка до нього. 64 арк.
78. Спр. 1304. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки (Ф. 6-НК) за 2016 р. та пояснювальна записка до нього. 68 арк.

Література

79. Авраменко Г. Інформаційно-бібліотечна робота бібліотек в умовах переходу до ринку. *Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині*: матеріали конф. бібл. працівників. Вінниця, 1993. С. 33–35.
80. Авраменко Г. Красзнавців гуртує бібліотека. *Комсомольське плем'я*. 1978. 2 берез.
81. Авраменко Г. М. Інформаційно-бібліографічна робота бібліотек в умовах переходу до ринку. *Камертон-ікс*. 2003. 26 берез. (№ 11). С. 8.

82. Авраменко Г. М. Персональні бібліографічні видання – складова краєзнавчої діяльності Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва: огляд видань 2007–2012 рр. *Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону*: матеріали третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 10–12 жовт. 2012 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2012. С. 135–137.

83. Авраменко Г. М. Трансформація бібліографії в інформаційному суспільстві. *Бібліотека в інформаційному суспільстві: пошуки гармонії, шляхи транспорт*: тези регіональної науково-практичної конференції. Вінниця, 2002. С. 62–63.

84. Авраменко Г. М., Антонюк О. Ю. Цифрова бібліотека – бібліотека майбутнього (З досвіду створення повнотекстової краєзнавчої бази даних у Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва). *Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України (IV краєзнавчі читання пам'яті Петра Тронька)*: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 2 листоп. 2017 р. / М-во культури України, Нац. іст. б-ка України, Нац. спілка краєзнавців України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2017. С. 12–19.

85. Антонюк О. Видова специфіка електронних краєзнавчих баз даних Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. 10, С. 10–21.

86. Антонюк О. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в історико-краєзнавчих дослідженнях науковця Сергія Гальчака. *Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення*: зб. доп. і повідомл. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 29 верес. 2021 р. Хмельницький, 2021. С. 187–194. (До 120-річчя з часу заснування бібліотеки).

87. Антонюк О. Друга світова війна у бібліографічних покажчиках Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 80-річчя початку німецько-радянської війни*: матеріали XXXII Вінницької Всеукр. наукової історико-краєзнав. конф. з міжнар. участю, 11 черв. 2021 р. Вінниця, 2021. С. 301–306.

88. Антонюк О. Електронна бібліотека як інформаційна платформа культурного надбання регіону. *Острозькі культурологічні читання*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 15 квіт. 2021 р.). Острог, 2021. С. 82–84.

89. Антонюк О. Електронні бібліографічні ресурси регіональної наукової бібліотеки. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*: зб. матеріалів Четвертої міжнар. наук. конф., м. Київ, 20–22 трав. 2021 р. Київ, 2021. С. 87–89.
90. Антонюк О. Інформаційно-бібліографічне та електронне забезпечення дослідження Голодомору 1932–1933 рр. Вінницької ОУНБ. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.*: матеріали XXXIV Вінниц. Всеук. наук. історико-краєзнав. конф., 3 листоп. 2022 р. Вінниця, 2022. С. 54–56.
91. Антонюк О. Краєзнавчі електронні ресурси як основа регіональних інформаційних джерел у цифровому суспільстві. *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього*: IV наук.-практ. конф. (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 111–115. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/biblioteka-v-umovakh-suchasnosti-i-konstruuvannya-majbutnogo-4> (дата звернення: 17.05.2024).
92. Антонюк О. Персональна електронна бібліографія ВОУНБ ім. В. Отамановського як джерело для вивчення життєдіяльності знаних діячів. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2023. 18, 10–32.
93. Антонюк О. Популяризація бібліографічної продукції як важливий складник рекламно-інформаційної діяльності бібліотек *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. 3, С. 42–48.
94. Антонюк О. Постать Івана Богуна крізь призму бібліографічного покажчика. *Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття*: матеріали Всеукр. наук.-краєзнав. конф., приуроч. 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном (м. Вінниця, 4 берез. 2021 р.). Вінниця, 2021. С. 233–240.
95. Антонюк О. Промоція бібліографічної продукції як важливий чинник бібліографічної діяльності. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*: зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф. (м. Київ, 18–20 травня 2023 р.). Київ, 2023. С. 138–140.
96. Антонюк О. Цифрова компетентність та технології для бібліографів в контексті сучасних викликів. *Острозькі культурологічні читання*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острого, 31 березня 2023 р.). Острого, 2023. С. 51–53.

97. Антонюк О. Ю. Електронні персональні бази даних наукової бібліотеки. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовт. 2021 р.).* Київ, 2021. С. 361–364.
98. Антонюк О. Ю. Місце бібліографічної продукції ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у системі вивчення постаті Василя Стуса. *Василь Стус у контексті часу й вічності: матеріали наук.-практ. конф.: (до 84-ї річниці від дня народж. укр. поета, правозахисника, Героя України)* 26 січ. 2022 р. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vasil-stus-u-konteksti-chasu-j-vichnosti> (дата звернення: 17.05.2022).
99. Антонюк О. Ю. Проект «Велике читання» і бібліотека (Рік 2012): розділ *Вінницька ОУНБ: інноваційний поступ продовжується (2007–2021 рр.):* наук.-інформ. зб. / авт. кол.: Сенік Л. Б., Слотюк Г. М., Цимбалюк П. І. [та ін.]. Вінниця, 2022. С. 89–106. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinniczka-ounb-innovacijnij-postup-prodovzhuetsya> (дата звернення: 18.05.2023).
100. Антонюк О. Ю. Унікальність майбутнього видання (про науково-допоміжний бібліографічний показник «Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років»). *Подільський книжник: альманах. Вип. 13 (2020 р.)* / уклад. Т. Р. Кароева. Вінниця, 2021. С. 98–101. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/podilskij-knizhnik-vipusk-13> (дата звернення: 17.05.2022).
101. Арсенчук Т. [про бібліогр. довід. «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 1997»]. *Вінницька газета.* 1997. 11 січ.
102. Артинов [Електронний ресурс]: [сюжет у новинах на телеканалі «ВІТА» про бібліогр. показч. «Творець архітектурної історії Вінниці початку ХХ ст.», до 150-річчя від дня народж. архітектора Г. Артинова] / авт. сюжету Ірина Дідух // YouTube: веб-сервіс. URL: <http://bit.ly/2j6jV3L> (дата звернення: 15.11.23.). Опис заснов. на версії, датов.: 10.09.2010.
103. Бабич В. С. На весь голос: [про роботу б-к України]. *Культура і життя.* 1977. 12 трав.
104. Бабич В. С. Роль бібліотек в інформатизації суспільства і підвищенні інформаційної культури. *Бібліотечна планета.* 1998. № 1. С. 17–20.
105. Бабич В. С. Удосконалювати координацію діяльності бібліотек. *Бібліотекознавство і бібліографія.* 1982. Вип. 22. С. 94–101.

106. Бабич В. С., Загуменна В. В. Національна бібліографія як основа національної системи інформаційно-бібліографічних ресурсів України. Літературознавство. *Бібліографія. Інформатика*: матеріали 3-го Міжнар. конгр. українців. Харків, 26–29 серп. 1996. Харків, 1996. С. 182–185; *Бібліографознавство: теорія і практика*: зб. наук. пр. Київ, 1997. С. 10–16.
107. Бабич В., Клименко О. Бібліотеки республіки: вчора, сьогодні, завтра. *Соціалістична культура*. 1977. № 12. С. 20–21.
108. Бабич В. С., Пашкова В. С. Питання історії бібліотечної справи і бібліографії на сторінках збірника «Бібліотекознавство і бібліографія»: до 30-річчя з дня заснув. *Історія бібліотечної справи в Україні*: зб. наук. пр. Київ, 1995. Вип. 1. С. 78–84.
109. Бабич Є. К. Про розвиток рекомендаційної бібліографії в республіці. *Бібліотекознавство та бібліографія*. 1971. № 10. С. 118–120.
110. Бабич Є. К. Питання розвитку рекомендаційної бібліографії на Україні. *Бібліотекознавство та бібліографія*. Київ, 1972. Вип. 13. С. 50–60.
111. Баженов Л. В. Історичне краєзнавство Правобережної України ХІХ – на початку ХХ ст.: Становлення. Історіографія. Біобібліографія / Ін-т історії України, Всеукр. спілка краєзнавців, Кам'янець-Подільський. іст. музей – заповідник. Хмельницький: Доля, 1995. 256 с.
112. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ–ХХ ст. Історіографія. Бібліографія. Матеріали / ред. С. Е. Баженова. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільська міська друкарня, 1993. 480 с.
113. Бачинська Н. А. Підготовка фахівців для документно-комунікаційних установ у Київському національному університеті культури і мистецтв (з нагоди 55-річного ювілею). *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*: зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф., м. Київ, 18–20 трав. 2023 р. / упоряд. З. М. Сverdлик, М. М. Цілина. Київ, 2023. С. 15–18.
114. Безуглий Ю. «З невичерпних подільських криниць»: [про презентацію бібліогр. покажч., присвяч. А. М. Подолинного]. *Вінницька газета*. 2010. 14 трав. С. 10. (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

115. Бережна К. С. Публічні бібліотеки України: вектори модернізації в інформаційному суспільстві: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій: спеціальність 27.00.03. Харків: Харківська державна академія культури, Міністерство культури України, 2018. 232 с.

116. Бібліограф довідково-бібліографічної служби в сучасній бібліотеці: зміни змісту діяльності та професійна підготовка. *КЗ «Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека імені Олеся Гончара» Херсонської обласної ради*: офіц. сайт. URL: <https://biblio.lib.kherson.ua/bibliograf-dovidkovo-bibliografichnoi.htm> (дата звернення: 15.05.2024).

117. Бібліографічна діяльність. *Українська бібліотечна енциклопедія*. URL: <http://surl.li/tmsmdw> (дата звернення: 15.08.2023).

118. Бібліографічний покажчик за творчістю Вадима Вітковського [Електронний ресурс]. *Краснослов*: сайт Вінниц. обл. орг. НСПУ. URL: <http://krasnoslov.org.ua/bibliografichnyj-pokazhchyk-za-tvorchistyu-vadyma-vitkovskoho/> (дата звернення: 17.03.2024). Опис заснов. на версії, датов.: 14.03.2020.

119. Бібліотека в інформаційному суспільстві: пошуки гармонії, шляхи трансформації: тези регіон. наук.-практ. конф. (21–22 листоп. 2002 р.) / упоряд.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян, П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2002. 83 с.

120. Бібліотека в контексті світової культури, науки, інформації: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2007. 208 с.

121. Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього: матеріали наук.-практ. конф. 12 верес. 2017 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2017. 1 електрон. оптич. диск (CD-ROM): кольор. (До 110-ї річниці заснування ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва). URL: <http://surl.li/qvmp> (дата звернення: 20.12.2022).

122. Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього: матеріали III Наук.-практ. конф. (до Всеукраїнського дня бібліотек) 28 верес. 2021 р., м. Вінниця / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креат. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. від-

ня ВГО УБА. Вінниця, 2021. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/materiali-3-naukovo-praktichnoii-konferenczii-2021> (дата звернення: 20.12.2022).

123. Бібліотека на рубежі ХХІ століття: матеріали обл. наук.-практ. конф. / упоряд.: М. Спиця, П. Цимбалюк; відп. В.Циганюк. Вінниця, 1999. 83 с.

124. Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині: матеріали конф. бібл. працівників / Обл. упр. культури. Вінниця, 1993. 62 с.

125. Біль душі людської. *Сільські вісті*. 1989. 16 черв.

126. Бортняк А. Вінницька наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва підготувала й видала довідник-показчик «Письменники Радянської Вінниччини»: [повідомл.]. *Літературна Україна*. 1972. 13 жовт.

127. Бортняк А. Кого по-земляцькому вшануємо у 2000-му?: [про «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2000 року»]. *Вінницька газета*. 1999. 30 груд.

128. Бугаєва О. Новітній підхід до укладання біобібліографії діячів мистецького профілю. *Українська біографістика: зб. наук. пр. Ін-ту біогр. дослідж. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2019 = *Biographistica Ukrainica*. Вип. 17. С. 266–273.

129. Бульба Т. Краєзнавча бібліографія Поділля у 20-ті роки ХХ століття: основні тенденції розвитку. *Питання культурології: міжвідом. зб. наук. ст. / КНУКіМ; гол. ред. М. Поплавський*. Київ, 2000. Вип. 16. С. 44–49.

130. Бульба Т. С. Становлення та розвиток краєзнавчої бібліографії Поділля (друга половина ХІХ–ХХ ст.): дис. ... канд. іст. наук : 05.25.03 / Київ. ін-т культури. Київ, 1995. 243 с.

131. Буран В. Я., Довгопола О. П., Пупченко В. В. Бібліографія. Загальний курс: навч. посіб. для учнів культ.-осв. училищ. Київ: Вища школа, 1984. 216 с.

132. В обласній бібліотеці імені Тімірязєва презентували бібліографічний показчик про Володимира Забаштанського [Електронний ресурс]. *YouTube*: веб-сервіс. URL: <https://www.YouTube.com/watch?v=p185LIL3maA> (дата звернення: 15.01.23). Опис заснов. на версії, датов.: 11.02.2011.

133. Василенко О., Дем'янюк Л. Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек: завдання інтеграції. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 39–40.

134. Василенко О. М. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукової бібліотеки в контексті сутнісних функцій. Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. 2017. Вип. 45. С. 71–81.

135. Василенко О.М. Інформаційно-комунікаційна діяльність бібліотек у контексті забезпечення інформаційно-знаннєвих потреб суспільства. *Бібліотека. Наука. Комунікація: формування національного інформаційного простору*: матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовт. 2016 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України [та ін.]. Київ, 2016. С. 20–22. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er-0003707.pdf (дата звернення: 6.03.2024).

136. Вдовіна О. О. Самоосвіта бібліотекаря: нові можливості в умовах цифрового суспільства. *XI Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: метаморфози навчального дизайну»*: зб. матеріалів. Електрон. вид. Київ: УБА, 2021. С. 91–95. URL: <https://eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/7467/document.pdf> (дата звернення: 6.06.2023).

137. Вебсайт ВОУНБ ім. В. Отамановського: План заходів. URL: <https://library.vn.ua/news-and-events/events-plan/events-plan-2020-rik> (дата звернення: 18.11.2023).

138. Веремчук О., Матвійчук Л. Персональні бібліографічні покажчики як достовірне джерело історико-біографічних досліджень. *Науково-педагогічні студії*. 2020. Вип. 4. С. 90–101. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/naupedct_2020_4_11 (дата звернення: 18.05.2023).

139. Верменич Я. Локальна історія. Нариси з соціокультурної історії українського історієписання: субдисциплінарні напрями – 2: колективна монографія / О. Удод та ін.; упоряд. Н. Пазюра; за заг. ред. В. Смолія; НАН України; Ін-т історії України. Київ: Генеза, 2019. С. 5–54.

140. Використання рекомендаційної бібліографії в роботі з читачами: (метод. поради мас. б-кам) / Держ. Респ. Б-ка УРСР ім. КПРС; уклад.: Бабич Є., Шафорост В. Київ, 1973. 54 с.

141. Виноградова О. Б. Науково-методична діяльність публічних бібліотек України (70–90-ті роки): автореф. дис ... канд. іст. наук: 07.00.08 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 1998. 16 с.
142. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. В. Отамановського: вебсайт. URL: <https://library.vn.ua> (дата звернення: 25.01.2023).
143. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в контексті історії та інноваційному поступі сьогодення: монографія / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця: ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, 2007. 310 с.
144. Вінницька ОУНБ: інноваційний поступ продовжується (2007–2021 рр.) [Електронний ресурс]: наук.-інформ. зб. / авт. кол.: Сенік Л. Б., Слотюк Г. М., Цимбалюк П. І. [та ін.]; Департамент гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін., Вінниц. ОУНБ. Вінниця, 2022. С. 150. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinniczka-ounb-innovacijnij-postup-prodovzhuetsya> (дата звернення: 17.05.2023).
145. Вінницькій області – 70: док. нарис. Вінниця: Кн.-Вега, 2002. 52 с.: фот. (Ми – вінничани).
146. Вінниця: [історико-краєзнав. нарис] / Г. А. Лютворт, І. П. Пшук, Й. Г. Тельман. Одеса: Маяк, 1972. 80 с.: фот.
147. Вінниця: іст. нарис / відп. ред. В. О. Птущенко. Вінниця: Вінниц. кн.-газ. вид-во, 1964. 354 с.: іл.
148. Вінниця: іст. нарис / голов. ред. А. М. Подолинний. Вінниця: Кн.-Вега, 2007. 304 с.: фот. URL: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9386/%d0%92%d1%96%d0> (дата звернення: 14.11.2023).
149. Вінничани мріють про пам'ятник Івану Богуну на коні [Електронний ресурс]. *iVin: інформ. Вінниччина*: офіц. сайт. URL: <http://i-vin.info/news/vinnychany-mriyut-pro-pam-yatnyk-ivanu-bogunu-na-koni-33228> (дата звернення: 17.03.2023). Опис заснов. на версії, датов.: 12.03.2020.
150. Вовченко І. О. Становлення та розвиток радянської бібліографії на Україні: посібник з історії бібліогр. для студ. ін-тів культури / Харків. ін-т культури. Харків, 1976. 99 с.

151. Вовченко І. О. Створення бібліографічного репертуару книг України – важливе завдання української національної бібліографії. *Бібліотекознавство і бібліографія*. 1992. Вип. 34. С. 94–101.
152. Волошенюк І. Липові млинці: [нарис про голод 1933 р. у с. Дружба Мурованокуриловец. р-ну]. *Сільські вісті*. 1989. 21 січ.
153. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Біобібліографічна діяльність у стратегії розвитку провідних бібліотек України: аналіз ресурсів відкритого доступу. *Українська біографістика*. Київ, 2012. Вип. 9. С. 197–214.
154. 8 травня 2019 р.: [у ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва відбулася презентація бібліогр. показч. «Роки ідуть – пам'ять живе. Вінниччина у Другій світовій війні 1939– 1945 рр.», присвяченого 75-й річниці звільнення Вінниц. обл. від нацистських загарбників]. *З любов'ю до малої батьківщини: діяльність Вінницької обласної організації Національної спілки краєзнавців України (2019 р.) (записки з щоденника) / Нац. спілка краєзнавців України, Вінниц. обл. орг. Вінниця, 2020. Кн. 4. С. 38–39.*
155. Гаврілова Л., Топольник Я. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 61. № 5. С. 1–14.
156. Гальчак С. Краєзнавчий рух на Вінниччині в умовах незалежності України: [про краєзн. роботу працівників ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва Г. М. Авраменко, О. Г. Ніколаєць, В. Ф. Циганюка]. *Краєзнавство*. 2005. № 1–4. С. 62–63.
157. Гальчак С. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: XIX – поч. XXI ст. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2011. 788 с.
158. Гальчак С. Розвиток краєзнавства у Східному Поділлі: XIX – поч. XXI ст. 2-ге вид., допов. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2013. 876 с.
159. Геращенко М. Проблеми періодизації історії української бібліографії. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. Київ, 2005. Вип. 14. С. 547–552.
160. Глазунова Л. В. Бібліографознавство в Україні: наукознавчий аспект. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2000. Вип. 2. С. 54–61.

161. Глазунова Л. В. Біографічний жанр як напрям історико-бібліографознавчих досліджень в Україні на сучасному етапі. *Бібліографічні студії пам'яті українського бібліографа Ігоря Корнейчика*, 20 жовт. 2004 р. / Харків. держ. наукова б-ка ім. В. Г. Короленка. Харків: ХДНБ, 2004. С. 34–43.
162. Глазунова Л. В. Жанрово-типологічна структура персоніологічних досліджень на сучасному етапі розвитку українського бібліографознавства. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2012. Вип. 35. С. 100–110. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2012_35_14 (дата звернення: 17.03.2023).
163. Глазунова Л. В. Пріоритетні напрями розвитку бібліографічної біографістики в Україні на сучасному етапі. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24–25 квіт. 2008 р. Харків: ХДАК, 2008. С. 258–259.
164. Головащенко О. З любов'ю до українського народу. *Вінницька газета*. 2005. 31 трав. С. 3.
165. Голоскевич О. Повернуті імена. *Бібліотека на рубежі XXI століття*: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 41–43.
166. Гольденберг Л. Бібліографічна справа в Україні за умов державно- партійної цензури. *Український історик*. 1994. Рік 30: Тридцятиліття «Українського історика». С. 253–261.
167. Горішний А. Кого вшановуватимемо наступного року? *Вінницька газета*. 1997. 2 груд.
168. Горішний А. Як боронили і примножували рідне слово. *Вінницька газета*. 1999. 5 жовт.
169. Горовий В. М. Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства. Київ, 2005. 383 с.
170. Горовий В. М. Соціальні інформаційні бази і розвиток бібліотечного інформаційного потенціалу (1991–2006 рр.): дис. ... д ра іст. наук: 07.00.08 / НАН України, Нац. бка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2006. 361 с.
171. Горовий В. М. Соціальні інформаційні комунікації, їх наповнення і ресурс: монографія. Київ: НБУВ, 2010. 356 с.

172. Грановський Б. В., Соломонова Т. Р., Шлеймович М. С. Вінницька філія Всенародної бібліотеки при УАН (ВУАН): фундація, діяльність, здобутки (1920–1930). *Бібліотека. Наука. Культура. Інформація: наук. праці НБУВ*. Київ, 1998. Вип. 1. С. 29–38.
173. Гуменчук А. В. Система цифрових компетентностей Бібліотекаря 4.0. *Вісник Книжкової палати*. 2020. 2. С. 23–28.
174. Гуменчук А. В. Складові цифрової культури бібліотечного фахівця. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2020. Вип. 5. С. 96–105. DOI: 10.31866/2616-7654.5.2020.205733.
175. Гуменюк М. П. Українські бібліографи XIX – початку XX століття: нариси про життя та діяльність. Харків: Книжкова палата УРСР, 1969. 182 с.
176. Гура М. Реабілітований... помертено: [про П. В. Іванчука]. *Ленінським шляхом*. 1988. 2 квіт.
177. Гуріненко Д. Все про Вінниччину: [про роботу краєзнав. сектору]. *Сільські вісті*. 1978. 27 верес.
178. Гуцало Є. Створимо книгу народної пам'яті. *Літературна Україна*. 1988. 10 листоп. С. 7.
179. Давидова І., Мар'їна О. Розвиток цифрових компетентностей студентів бібліотечних спеціальностей. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2020. № 6. С. 97–104.
180. Данильян В. О. Інформаційне суспільство та перспективи його розвитку в Україні (соціально-філософський аналіз): монографія. Харків: Право, 2008. 184 с.
181. Директорам державних обласних бібліотек Української РСР: [інструкт. лист, листоп. 1970 р.] / В. С. Бабич. Київ, 1970. 6 с.
182. Дікунова О. А. Модель фахівця-бібліографа бібліотеки вищого навчального закладу: професіологічні та соціально-психологічні аспекти. *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. присвяченої 210-річчю Харк. нац. мед. ун-ту та 95-річчю Наук. бібліотеки Харк. нац. мед. ун-ту*, Харків, 5–12 жовт. 2015 р. / [редкол.: І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва]. Харків, 2015. С. 57–63.
183. Дзьобань О. Л. Інформаційна безпека у проблемному полі соціокультурної реальності: монографія. Харків: Майдан, 2010. 260 с.

184. Днями презентували бібліографічний покажчик про вінницького полковника Івана Богуна [Електронний ресурс] // Новини Вінниці: офіц. сайт. Електрон. текст. дані. URL: <https://11l.innk/DZ7Gi> (дата звернення: 09.03.2023). Опис заснов. на версії, датов.: 06.03.2021.
185. До ініціативи встановлення пам'ятника Богуно у Вінниці долучились кияни [Електронний ресурс]. *VLASNO.INFO*: офіц. сайт. Вінниця, 2020. URL: <https://11l.innk/uuiZY> (дата звернення: 15.03.2020). Опис заснов. на версії, датов.: 12.03.2020.
186. До 370-ї річниці оборони Вінниці Іваном Богуном [Електронний ресурс]. *YouTube*: вебсервіс. Електрон. відеодані (1 файл: 2:31 хв.). URL: <https://11l.innk/JvAhw> (дата звернення: 29.03.2023). Опис заснов. на версії, датов.: 22.03.2021.
187. До ювілею письменника Анатолія Подолинного [Електронний ресурс]. *Краснослов*: сайт Вінниц. обл. орг. НСПУ. Електрон. текст. дані. URL: <https://11l.innk/0XHnO> (дата звернення: 18.06.2024). Опис заснов. на версії, датов.: 30.04.2020.
188. Добко Т. Бібліографічний покажчик у системі довідково-бібліографічної діяльності: історія та сучасність. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2016. Вип. 44. С. 499–513.
189. Добко Т. Внесок бібліотек України у відродження національної самосвідомості, культури народу (на основі досвіду 80-90-х років). *Публічні бібліотеки: сучасне і майбутнє*: зб. ст. міжнар. наук. конф. Київ, 1998. С. 74–81.
190. Добко Т. Довідково-бібліографічна діяльність наукових бібліотек Національної академії наук України: становлення та розвиток (XX ст. – перше десятиліття XXI ст.) / від. ред. О. С. Онищенко; НАН України. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. 376 с.
191. Добко Т. В. Масові бібліотеки України в культурному розвитку суспільства 80-х років: автореф. дис. ... канд. іст. наук / НАН України. ЦНБ ім. В. І. Вернадського. Київ, 1994. 20 с.
192. Добко Т., Дуднік О. Українська революція (1917–1921) у бібліографічних покажчиках: монографія / наук. ред. Л. А. Дубровіна; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2022. 389 с.

193. Добко Т., Пономаренко Л. Національна бібліографія України: здобутки, проблеми, перспективи. *Науково-педагогічні студії*. 2020. Вип. 4. С. 4.
194. Добко Т. В., Моїсеєнко Н. І. Бібліографічні ресурси як джерела розкриття процесів демократичних перетворень в українському суспільстві. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. Київ, 2009. Вип. 23. С. 30–43.
195. Добко Т. В., Новальська Т. В. Василь Степанович Бабич – бібліотечний діяч, вчений, педагог: до 90-річчя від дня народж.: монографія. Київ: Видавн. центр КНУКіМ, 2022. 484 с.: іл. (Лідери бібліотечно-інформаційної освіти).
196. Довідник бібліотекаря: збірник керівних матеріалів з питань бібліотечної роботи / складачі: В. С. Дідур, С. Й. Мінц, З. А. Печенізька [та ін.]. Харків: Ред.-вид. від. Кн. палати УРСР, 1977. 396 с.
197. Дорошкевич Н. Каталоги – інформаційне ядро бібліотеки. Їх роль і значення в період комп'ютеризації бібліотек. *Бібліотека на рубежі ХХІ століття*: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 17–19.
198. Дробчак Г. Вінницькі Куропатки : [про репресії періоду сталінізму в області та м. Вінниця]. *Сільські вісті*. 1989. 4 черв.
199. Дротянко Л. Г. Інформаційний простір і діалог культур в інтер'єрі ХХІ століття. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія*. 2011. № 1 (13). С. 5–8.
200. ДСТУ ГОСТ 7.1-2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : чинний з 2007-07-01. Київ: Держспоживстандарт України, 2007. 47 с. (Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи) (Національний стандарт України).
201. ДСТУ 7448:2013: Інформація та документація. Бібліотечно-інформаційна діяльність. Терміни та визначення понять. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 44 с.
202. ДСТУ 3017:2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. На заміну ДСТУ 3017-95; чинний від 2016-07-01. Київ, 2016. 38 с. (Інформація та документація).
203. ДСТУ 7157:2010. Видання електронні. Основні види та вихідні відомості. Вперше; чинний від 2010-07-01. Київ, 2010. 14 с. (Інформація та документація).

204. Дубас О. П. Інформаційно-комунікаційний простір: поняття, сутність, структура. *Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї*. Київ, 2010. Вип. 19. С. 223–232.
205. Дубровіна Л. А. Кодикологія та кодикографія української рукописної книги. Київ, 1992. 262 с.
206. Дубровіна Л. А., Зубкова Н. М. З історії створення Вінницької філії Всенародної бібліотеки України (1920). *Бібліотека. Наука. Культура. Інформація: наук. праці НБУВ*. Київ, 1998. Вип. 1. С. 26–28.
207. Дубровіна Л. А., Онищенко О.С. Бібліотечна справа в Україні в ХХ столітті: монографія / НАН України, НБУВ, Ін-т рукопису. Київ, 2009. 530 с.
208. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства: [монографія] / О. С. Онищенко [та ін.]; Нац. акад. наук України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ: НБУВ, 2011. 247 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0002172> (дата звернення: 20.02.2024).
209. Ефективність використання бібліотеками області окремих видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, підготовлених у 1999–2000 рр.: за матеріалами анкетного вивчення у бібліотеках області. Вінниця, 2001. 5 с.
210. Єгурнова Л. Вітаємо хронологічний довідник Вінниччини – 2013! *Вінницька газета*. 2013. 19 берез. С. 7.
211. Жданович О. Досвід застосування електронних баз даних в історичних дослідженнях. *Історико-географічні дослідження в Україні: зб. наук. пр.* 2009. Вип. 11. С. 256–275.
212. Женченко М. Загальна і спеціальна бібліографія: навч. посіб. Київ: Жнець, 2011. 255 с.
213. Женченко М. Типологічна класифікація електронних видань як науково-практична проблема. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 8. С. 17–20.
214. Женченко М. І. Науково-допоміжні бібліографічні посібники незалежної України: типологічна характеристика. *Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф.*, Київ, 25–27 трав. 2010 р. Київ: ДАКККіМ, 2010. С. 247–249.

215. Жугін Ю., Синиця К., Тельман Й. Злочин... [як здійснювали колективізацію на Вінниччині]. *Вінницька правда*. 1989. 10 берез.
216. Жукова В. П. Професійно-діяльнісне середовище бібліотеки: чинники формування, структура й управління: автореф. дис... канд. наук з соц. комунікацій: 27.00.03 /Харківська держ. академія культури. Харків, 2009. 20 с.
217. З іменем Кобзаря. Вінничани про Тараса Шевченка / упоряд. А. Подолинний. Вінниця: Консоль, 2013. 304 с.
218. З історії Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. *Вінничанка*. 2012. № 2. С. 17.
219. З любов'ю до малої батьківщини: діяльність Вінниц. обл. орг. нац. спілки краєзнавців України (2010-2022 рр.): (записки з щоденника). Кн. 2–7 / Нац. спілка краєзнавців України, Вінниц. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України; авт.-упоряд. С. Д. Гальчак; заг. ред. О. П. Реєнта. Вінниця: Вид. Балюк І. Б., 2016–2023.
220. Загуменна В. В. Зарубіжна бібліографія: навч. посібн. Київ, 1997. 101 с.
221. Загуменна В. В. Національна бібліографія України: здобутки та перспективи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2004. № 4. С. 55–58.
222. Заклінська Ю. М. Видавнича діяльність наукових бібліотек України в електронному комунікаційному просторі: дис.... доктора філософії: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа / Харків. держ. академія культури. Харків, 2021. 206 с.
223. Законодавство – бібліотекам України: довідкове видання / Нац. парлам. б-ка України; редкол.: О. Александрова [та ін.]. Київ, 2000. Вип. 1: Загальні засади діяльності бібліотек. 218 с.
224. Заморіна Т. Бібліографічна біобібліографістика України. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Розвиток бібліотечної справи в краї: наук. зб.: матеріали 16-ї Волин. наук. літ.-краєзн. конф., присвяч. 65-річчю Волин. ОУНБ ім. О. Пчілки, 1–2 черв. 2005 р., м. Луцьк / Волин. ОУНБ ім. О. Пчілки та ін. Луцьк, 2005. С. 15–16.*
225. Заморіна Т. Висвітлення питань бібліографії та бібліографознавства на сторінках фахової бібліотечної періодики у 2005–2007 роках. *Бібліотечна планета*. 2009. № 3. С. 25–30.
226. Збанацька О. М. Бібліографознавство. *Велика українська енциклопедія*. URL: <https://vue.gov.ua/> (дата звернення: 16.06.2024).

227. Зворський С. Актуальні питання історіографії бібліотечної справи і бібліографії в Україні. *Бібліотечний вісник*. 2004. № 1. С. 32–36. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2004_1_10 (дата звернення: 01.12.2023).
228. Зельдич М. Компас в книжковому морі. *Комсомольське плем'я*. 1985. 22 серп.
229. З-над Божої ріки. Літературний біобібліографічний словник Вінниччини / ред. і упоряд. А. М. Подолинний. Вінниця: Континент-ПРИМ, 1998, 2001. 408 с.
230. Іван Богун – яскрава постать в історії Козаччини: в області презентували бібліографічний показчик про вінницького полковника [Електронний ресурс] // Вінницька обласна державна реформація: офіц. вебсайт. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2021. URL: <https://11l.inh/nl7Ve> (дата звернення: 09.03.2022). Опис заснов. на версії, датов.: 05.03.2021.
231. Іванов Ю. А. Талановитий керівник. Лисенко В. Г. Герой України Анатолій Пачевський: біографія окремої особи. 3-є вид., доп. Вінниця, 2005. С. 12–13 (Твої люди, Вінниччино!; вип. 3).
232. Іванцова О. Горі і біль наші: [Т. М. Іванцова]. *Сільські вісті*. 1988. 8 лип.
233. Івашкевич О. В. Цифрова трансформація бібліотек України: сьогодення та перспективи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 2. С. 50–56. DOI: 10.32461/2409-9805.2.2021.238782.
234. Ільганаєва В. О. Соціальні комунікації: словник-довідник. Київ: Ліра-К, 2022. 327 с.
235. Інформаційна складова соціокультурної трансформації українського суспільства: монографія / О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик [та ін.]. Київ: НБУВ, 2012. 202 с.
236. Інформаційно-комунікаційна діяльність наукових бібліотек в умовах розвитку суспільства знань: монографія / Василенко О. М., Добко Т. В., Зайченко Н. Я. [та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2017. 410 с.
237. Ісаєнко О. О. Розвиток інноваційних бібліотечних технологій інформаційного обслуговування в Україні (1980–2007 рр.): автореф. дис ... канд. іст. наук: 27.00.03 / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. Київ, 2009. 20 с.

238. Історичні витоки козацького роду в Україні: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.: У 9 ч. / за наук. ред. О.В. Струкевича; худож.оформл. І. К. Попенко. Вінниця, 2004.
239. Історія міст і сіл УРСР: в 26 т. / голова редкол. П. Т. Тронько. Київ: Укр. Рад. Енциклопедія, 1967–1974. Т. 1: Вінницька область / голова редкол. А. Я. Пащенко. 1972. 958 с.: іл., карти. URL: <http://surl.li/tjhuq> (дата звернення: 21.06.22).
240. Каменюк М. Достойний рейтинг популярності: [про видання бібліогр. покажч. про М. Рябого і Л. Пастушенка]. *Літературна Україна*. 2011. 22 груд. С. 12.
241. Кам'яний Б. Все про пам'ятники: [«Пам'ятники історії та культури Вінницької області» у наук.-допом. бібліогр. покажч., вид. ОУНБ ім.К.А.Тімірязєва]. *Вінницька правда*. 1987. 15 січ.
242. Карантин з користю: як долучитися до освітнього процесу та культурного життя Вінниччини, не виходячи з дому [Електронний ресурс]. *Вінницька обласна державна адміністрація*: офіц. вебсайт. Вінниця, 2023. URL: <http://surl.li/tjhuo> (дата звернення: 18.06.2020). Опис заснов. на версії, датов.: 02.04.2020.
243. Кароєва Т. Р. Провінція у галактиці Гутенберга: книжкова культура подолян другої половини XIX – початку XX ст.: монографія / М-во освіти і науки України, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2014. 472 с.: іл.
244. Кароєва Т. Р. Розвиток книжкової культури як чинник модернізації суспільства в українських губерніях другої половини XIX – початку XX ст. дис. ... докт. іст. наук / Міністерство освіти і науки України; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Київ, 2016. 539 с.
245. Кароєва Л. Р., Шпильова Л. М. Валентин Дмитрович Отамановський. *Подільська старовина*. Вінниця, 1993. С. 6–13.
246. Кириленко О. Г. Еволюція наукових уявлень про бібліотечну технологію в Україні (80–90-ті роки): автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08 / О. Г. Кириленко; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 1996. 23 с.
247. Кисельова В. Новий посібник з історії становлення та розвитку краєзнавчої бібліографії в Україні. *Краєзнавство*. Київ, 2014. № 1. С. 225–226.

248. Ківшар Т. І. Бібліотекознавча біографістика як розділ галузевої біографістики. *Наукові праці Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Сер. Бібліотекознавство. Книгознавство*. 2010. Вип. 2. С. 10–20.
249. Ківшар Т. І. Біографічна інформація про бібліотекарів на сайтах національних книгозбірень України. *Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів*: зб. матеріалів міжнар. наук. конф., Київ, 8–10 жовт. 2013 р. / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2013. С. 205–209.
250. Кізян О. Бібліографічний показчик з художньої шевченкіани (Рец. на книгу: Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах: бібліогр. показч. 1861–2013 рр. / уклад. і вступ. ст. О. М. Куцевол; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця: Балюк І. П., 2014. 348 с.). *Бібліотечний вісник* 2016. № 4. С. 43–44.
251. Кізян О. І. Бібліографічні раритети Поділля. *Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону*: матеріали третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2012. С. 55–59.
252. Кізян О. І. Краєзнавча літературна бібліографія як джерело популяризації літературного життя краю, творчості письменників. *Подільський книжник*: альманах. Вип. 3 (2010 р.) / уклад. Т. Р. Соломонова. Вінниця : Держ. картогр. ф-ка, 2011. С. 99–104.
253. Кізян О. Правова й економічна інформація. *Подолія*. 2004. 24 верес. С. 15–16.
254. Кіндрачук Н. М. Простір українського національного «Я»: 60-ті – 70-ті рр. ХХ ст.: монографія. Івано-Франківськ: НАІР, 2020. 502 с. С. 214
255. Ключові компетентності для навчання впродовж життя 2018. Цифрова компетентність. 2018. URL: <http://surl.li/quiufi> (дата звернення: 20.12.2022).
256. Книга и книжное дело в Украинской ССР: сб. док. и материалов. 1941–1984 / сост.: Л. И. Гольденберг, А. С. Беляев, В. П. Колесников [и др.]; редкол: Н. И. Сенченко, А. А. Ирлин, Н. Ф. Кодак [и др.]; АН УССР, Центр. науч. б-ка, Книж. палата УССР им. И. Федорова. Киев: Наук. думка, 1986. 564 с.

257. Коваль С. Ф. Відділ технічної літератури обласної наукової бібліотеки. Погляд в майбутнє. Бібліотека на рубежі ХХІ століття: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 16–17.
258. Ковальчук Г. І. Книжкові пам'ятки (рідкісні та цінні книжки) в бібліотечних фондах / наук. ред. О. С. Онищенко. Київ: НБУВ, 2004. 644 с.
259. Концепція розвитку Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва до 2010 року / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2003. 7 с.
260. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80/ed20180117#n23> (дата звернення: 27.01.2021).
261. Координація та кооперування діяльності бібліотек різних систем і відомств: з досвіду роботи Вінниц. обл. б-ки ім. К. А. Тімірязєва / узагал. Й. Погорелов; ред. Г. Авраменко. Вінниця, 1973. 17 с.
262. Корнейчик І. І. Історія української бібліографії. Дожовтневий період: нариси. Харків: Ред.-вид. від. Книжк. палати УРСР, 1971. 374 с.
263. Королевич Н. Ф. Українські бібліографи ХХ ст.: навч. посіб. для ін-тів культури України. Київ: Книжк. палата України, 1998. 327 с.
264. Костюкова И. Внедряем ББК: (Из опыта работы Винниц. обл. б-ки). *Библиотекарь*, 1977. № 7. С. 69–70.
265. Котуз Т. В. Щорічник «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини» як міні-енциклопедія життя краю: до 50-річчя виходу першого випуску *Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону*: матеріали третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2012. С. 137–139.
266. Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21–23 жовт. 2008 р., м. Вінниця. Вінниця: Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, 2008. 144 с.
267. Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку: матеріали II-ї Міжнар. наук.-практ. конф. 13-15 жовт. 2010 р. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; ред. кол. О. І. Кізян [та ін.]. Вінниця: Балюк І. Б., 2011. 127 с.

268. Краєзнавча робота в бібліотеках України: інформ. бюл. Вип. 13–14, 16, 18, 20–23, 25, 29–33 / підгот. О. В. Михайлова. Київ, 2002–2022.
269. Кристофорова Т. П. Наявність джерел з історії населених пунктів, бібліотек, документів про видатних діячів у фондах публічних бібліотек: науково-методична розвідка *Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону*: матеріали третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. Вінниця, 2012. С. 59–61.
270. Кристофорова Т. П. Огляд періодичних видань Поділля середини ХІХ – початку ХХ століття, що зберігаються у фондах Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. *Краєзнавство: історичний досвід та перспективи розвитку*: матеріали II-ї Міжнар. наук.-практ. конф. 13–15 жовт. 2010 р. / Вінниц. ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва. Вінниця, 2011. С. 66–67.
271. Кузнецова М.М. Інформація з краєзнавства на веб-сайтах обласних бібліотек: аналіз системних елементів. *Вісник Харківської державної академії культури*: зб. наук. пр. Харків : ХДАК, 2009. Вип. 27. С.127–138.
272. Кузнецова М. М. Комунікаційно-корпоративні ресурси з краєзнавства як результат діяльності бібліотечних об'єднань у регіоні. *Вісник Харківської державної академії культури*: зб. наук. праць. Харків: ХДАК, 2011. Вип. 33. С. 91–100.
273. Кузнецова М. М. Чинники успішного розвитку бібліотек за умов їх корпоративної діяльності. *Короленківські читання 2010 «Наукова діяльність як стратегічний напрямок розвитку бібліотек регіону»*: матеріали ХІІІ наук.-практ. конф., 7–8 жовт. 2010 р. / М-во культури України, Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. Харків: ХДНБ, 2011. С. 136–143.
274. Кузьменко О. І., Загуменна В. В. Трансформація та розширення функцій бібліотек у сучасному цифровому просторі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 38–44.
275. Куцевол О. М. Вивчення життя і творчості Великого Кобзаря через художню рецепцію літературної шевченкіани: посібник. Вінниця: Консоль, 2013. 256 с.
276. Кушнарєнко Н. М. Бібліотечне краєзнавство: підручник. Київ: Знання, 2007. 502 с.

277. Лазаренко В. Нам істину шукати: [творча лабораторія для бібліографів-краєзнавців на базі б-ки]. *Камертон-ікс*. 1993. 7 трав.
278. Лауреати I Всеукраїнського бібліотечного «Біографічного рейтингу 2017». НБУВ: офіц. сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4099> (дата звернення: 18.05.2023).
279. Лисенко Л. Бібліографія – почесна професія. *Бібліотека. Інформація. Суспільство*: зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 20–22 жовт. 1998 р. / УБА, НПБУ. Київ, 1998. С. 213–214.
280. Лиханова І. Бібліографічна діяльність в Україні: 50–70-ті рр. ХХ ст. *Бібліотечний вісник* 2002. № 4. С. 12–19.
281. Лиханова І. Національна бібліографія України на сучасному етапі. *Київська старовина*. 2003. № 3. С. 84–99.
282. Лиханова І. Г. Розвиток концепції національної бібліографії України у ХХ столітті: дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08 / НАН України, Нац. бка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2005. 224 с.
283. Ліпкан В. А., Залізник В. А. Систематизація інформаційного законодавства України: монографія. Київ, 2012. 304 с.
284. Лобузін К. Інформаційні технології створення національних бібліографічних ресурсів. *Бібліотечний вісник*. 2013. № 1. С. 9–14.
285. Лобузін К. В. Технології організації знанневих ресурсів у бібліотечно-інформаційній діяльності: монографія. Київ, 2012. 252 с.
286. Лобузін К. В. Цифрове обличчя наукової бібліотеки: столітній рубіж академічних традицій та інновацій. *Бібліотечний вісник*. 2018. № 3. С. 12–17
287. Лой В. Вінниччина бібліографічна (Огляд видань за 2003-2005 рр.). *Бібліотечна планета*. 2006. № 3. С. 18–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bp_2006_3_8 (дата звернення: 17.05.2022).
288. Ломачинська І. М. Бібліографознавство: навч. посібник для дистанц. навчання / Відкритий міжнарод. ун-т розвитку людини «Україна». Київ : Ун-т «Україна», 2004. 300 с.
289. Лутовинова В. Позиція українських учених у дискусії з питань теорії бібліографії 50–60-х років ХХ ст. *Вісник Книжкової палати*. 2001. № 4. С. 5–8.

290. Лутовинова В. І. Теоретико-методичні засади та історія розвитку української рекомендаційної бібліографії (ХІ–ХХ ст.). Київ: Книжкова палата України, 2002. 148 с. Бібліогр.: с. 133–146.
291. Лутовинова В. І. Українська рекомендаційна бібліографія (історичні та теоретико-методичні засади): дис ... канд. іст. наук: 07.00.08 / Київ. держ. ун-т культури і мистецтв. Київ, 1998. 202 с.
292. Лучко А. Проблеми формування фондів бібліотек. *Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині*: матеріали конф. бібл. працівників / Обл. упр. культури. Вінниця, 1993. С. 9–14.
293. Лучко А. Й. Інформація бібліотек на допомогу виробництву [Вінниччини]. *Десята п'ятирічка і культурно-освітні заклади*. Київ, 1977. С. 37–46.
294. Лучко А. Й. Шпильова Л. М. Продовження Вінницькою ОУНБ ім. К. А. Тимірязєва традицій бібліографічної діяльності Вінницької філії Всенародної Бібліотеки ВУАН. *Пріоритетні напрямки розвитку бібліотечної справи в Україні*: міжрегіон. наук.-практ. конф. Рівне, 1993. С. 97–98.
295. Лучко А. Інформацію – спеціалістам. *Бібліотека*. Київ, 1980. С. 64–73.
296. Мар'їна О. Ю. Бібліотека в цифровому просторі: монографія. Харків: ХДАК, 2017. 326 с.
297. Мар'їна О. Ю. Бібліотеки України в цифровому медіапросторі: теоретико-методологічні засади розвитку: дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій зі спец. 27.00.03 / Харків. держ. акад. культури. Харків: ХДАК, 2018. 514 с.
298. Маркова В. А. Книга в соціально-комунікаційному просторі: минуле, сучасне, майбутнє: монографія. Харків: ХДАК, 2010. 252 с.
299. Матвієнко О. В., Цивін М. Н. Менеджер цифрових трансформацій у сфері бібліотечно-інформаційної та архівної діяльності: галузева спеціалізація. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 14–22.
300. Матвієнко О., Цивін М. «Цифрові трансформації» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2021. Т. 4, № 2. С. 146–158. DOI: 10.31866/2617-796X.4.2.2021.247473.

301. Матвієнко О., Цивін М. «Цифрові» професії інформаційного фахівця: освітні перспективи і вимоги ринку праці. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2021. Вип. 7. С. 58–70. DOI: 10.31866/2616-7654.7.2021.233279
302. Матвійчук Л. О. Біобібліографічні видання кінця ХХ – початку ХХІ століття в Національній академії наук України: традиції та інновації (1992–2012). *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 4. С. 37–43
303. Матеріали до книговидавничого репертуару Поділля (1852–1923): бібліогр. посіб. / уклад. Т. Р. Соломонова. Вінниця: Діло, 2006. 352 с.
304. Матійко О. Нехай будуть і такі списки. *Сільські вісті*. 1988. 13 листоп.
305. Мельник В. А поїзд пішов..: [про ст. у виданні «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 1997 р.»]. *Вінницькі відомості*. 1997. 30 січ. С. 7.
306. Мельник В. Книги про Кармалюка. *Комсомольське плем'я*. 1987. 14 лют.
307. Мельник В. Коріння Косачів не вирвали з Поділля: [про літ.-краєзнав. дослідж. «Родина Косачів і Поділля»]. *Слово Придністров'я*. 2012. 7 берез. С. 3; *Вінницька газета*. 2012. 3 квіт.
308. Мельник В. Подільське коріння родини Косачів. *Літературна Україна*. 2012. 2 серп. С. 12: фот.
309. Мельник В. Чорна весна тридцять третього. *Комсомольське плем'я*. 1988. 29 листоп.
310. Мельник Н. До записника краєзнавця: [календар «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 1986 р.»]. *Комсомольське плем'я*. 1986. 21 січ.
311. Мельник Н. Шана Кобзареві. *Комсомольське плем'я*. 1989. 18 берез.
312. Методичні рекомендації бібліотекам на допомогу виданню бібліографічних посібників краєзнавчої тематики / Держ. іст. б-ка України; склад. В. П. Кисельова. Київ, 1990. 26 с.
313. Методичні рекомендації по складанню бібліографічних посібників серії «Дослідники рідного краю» / Держ. іст. б-ка України; склад. В. П. Кисельова. Київ, 1991. 7 с.
314. Методичні рекомендації по складанню друкованих зведених краєзнавчих каталогів / Держ. іст. б-ка України; склад. В. П. Кисельова. Київ, 1992. 10 с.

315. Методичні рекомендації по складанню краєзнавчих методико-бібліографічних посібників типу «Календар знаменних і пам'ятних дат ... області на ... рік» / Держ. іст. б-ка України ; склад. А. М. Комська. Київ, 1993. 32 с.
316. Методичні рекомендації по складанню покажчиків краєзнавчих бібліографічних посібників / Держ. іст. б-ка України; склад. В. П. Кисельова. Київ, 1993. 20 с.
317. Методичні рекомендації по складанню універсальних покажчиків поточної літератури про край / Держ. іст. б-ка України; склад. З. Х. Мусіна, А. М. Комська. Київ, 1995. 31 с.
318. Методичні рекомендації по складанню універсальних рекомендаційних бібліографічних посібників про край / Держ. іст. б-ка України; склад. А. М. Комська. Київ, 1990. 34 с.
319. Михайленко Н. Треба знати, де шукати. *Вінницька газета*. 1999. 20 лют.
320. Мілясевич І. В. Історія формування краєзнавчих бібліографічних ресурсів в Україні: навч. посіб. / Рівн. держ. гуманітар. ун-т. Рівне: ПП ДМ, 2013. 176 с.
321. Мінкультури розробило рекомендації щодо актуалізації бібліотечних фондів у зв'язку зі збройною агресією Росії проти України. *Інтерфакс-Україна*: офіц. сайт. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/834306.html> (дата звернення: 25.12.2023).
322. Мінцифри оприлюднює Рамку цифрової компетентності для громадян. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mincifri-oprilyudnyuye-ramku-cifrovoyi-kompetentnosti-dlya-gromadyan> (дата звернення: 18.11.22).
323. Моїсєєва Н. І. Соціально-комунікаційна діяльність як історико-суспільна практика: монографія. Харків: ХНТУСГ, 2015. 391 с.
324. Морозова Н. Бібліотека третього тисячоліття. *Бібліотека на рубежі XXI століття*: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 8–10.
325. Морозова Н. І. Бібліотечне краєзнавство: проблеми та перспективи розвитку. *Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 21–23 жовт. 2008 р., м. Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2008. С. 10–17.

326. Морозова Н. І. Інноваційний поступ Вінницької ОУНБ ім. К.А. Тімірязєва продовжується: роки 2007–2012 *Роль краєзнавства в соціально-економічному і культурному розвитку регіону*: матеріали третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 10–12 жовт. 2012 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2012. С. 10–12.
327. Морозова Н. І. Роль і місце сучасної бібліотеки в інформаційному суспільстві. *Вісник факультету ДАКККіМ*. Вінниця, 2001. № 6. С. 16–24.
328. Морозова Н. Служба інформаційно-бібліотечного сервісу. *Інформаційний ресурс Бібліотеки. Інновації. Суспільство*. Вінниця, 2004. С. 19–30.
329. Мрачковська Л. Живімо і пам'ятаймо. *Вінницька правда*. 1989. 23 квіт.
330. Мудроха В. О. Особливості формування цифрової компетентності здобувачів вищої освіти спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 2. С. 109–114.
331. Наддорожчий скарб – мова: [про бібліогр. покажч. «Мова – невмирущий скарб народу»]. *Вінниччина*. 1999. 28 верес.
332. Нестеренко В. Скарб для всіх: [про зав. Райгородською сільською б-кою Немирів. р-ну М. Ф. Задорожнюк]. *Комсомольське плем'я* 1971. 28 груд.
333. Ніколаєць О. Г. Бібліотечне краєзнавство: пошуки, досвід, проблеми. *Бібліотека на рубежі XXI століття*: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 37–39.
334. Ніколаєць О. Г. Етапи розвитку та організація краєзнавчої діяльності Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва в сучасних умовах. *Бібліотека в контексті світової культури, науки, інформації*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Вінниця, 2007. С. 158–163.
335. Ніколаєць О. Г. Краєзнавчий інформаційний ресурс Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва з питань козацтва та довідково-бібліографічне забезпечення потреб користувачів. *Історичні витоки козацького роду в Україні*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.: У 8 ч. Вінниця, 2004. Ч. 8: Тема козацтва у бібліотечно-бібліографічній діяльності бібліотек. 40 с. С. 23–33.
336. Ніколаєць О. Г. Створення краєзнавчих інформаційних ресурсів: здобутки та перспективи. *Бібліотека в інформаційному суспільстві: пошуки гармонії, шляхи*

трансформації : тези регіон. наук.-практ. конф. (21–22 листоп. 2002 р.). Вінниця, 2002. С. 52–55.

337. Новальська Т. В., Касьян В. В. Теоретико-методологічні засади підготовки інтернет-маркетолога за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2021. Вип. 7. С. 71–82.

338. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: розвиток національної бібліографії, біографічних досліджень та науково-бібліографічної діяльності (2000–2019): колективна монографія / В. І. Попик, І. Д. Войченко, Т. В. Добко, С. С. Кіраль, Т. В. Котлярова, Н. І. Любовець, Л. С. Новосолова, В. Ю. Омельчук, Д. В. Устиновський, О. М. Яценко; відп. ред. В. І. Попик. Київ: НБУВ, 2019. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004516> (дата звернення: 17.05.2023).

339. Новицький А. Зарубки для пам'яті: [«Знаменні і пам'ятні дати 2002 року»]. *Вінницька газета*. 2001. 25 груд.

340. Огляд науково-дослідної роботи в галузі бібліотекознавства, теорії бібліографії та історії книги в Українській РСР за 1971–1975 рр. / М-во культури УРСР, Держ. респ. б-ка УРСР ім. КПРС, Від. н.-д. роботи; склали: Л. І. Вовченко, А. М. Макарова, В. П. Ткаченко. Київ, 1976. 32 с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/object.html?id=781> (дата звернення: 17.05.2023).

341. Огляд науково-дослідної роботи наукових бібліотек та вищих навчальних закладів культури України у галузі бібліотекознавства, бібліографознавства і основ книгознавства за 1991–2000 роки / Нац. парлам. б-ка України; склад.: Т. Богуш, Л. М. Любаренко, О. О. Мастипан [та ін.]. Київ, 1998–2003.

342. Омельчук В. Е. Национальная библиография Украины. *Библиотеки национальной Академии наук Украины: проблемы функционирования, тенденции развития*. Киев, 2000. Вып. 1. С. 186–195.

343. Омельчук В. Ю. Національна бібліографія України: тенденції розвитку, проблеми розробки. *Бібліотечний вісник*. 1995. № 5. С. 3–7.

344. Омельчук В. Ю., Устиновський Д. В. Національна бібліографія України – пріоритетний напрям наукової діяльності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник*. 2010. № 2. С. 3–7.

345. Омеляненко-Набіуліна О. Ф. Особливості формування професійних компетентностей бібліотекарів у сучасних умовах (на прикладі діяльності інформаційно-бібліографічного відділу Наукової бібліотеки КНУКіМ). *XI Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: метаморфози навчального дизайну»*: зб. матеріалів. Електрон. вид. Київ: УБА, 2021. С. 79–82.
346. Онищенко О. Цифровізація – стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. *Бібліотечний вісник*. 2021. № 4. С. 3–9.
347. Онищенко О. С. Українські бібліотеки у 90-х роках ХХ ст.: основні тенденції розвитку та напрями діяльності. *Бібліотечний вісник*. 2009. № 3. С. 12–23
348. Онищенко О. Піднесення рівня інформаційної грамотності – пріоритетне завдання сучасних бібліотек. *Бібліотечний вісник*. 2020. № 6. С. 3–6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2020_6_3 (дата звернення: 18.05.2024).
349. Онищенко О. С., Дубровіна Л. А. Розвиток бібліотечної справи в Україні наприкінці 1950-у 80-х роках ХХ ст. *Бібліотечна планета*. 2006. № 3. С. 24–38.
350. Онищенко С. Краєзнавчі ресурси на сайтах обласних бібліотек. *Бібліотечна планета*. 2009. № 2. С. 18–22
351. Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. Дія. Цифрова освіта. 2021. URL: <https://cutt.ly/EGD7EZl> (дата звернення: 18.05.2024).
352. Основи законодавства України про культуру: Закон України від 14.02.1992 р. № 2117-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 21.
353. Пастушенко Л. Подільський путівник польського родоvodu: [про біогр. слов. В. Колесник «Відомі поляки в історії Вінниччини»]. *Вінниччина*. 2008. 14 серп. С. 4. (Спец. вип. газ. «Хочу все знати»).
354. Пастушенко О. В. Бібліотека як комунікаційна установа в інформаційному просторі і розвиток функцій ресурсної бази науки. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 1. С. 16–24.
355. Пастушенко О. В. Книга і періодика в дисертаційних дослідженнях незалежної України: соціокомунікаційний аспект: монографія. Київ: 228 НБУВ, 2016. 563 с.
356. Патока В. Дослідження спадщини українських бібліографів: історія та сучасність. *Вісник Книжкової палати*. 2003. № 1. С. 21–23.

357. Пашков О. М. Автоматизація бібліотек: історико-бібліотекознавчий аспект: (II половина XX – початок XXI ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2005. 189 с.

358. Пашкова О. А. Вебсайт Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва – важливий компонент комунікаційного простору бібліотеки. *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього*: матеріали II наук.-практ. конф. (25 верес. 2019 р., м. Вінниця) / упоряд.: Г. М. Слотюк, О. В. Стояльникова, П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2019. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/materiali-ii-naukovo-praktichnoii-konferenczii-2019> (дата звернення: 20.12.2023).

359. Персональна та біобібліографія в технологіях управління знаннями: матеріали міжнар. семінару-тренінгу, Харків, 4 квіт. 2013 р. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; [уклад.: Л. В. Глазунова, Н. І. Полянська]. Харків, 2013. 152 с.

360. Перший на Поділлі краєзнавчий бібліографічний покажчик: [«Кабінет виучування Поділля – яскрава сторінка краєзнавчого руху на Вінниччині»]. *Вінницька газета*. 2011. 27 верес. С. 5.

361. Петрикова В. Краєзнавча бібліографічна термінологія: нац. особливості становлення теорії краєзн. бібліогр.: [діяльн. Вінниц. філ. Всенарод. б-ки ВУАН, Каб. виучування Поділля та В.Д.Отамановського в 20-і рр. XX ст. *Бібліографічний вісник*. 2000. № 4. С. 13–20.

362. Петрикова В. Т. Особливості становлення та розвитку системи краєзнавчої бібліографічної інформації в Україні (1917–1991 рр.): дис. ... канд. іст. наук : 07.00.08 / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2001. 225 с.

363. Погуть В. Це для Вас, краєзнавці [підготовлені обл. б-кою бібл. посіб. краєзнав. характеру]. *Комсомольське плем'я*. 1971. 28 груд.

364. Подільська старовина: наук. зб. на пошану вченого і краєзнавця В. Д. Отамановського / відп. ред. В. А. Косаківський. Вінниця, 1993. 480 с.

365. Подільський книжник: альманах / уклад. Т. Р. Кароєва; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2009–2021. Вип. 1–13 (2008–2020).

366. «Подільський сміхотворець» побачив світ: [про презентація бібліогр. покажч.]. *Свобода слова*. 2011. 26 січ. С. 18.

367. Подруцька Г. Орієнтир у світ прекрасного: [сектор інформації з питань культури і мистец. б-ки]. *Вінницька правда*. 1975. 25 листоп.
368. Полуведько О. Повернуті імена. *Подолія*. 1998. 30 квіт.
369. Попик В. І. Виклики буремної доби і нові обрії української біографіки. *Українська біографістика*. 2022. Вип. 23. С. 13–43.
370. Попик В. І. Ресурси довідкової біографічної інформації: історичний досвід формування, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: монографія. Київ, 2013. 518 с.
371. Попик В. І. Біографіка: феномен культури і науки, інформаційний ресурс суспільства: монографія. Київ: НБУВ, 2021. 528 с.
372. Постельжук О. «Віртуальна довідкова служба» як інструмент задоволення інформаційних потреб користувачів. *Наукові праці Національної б-ки України ім. В. Вернадського*. 2015. Вип. 41. С. 455–466.
373. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва за 2006 рік. / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; Відділ зберігання та гігієни бібліотечних фондів. Вінниця, 2006. 42 с.
374. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва за 2010 рік. / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; Відділ зберігання та гігієни бібліотечних фондів. Вінниця, 2010. 46 с.
375. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у 2018 році URL: <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/oficziyna-informacziya> (дата звернення: 15.05.2024).
376. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у 2019 році URL: <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/oficziyna-informacziya> (дата звернення: 15.05.2024).
377. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у 2020 році URL: <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/oficziyna-informacziya> (дата звернення: 15.05.2024).

378. Пояснювальна записка про діяльність Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у 2021 році. URL: <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/oficzijna-informacziya> (дата звернення: 15.05.2024).

379. Пояснювальна записка до звіту про діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені Валентина Отамановського у 2022 році. URL: <https://library.vn.ua/pro-biblioteku/oficzijna-informacziya> (дата звернення: 15.05.2024).

380. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 груд. 1993 р. № 3792-ХІІ. *Верховна Рада України Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 25.09.2023).

381. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27 січ. 1995 р. № 32/95-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 02.09.2023).

382. Про видавничу діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 32, Ст. 206. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 10.12.2023).

383. Про видавничу справу: Закон України від 5 черв. 1997 р. № 318/97-ВР : [редакція від 25.02.2016]. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/318/97-Вр>. (дата звернення: 10.12.2023).

384. Про відзначення 150-річчя від дня народження Михайла Грушевського: указ Президента України від 9 лют. 2015 р. № 63/2015. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 5. Ст. 279. С. 13–14.

385. Про встановлення Дня пам'яті жертв голодомору: указ Президента України від 26 листоп. 1998 р. № 1310. *Урядовий кур'єр*. 1998. 28 листоп.

386. Про затвердження Порядку забезпечення доступу закладів вищої освіти і наукових установ до електронних баз даних наукової інформації від 27.02.2019 № 269: наказ Міністерства освіти і науки України. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0463-19#Text> (дата звернення: 02.10.2024).

387. Про заходи з відзначення 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років: указ Президента України від 22 січ. 2016 р. № 17/2016. *Офіц. вісн. України*. 2016. № 8. С. 11–14. Ст. 366. С. 11–14.

388. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні: Указ Президента України від 31 лип. 2000 р. № 928/2000. *Офіц. вісн. України*. 2000. № 31. Ст. 1300. С. 11–13.

389. Про інформацію: Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12> (дата звернення: 02.09.2023).

390. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листоп. 2015 р. № 848-VIII. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 27.09.2023).

391. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 4 лют. 1998 р. № 74/98-ВР. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 27.09.2023).

392. Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України: Указ Президента України від 22 берез. 2000 р., № 490/2000. *Офіційний вісник України*. 2000. № 13. Ст. 513. С. 59–60.

393. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки: Закон України від 9 січ. 2007 року за № 537-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text.39> (дата звернення: 10.12.2023).

394. Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні: Закон УРСР від 17 квіт. 1991 р. № 962-XII. *Відом. Верхов. Ради УРСР*. 1991. № 22. Ст. 262. С. 571–575.

395. Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI»: розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 груд. 2009 р. № 1579-р [Електронний ресурс]. URL: <http://nbuv.gov.ua/Law> (дата звернення: 10.12.2023).

396. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження

Кабінету Міністрів України від 17 січ. 2018 р. № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.12.2023).

397. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 167-р від 3 берез. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 18.05.2023).

398. Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.05.2013 р. № 386-р. *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-%D1%80/> (дата звернення: 20.06.2023).

399. Про упорядкування переліку ювілейних дат до хронологічного довідника «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2019 року»: протокол від 21.03.2018 № 3 / Засідання редакційно-видавничої групи Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. 2018.

400. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17 лип. 2020 р., № 807-ІХ. *Голос України*. 2020. 18 лип. С. 8–10.

401. Програма збереження бібліотечних та архівних фондів на 2000–2005 роки. *Бібліотечний вісник*. 1999. № 6. С. 5–10.

402. Проекти цифрової трансформації. Дія. Цифрова держава. 2021. URL: <https://plan2.diia.gov.ua/projects> (дата звернення: 18.05.2023).

403. Прокопчук В. С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність: [монографія] / НАН України, Ін-т історії України; Всеукр. спілка краєзнавців. Київ: Рідний край, 1995. 204 с.

404. Прокопчук В. С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність: монографія / 2-ге вид., доп. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2014. 312 с.

405. Промська О. Метабібліографічна інформація на сайтах українських бібліотек. *Термінологія документознавства та суміжних галузей знань*: зб. наук. пр. Київ, 2010. Вип. 4. С. 99–107.

406. Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє: зб. ст. міжнар. наук.-практ. конф. «Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє» / редкол.: Бабич В. С. (голов. ред.), В. С. Пашкова, Л. І. Ковальчук та ін. Київ, 1998. 174 с.

407. Пустіва В. «Тімірязєвка» – інформаційний центр третього тисячоліття: [проведення у б-ці Всеукр. наук.-практ. конф. «Створення та інтеграція інформ. ресурсів б-к»]. *Вінницька газета*. 2000. 13 жовт.: фот.
408. Путівник по краєзнавчих ресурсах бібліотек України. *Національна історична бібліотека України*: офіц. сайт. URL: <https://nibu.kyiv.ua/pages/putivnyuk/> (дата звернення: 22.12.2023).
409. Рева Л. Г. Бібліографічні та довідкові джерела української літературної біографіки кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Українська біографістика*: зб. наук. пр. Київ, 2010. Вип. 7. С. 334–345.
410. Рева Н. У морі книг знайти потрібну. *Літературна Україна*. 1985. 22 серп. С. 8.
411. Рева Н., Рева Л. Професія – бібліограф. *Бібліотечна планета*. 2004. № 3. С. 33–34.
412. Рибчинська Н. Розвиток бібліографознавства в Україні. *Записки Львів. національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника*. 2013. № 5. С. 16–42.
413. Різун В. Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій. *Світ соціальних комунікацій*. Київ, 2011. Т. 1. С. 7–11.
414. Різун В., Скотникова Т. Методи соціально-комунікаційних досліджень. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 52. С. 49–53.
415. Річний статистичний звіт про роботу бібліотеки за 2011 р. та пояснювальна записка до нього / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; Відділ зберігання та гігієни бібліотечних фондів. Вінниця, 2011. 78 с.
416. Робак І. Ю., Савчук З. С. Валентин Отамановський – революціонер, вчений, організатор науки. Харків: Колегіум, 2013. 184 с. (іл. 35 с.).
417. Робота бібліотек України в 1974–1975 рр.: метод. матеріали на допомогу бібліотекам республіки / Міністерство культури Української РСР. Київ, 1977. 143 с.
418. Розвиток бібліотечної справи в Українській РСР за роки Радянської влади: наук. зб. / Держ. б-ка УРСР ім. КІРС; редкол.: З. А. Печенізька, В. С. Бабич, Л. І. Вовченко. Київ, 1979. 108 с.

419. «Роки ідуть – пам'ять живе. Вінниччина у Другій світовій війні 1939–1945 роках» [Електронний ресурс]. *Вінницька обласна державна адміністрація*: офіц. веб-сайт., 2019. URL: <http://surl.li/pzedtm> (дата звернення: 21.05.2023). Опис заснов. на версії, датов.: 08.05. 2019.

420. «Роки ідуть – пам'ять живе»: у Вінниці презентують бібліографічний показчик [Електронний ресурс]: [8 трав. 2019 р.] // Радіокомпанія «Місто над Бугом»: офіц. сайт. Електрон. текст. дані. URL: <http://surl.li/jmrynr> (дата звернення: 21.05.2023). Опис заснов. на версії, датов.: 07.05. 2019.

421. Роль краєзнавства у соціально-економічному і культурному розвитку регіону: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 10-12 жовт. 2012 р. / Упр. культури і туризму Вінниц. Вінницоблдержадмін., ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва [та ін.]. Вінниця, 2013. 232 с.

422. Романуха З. В. Інформаційна діяльність бібліотек вищих навчальних закладів західного регіону України (кінець XX – початок XXI ст.): основні напрями бібліографічного обслуговування та розвиток інформаційних послуг: дис. ... канд. наук із соціал. комунікацій: 27.00.03 / Нац. біб-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2015. С. 168.

423. Романченко Л. Інформаційне забезпечення підприємств АПК. *Бібліотека на рубежі XXI століття*: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 14–15.

424. Романюк І. Рецензія. Роки ідуть – пам'ять живе. Вінниччина у Другій світовій війні 1941–1945 рр.: бібліогр. показч. / уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця: Балюк І. Б., 2019. 456 с. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 80-річчя початку німецько-радянської війни*: матеріали XXXII Вінниц. Всеук. наук. історико-краєзнав. конф. з міжнар. участю, 11 черв. 2021 р. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2021. С. 299–301.

425. Романюк І. М., Антонюк О. Ю. Роль і значення сільських бібліотек України в 1950-ті – першій половині 1960-х рр. за матеріалами Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями*: матеріали Міжнар. наук. конф. 5–7 жовт. 2021 р. Київ, 2021. С. 514–517.

426. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія: навч. посіб. для студентів спец. «Вид. справа та редагування» / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики; МОН України, Укр. акад. друкарства, Каф. вид. справи і редагування. Львів, 2002. 104 с.
427. Романюк М. М. Загальна і спеціальна бібліографія: навч. посіб. для студентів спец. «Вид. справа та редагування». Вид. 2-ге, випр. Львів, 2003. 93 с.
428. Руснак І. Сучасна бібліотека: погляд науковця. *Бібліотека на рубежі ХХІ століття*: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1999. С. 11–12.
429. Савчук З. С. В. Д. Отамановський (1893–1964) – вчений, педагог, організатор науки: автореф. дис ... канд. іст. наук: 07.00.07 / Укр. академія аграрних наук, Держ. наук. с.-г. б-ка. Київ., 2006. 20 с.
430. Самохіна Н. Організація повнотекстових електронних ресурсів у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського. *Бібліотечний вісник*. 2014. № 6. С. 13–16.
431. Світлична С. Він – поет екрана: [про бібліогр. показч. «Поет екрана Ігор Андрійович Савченко»]. *Подолія*. 2007. 24 берез.
432. Свобода А. Штрихи до портрету Василя Степановича Бабича. *Добко Т. В. Новальська Т. В. Василь Степанович Бабич – бібліотечний діяч, вчений, педагог: до 90-річчя від дня народження*: монографія. Київ: Видавн. центр КНУКіМ, 2022. С. 294–301.
433. Сегеда Ю. «В життя іду, неначе в пісню»: [про презентацію бібліогр. показч., присвяч. 70-річчю від дня народж. поетеси Г. Чубач]. *Вінниччина*. 2011. 25 берез. С. 8: кольор. фот.
434. Сегеда Ю. На ювілеї поетичної душі: [про ювілейний вечір поетеси, журналістки В. Сторожук, презентацію біобібліогр. показч. «Струни поетичної душі Валентини Сторожук»]. *Вінниччина*. 2016. 1 квіт. С. 11: фот.
435. Сегеда Ю. У тендітному всесвіті Слова: [бібліогр. показч. «Тендітний всесвіт слова Тетяни Яковенко»]. *Вінниччина*. 2009. 13 жовт. С. 4.
436. Сегеда Ю. «Читаймо Забаштанського і будемо сильнішими»: [презентація бібліогр. показч.]. *Вінниччина*. 2011. 2 берез. С. 10.
437. Сенік Л. Б. Електронний каталог «Рідкісна книга»: досвід та проблеми створення [в ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва]. *Бібліотека в контексті світової культури, науки, інформації*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Вінниця, 2007. С. 106–108.

438. Сенник Л. Зібрання стародруків [в ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва]. *Подолія*. 2004. 24 верес. С. 15–16. (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).
439. Сенник Л. «Нехай надія так безмовно не згаса...»: [про творчість С. Травневої]. *Життя одвічна дивина: літ.-мистец. альманах / упоряд.: С. Травнева, А. Хомчук, Р. Григор'єв*. Вінниця, 2021. Вип. 3. С. 25–26.
440. Сенченко М. Проблеми державної бібліографії й книговидання в Україні. *Духовність і культура у формуванні особистості та відродженні національної свідомості* : матеріали Міжнар. наук. конф. (27–28 верес. 1999 р. м. Одеса) / [редкол.: О. Ф. Ботушанська (відп. ред.) та ін.]. Одеса: Офсетик, 1999. С. 25–32.
441. Сенченко М. І. Національна бібліографія. Проблеми і перспективи. *Вісник Харківської державної академії культури*. 1999. Вип. 1. С. 13–21.
442. Сенченко М. І., Сенченко О. М. Національна бібліографія в цифрову епоху. *Полиграфические, мультимедийные и web-технологии*: тез. докл. 1-й Междунар. науч.-техн. конф. 16–20 мая 2016 р. / редкол.: В. Ф. Ткаченко [и др.]. Харьков, 2016. С. 77–78.
443. Сенченко Н. М. Історія становлення та розвитку державної бібліографії України (1919–1969 рр.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.08 / Київ. нац. унт культури і мистецтв. Київ, 1999. 151 с.
444. Середюк В. Бібліотека – спеціалістам АПК: [щодо інформування з питань сіл. госп-ва]. *Подолія*. 2004. 24 верес. С. 15–16. (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).
445. Сєдих В. В. Історія бібліотечної справи в Україні: навч. посіб. / В. В. Сєдих; Харків. держ. акад. культури. Харків: ХДАК, 2013. 212 с.: рис.
446. Сидоренко А. І. Моделі підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної сфери: історичний екскурс та сучасні реалії. *Молодий вчений*. 2017. № 4.2 (44.2). С. 78–83.
447. Сисоєва О. Формування цифрової інформаційної компетентності у майбутніх вчителів технологій засобами мультимедіа. *Актуальні проблеми математики, фізики і технологічної освіти*: зб. наук. пр. 2010. Вип. 7. С. 356–358.
448. Сільська бібліотека: проблеми і перспективи: матеріали обл. наук.-практ. конф. Вінниця, 1994. 114 с.
449. Слободяник М. Бібліотечна наука в Україні: до підсумків десятирічного розвитку. *Бібліотечна планета*. 2002. № 1. С. 6–13.

450. Слободяник М. С., Зворський С. Л. Історичні дослідження в сучасному бібліотекознавстві: тенденції та перспективи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2004 № 3. С. 13–18.
451. Слотюк Г. М. Система краєзнавчих електронних баз даних – важливий сегмент інформаційних ресурсів бібліотеки. *Краєзнавство в системі розвитку духовності і культури регіону*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 21–23 жовт. 2008 р., Вінниця / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2008. С. 48–54.
452. Слотюк Г. М. Бібліографія творів М. Коцюбинського I половини ХХ століття як важливе джерело вивчення життєвого і творчого шляху видатного письменника. *Сприйняття сучасниками творчості М. Коцюбинського*: матеріали другої наук. конф. «Осінні читання» / редкол.: І. В. Френкель [та ін.]. Вінниця, 2011. С. 201–204.
453. Слотюк Г. М. Віртуальне довідково-бібліографічне обслуговування користувачів у Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва: нові можливості традиційних послуг. *Електронні інформаційні ресурси: створення, використання, доступ: до 50-річчя створення Вінниц. НТУ*: зб. матеріалів Респ. наук.-практ. інтернет-конф., 12–18 квіт. 2010 р. Київ, 2010. С. 270–277.
454. Слотюк Г. М. Представлення краєзнавчої інформації на веб-сайтах бібліотек Вінниччини. *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського. Вип. 4. Інтегрований галузевий інформаційний ресурс: стан, проблеми, перспективи створення та забезпечення доступу*: зб. наук. пр. / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського; наук. ред. П. І. Рогова. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2014. С. 306–312.
455. Слюсаревський М. М. Інформаційний простір : критика існуючих визначень і спроба побудови теорії. *Вісник Харківського державного університету. Серія «Психологія, політологія»*: *Особистість і трансформаційні процеси в суспільстві. Психолого-педагогічні проблеми сучасної освіти*. Харків, 1999. Ч. 4/5. С. 337–342.
456. Смагло Г. К. Бібліотечна справа на Вінниччині за роки Радянської влади. *Бібліотекознавство та бібліографія*. Харків, 1967. С. 78–88.
457. Сороковська С. В. Українська радянська історична бібліографія / Центр. наук. б-ка АН УРСР. Київ, 1980. 124 с.

458. Спиця Н. З творчого доробку: [про вид. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва]. *Подолія*. 2004. 24 верес. С. 15–16. (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

459. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 № 1378. URL: <http://surl.li/brteh> (дата звернення: 10.03.2023).

460. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для другого (магістерського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 № 728. URL: <http://surl.li/qvqzg> (дата звернення: 01.04.2023).

461. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 24.12.2021 № 1435. URL: <http://surl.li/qvqzq> (дата звернення: 01.04.2023).

462. Станович М. «А я гнаний, як вовк-сіроманець»: [про вечір пам'яті В. Д. Отамановського у ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва]. *Вінниччина*. 1993. 10 берез.

463. Станович М. І терни замість слави: [бесіда про В. Д. Отамановського]. *Вінниччина*. 1993. 30 січ., 6, 13 лют.

464. Степко В. В. Професійні компетенції сучасного бібліографа бібліотеки вищого освітнього закладу. *Бібліотека. Книга. Наука*: матеріали наук. семінару, (Київ, 24–25 квіт. 2018 р.). Київ, 2018. Вип. 1. С. 97–98.

465. Стратегічний план розвитку Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва до 2026 р. / ВОУНБ ім. В. Отамановського; директор Л. Сеник. від 15.09.2021 р. Вінниця, 2021

466. Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року, затвердженою рішенням 42 сесії Вінницької обласної Ради 7 скликання від 21 лют. 2020 р. № 921. URL: <https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/strategy2027.pdf> (дата звернення: 25.01.2024).

467. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 берез. 2016 р. № 219-р.). *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення: 20.06.2024).

468. Сульженко Л. Ключові компетенції сучасного професіонала, або Що цінує роботодавець. *Довідник кадровика*. 2019. № 5. С. 40–46.

469. Творча еліта Вінниччини вітала з 80-річним ювілеєм заслуженого журналіста України, письменника-краєзнавця Анатолія Гончара. *Вінницька обласна державна адміністрація*: офіц. вебсайт. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2021. URL: <https://11l.in/SaYBN> (дата звернення: 25.05.2024). Опис заснов. на версії, датов.: 26.05.2021.

470. Тезікова О. О., Костюкова І. І. Про поліпшення систематичних каталогів обласних бібліотек. *Бібліотекознавство і бібліографія*: респ. міжвідом. темат. наук.-метод. зб. Київ. 1977. Вип. 17. С. 56–61.

471. Терновий А. Кого будемо вшановувати у 99-му? *Вінницька газета*. 1998. 29 груд.

472. Тодорова Є. М. Бібліографознавство в системі соціально-комунікаційних навчальних дисциплін. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2018. 53. С. 74–86

473. Тодорова Є. М. Вплив соціокультурних змін сучасного інформаційного суспільства на трансформацію професії бібліографа. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2017. Вип. 50. С. 124–134.

474. Тортіка О. О., Біличенко О. Л. Інформаційно-комунікаційний простір як відображення сучасного соціокультурного середовища. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2010. Вип. 30. С. 80–87.

475. Толмач М. Цифрова компетентність бібліотечних фахівців як чинник діяльності бібліотек в умовах цифрової трансформації. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. Вип. 9. С. 57–69.

476. Трачук Л. Ф. Біобібліографічна інформація на сайтах обласних універсальних наукових бібліотек / Хар. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; [уклад.: Л. В. Глазунова, Н. І. Полянська]. *Персональна та біобібліографія в технологіях управління знаннями*: матеріали міжнар. семінару-тренінгу, Харків, 4 квіт. 2013 р. Харків, 2013. С. 63–71.

477. Трачук Л. Ф. Комп'ютеризація бібліографічної діяльності бібліотек в Україні (1991–2009): основні напрями розвитку бібліографування та бібліографічного обслуговування: автореф. дис. ... канд. іст. наук / Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2010. 20 с.

478. 33-й голод: народна книга-меморіал / упоряд.: Л. Б. Коваленко, В. А. Маняк. Київ: Рад. письменник, 1991. 584 с. : іл.

479. Трифонова О. М. Інформаційно-цифрова компетентність: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки* / ЦДПУ ім. В. Винниченка. Кропивницький, 2018. Вип. 173, Ч. II. С. 221–225.

480. У бібліотеці презентували два бібліографічні покажчики: [про письменників М. Рябого та Л. Пастушенка]. *Вінницька газета*. 2012. 6 січ. С. 4. (Спец. вип. газ. «П'ятниця»).

481. У Вінниці презентували бібліографічний покажчик «Подільський сміхотворець» [Електронний ресурс]: [про поета-гумориста А. Гарматюка] // YouTube: веб-сервіс. URL: http://old.library.vn.ua/includes/Library_video_archiv (дата звернення: 15.01.23). Опис заснов. на версії, датов.: 21.01.2011.

482. Українська біографіка ХХІ століття: мозаїка контекстів і форм: колективна монографія / В. І. Попик, Г. А. Александрова, Л. І. Буряк [та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського; редкол.: В. І. Попик (відп. ред.) [та ін.] Київ, 2021. 400 с.

483. Українська радянська бібліографія: навч. посіб. для студ. ін-тів культури / за ред. Ф. К. Сарани, Д. Д. Тараманова. Київ: Вища шк., 1980. 263 с.

484. Українська революція: пам'ять крізь століття. *Вінницька обласна державна адміністрація*: офіц. вебсайт. Вінниця, 2021. URL: <https://11l.inh/nihNv> (дата звернення: 20.12.2023). Опис заснов. на версії, датов.: 15.12.2021.

485. Українські бібліографи. Біографічні відомості. Професійна діяльність. Бібліографія. Вип. 1–3 / авт.-уклад.: Р. С. Жданова, Н. І. Абдуллаєва, В. О. Кононенко; наук. ред. В. О. Кононенко, Н. Я. Зайченко; відп. ред. Т. І. Вилегжаніна. Київ, 2008–2011.

486. Усна історія як важлива складова краєзнавчої діяльності: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф., 21–22 жовт. 2014 р., м. Вінниця / Упр. культури і туризму Вінниц.

облдержадмін., ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. ін.-т після диплом. освіти пед. працівників, ГО «Асоц. б-к Вінниччини». Вінниця, 2015. 294 с.

487. Усна історія: теорія і практика досліджень на сучасному етапі: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 жовт. 2020 р., м. Вінниця / Вінниц. обл. держ. адмін., Упр. культури і мистецтв [та ін.]; голова редкол. Г. М. Слотюк; упоряд. П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2021. 200 с.

488. Усна історія: теорія, метод, джерело: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 24–26 жовт. 2018 р., м. Вінниця / Вінниц. обл. держ. адмін., Департамент інформ. діяльності і комунікацій з громадськістю [та ін.]. Вінниця, 2018. 148 с.

489. Усна історія: теорія, практика та перспективи: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25–26 жовт. 2022 р., м. Вінниця / Вінниц. обл. військ. адмін., Департамент гуманіт. політики, Упр. культури та креативних індустрій; голова редкол. Г. М. Слотюк; упоряд. П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2023. 300 с.

490. Усноісторичні дослідження: сучасні тенденції, напрямки та перспективи: зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. 25–26 жовт., м. Вінниця / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва [та ін.]. Вінниця, 2016. 160 с.

491. Устиновський Д. В. Електронні бібліографічні ресурси як джерела створення персональних покажчиків: (на прикладі біобібліографії В. І. Вернадського). *Історія науки і біографістика*: електрон. наук. фах. вид.: міжвідом. темат. зб. / Нац. наук. с.-г. б-ка Нац. акад. аграр. наук України. Київ, 2010. № 3. URL: http://inb.dnsgb.com.ua/2010-3/10_ustynovsky.pdf (дата звертання: 26.08.2023).

492. Устиновський Д. В. Літературна біобібліографія як джерело збереження і передачі персонологічної інформації. *Українська біографістика*: зб. наук. пр. Вип. 3. Київ, 2005. С. 287–301.

493. Устиновський Д. Науково-бібліографічна діяльність національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918–2010): етапи, напрями, зміст: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 27.00.03 / Устиновський Дмитро Володимирович; наук. кер. В. Ю. Омельчук; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2011. 19 с.

494. Федорова О. Ідеологічний контроль бібліографічної продукції в Україні на початку 70-х років ХХ ст. *Вісник Книжкової палати*. 2005. № 3. С. 34–36.

495. Філіпова Л. Я. Бібліографічні системи України в інформаційно-комп'ютерному середовищі: теорія, організація, технологія: дис. ... д-ра пед. наук: 07.00.08 / Харк. держ. акад. культури. Харків, 1999. 34 с.
496. Філонов Л. В. Из плину часу: історико-док. нариси, публіцистика: до 75-річчя утворення Вінниц. обл. Вінниця: Кн.-Вега, 2006. 120 с.
497. Формування цілісного соціокультурного простору України як складова консолідаційних національних стратегій: монографія / О. С. Онищенко [та ін.]. Київ: НБУВ, 2022. 224 с.
498. Хрущ С. С. Формування інноваційного медіапростору в публічних бібліотеках України: автореферат дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: 27.00.03. Київ, 2023. 19 с.
499. Циганюк В. Інформаційне суспільство і бібліотеки: [виступ на наук.-практ. конф.]. *Бібліотека в інформаційному суспільстві: пошуки гармонії, шляхи трансформації*: тези регіон. наук.-практ. конф. (21-22 листоп. 2002 р.). Вінниця, 2002. С. 28–30.
500. Циганюк В. Краєзнавчий інформаційний ресурс ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва та шляхи його удосконалення. *Студії з архівної справи та документознавства* / редкол.: І.Б.Матяш (гол. ред.) та ін.; Держкомархів України; УНДІАСД. Київ, 2003. Т. 9. С. 42–45.
501. Цимбалюк П. Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва як база бібліотечних інновацій із каталогізації 1970-х рр. *Подільський книжник*: альманах / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. Р. Кароєва. Вінниця, 2021. Вип. 13 (2020 р.). С. 81–91.
502. Цимбалюк П. Науково-дослідна робота обласної бібліотеки отримує новий імпульс. *Бібліотечний форум*: історія, теорія і практика. 2016. № 1. С. 16–18.
503. Цимбалюк П. Професійні компетенції бібліотекарів – важливий складник успішної бібліотеки. *Бібліотечний форум*: історія, теорія, практика. 2020. № 3. С. 34–35.
504. Цимбалюк П. І. Він був думками весь про щастя на землі: [про А. Бортняка, зокрема про бібліогр. показч. «Ювелір у майстерні слова»]. *Вінницька газета*. 2018. 27 квіт. С. 16.
505. Цимбалюк П. І. Вінничани у вінок шани Великого Кобзаря: [про бібліогр. показч. «Т. Г. Шевченко і Вінниччина»]. *Вінниччина*. 2014. 16 лип. С. 11 : фот.

506. Цимбалюк П. І. Популяризація літератури про події доби Козаччини у бібліотеках Вінниччини. *Історичні витоки козацького роду в Україні*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.: У 8 ч. Вінниця, 2004. Ч. 8: Тема козацтва у бібліотечно-бібліографічній діяльності бібліотек. С. 5–10.

507. Цимбалюк П. І. Найбільше багатство бібліотеки – фонд та його хранителі. *Подільський книжник*: альманах / Упр. культури і мистецтв Вінницоблдержадмін., ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2019. Вип. 8 (2015 р.)–9 (2016 р.). С. 27–41.

508. Цимбалюк П. І. Наукові дослідження у Вінницькій ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва (1970–2007 рр.) *Подільський книжник*: альманах / Упр. культури і мистецтв Вінниц. ОДА, Вінниц. обл. універ. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2020. Вип. 10 (2017 р.). С. 66–80.

509. Цимбалюк П. І. Видавнича діяльність обласної наукової бібліотеки як відображення краєзнавчих, бібліотекознавчих та книгознавчих досліджень. *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього: матеріали III наук.-практ. конф., 28 верес. 2021 р. Вінниця, 2021. С. 78–85. URL: <http://surl.li/qxwxfr> (дата звертання: 16.08.2023).*

510. Чотири Вінницькі броди: хронік.-докум. колаж: 75-річчю Вінницької області присвячується / Вінниц. обл. держ. адмін.; упоряд.: М. Ф. Каменюк, В. С. Скрипник. Вінниця: Консоль, 2008. 256 с.: кольор. іл.

511. Швецова-Водка Г. М. Бібліографічні ресурси України: загальна характеристика: навч. посіб. / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. Рівне: РДГУ, 2000. 205 с.

512. Швецова-Водка Г. М. Вступ до бібліографознавства [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студентів напряму 6.020102 «Книгознавство, бібліотекознавство і бібліогр.» / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. 3-тє вид., випр. та допов. Рівне, 2011. 231 с. URL: <http://oa.elibukr.org/handle/1984/1453> (дата звернення: 14.09.2023).

513. Швецова-Водка Г. М. Загальне бібліографознавство: навч.-метод. посіб. для студентів спец. 029 «Інформ., бібл. та архів. справа» / Рівнен. держ. гуманіт. ун-т. 2-ге вид., випр. та допов. Київ: Кондор, 2018. 202 с.

514. Швецова-Водка Г. М. Рекомендаційна бібліографія в Україні на початку XXI ст. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 1. С. 11–16.

515. Шевчук Ф. Віхи нашої історії: [про хронолог. довідн. «Вінниччина в датах»]. *Бершадський край*. 2001. 20 січ. С. 3.
516. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій: монографія. Харків: ХДАК, 2008. 289 с.
517. Шкаріна В. Електронні бібліографічні ресурси наукової бібліотеки. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2014. Вип. 40. С. 247–260. URL: http://np.nbuv.gov.ua/doc/nprnbuimviv_2014_40_22 (дата звернення: 07.06.2022).
518. Шлях рукопису у ході підготовки до друку видань бібліотеки визначення окремих процесів роботи, за які виконавці несуть відповідальність (згідно посадовими інструкціями)» та додатку до нього «До уваги авторів та укладачів» від 28 січня 2013 р. протокол № 1. *Редакційно-видавнича група ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва*. 2013.
519. Шпильова, Л. Більше принциповості, наступальності. *Вінницька правда*. 1987. 25 черв.
520. Шпильова Л. Організація краєзнавчої роботи у Вінницькій обласній науковій бібліотеці ім.К.А.Тімірязєва. *Тези доповідей десятої Вінниц. обл. історико-краєзнав. конф.* Вінниця, 1991. С. 63–64.
521. Шпильова Л. Роль бібліографа-краєзнавця ЦБС в організації краєзнавчої роботи. *Бібліотеки і розвиток культури та духовності на Вінниччині*: матеріали конф. бібл. працівників. Вінниця, 1993. С. 30–32.
522. Шульга І. Мовою документів: голод 1933 р. на Вінниччині. *Вінницька правда*. 1989. 12 лют.
523. Шульга І., Новосад В. Напередодні і в рік 1933-й: говорять свідки. *Вінницька правда*. 1989. 29 січ.
524. Ювілей Анатолія Гончара [Електронний ресурс]: [презентація бібліогр. показч.]. *Краснослов*: офіц. сайт Вінниц. обл. орг. НСПУ. Електрон. текст. дані. URL: <http://krasnoslov.org.ua/yuvilej-anatoliya-honchara/> (дата звернення: 07.06.2022). Опис заснов. на версії, датов.: 25.05.2021.
525. Ювілейний вечір Валентини Петрівни Сторожук (Буздиган) [Електронний ресурс]: [29 берез. 2016 р. презентовано бібліогр. показч. «Струни поетичної душі

Валентини Сторожук»] / авт. сюжету А. Соловйова. *YouTube*: вебсервіс. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_VBby3StnaE (дата звернення: 15.11.23). Опис заснов. на версії, датов.: 06.06.2016; Краснослов: офіц. сайт. URL: <http://krasnoslov.org.ua/yuvilejnyj-vechir-valentyu-storozhuk/> (дата звернення: 28.11.23). Опис заснов. на версії, датов.: 29.03.2016.

526. Яценко О. М. Біобібліографія в Україні та вплив сучасних інформаційних технологій на її розвиток. *Українська біографістика*. Київ, 1999. Вип. 2. С. 268–285.

527. Яценко О. М. Вітчизняна наукова періодика як джерело формування «Українського біографічного архіву». *Українська біографістика*. 2016. Вип. 14. С. 233–249.

528. Яценко О. М. Розвиток системи інформаційного забезпечення біобібліографічної діяльності у Національній бібліотеці України імені В.І.Вернадського (90-і рр. 20 ст.): автореф. дис. ... канд. іст. наук: спец. 07.00.08 «Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. Київ, 2000. 16 с.

529. Яценко О. М. Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856–2013). Київ, 2015. 470 с. (Джерела української біографістики; Вип. 3).

530. Antonyuk O. Bibliographic activities as a part of formation of an information space of viynytsia region 1966–1986 (based on Vinnytsia regional universal scientific library named after K. A. Timiryazev). *European socio-legal and humanitarian studies*. 2021. № 1. P. 5–13.

531. Antoniuk O. Oral history research fund and electronic database «Oral history» as parts of electronic memory of Ukraine. *Scientific Research and Innovation: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference, April 7–8, 2022. Dnipro. Ukraine*. P. 17–20.

532. Antoniuk O. Metabibliografia Biblioteki Narodowej im. V. Otamanowskiego jako podstawa do badania zasobów bibliograficznych region. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 1 (61) P. 38–89.

533. European Union. Recommendation of the European Parliament and to the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC). *Official Journal of the European Union*. 2006. URL: <http://eur->

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:EN:PDF (дата звернення: 18.01.2024).

534. Ferrari A. *Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. 92 p. URL: <https://www.ifap.ru/library/book522.pdf> (дата звернення: 18.01.2024).

535. Ferrari A. *Digital Competence in Practice: An Analysis of Frameworks*. Luxemburg: IPTS-JRC. 2011. URL: <http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC68116.pdf> (дата звернення: 18.01.2024).

536. Karlsson M. Surfing the wave of national initiatives – Sweden and international policy diffusion. *Information infrastructure and policy*. 1996. № 5 (3). P. 191–205.

537. Koredczuk B., Woźniak-Kasperek J. Book Studies and Information Science Within Media and Social Communication Studies: The Differentiation or Complementarity? *Studia Medioznawcze*. 2019. Vol. 20. № 3 (78). P. 212–224.

538. Woźniak-Kasperek J. Nauki o komunikacji społecznej i mediach – forma, treść, kontekst. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Bibliothecarum Scientiam Pertinentia*. 2021. T. 19. P. 3–18.

539. The Digital Competence Framework 2.0. URL: <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework> (дата звернення: 18.10.2023).

540. Zaklinska Y. Publishing activity of scientific libraries of Ukraine in the electronic media communication space // *Media4u Magazine – Journal: Sborník recenzovaných příspěvků mezinárodní vědecké konference Reviewed Papers of the International Scientific Conference* Editors Jan Chromy – Katarína Krpálková Krelová. Praha, 2020. P. 147–152. URL: <http://www.media4u.cz/mav/9788087570517.pdf> (дата звернення: 01.12.2023).

541. Zignani T., Doncheva A., Tarandova S. Librarianship in Europe-mapping professional needs. WP 2 – Del 2.2.1. BIBLIO Project. 2020. URL: <http://surl.li/qvqyv> (access: 17.05.2023).

**Бібліографічна продукція, науково-методичні, довідкові, бібліографічні
видання ВОУНБ ім. В. Отамановського**

542. Аграрна реформа в Україні: пошуки, здобутки, проблеми: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. Побережна; консультант Г. Авраменко; ред. М. Спиця. Вінниця, 2000. 24 с.
543. Аграрно-промислові об'єднання, комплекси і підсобні підприємства: реком. список л-ри / уклад. Л. Зубалій. Вінниця, 1974. 8 с.
544. Академік Д. К. Заболотний. 1866–1966: бібліогр. покажч. / Вінниц. обл. упр. по пресі, Респ. наук. мед. б-ка, Вінниц. обл. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. краєзнав. музей; уклад.: Н. В. Мельник, Г. К. Смагло, К. В. Третяк. Вінниця, 1966. 6 с.
545. Актуально про культуру [Електронний ресурс]: інформ. дайджест 2016–2022. Січень – грудень / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Сектор наук. інформації з питань культури і мистецтв; підгот. А. А. Ніжньовська, І. М. Нуньєс, О. С. Снядівська, Л. Ю. Колосова. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2013–2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/vidannya-biblioteki?l=%D0%90> (дата звернення: 18.05.2023).
546. Архітектор століття: до 140-річчя з дня народж. В. В. Городецького (1863–1930): біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Л. Денисова [передм. «Владислав Городецький – людина-легенда»], Т. Марчук, М. Спиця; бібліогр. консультант О. Кізян; ред. М. Спиця. Вінниця, 2003. 17 с. (Наші видатні земляки).
547. Афганська неоголошена війна : вінницький вимір: бібліогр. покажч. / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. спілка ветеранів війни в Афганістані, Вінниц. обл. краєзнав. музей; уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян, Н. Добровольська. Вінниця, 2004. 124 с.
548. Березина народної культури Вінниччини: до 65-річчя від дня народж. Т. О. Цвігун, дир. Вінниц. ОЦНТ, заслуж. працівника культури України: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. ОЦНТ; уклад. Н. Г. Стойко; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балок І. Б., 2016. 64 с.: іл.
549. Бібліографічний покажчик наукових праць викладачів педагогічного інституту / Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Б-ка Вінниц. держ. пед. ін-ту ім. М. Островського; уклад. Т. Ніколенко. Вінниця, 1970. 201 с.

550. Бібліографічний покажчик наукових праць викладачів педагогічного інституту. Вип. 2 / Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Б-ка Вінниц. держ. пед. ін-ту ім. М. Островського; уклад. Г. З. Гончарук. Вінниця, 1972. 201 с.

551. Бібліотекар – кавалер Золотої Зірки: зб. матеріалів до 100-річчя від дня народж. Героя Радянського Союзу, колиш. дир. ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва – І. М. Філіповського (15.09.1909–18.09.1992) / упоряд. П. І. Цимбалюк; ред.: М. Г. Спиця, П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2009. 76 с. (Наші видатні земляки).

552. Бібліотеки та бібліотекарі: вибір на все життя. Заслужені працівники культури України: довідник / уклад. П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2022. 65 с.: фот.

553. Бібліотечно-бібліографічні знання – кожному: попереджув. бібліогр. довід. / уклад. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1987. 8 с.

554. Біоніка – союз біології, науки і техніки: метод.-бібліогр. матеріали / підгот. І. Вдовиченко. Вінниця, 1966. 14 с.

555. Біржа вчора, сьогодні, завтра: попереджув. бібліогр. довід. / підгот.: Л. М. Скорик, С. В. Светлова. Вінниця, 1994. 7 с.

556. Боротьба з пияцтвом і алкоголізмом – боротьба за людину: попередж. довід. / підгот. М. Бенхін. Вінниця, 1985. 7 с.

557. Василь Митрофанович Борщевський: бібліогр. покажч. / уклад. Л. М. Шпильова; авт. передм. С. А. Крижанівський; Вінниц. обл. держ. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. держ. пед. ін-т ім. М. Островського. Вінниця, 1990. 24 с. (Вчені нашого краю).

558. Будеш, батьку, панувати...: метод.-бібліогр. матеріали на допомогу відзначенню 225-річчя від дня народж. І. П. Котляревського / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Обл. б-ка для юнацтва; уклад.: Л. А. Бойко, Г. В. Качуринська. Вінниця, 1994. 23 с.

559. «В життя іду, неначе в пісню»: біобібліогр. покажч. до ювілею поетеси, дит. письменниці Ганни Танасівни Чубач / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. Кізян, Л. Борисенко; ред. М. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2010. 88 с. (Наші видатні земляки).

560. Велет аграрної науки: до 85-річчя від дня народж. А. О. Бабича, д-ра с.-г. наук, проф., акад. УААН [Електронний ресурс]: бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Л. Шпичак. Вінниця, 2021. URL: <https://library.vn.ua/news-and-events/novini/serpen-2021/velet-agrarnoi-nauki> (дата звернення: 18.05.2023).

561. Велет науки: до 65-річчя з дня народж. А. О. Бабича: [бібліогр. покажч.] / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. В. Я. Середюк; авт. передм. «Корифей української аграрної науки»: А. Г. Степаненко, К. С. Михайлов; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2001. 5 с.: іл., портр. (Наші видатні земляки).

562. Великомасштабний економічний експеримент по розширенню прав в плануванні і господарській діяльності промислових підприємств: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. М. М. Бенхін. Вінниця, 1984. 8 с.

563. Величне свято гідного народу: (відзначення Дня Незалежності України у Вінниц. обл. за публ. газ. «Вінниччина». 1991–2010 рр.) [Електронний ресурс]: бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; підгот.: О. І. Кізян, О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2011. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/ukrainna-v-polumii-vijni> (дата звернення: 18.05.2024).

564. Виробництво продуктів тваринництва на промисловій основі: рек. список літ. / складач Л. В. Зубалій; консультант І. Я. Склончак. Вінниця, 1980. 9 с.

565. Витоки українського книгодрукування [Електронний ресурс]: реком. бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; підгот. Л. Б. Борисенко. Вінниця, 2011. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vitoki-ukraiinskogo-knigodrukuvannya> (дата звернення: 18.05.2023).

566. Вихователям молоді: бібліогр. покажч. з метод. порадами / Б-ка Вінниц. держ. пед. ін-ту ім. М. Островського, Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: В. Ф. Погуть, Г. Г. Подруцька, А. А. Пшенична. Вінниця, 1972. 16 с.

567. Від ремесла до творчості: бібліогр. список / уклад.: Н. Юхимчук, Л. Сенік, О. Мундір; відп. М. Карягіна. Вінниця, 1998. 6 с.

568. Відданий бібліотечній справі: до 75-річчя від дня народж. А. Й. Лучка – бібліотекознавця, колиш. дир. Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, заслуж. працівника культури України (13.12.1937–03.02.2009): зб. матеріалів / уклад. П. І. Цимбалюк; вступ. ст.

Н. І. Морозової; уклад. бібліогр. Г. М. Авраменко; ред.: О. Г. Поліщук, М. Г. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2012. 116 с. (Діячі культури і мистецтв краю).

569. Відданий меті: до 170-річчя з дня народж. [П. І. Ніщинського: бібліогр. покажч.] / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. О. Марчук; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2002. 4 с.

570. Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у власних виданнях та публікаціях (2007–2012) [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. Ю. Антонюк, Г. А. Біловус; упоряд. П. І. Цимбалюк; вступ. ст. Н. І. Морозової; ред. М. Г. Спиця; відп. за вип. Н. І. Морозова. Вінниця, 2013. 152 с. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinniczka-ounb-timiryazeva-u-vlasnix-vidanniyah-ta-publikacziyah> (дата звернення: 17.05.2023).

571. Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва: нові грані розвитку (2007–2016): до 110-ї річниці з часу заснування: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, Г. А. Біловус; ред. С. В. Лавренюк; відп. за вип. Н. І. Морозова. Вінниця: Балюк І. Б., 2017. 288 с.

572. Вінницький полковник Іван Богун – яскрава постать в історії Козаччини (близько 1618 – 17.02.1664): бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; наук. ред., авт. вступ. ст. І. М. Романюк; ред. О. Г. Поліщук; відп. за вип. Л. Б. Сенік. Житомир, 2020. 152 с.

573. Вінницькій області – 70: за матеріалами кн. вист. / уклад. О. Г. Ніколаєць. Вінниця: [б. в.], 2002. 9 с.

574. Вінниччина в датах: хронол. довід. / уклад. М. С. Шлеймович; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2000. 112 с.

575. Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років: до 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк; авт. ст.: А. В. Войнаровський, О. М. Кравчук, С. Л. Калитко, І. І. Ратушняк. Вінниця, 2021. 512 с.

576. Вінниччина в історико-краєзнавчих виданнях за роки державної Незалежності [Електронний ресурс]: до 25-ї річниці Незалежності України: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. А. Біловус; вступ. ст. С. Д. Гальчака. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2016. 240 с. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinnichchina-v-istoriko-kraeznavchix-vidannyax> (дата звернення: 17.05.2023).

577. Вінниччина в художній літературі: бібліогр. покажч. / Обл. держ. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. орг. Т-ва охорони пам'яток історії та культури; уклад.: В. Ф. Погуть, Е. П. Гудименко, А. М. Подолинний. Вінниця, 1973. 33 с.

578. Вінниччина і вінничани у Великій Вітчизняній війні (1941–1945): бібліогр. покажч. літ. / підгот.: М. М. Бех, Н. В. Мельник, Л. О. Сахневич [та ін.]; відп. ред. І. П. Пшук. Вінниця, 1966. 37 с.

579. Вінниччина на сторінках преси [Електронний ресурс]: поточ. бібліогр. список. Січень – Червень / Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; підгот.: Н. Є. Лозовська, І. В. Фоучек. Вінниця, 2001, 2003. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinnichchina-na-storinkah-presi-2003> (дата звернення: 18.05.2023).

580. Вінниччина на сторінках стародруків (за фондами Вінницької ОУНБ ім. В. Отамановського): альбом / уклад. Т. Р. Кароєва; відп. за вип. Л. Б. Сенік; Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2022. 124 с.: іл.

581. Вінниччина у Великій Вітчизняній війні (1941–1945): бібліогр. список л-ри / підгот.: Б. Брус, В. Погуть. Вінниця, 1974. 4 с. (До 30-річчя визволення Вінниччини від фашист. окупантів).

582. Марко Вовчок. Життя і творчість (1833–1907): до 175-річчя від дня народж. [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, Б. В. Хоменко; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2008. 60 с. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/marko-vovchok-175> (дата звернення: 18.11.2023).

583. Марко Вовчок. Життя і творчість (22.12.1833–10.08.1907): до 180-річчя від дня народж. [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц.

облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; ред.: М. Г. Спиця, П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2013. 145 с. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/marko-vovchok> (дата звернення: 18.11.2023).

584. Володар духовної краси: до 60-річчя від дня народж. диригента і композитора, нар. артиста України В. І. Газінського: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. орг. Нац. муз. спілки України; уклад. Т. Марчук. Вінниця, 2005. 25 с. (Наші видатні земляки).

585. Все про дискотеки: бібліогр. список. Вінниця, 1980. 5 с.

586. Герої бурякових ланів Вінниччини: [бібліогр. список] / уклад. Н. Мельник. Вінниця, 1966. 12 с. (Вони прославляють наш край).

587. Гетьмани України: попереджув. бібліогр. довід. / уклад. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1991. 18 с.

588. «Гіркий був келих життєвий...»: бібліогр. покажч. / упоряд.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян, М. М. Слюсарчук; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 1995. 65 с. (Вип. 1).

589. «Гіркий був келих життєвий...»: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. ред. колегія кн. «Реабілітовані історією»; уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян; передм. В. Лациби; консультанти: В. Лациба, І. Паламар, А. Малигін; рецензент П. Кравченко. 2-ге допов. вид. Вінниця, Меркьюрі-Поділля, 2001. 76 с.

590. Гордість моя – хлібороб!: бібліогр. список літ. / склала Л. Зубалій. Вінниця, 1972. 5 с.

591. Господар рідної землі: до 100-річчя з дня народж. двічі Героя Соціаліст. Праці Пилипа Олексійовича Желюка (1904–1976): бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. В. Романченко; авт. передм. «Желюкові ясні зорі» М. Матієнко; ред. М. Спиця; відп. В. Циганюк. Вінниця, 2004. 19 с. (Наші видатні земляки).

592. Господарський розрахунок – кожному колгоспу: метод.-бібліогр. матеріали для б-к / уклад. Л. Зубалій. Вінниця, 1970. 12 с.

593. Господарський розрахунок – кожному колгоспу: рек. список літ. / підгот. Л. В. Зубалій; консультант В. Д. Шафоростов; відп. Г. К. Смагло. Вінниця, 1971. 3 с.

594. Громадське бюро економічного аналізу в зміцненні економіки колгоспу: метод.-бібліогр. матеріали / підгот. Л. Зубалій; консульт. С. Ластовецький. Вінниця, 1971. 3 с.
595. Громадські вузи на марші: рек. список літ. на допомогу ректорам нар. ун-тів / уклад. Л. М. Шпильова. Вінниця, 1982. 6 с.
596. Михайло Грушевський і Вінниччина: до 150-річчя від дня народж. (29.09.1866–24.11.1934): бібліогр. покажч. / уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця: Балюк І. Б., 2016. 132 с.
597. 25 років з дня визволення Вінниччини від німецько-фашистських загарбників: (метод.-бібліогр. матеріали для б-к) / підгот.: М. М. Бех, В. М. Нестеренко. Вінниця, 1969. 18 с.
598. Двічі Герой Радянського Союзу Іван Данилович Черняхівський (1906–1945) : рек. бібліогр. список / Томашпіль. ЦРБ ; підгот. В. Хобер ; ред. Л. Шпильова. Томашпіль, 1986. 3 с.
599. Двічі Герой Радянського Союзу Іван Никифорович Бойко. 1910–1975: до 75-річчя з дня народж.: рек. список літ. / Козятин. ЦРБ ім. Н. К. Крупської; підгот. Н. Набокова; ред. Г. М. Авраменко. Козятин, 1985. 5 с.
600. Діяльність закладів культури і мистецтв в сучасних умовах: поточ. бібліогр. список. Вип. 1–4 / підгот. В. І. Семашко. Вінниця, 1991.
601. «Для нього світлом було слово»: до 70-річчя від дня народж. Володимира Омеляновича Забаштанського: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. П. Кристофорова; ред.: М. Г. Спиця, П. І. Цимбалюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2010. 48 с. (Наші видатні земляки).
602. Добрива – могутній засіб розвитку рослинництва: рек. список літ. / підгот. Л. Зубалій; консультант М. Мельниченко; ред. О. Перепелиця. Вінниця, 1978. 14 с.
603. Довічно молодий, співучий: до 80-річчя з дня народж. Я. Г. Шпорти (1922–1956): [бібліогр. покажч.] / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Л. Боценко, Т. Пальчак; авт. вступ. ст. А. Подолинний; ред. М. Спиця. Вінниця, 2002. 5 с. (Наші видатні земляки).

604. Досвід виробництва цукрових буряків на Вінниччині: бібліогр. покажч. / підгот.: Л. В. Зубалій, Б. Х. Брус; консультант В. О. Гуменюк; ред. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1976. 37 с.
605. Духовність і проблеми формування особистості: попереджув. бібліогр. довід. / підгот.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян. Вінниця, 1995. 16 с.
606. «Душа – мов розтривожена струна»: до 70-річчя від дня народж. педагога, відмінника освіти України, поетеси, культуролога, журналістки, громад. діячки Жанни Віталіївни Дмитренко [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Н. В. Березюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2021. 124 с. (Письменники Вінниччини). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/dusha-mov-roztrivozhena-struna> (дата звернення: 18.12.2023).
607. Економіка України: книги вінницьких видавництв: до 30-річчя незалежності України [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. О. Марчук; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2021. 32 с. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/ekonomika-ukraini> (дата звернення: 13.08.2023).
608. Економічні знання – працівникам промислового виробництва: рек. список літ. / підгот. Н. О. Ксенчина. Вінниця, 1974. 10 с.
609. Естафета пам'яті продовжується: до 60-річчя від Дня Перемоги [Електронний ресурс]: реком. бібліогр. списки / підгот. О. О. Кучинська. Вінниця, 2005. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/estafeta-pamyati-prodovzhuetsya> (дата звернення: 18.05.2023).
610. Ефективність використання бібліотеками області окремих видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, підготовлених у 1999–2000 рр.: за матеріалами анкетного вивчення у бібліотеках області. Вінниця, 2001. 5 с.
611. Життєве і творче кредо Станіслава Городинського: зб. матеріалів / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. А. А. Ніжньовська; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2018. 107 с.

612. «Житиму на користь милої безцінної України» [Електронний ресурс]: до 165-річчя від дня народж. Д. В. Марковича – укр. письменника, громад. діяча: біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. І. Кізян, Л. І. Заря; ред. М. Г. Спиця; відп. за вип. Н. І. Морозова. Вінниця, 2013. 27 с. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/zhitimu-na-korist-miloi-bezczinnoi-ukraini> (дата звернення: 17.05.2023).

613. Життя, покладене на вівтар України: до 70-річчя від дня народження В. Стуса: метод.-бібліогр. матеріали / уклад.: А. Якущенко, О. Ніколаєць, М. Ревенко; ред. М. Спиця; Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2007. 64 с. (Наші видатні земляки).

614. Життя як спалах...: зб. матеріалів до 60-річчя від дня народж. В. Ф. Циганюка – педагога, режисера, відомого діяча культури на Вінниччині (15.06.1948–21.07.2006) / упоряд. П. І. Цимбалюк; вступ. ст. С. В. Гарбулинського; уклад. бібліогр. О. І. Кізян; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2008. 80 с. (Наші видатні земляки).

615. З поглядом у минуле та сьогодення історії: до 60-річчя від дня народж. науковця Івана Мироновича Романюка: біобібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського; уклад. О. Ю. Антонюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2022. 180 с. (Вчені нашого краю).

616. З невичерпних подільських криниць: до 70-річчя від дня народж. Анатолія Подолинного: біобібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; ред. М. Г. Спиця; відп. за вип. Н. І. Морозова. Вінниця: Балюк І. Б., 2010. 56 с. (Наші видатні земляки).

617. За високі врожаї картоплі: рек. список літ. / уклад.: Л. Зубалій, С. Бабиніна. Вінниця, 1972. 7 с.

618. За високі надої молока: бібліогр. список літ. / склала Р. Дьяконова. Вінниця, 1972. 4 с.

619. За літами... Вадиму Вітковському – 60: до ювілею прозаїка, публіциста-документаліста: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін.,

Вінниця, ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Н. В. Березюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2020. 144 с.: фот. (Письменники Вінниччини)..

620. Закони України: поточ. бібліогр. списки / уклад.: О. І. Кізян, Г. М. Авраменко. Вип. 1–40. Вінниця, 1993–2001.

621. Збирач скарбів народних: до 120-річчя від дня народж. Гната Танцюри – фольклориста, етнографа, педагога, краєзнавця [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. М. Зелена; ред. С. В. Лавренюк, 2021. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/zbirach-skarbiv-narodnih> (дата звернення: 18.11.2023).

622. Зведений каталог сільськогосподарських видань, які надійшли до наукових бібліотек м. Вінниці та області в 1986 році / уклад.: Р. І. Дьяконова, Л. В. Зубалій; ред. О. П. Перепелиця; відп. А.Й. Лучко. Вінниця, 1987. 77 с.

623. Зведений каталог періодичних видань, передплачених бібліотеками м. Вінниці на 1969, 1975–1977, 1988, 1989, 1990, 1992, 1994–2021 р. / уклад. Й. Погорєлов, П. І. Цимбалюк, О. П. Перепелиця, Л. А. Бойко, М. Г. Спиця, Л. Чернецька, Т. Гуменюк. Вінниця, 1968, 1975–1977, 1988, 1989, 1990, 1992, 1994–2021.

624. Зведений каталог видань з питань сільського господарства та переробної промисловості, які надійшли до наукових, сільськогосподарських і технічних бібліотек м. Вінниці та області в 1987, 1988, 1989 році / уклад.: Л. В. Введенська, Л. В. Зубалій, Н. Д. Савченко; ред. О. П. Перепелиця; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1988–1990.

625. Земле моя, запашна, барвінкова...: Календар знаменних і пам'ятних дат Вінниччини 2007 року / упоряд.: О. Г. Ніколаєць, Т. П. Кристофорова; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2006. 196 с.

626. Знавець слова та людської душі: до 80-річчя від дня народж. письменника, журналіста і публіциста І. С. Волошенюка: бібліогр. покажч. / уклад. О. Ю. Антонюк; ред. С. В. Лавренюк; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2018. 180 с.: фот. (Письменники Вінниччини).

627. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 1976 року: [календар] / уклад.: Б. Брус, Г. Авраменко, С. Левчук [та ін.]. Вінниця, 1976–2022.

628. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 1986 року: календар / уклад.: М. С. Шлеймович, Л. М. Шпильова. Вінниця, 1985. 25 с.
629. Зоряна криниця Марії Скрипник: до 60-річчя від дня народження заслуженої артистки України: зб. матеріалів / упоряд. П. І. Цимбалюк; уклад. бібліогр. Г. М. Авраменко; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2016. 252 с. (Діячі культури і мистецтв краю).
630. Явдоха Зуїха – визначна співачка слов'янського світу: до 150-річчя з дня народж. Явдохи Зуїхи (Євдокії Микитівни Сивак) (1855–1935): бібліогр. покажч. / уклад. Л. А. Бойко. Вінниця, 2005. 29 с. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/yavdoxa-zuixa> (дата звернення: 17.05.2023).
631. І подвиг Прометей, і велич Кобзаря: [до 175-річчя від дня народж. Т. Г. Шевченка]: рек. бібліогр. список / склала Л. В. Романченко. Вінниця, 1989. 9 с.
632. «І я знов живий світ оглядую...»: до 175-річчя від дня народж. С. В. Руданського (1834–1873) [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Л. Борисенко, Л. Заря, О. Кізян, Б. Хоменко. Електрон. текст. дані (66 файлів, 1 папка: 30093312 байт). Вінниця, 2009. 1 електрон. оптич. диск (CD-ROM). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/i-ya-znov-zhivij-svit-oglyaduyu> (дата звернення: 18.11.2023).
633. «І я знов живий світ оглядую...»: до 180-річчя від дня народж. С. В. Руданського (1834–1873) [Електронний ресурс]: біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Л. Борисенко, Л. Заря, О. Кізян [та ін.]; вступ. ст. Б. Хоменка. 2-ге вид., допов. Вінниця, 2013. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/i-ya-znov-zhivij-svit-oglyaduyu%E2%80%A6> (дата звернення: 18.11.2023).
634. Імена, повернуті на Батьківщину: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян; авт. біогр. довідок А. М. Подолинний; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1998. 45 с. (Наші видатні земляки).
635. Інтенсифікація – головний напрям розвитку сільського господарства: рек. список літ. / склала Л. В. Зубалій ; відп. Г. К. Смагло. Вінниця, 1971. 3 с.
636. Інформаційний бюлетень краєзнавчої літератури: (з досвіду Калинів. центр. б-ки) / узагал. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1979. 2 с.

637. Інформаційний ресурс Бібліотеки. Інновації. Суспільство: довід.-інформ. вид. / упоряд.: М. Спиця, Г. Авраменко, О. Кізян; ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2004. 196 с.
638. Інформаційний список методичних і бібліографічних матеріалів, які надійшли до науково-методичного відділу протягом 1974 IV кв., 1975 I–III кв., 1976 травень-червень, IV кв. Вінниця, 1974–1976.
639. Історія магдебурзького права в Україні: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. О. Подзолкіна; консультант-бібліограф Г. М. Авраменко. Вінниця, 2003. 17 с.
640. Історія магдебурзького права у Вінниці [Електронний ресурс]: до 380-річчя з часу надання: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Центр історії Вінниці; уклад. О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена; ред. П. І. Цимбалюк. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/istoriya-magdeburzkiego-prava-u-vinniczi> (дата звернення: 17.05.2023).
641. Історія міст і сіл Вінницької області (1932–2022 рр.) [Електронний ресурс]: до 90-річчя утворення Вінницької області: бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін.; Вінниц. ОУНБ; уклад.: Н. В. Березюк, О. М. Зелена. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/istoriya-mist-i-sil-vinniczkoii-oblasti> (дата звернення: 17.05.2023).
642. Кабінет виучування Поділля – яскрава сторінка краєзнавчого руху на Вінниччині (1924–1930): бібліогр. покажч. / уклад.: Г. М. Авраменко, Т. Р. Соломонова; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2011. 112 с.
643. Михайло Каменюк – письменник, журналіст: до 60-річчя від дня народж.: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. М. Зелена; ред.: Г. М. Авраменко, М. Г. Спиця. Вінниця, 2008. 48 с. (Наші видатні земляки).
644. У. Кармалюк. 1787–1835: метод.-бібліогр. матеріали по відзнач. 180-річчя з дня народж. У. Кармалюка / І. Філіповський. Вінниця, 1967. 5 с.
645. Устим Кармалюк: персонал. бібліогр. покажч. / Упр. культури виконкому Вінниц. обл. Ради нар. депутатів, Держ. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. М. Шпильова. Вінниця, 1986. 19 с.

646. Каталог журналів і газет, передплачених бібліотеками м.Вінниці на 1966–1968 рік. / Обл. міжвідом. бібл. рада, Вінниц. обл. упр. культури. Вінниця, 1965–1967.
647. Каталог періодичних, інформаційних та бібліографічних видань, передплачених основними бібліотеками-учасницями єдиної територіальної бібліотечно-інформаційної служби Вінницького обласного агропрому на 1988, 1989 рік / уклад.: Г. М. Авраменко, П. І. Цимбалюк; ред. О. П. Перепелиця; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1988–1989. 51 с.
648. Каталогъ книгъ Винницкой Городской Библиотеки въ память Н. В. Гоголя: сост. в 1909 г. Винница: Тип. Балмазія и Ландвигера, 1909. 660 с.
649. Я. Д. Качура (1897–1967): метод.-бібліогр. матеріали для б-к по відзначенню 70-річчя з дня народж. Я. Д. Качури / підгот. Г. Подруцька. Вінниця, 1967. 6 с. (Письменники Вінниччини).
650. Книги з бібліотеки Вінницької «Просвіти» (1917–1920 рр.) у фонді Вінницької ОУНБ ім.К.А.Тімірязєва: каталог / авт. вступ. статті, уклад. каталогу О. В. Сафронова; ред. М. Г. Спиця; відп. за вип. Н. І. Морозова; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2012. 108 с.
651. Колективний підряд в агропромисловому комплексі Вінниччини: рек. список літ. / підгот.: Л. В. Зубалій, Л. В. Введенська. Вінниця, 1985. 13 с.
652. Комплексну механізацію – тваринницьким фермам: бібліогр. покажч. / уклад. М. Бех; відп. Г. Смагло. Вінниця, 1966. 53 с.
653. Композитор, поет-перекладач: до 180-річчя від дня народж. П. І. Ніщинського (21.09.1832–16.03.1896): біобібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко. Вінниця: Балюк І. Б., 2012. 64 с. (Наші видатні земляки).
654. Федір Коновалюк – талановитий майстер пензля: бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. держ. техн. ун-т; уклад. Т. Марчук; консультанти: Г. Авраменко, О. Ніколаєць; відп. В. Циганюк. Вінниця, 2000. 9 с. (Наші видатні земляки).
655. Конституція України: коментарі, монографії, публікації в періодичних виданнях (1996–2011 рр.) [Електронний ресурс]: рек. список літ. / уклад. Т. С. Продан.

Електрон. текст. дані. Вінниця, 2011. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/konstitucziya-ukraini-komentari-monografiii> (дата звернення: 18.05.2023).

656. Корупція – глобальний виклик [Електронний ресурс]: бібліогр. список / уклад. Т. А. Суржикова. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2009. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/korupczija-globalnij-viklik> (дата звернення: 18.05.2023).

657. Михайло Коцюбинський і Вінниччина (17.09.1864–25.04.1913): 150-річчю від дня народж. письменника присвячується [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, С. Ф. Коваль; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2014. 140 с. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/mixajlo-koczyubinskij-i-vinnichchina> (дата звернення: 18.11.2023).

658. Краєзнавча література, яка планується до видання у 1984, 1986, 1987 році: попередж. довід. / підгот. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1983, 1985. 21 с.

659. «Краю мій лелечий, ти живеш в мені...»: до 70-річчя від дня народж. Світлани Травневої – учителя-методиста, поетеси-піснярки, журналістки, громад. і культур. діяча [Електронний ресурс]: бібліогр. список літ. / уклад. О. М. Зелена; вступ. ст.: М. Каменюка, Р. Григор'єва; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2020. (Творчі імена Вінниччини). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/krayu-mij-lelechij-ti-zhivesh-v-meni> (дата звернення: 08.05.2023).

660. Культура – доля, натхнення, життя Анатолія Левицького: до 70-річчя від дня народж. ген. дир. Вінниц. обл. філармонії, заслуж. працівника культури України: зб. матеріалів / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; упоряд. П. І. Цимбалюк; уклад. бібліогр. О. І. Кізян. Вінниця, 2017. 92 с.: фот. (Серія «Діячі культури і мистецтв краю»).

661. Культура і сучасність: поточ. бібліогр. список / уклад. К. С. Бакицька. Вінниця, 1995–2002.

662. Культурні комплекси: рек. список літ. на допомогу працівникам культури обл. / уклад. Л. Бойко. Вінниця, 1981. 9 с.

663. Тор Неве Ланге (1851–1915) : до 150-річчя з дня народж.: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: В. Мельник, О. Ніколаєць; ред. М. Спиця. Вінниця, 2001. 4 с.: іл., портр. (Наші видатні земляки).

664. Лауреати I Всеукраїнського бібліотечного «Біографічного рейтингу 2017» / НБУВ: офіц. сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/4099> (дата звернення: 18.05.2023).
665. Леонід Пастушенко – прозаїк, публіцист, журналіст: до 75-річчя від дня народж.: біобібліогр. показч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. А. Біловус; ред.: О. Г. Поліщук, М. Г. Спиця; відп. за вип. Н. І. Морозова. Вінниця: Балюк І. Б., 2011. 76 с. (Наші видатні земляки).
666. М. Д. Леонтович (1877–1921): метод.-бібліогр. матеріали для б-к по відзначенню 90-річчя з дня народж. Вінниця, 1967. 15 с.
667. Микола Леонтович – славетний український композитор: біобібліогр. показч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. І. Кізян. Вінниця, 2017. 412 с.
668. Микола Леонтович – славетний український композитор [Електронний ресурс]: (біобібліографічний показчик до 145-річчя від дня народження. 2017–2022 рр.) / Вінниц. ОУНБ; уклад. О. І. Кізян. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/mikola-leontovich-slavetnij-ukraiinskij-kompozitor-2022> (дата звернення: 17.05.2023).
669. Леонтович Микола Дмитрович – композитор, диригент, педагог : до 130-річчя від дня народж. (1877–1921): біобібліогр. показч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Т. Марчук, О. Ніколаєць; вступ ст. А. Завальнюка; ред. М. Спиця. Вінниця, 2007. 24 с. (Наші видатні земляки).
670. Література про Вінницьку область за ...рік. / уклад.: Н. Мельник, М. Бех, В. Ф. Погуть [та ін.]. Вінниця, 1966–2003.
671. Любительські об'єднання, клуби за інтересами, дискотеки: бібліогр. список / відп. С. П. Кваша. Вінниця, 1980. 10 с.
672. Магнетизм і переконлива чарівність прози Михайла Вдовцова: до 60-річчя від дня народж.: зб. матеріалів / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. А. Біловус, О. Ф. Ковалевська; ред.: С. В. Лавренюк, П. І. Цимбалюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2015. 124 с.: кольор. іл. (Наші видатні земляки).
673. Маркетинг – вимога часу: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. Н. Ковтун. Вінниця, 1989. 6 с.

674. Марко Вовчок і Вінниччина (1833–1907): рек. покажч. літ.: до 150-річчя з дня народж. / Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Обл. орг. Т-ва охорони пам'яток історії та культури; уклад.: Г. М. Авраменко, Б. В. Хоменко; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1983. 14 с.
675. Михайло Григорович Маслюк: до 85-річчя від дня народж. (1918–1995): біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: С. Заступ, М. Спиця. Вінниця, 2003. 14 с.: іл. (Наші видатні земляки).
676. Матеріали до написання історії міст і сіл Вінницької області: (на допомогу б-кам обл.) / уклад. М. Бех. Вінниця, 1964. 126 с.
677. Надія Філаретівна фон Мекк: до 170-річчя від дня народж. (1831–1894): бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Держ. музей П. І. Чайковського та Н. Ф. фон Мекк у Браїлові; ред.: М. Спиця, М. Шлеймович. Вінниця, 2001. 3 с.
678. Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022) [Електронний ресурс]: метабібліогр. посіб. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін.; Вінниц. ОУНБ; уклад. О. Ю. Антонюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/metabibliografiya-vinniczkoii-oblasnoii-universalnoii-naukovoii-biblioteki> (дата звернення: 29.12.2023).
679. Механізатор – професія почесна: бібліогр. список літ. / склала Л. Зубалій. Вінниця, 1972. 5 с.
680. Механізація тваринницьких ферм: рек. список літ. / уклад.: Л. В. Зубалій, С. Л. Бабиніна, Г. Г. Подруцька; ред. В. Ф. Погуть. Вінниця, 1969. 9 с.
681. Миронюк Володимир Олександрович: до 75-річчя від дня народж. заслуж. лікаря України: зб. матеріалів / Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Від. мед. наук; уклад.: Ю. В. Виноградська, О. Є. Гаєвик; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2022. 36 с.: фот. (Серія «Охорона здоров'я Вінниччини в особах»; вип. 5).
682. Місцеве самоврядування: історія і сучасність: бібліогр. покажч.: до 70-річчя утворення Вінниц. обл. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2002. 20 с.
683. «Мов щира сповідь, слово те моє...»: до 60-річчя від дня народж. С. Травневої – педагога, поетеси, журналістки: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц.

облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. І. Заря; ред. М. Г. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2010. 40 с. (Творчі імена Вінниччини).

684. Мого життя одвічна дивина : до 65-річчя від дня народж. Світлани Травневої – поетеси, громад. і культур. діяча: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. ОДА, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. І. Заря. Вінниця: Балюк І. Б., 2015. 60 с. (Творчі імена Вінниччини).

685. Мойсей української літератури: матеріали присвячені 150-річчю від дня народж. видат. укр. письменника І. Я. Франка / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. та вступ. ст. В. Ф. Циганюка; ред.: О. І. Кізян, М. Г. Спиця. Вінниця, 2006. 56 с.

686. Наталія Іванівна Морозова: «Успішність вимірюється... ерудицією, силою волі, працелюбством і моральністю»: зб. матеріалів / уклад. О. Ю. Антонюк; ред.: С. В. Лавренюк, Г. М. Авраменко. Вінниця: Балюк І. Б., 2015. 144 с. (Діячі культури і мистецтв краю). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/nataliya-ivanivna-morozova> (дата звернення: 17.05.2023).

687. Музичні салони – ефективна форма естетичного виховання читачів: [бібліогр. матеріали] / підгот.: Л. Р. Потапенко, С. І. Левік. Вінниця, 1966. 12 с.

688. Павло Муравський – легенда українського хорового співу: до 100-річчя від дня народж. видат. хор. диригента, Героя України: біобібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. Кізян, Л. Борисенко. Вінниця : Балюк І. Б., 2014. 116 с.: кольор. фот. (Наші видатні земляки).

689. На крилах одержимості: до 65-річчя від дня народж. С. Д. Гальчака – науковця, краєзнавця, архівіста, журналіста, літератора, педагога, громад. діяча / НАН України, Ін-т історії України при Кам'янець-Подільському нац. ун-ті ім. І. Огієнка, Вінниц. філія Центру дослідж. історії Поділля [та ін.]; уклад.: В. М. Паламарчук, Т. В. Котуз. Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2014. 204 с.

690. На радість людям...: до 90-річчя з дня народж. [педагога, фольклориста, етнографа] М. О. Руденко (1915–2003): бібліогр. покажч. / уклад.: О. Г. Ніколаєць, Т. П. Кристофорова; ред. М. Спиця. Вінниця, 2005. 24 с. (Наші видатні земляки).

691. На шляху відродження: До першої річниці незалежності України: попереджув. бібліогр. довід. / уклад.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян. Вінниця, 1992. 13 с.
692. Народний учитель в художній літературі: метод.-бібліогр. матеріали на допомогу б-кам / Б-ка пед. ін-ту ім. М. Островського, Вінниц. обл. б-ка ім. К. А. Тімірязєва; склали: З. М. Шелягова, Т. І. Ніколенко. Вінниця, 1968. 21 с.
693. Народні самодіяльні [колективи Вінниччини]: бібліогр. список літ. / складачі: С. І. Філіповська, Т. О. Цвігун; Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. наук.-метод. центр нар. творчості і культур.-освіт. роботи. Вінниця, 1982. 12 с.
694. Наукові публікації лікарів Вінниччини в періодичних виданнях за 2019–2020 роки: бібліогр. покажч. / Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Від. мед. наук; уклад. О. Є. Гаєвик; ред.: Ю. В. Виноградська, С. В. Лавренюк. Вінниця, 2022. 23 с. URL: <http://surl.li/axznhv> (дата звернення: 17.05.2023).
695. Науково-педагогічна діяльність М. І. Пирогова: бібліогр. покажч. / Нац. музей-садиба М. І. Пирогова, Вінниц. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Л. І. Фоменко, З. С. Мартинова, Г. М. Авраменко; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 1997. 65 с. (До 50-річчя Нац. музею-садиби М. І. Пирогова).
696. О. Х. Новаківський (1872–1972): список літ. до 100-річчя з дня народж. худож. / Вінниц. обл. держ. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. орг. Т-ва охорони пам'яток історії та культури; підгот. В. Погуть; ред. В. М. Борщевський. Вінниця, 1971. 5 с. (Наші видатні земляки).
697. Нові надходження літератури з питань економіки, технології виробництва і переробки сільськогосподарської продукції: поточ. бібліогр. список / уклад.: В. Середюк, Л. Введенська, Р. Покидченко. Вінниця, 1984–2006, 2001–2011. URL: <https://library.vn.ua/e-library/vidannya-biblioteki?l=%D0%9D> (дата звернення: 18.05.2023).
698. Нові форми організації та оплати праці: з досвіду гос-п і підприємств Вінниц. обл.): бібліогр. покажч. / підгот. Л. В. Введенська, В. Я. Середюк. Вінниця, 1989. 13 с.
699. Новое в сахарном производстве: рек. список лит. / подгот. Л. В. Зубалий; консультант В. В. Кухарчук. Винница, 1979. 13 с.
700. Новые изобретения в механизации животноводства: рек. список изобретений СРСР за 1977–1978 гг. / сост. С. Л. Бабынина; ред. А. П. Перепелица. Винница, 1979. 16 с.

701. Обереги рідного краю: майстри декорат.-приклад. мистецтва Вінниччини: рек. показч. / уклад. Л. В. Романченко. Вінниця, 1991. 24 с.
702. Пам'ятні і знаменні дати Вінниччини 1970–1973 року / підгот.: В. Погуть, В. Нестеренко, Б. Брус [та ін.]; Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. краєзн. музей. Вінниця, 1970–1973.
703. Памятники истории и культуры Винницкой области: науч.-вспом. библиогр. указ. / сост.: Г. Н. Авраменко, В. Б. Бочкова, Л. М. Шпилевая и др.; отв. А. И. Лучко. Винница, 1986. 107 с.
704. Анатолій Пачевський – творець високих здобутків: до 80-річчя від дня народження Героя України [Електронний ресурс]: бібліогр. показч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Л. Шпичак; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2019. (Наші видатні земляки).
705. Передовики тваринництва Вінниччини – Герої Соціалістичної Праці: [бібліогр. список] / уклад. Н. Мельник. Вінниця, 1966. 6 с. (Вони прославляють наш край).
706. Перехід до ринку: реальності і перспективи: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. О. І. Кізян; консультант Ф. Ф. Слободянюк. Вінниця, 1990. 16 с.
707. Перлини української архітектури: бібліогр. показч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Ніколаєць; [вступ. ст. «Перлини української архітектури» за матеріалами Л. Денисової]; ред. М. Спиця. Вінниця, 2002. 7 с.
708. Перспективні види автомобільного палива: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. С. Коваль. Вінниця, 1994. 11 с.
709. Пирогов Николай Иванович: к 175-летию со дня рожд.: Вишенский период жизни и деятельности (1861–1881): библиогр. указ. / Музей-усадьба Н. И. Пирогова, Винниц. обл. б-ка им. К. А. Тимирязева; сост.: З. С. Мартынова, З. М. Шелягова, Л. И. Фоменко; науч. консультант Г. С. Собчук, П. А. Кланца; библиогр. ред. Г. Н. Авраменко. Винница, 1985. 59 с.
710. Пироговський меморіал у Вінниці: бібліогр. показч. / Нац. музей-садиба М. І. Пирогова, Вінниц. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: З. С. Мартинова, Л. І. Фоменко, Г. М. Авраменко, О. І. Кізян; вступ. ст. Г. С. Собчук, О. П. Кланци; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 1997. 23 с. (До 50-річчя з дня заснування).

711. Письменники Радянської Вінниччини: біобібліогр. покажч. / Вінниц. обл. держ. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Б-ка Вінниц. пед. ін-ту ім. М. Островського; уклад.: Г. Г. Подруцька, В. Ф. Погуть, Г. К. Смагло; ред. М. Ф. Присяжнюк. Вінниця, 1971. 156 с.
712. Питання місцевого самоврядування та державної служби на сторінках періодичних видань за 2008–2009 рр. [Електронний ресурс]: бібліогр. список / уклад. О. І. Кізян. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2009. URL: <http://surl.li/dolrno> (дата звернення: 18.05.2023).
713. Піднесення культури – першочергове завдання перебудови: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. В. І. Семашко. Вінниця, 1990. 6 с.
714. Платні послуги населенню в установах культури: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. Н. В. Мельник. Вінниця, 1988. 6 с.
715. Подільський сміхотворець: до 75-річчя від дня народж. Анатолія Панасовича Гарматюка: біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. А. Біловус; ред. М. Г. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2011. 64 с. (Наші видатні земляки).
716. Анатолій Подолинний – науковець, літературний критик, письменник: біобібліогр. покажч.: до 75-річчя від дня народж. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко. Вінниця: Балюк І. Б., 2015. 72 с. (Наші видатні земляки).
717. Подолинний А. М. Тарас Шевченко і Вінниччина: іменний словник: до 200-річчя від дня народж. Т. Шевченка / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця: Едельвейс і К, 2012. 104 с.: портр.
718. Поезія душі неначе жито сходить: до 70-річчя від дня народж. поетеси Валентини Козак: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. І. Заря; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2016. 56 с. (Творчі імена Вінниччини).
719. Поезія молодих: метод. та бібліогр. матеріали про творчість укр. молодих поетів) / уклад. В. О. Лаврик. Вінниця, 1970. 10 с.
720. «Поезіє, ти іскра між словами!»: до 80-річчя від дня народж. Петра Перебийноса, укр. поета, журналіста, громад. діяча: біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. І. Заря; авт. ст.: Д. Павличко, І. Драч, А. Подолинний, Н. Гнатюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2017. 128 с. (Наші видатні земляки).

721. Поет екрана Ігор Андрійович Савченко: до 100-річчя від дня народж. укр. кінорежисера (1906–1950): бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. Марчук; ред.: О. Пасічник, М. Спиця. Вінниця, 2006. 26 с. (Наші видатні земляки).

722. Постать Василя Стуса над плином часу: 70-річчю від дня народж. присвячується (1938–1985): бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. М. Зелена, М. Г. Спиця. Вінниця: Держ. картогр. ф-ка, 2008. 240 с. (Наші видатні земляки).

723. Ян Потоцький (1761–1815): до 240-річчя з дня народж. [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Н. Лозовська. Вінниця, 2001. 5 с.: іл., портр. (Наші видатні земляки).

724. Правовий та соціальний захист інвалідів в Україні [Електронний ресурс]: бібліогр. список / уклад. Н. В. Березюк. Електрон. текст. дані. Вінниця 2012. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/pravovij-ta-soczialnij-zaxist-invalidiv-v-ukraini> (дата звернення: 18.05.2023).

725. Прапорові барви України [Електронний ресурс]: бібліогр. список літ. / уклад. К. М. Осадчук. Електрон. текст. дані. Вінниця 2013. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/praporovi-barvi-ukraini> (дата звернення: 18.05.2023).

726. Працею звеличений: до 100-річчя з дня народж. двічі Героя Соціаліст. Праці Прокопа Калениковича Романенка (1906–1965): біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. В. Середюк. Вінниця, 2006. 25 с.

727. Працівникам сфери побутового обслуговування: реком. список л-ри / склала Т. В. Перкун; консульт. В. Г. Сісецький. Вінниця, 1975. 9 с.

728. Приватизація і роздержавлення економіки: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. О. І. Кізян. Вінниця, 1992. 6 с.

729. Природа і природні багатства Вінниччини: бібліогр. покажч. л-ри / уклад.: Г. М. Авраменко, М. С. Кержнер, О. Г. Яворська; Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Б-ка обл. краєзн. музею, Обл. орг. Т-ва охорони природи. Вінниця, 1983. 59 с.

730. Настя Присяжнюк: до 100-річчя від дня народж.: бібліогр. покажч. / уклад. О. Г. Ніколаєць; авт. передм. «З народного напившись джерела» А. М. Подолинний; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 1994. 24 с. (Наші видатні земляки)].
731. Про грошову оплату праці в колгоспах: каталог літ. / склала М. М. Бех; відп. Г. К. Смагло. Вінниця, 1959. 7 с.
732. Прогресивна технологія виробництва зерна: рек. список літ. Вінниця, 1979. 13 с.
733. Прогресивна технологія вирощування цукрових буряків: бібліогр. список літ. / уклад. Р. Дьяконова. Вінниця, 1973. 4 с.
734. Промислові комплекси в тваринництві: бібліогр. список літ. / уклад. Л. Зубалій; консультант В. Кузняк; ред. Г. Авраменко. Вінниця, 1973. 9 с.
735. «Просіваю мову, як зернини...»: до 70-річчя від дня народж. А. А. Бортняка, укр. поета і публіциста: бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. Заря; вступ. ст. А. Подолинного; ред.: М. Спиця, О. Кізян. Вінниця, 2008. 12 с. (Наші видатні земляки).
736. Путівник по краєзнавчих ресурсах бібліотек України. URL: <https://nibu.kyiv.ua/pages/putivnyk/> (дата звернення: 22.12.2022).
737. 50 автографів з відділу рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва: альбом / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. Р. Кароєва; ред. С. В. Лавренюк; відп. за вип. Л. Б. Сеник. Вінниця, 2021. 108 с. : іл.
738. Володимир Рабенчук – український поет, прозаїк, публіцист і кінодраматург: до 70-річчя від дня народж.: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. М. Зелена, В. С. Рабенчук; ред.: Г. М. Авраменко, С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2014. 100 с. (Наші видатні земляки).
739. Раціоналізатори і винахідники – сільському господарству: рек. список літ. / підгот.: Л. Зубалій, С. Бабиніна. Вінниця, 1969. 6 с.
740. Раціональне використання землі: рек. список літ. / підгот. Л. В. Зубалій; консультант І. А. Козлов; ред. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1977. 9 с.

741. Робота бібліотек на допомогу буряководам: метод.-бібліогр. матеріали / підгот.: А. Лучко, Н. Барашивець. Вінниця, 1968. 24 с.
742. Робота бібліотек на допомогу механізаторам: метод.-бібліогр. матеріали / уклад.: А. Лучко, Л. Зубалій, Л. Потапенко ; відп. Г. Смагло. Вінниця, 1966. 28 с.
743. Родіон Скалецький – видатний культурний діяч Поділля: біобібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. І. Кізян. Вінниця, 2019. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/rodion-skaleczkij-vidatnij-kulturnij-diyach-podillya> (дата звернення: 18.11.2023).
744. М. Стельмах: до 60-річчя з дня народж.: бібліогр. список літ. / уклад. Г. Подруцька. Вінниця, 1972. 4 с.
745. Михайло Стельмах і Вінниччина [Електронний ресурс]: рек. бібліогр. покажч. до 75-річчя з дня народж. / Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. держ. пед. ін-т ім. М. Островського; уклад. Л. М. Шпильова; авт. вступ. ст. «Співець землі Подільської» В. М. Борщевський; консультант В. М. Борщевський; ред. А. Й. Лучко; худож. О. Г. Янголь. Вінниця, 1987. 24 с. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/mixajlo-stelmax-i-vinnichchina> (дата звернення: 17.05.2023).
746. Родом з України – землі козаків: до 75-річчя від дня народж. письменника Миколи Рябого: біобібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменк; ред. М. Г. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2011. 76 с. (Письменники Вінниччини).
747. Роки ідуть – пам'ять живе: Вінниччина у Другій світовій війні [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця, 2015. 368 с. (До 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Європі та 70-ї річниці завершення Другої світової війни). Вінниця, 2015. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/roki-idut-pamyat-zhive> (дата звернення: 17.05.2023).
748. Роки ідуть – пам'ять живе. Вінниччина у Другій світовій війні 1939–1945 рр.: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця, 2019.

456 с. (До 75-ї річниці звільнення Вінниччини від нацистських загарбників у Другій світовій війні).

749. Степан Руданський (1834–1873): рек. список літ.: до 150-річчя з дня народж. / Вінниц. держ. обл. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Обл. орг. Т-ва охорони пам'яток історії та культури; уклад.: Г. М. Авраменко, Б. В. Хоменко; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1983. 12 с. (Наші видатні земляки).

750. Садам цвісти: рек. списки літ. / уклад.: Л. Зубалій, Г. Подруцька; консультант С. Смирнов; ред. Г. Авраменко. Вінниця, 1974. 23 с.

751. А. П. Свидницький (1834–1871): рек. покажч.: до 150-річчя з дня народж. / Упр. культури Вінниц. облвиконкому, Держ. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Обл. орг. добровіл. т-ва любителів кн. УРСР; уклад.: Г. М. Авраменко, В. Б. Бочкова, Б. В. Хоменко; авт. вступ. ст. «Творець безсмертних образів» Б. В. Хоменко; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1984. 18 с. (Наші видатні земляки).

752. Свіжі овочі – цілий рік: рек. список літ. / уклад. Л. В. Зубалій; консультант Л. А. Григоренко; відп. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1975. 15 с.

753. Світ правди і краси Михайла Стельмаха: до 100-річчя від дня народж.: біобібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. І. Кізян, Т. В. Котуз; ред.: М. Г. Спиця, Н. В. Спиця, О. І. Кізян [та ін.]. Вінниця, 2012. 104 с. (Наші видатні земляки).

754. «Світло землі Подільської...»: ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва в публікаціях (1907–2007): бібліогр. покажч. / уклад. О. С. Михайлюк; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2007. 88 с.

755. Світоч мистецтва на Вінниччині: Вінницькому училищу культури і мистецтв – 50 років [Електронний ресурс]: бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Ніколаєць; вступ. слово Н. Кушки; ред. М. Спиця. Вінниця, 2008. 16 с.

756. Сводный каталог изданий органов научно-технической информации, выписываемых библиотеками г. Винницы на 1977 год / сост. В. Ф. Погуть. Винница, 1977. 53 с.

757. Свята, обряди, традиції: поточ. бібліогр. список. Вип. 1–4 / підгот. В. І. Семашко. Вінниця, 1991.

758. Серце віддаю дітям: метод.-бібліогр. матеріали на допомогу б-кам / уклад. Л. Хоруженко; ред. Г. Авраменко. Вінниця, 1973. 9 с.
759. 75 років Вінницькій державній обласній науковій бібліотеці ім. К. А. Тімірязєва (1907–1982): бібліогр. покажч. літ. / складач Г. М. Авраменко. Вінниця, 1982.
760. Славетна перемога: до 350-річчя Батозької битви: бібліогр. покажч. / уклад. М. С. Шлеймович; відп. М. Ю. Карягіна. Вінниця, 2002. 5 с.
761. Словом запалює серця: до 70-річчя від дня народж. Василя Кобця: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. М. Зелена; ред.: М. Г. Спиця, П. І. Цимбалюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2013. 96 с. (Наші видатні земляки).
762. Марко Данилович Соколовський : до 185-річчя від дня народж. (1818–1883): бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Погребищ. ЦБ; уклад.: В. Мельник, М. Спиця. Вінниця, 2003. 9 с. (Наші видатні земляки).
763. Сонцепоклонник. Образ Михайла Коцюбинського в худож. і худож.-док. джерелах: бібліогр. покажч., 1913–2014 / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. і вступ. ст. О. М. Куцевол. Вінниця: Балюк І. Б., 2016. 236 с. (Scripta manent= Написане залишається).
764. Аркадій Васильович Сорока – патріарх українського живопису: до 100-річчя від дня народж. вінниц. художника, члена Нац. спілки художників України, нар. художника України [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Н. А. Войтюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2021. (Наші видатні земляки). 32 с. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/arkadij-vasilovich-soroка> (дата звернення: 18.11.2023).
765. Спеціалізація і концентрація сільськогосподарського виробництва на Вінниччині: рек. список літ. / Від. обслуговування працівників сільського господарства. Вінниця, 1976. 7 с.
766. Співець Вавилонії: до 80-річчя від дня народж. Василя Земляка (1923–1977): бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Липовец. ЦБ; уклад.: Л. Заря,

О. Роговий, С. Синявська; авт. передм. «Феномен Василя Земляка» Н. Поляруш; ред. М. Спиця. Вінниця, 2003. 5 с.: портр.

767. Споживач України: право на безпеку [Електронний ресурс]: бібліогр. список літ. / уклад. К. М. Осадчук. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2013. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/spozhivach-ukraini> (дата звернення: 18.05.2023).

768. *Стародруки XVI ст. у фонді відділу рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва: ілюстр. каталог* / вступ. ст., уклад. Т. Р. Соломонова; худож. оформ. Н. В. Спиця, Т. Р. Соломонова. Вінниця, 2012. 24 с.: іл.

769. Стародруки XVII ст. відділу рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва: каталог / уклад.: Т. Р. Кароєва, О. В. Сафронова; відп. за вип. Н. І. Морозова; Управління культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2017. 92 с.: іл.

770. Кирило Стеценко і Вінниччина [Електронний ресурс]: біобібліогр. покажч. до 140-річчя від дня народж. укр. композитора, педагога, громад. діяча / Вінниц. ОУНБ; уклад. О. І. Кізян. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinnichchina-v-istoriko-kraeznavchix-vidannux> (дата звернення: 18.12.2023).

771. Столітній шлях бібліотеки у її виданнях: бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. М. Панчук. Вінниця, 2007. 112 с.

772. Строить быстро, доброкачественно: рек. список лит. / сост. Л. К. Корчинская; ред. В. Ф. Погуть. Винница, 1978. 15 с.

773. Струни поетичної душі Валентини Сторожук: до 50-річчя від дня народж. поетеси, журналістки, фольклористки: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. М. Зелена; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2016. 108 с. (Письменники Вінниччини).

774. Василь Стус – велетень духу і таланту: до 80-річчя від дня народження видатного українського поета, Героя України [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. (2008–2017) / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Н. В. Березюк; бібліогр. редагування Л. Б. Борисенко; ред. С. В.

Лавренюк. Вінниця, 2018. (Наші видатні земляки). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vasil-stus-veleten-duxu-i-talantu> (дата звернення: 18.11.2023).

775. Василь Стус – величний і вічний: до 80-річчя від дня народж. видат. укр. поета, літературознавця, політв'язня, правозахисника, Героя України [Електронний ресурс]: мультимедійне електрон. вид. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2018. URL: <https://library.vn.ua/Stus/index.htm> (дата звернення: 18.11.2023).

776. Талант бути собою : бібліогр. покажч. до ювілею поетеси, публіциста, критика, громад. діячки Ніни Юхимівни Гнатюк / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. Кізян, Л. Колосова, А. Ніжньовська [та ін.]. Вінниця: Балюк І. Б., 2012. 108 с. (Наші видатні земляки).

777. Талант хлібороба [Електронний ресурс]: (до 85-річчя від дня народж. В. М. Кавуна, Героя Соціаліст. Праці): бібліогр. список літ. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. Л. Шпичак. Вінниця, 2013. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/talant-xliboroba> (дата звернення: 18.02.2023).

778. Гнат Трохимович Танцюра (1918–1995): до 100-річчя від дня народж.: [бібліогр. список] / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Ніколаєць; авт. передм. «Пісні – це людське добро...» А. Подолинний; ред. М. Спиця. Вінниця, 2001. 4 с.: іл., портр. (Наші видатні земляки).

779. Творець архітектурної історії Вінниці початку ХХ століття: до 150-річчя від дня народж. Г. Г. Артинова (1860–1919): бібліогр. покажч. / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; ред. М. Г. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2010. 32 с. + 1 CD. (Наші видатні земляки).

780. Тендітний всесвіт слова Тетяни Яковенко: до 55-річчя від дня народж.: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Т. П. Кристофорова, Г. М. Слотюк; ред. М. Г. Спиця. Вінниця: Балюк І. Б., 2009. 64 с. (Наші видатні земляки).

781. Технологія та організація цукрового виробництва: рек. список літ. за 1973–1974 рр. / складач Н. О. Ксенчина. Вінниця, 1974. 11 с.

782. Віктор Тимчук – майстер затишної прози та подільського детективу: до 80-річчя від дня народж. вінниц. письменника Віктора Тимчука: бібліогр. покажч. / Упр.

культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2016. 40 с. (Письменники Вінниччини).

783. 1994 рік – Міжнародний рік сім’ї: попереджув. бібліогр. довідка / уклад.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян. Вінниця, 1994. 20 с.

784. Тих днів не змовкне слава: рек. список літ. на допомогу худож. самодіяльності / уклад. С. Левік. Вінниця, 1977. 12 с.

785. То пам’ять стоїть при свічі: до 85-х роковин Голодомору 1932–1933 рр. [Електронний ресурс]: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. С. Ф. Коваль; ред. С. В. Лавренюк. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2018. 266 с. URL: <http://www.library.vn.ua/publications/2018/golodomor-2018.html> (дата звернення: 17.05.2023).

786. Трагедія голодомору на Вінниччині 1932–1933 рр.: [бібліогр. покажч.] / Упр. культури Вінниц. облдержадмін., ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Держ. архів Вінниц. обл.; уклад. О. Ніколаєць; ред. М. Спиця. Вінниця, 2003. 80 с.

787. У дивосвіті життя: до 80-річчя від дня народж. вчительки, журналістки, поетеси, громад. діячки Ф. Приймачик: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена; вступ. ст.: Л. М. Куций, С. М. Травнева; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2016. 100 с. (Творчі імена Вінниччини).

788. У постійному пошуку і горінні: (до 70-річчя від дня народження Василя Федоровича Циганюка)[Електронний ресурс]: електрон. вид. / уклад.: О. Ю. Антонюк, О. А. Пашкова, О. В. Стояльнікова, П. І. Цимбалюк; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2018. 1 електрон. оптич. диск (CD-ROM). URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/u-postijnomu-poshuku-i-gorinni> (дата звернення: 18.11.2023).

789. Увековечение памяти Н. И. Пирогова. 1810–1881: к 175-летию со дня рожд.: библиогр. указ. / Музей-усадьба М. И. Пирогова, Винниц. обл. б-ка им. К. А. Тимирязева; сост.: Л. И. Фоменко, Г. Н. Авраменко [и др.]; ред. С. А. Марковский; науч. консультант Г. С. Собчук, П. А. Кланца. Винница, 1985. 52 с.

790. «Україна в полум'ї війни: звитяга та жертвовність заради великої Перемоги» [Електронний ресурс]: (рек. бібліогр. покажч.) / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; підгот. Т. С. Продан. Вінниця, 2010. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/ukrainna-v-polumii-vijni> (дата звернення: 17.05.2023).

791. Україномовна галузева книга 1882–1923 рр. з фонду рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ: [каталог] / уклад. О. В. Сафронова, вступ. ст. Т. Р. Кароєва; Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/ukrainomovna-galuzeva-kniga-1882-1923-rr> (дата звернення: 17.05.2023).

792. Українська національна символіка: походження, традиції, доля, сучасність: попереджув. бібліогр. довід. / підгот. Н. О. Ковтун. Вінниця, 1991. 7 с.

793. Українська художня книга XIX-поч. XX ст. (З фонду рідкісних і цінних видань Вінницької ОУНБ ім. К.А.Тімірязєва): бібліогр. покажч. / уклад.: Л. Б. Сенік, С. І. Мумро; ред. Л. Б. Сенік. Вінниця, 2007. 48 с.

794. Український композитор М. Д. Леонтович (1877–1921): рек. список літ. / уклад.: С. І. Савлук, Г. М. Авраменко. Вінниця, 1977. 4 с.

795. Український літератор, журналіст, краєзнавець Анатолій Гончар: до 80-річчя від дня народж.: бібліогр. покажч. / уклад. Ю. М. Момотюк; авт. вступ. ст. С. Д. Гальчак; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2021. 60 с.

796. Анатолій Петрович Філіпов: математик, механік, педагог (1899–1878): бібліогр. список / уклад. С. Коваль; консультант Ю. Буренніков; ред. М. Спиця; відп. М. Карягіна. Вінниця, 1999. 8 с. (Наші видатні земляки).

797. «Хай пам'ятає світ врятований»: рек. список літ. на допомогу худож. самодіяльності / уклад. С. Савлук. Вінниця, 1975. 10 с.

798. Харчова промисловість Вінниччини (1944–1974 рр.): бібліогр. покажч. / уклад.: В. Погуть, Н. Ксенчина; ред. Г. Авраменко. Вінниця, 1974. 41 с.

799. Василь Хмелюк – поет, художник: бібліогр. список / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; авт. передм. «Від Березівки до Парижа» А. М. Подолинний; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 1998. 5 с. (Наші видатні земляки).

800. Хоменко Б., Циганюк В. Подільськими стежками Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2004. 147 с.
801. Хроніка культурного життя Вінниччини [Електронний ресурс]: за матеріалами респ., обл. і район. період. вид., вебсайтів обл. і район. закл. культури. Січень – грудень / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Сектор наук. інформації з питань культури і мистецтв; підгот. Н. Ф. Гончар, А. А. Ніжньовська, С. В. Молоченко, Л. Ю. Колосова, І. М. Яринчак. Вінниця, 2013–2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/vidannya-biblioteki?l=%D0%A5> (дата звернення: 18.05.2023).
802. Художник яскравого таланту: до 130-річчя з дня народж. О. Х. Новаківського: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Т. Марчук; авт. передм. «Розуміння себе і часу» Т. Журунова; ред. М. Спиця. Вінниця, 2002. 6 с. (Наші видатні земляки).
803. Художні твори і публіцистика на сторінках журналів [у 1981–1999 рр. Інформ. списки] / підгот.: Л. Шпильова, І. Базалук, О. Кізян. Вінниця, 1981–1999.
804. Василь Циганюк – подвижник на ниві культури: [біобібліогр. матеріали] / уклад.: Г. Авраменко, О. Кізян; авт. передм. «Серцем відданий культурі» В. Сторожук; упоряд.-ред. М. Спиця. Вінниця, 2003. 41 с.
805. П. І. Чайковський і Вінниччина [Електронний ресурс]: до 180-річчя від дня народж. видат. композитора, диригента й педагога: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. І. Кізян, Т. С. Пахомова; ред. С. В. Лавренюк ; дизайн обкл. О. А. Пашкова. Електрон. текст. дані. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/rodion-skaleczkij-vidatnij-kulturnij-diyach-podillya> (дата звернення: 08.01.2023).
806. Чарівної музики володар: метод.-бібліогр. матеріали до відзначення 150-річчя з дня народж. П. І. Чайковського / уклад. Л. В. Романченко. Вінниця, 1990. 7 с.
807. Чорнобиль: вінницькі сторінки трагедії і подвигу [Електронний ресурс]: до 30-річчя аварії на Чорнобильській АЕС: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: С. Ф. Коваль, О. Ф. Ковалевська; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2016. 168 с. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/chornobil-vinniczki-storinki-tragediii> (дата звернення: 17.05.2023).

808. Чорнобильське відлуння. Вінницькі сторінки: бібліогр. список / ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; упоряд. С. Коваль. Вінниця, 2006. 20 с.

809. Олег Черногуз: гумор і сатира завжди: до 80-річчя від дня народж. відомого укр. письменника, публіциста, журналіста О. Ф. Черногуза: біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: О. І. Кізян, Л. Б. Борисенко; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2016. 112 с. (Наші видатні земляки).

810. Шана визволителям Вінниччини: метод.-бібліогр. матеріали для відзначення у б-ках 30-річчя звільнення Вінниччини від фашист. загарбників / уклад.: О. Бородавка, Б. Брус. Вінниця, 1974. 7 с.

811. Т. Г. Шевченко і Вінниччина: бібліогр. покажч.: 200-річчю від дня народж. Кобзаря присвячується / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Г. М. Авраменко; наук. ред. А. М. Подолинний; ред. О. Г. Поліщук. Вінниця : Консоль, 2013. 304 с.

812. Тарас Шевченко і Вінниччина: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл. орг. любителів кн. УРСР; уклад.: Г. М. Авраменко, Б. В. Хоменко; наук. консультант Н. М. Рева; худож. І. Попик; відп. А. Й. Лучко. Вінниця, 1991. 43 с.

813. Тарас Шевченко і Вінниччина: біобібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського; уклад.: Г. М. Авраменко, О. І. Кізян, Б. В. Хоменко; ред. М. Г. Спиця. Вінниця, 2004. 107 с. (190-річчю від дня народж. присвяч.).

814. Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах: бібліогр. покажч. 1861–2013 / Упр. культури і туризму Вінниц. облдержадмін., Вінниц. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва; [уклад., вступ. ст. О. М. Куцевол; наук. ред. Н. І. Морозова]. Вінниця: Балюк І. Б., 2014. 348 с. До 200-річчя від дня народж. Т. Шевченка.

815. Шляхи розвитку кормовиробництва: рек. список літ. / упоряд. Л. В. Зубалій ; консультант П. Я. Ковтун; ред. Г. М. Авраменко. Вінниця, 1975. 15 с.

816. Ілля Гаврилович Шульга: бібліогр. покажч. / Вінниц. держ. пед. ін-т ім. М. Островського, Вінниц. держ. обл. універс. наук. б-ка ім. К. А. Тімірязєва, Вінниц. обл.

орг. любителів кн. УРСР, Наук. б-ка Ужгород. держ. ун-ту; уклад.: Г. М. Авраменко, Л. М. Шпильова, О. Д. Закривидорога, Л. О. Мельник. Вінниця, 1991. 22 с. (Вчені нашого краю).

817. Экономический эксперимент в пищевой промышленности Винничины: реком. список л-ры / сост. Л. В. Введенская. Винница, 1985. 8 с.

818. Ювелір у майстерні слова : до 80-річчя від дня народж. відомого укр. поета і публіциста А. А. Бортняка: бібліогр. покажч. / Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Л. І. Заря; авт. ст.: А. М. Подолинний, Н. Ю. Гнатюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2018. 156 с.: фот. (Письменники Вінниччини).

819. «Я все життя збираю колоски...»: до 75-річчя від дня народж. Леоніда Мироновича Куцого: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. М. Зелена; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця: Балюк І. Б., 2015. 96 с.: фот. (Письменники Вінниччини).

820. «Я – потік, в якого серце – хвиля...»: до 70-річчя від дня народж. поета, публіциста, драматурга, перекладача, громад. діяча Михайла Каменюка: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. Н. В. Березюк; ред. С. В. Лавренюк. Вінниця, 2018. 140 с. (Письменники Вінниччини).

821. Як користуватися систематичною картотекою статей: пам'ятка читачеві. Вінниця, 1990. 3 с.

822. Ямпільський почин – усім буряководам і цукровикам: рек. покажч. про нову технологію вир-ва цукру та досвід передовиків по вирощуванню цукрових буряків / підгот.: Л. В. Зубалій, Т. В. Герасимова; консультант В. А. Осипчук. Вінниця, 1981. 14 с.

823. *Litera scripta manet*: кат. автографів на кн. від. рідкіс. і цін. вид. Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; авт. кол.: уклад., авт. передм. Т. Р. Карєва (Соломонова), уклад.: О. В. Сафронова, Л. Б. Сеник; відп. за вип. Н. І. Морозова. Вінниця, 2016. 88 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

*Публікації у наукових виданнях,
включених до переліку наукових фахових видань України*

1. Антонюк О. Видова специфіка електронних краєзнавчих баз даних Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. 10. С. 10–21. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269439>
2. Антонюк О. Персональна електронна бібліографія ВОУНБ ім. В. Отамановського як джерело для вивчення життєдіяльності знаних діячів. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2023. 18. С. 10–32. DOI: <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-18-10-32>
3. Антонюк О. Популяризація бібліографічної продукції як важливий складник рекламно-інформаційної діяльності бібліотек. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. 3. С. 42–48 DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290982>

Публікації в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку / або Європейського Союзу

4. Antonyuk O. Bibliographic activities as a part of formation of an information space of viinytsia region 1966–1986 (based on Vinnytsia regional universal scientific library named after K.A. Timiryazev). *European socio-legal and humanitarian studies*. 2021. № 1. P. 5–13.
5. Antoniuk O. Metabibliografia Biblioteki Narodowej im. V. Otamanowskiego jako podstawa do badania zasobów bibliograficznych region. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 1 (61). P. 38–43.

Публікації, що додатково відображають наукові результати

6. Антонюк О. Постаць Івана Богуна крізь призму бібліографічного покажчика. *Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття*: матеріали Всеукр. наук.-краєзнав. конф., приуроч. 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном (м. Вінниця, 4 березня 2021 р.). Вінниця, 2021. С. 233–240.
7. Антонюк О. Електронна бібліотека як інформаційна платформа культурного надбання регіону. *Острозькі культурологічні читання*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 15 квітня 2021 р.). Острог, 2021. С. 82–84.
8. Антонюк О. Електронні бібліографічні ресурси регіональної наукової бібліотеки. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : зб. матеріалів Четвертої міжнар. наук. конф., м. Київ, 20–22 травня 2021 р. Київ, 2021. С. 87–89.
9. Антонюк О. Друга світова війна у бібліографічних покажчиках Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 80-річчя початку німецько-радянської війни*: матеріали XXXII Вінницької Всеукр. наук. історико-краєзнав. конф. з міжнар. участю, 11 червня 2021 р. Вінниця, 2021. С. 301–306.

10. Антонюк О. Вінницька обласна універсальна наукова бібліотека ім. К. А. Тімірязєва в історико-краєзнавчих дослідженнях науковця Сергія Гальчака. *Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення*: зб. доп. і повідомл. наук.-практ. конф., м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р. Хмельницький, 2021. С 187–194. (До 120-річчя з часу заснування бібліотеки).
11. Романюк І. М., Антонюк О. Ю. Роль і значення сільських бібліотек України в 1950-ті – першій половині 1960-х рр. за матеріалами Центрального державного архіву вищих органів влади і управління України (ЦДАВО України). *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями*: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 514–517.
Здобувачу належить висвітлення діяльності сільських бібліотек у створенні 26-томного енциклопедичного видання «Історія міст і сіл УРСР».
12. Антонюк О. Ю. Електронні персональні бази даних наукової бібліотеки. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями*: матеріали Міжнар. наук. конф. (5–7 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 361–364.
13. Антонюк О. Ю. Унікальність майбутнього видання (про науково-допоміжний бібліографічний покажчик «Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років»). *Подільський книжник: альманах. Вип. 13 (2020 р.)* / уклад. Т. Р. Кароєва. Вінниця, 2021. С. 98–101.
14. Антонюк О. Ю. Проєкт «Велике читання» і бібліотека (Рік 2012): розділ. *Вінницька ОУНБ: інноваційний поступ продовжується (2007–2021 рр.)*: наук.-інформ. зб. / авт. кол.: Сенік Л. Б., Слотюк Г. М., Цимбалюк П. І. [та ін.]. Вінниця, 2022. С. 89–106. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vinniczka-ounb-innovacijnij-postup-prodovzhuetsya> (дата звернення: 17.05.2023).
15. Antoniuk O. Oral history research fund and electronic database «Oral history» as parts of electronic memory of Ukraine. *Scientific Research and Innovation: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference, April 7–8, 2022. Dnipro, Ukraine, P. 17–20.*
16. Антонюк О. Ю. Місце бібліографічної продукції ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у системі вивчення постаті Василя Стуса. *Василь Стус у контексті часу й вічності*: матеріали наук.-практ. конф.: (до 84-ї річниці від дня народж. укр. поета, правозахисника, Героя України) 26 січня 2022 р. Вінниця, 2022. [С. 74–78]. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/vasil-stus-u-konteksti-chasu-j-vichnosti>
17. Антонюк О. Інформаційно-бібліографічне та електронне забезпечення дослідження Голодомору 1932–1933 рр. Вінницької ОУНБ. *Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.*: матеріали XXXIV Вінниц. Всеук. наук. історико-краєзнав. конф., 3 листопада 2022 р. Вінниця, 2022. С. 54–56.
18. Антонюк О. Цифрова компетентність та технології для бібліографів в контексті сучасних викликів. *Острозькі культурологічні читання*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Острог, 31 березня 2023 р.). Острог, 2023. С. 51–53.
19. Антонюк О. Промоція бібліографічної продукції як важливий чинник бібліографічної діяльності. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі*: зб. матеріалів Шостої міжнар. наук. конф. (м. Київ, 18–20 травня 2023 р.). Київ, 2023. С. 138–140.

20. Антонюк О. Кращі електронні ресурси як основа регіональних інформаційних джерел у цифровому суспільстві. *Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього: IV наук.-практ. конф.* (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 111–115. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/biblioteka-v-umovax-suchasnosti-i-konstruyuvannya-majbutnogo-4>.

Бібліографічні покажчики

21. Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років: до 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років: наук.-допом. бібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад.: Г. М. Авраменко, О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2021. 512 с.
22. Історія магдебурзького права у Вінниці [Електронний ресурс]: до 380-річчя з часу надання: бібліогр. покажч. / Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Центр історії Вінниці; уклад. О. Ю. Антонюк, О. М. Зелена. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/istoriya-magdeburzskogo-prava-u-vinniczi> (дата звернення: 17.05.2024).
23. З поглядом у минуле та сьогодні історії: до 60-річчя від дня народж. науковця Івана Мироновича Романюка: біобібліогр. покажч. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця: Балюк І. Б, 2022. 180 с. (Вчені нашого краю). Електрон. версія. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/z-poglyadom-u-minule-ta-sogodennya-istoriiji> (дата звернення: 17.05.2022).
24. Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022) [Електронний ресурс]: метабібліогр. посіб. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін.; Вінниц. ОУНБ; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/metabibliografiya-vinniczkoii-oblasnoii-universalnoii-naukovoii-biblioteki> (дата звернення: 17.05.2022).

Праці, що додатково висвітлюють зміст дисертації

25. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2021 року [Електронний ресурс]: хронол. довід. / уклад. О. Ю. Антонюк; Упр. культури і мистецтв Вінниц. облдержадмін., Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва. Вінниця, 2020. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2021-roku> (дата звернення: 17.05.2023).
26. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2022 року [Електронний ресурс]: хронол. довід. / Департамент гуманітар. політики Вінниц. облдержадмін., Упр. культури та креатив. індустрій, Вінниц. ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва; уклад. О. Ю. Антонюк. Вінниця, 2021. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2022-roku> (дата звернення: 17.05.2023).
27. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2023 року [Електронний ресурс]: хронол. довід. / уклад. О. Ю. Антонюк; Департамент гуманітар. політики Вінниц. обл. військ. адмін.; Вінниц. ОУНБ. Вінниця, 2022. URL: <https://library.vn.ua/e-library/katalog/znamenni-i-pamyatni-dati-2023-roku> (дата звернення: 17.05.2023).

Додаток Б

Відомості про апробацію результатів дисертації

Всеукраїнська наукова конференція «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 15 квітня 2021 р.).

Міжнародна наукова конференція «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, 20–22 травня 2021 р.).

XXXII Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Вінниччина в роки Другої світової війни: до 80-річчя початку німецько-радянської війни» (м. Вінниця, 11 червня 2021 р.).

Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення (29 вересня 2021 р., м. Хмельницький) / Хмельницька ОУНБ.

Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями» (м. Київ, 5–7 жовтня 2021 р.).

1st International Scientific and Practical Internet Conference «Scientific Research and Innovation» (м. Дніпро, 7–8 квітня 2022).

Науково-практична конференція «Василь Стус у контексті часу й вічності» (до 84-ї річниці від дня народження українського поета, правозахисника, Героя України) (м. Вінниця, 26 січня 2022 р.).

VIII Міжнародна науково-практичної конференції «Усна історія: теорія, практика та перспективи» (м. Вінниця, 25–26 жовтня 2022 р.).

XXXIV Вінницька Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.» (м. Вінниця, 3 листопада 2022 р.).

Development of community archives in Ukraine study visit tours to Poland (м. Варшава (Республіка Польща), 28.11–3.12.2022 р.).

Всеукраїнська наукова конференція «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.).

Шоста міжнародна наукова конференція «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, 18–20 травня 2023 р.).

IV науково-практична конференція «Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього» (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.).

УКРАЇНА
ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
імені ВАЛЕНТИНА ОТАМАНОВСЬКОГО

вул. Соборна, 73, м. Вінниця, 21050, тел. (0432) 67-34-31. e-mail: inform@library.vn.ua, web: <https://library.vn.ua/>
Код ЄДРПОУ 02215118

№ вих.-237 від 03.06.2024

Довідка
про апробацію й упровадження наукового дослідження
Антонюк Оксани Юріївни
за темою «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної
наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку
інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)», поданого на здобуття
наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 – Інформаційна,
бібліотечна та архівна справа

Сучасна динаміка в розвитку української бібліографії та бібліографознавства виявляє наявність значного етапу трансформації, що суттєво співвідноситься з формуванням нового інформаційного суспільства. Цей процес відображається у високих можливостях для створення національної бібліографії, яка включається у складний механізм сучасної інформаційно-бібліографічної системи. Така взаємодія не тільки сприяє структуруванню та організації інформації на різних рівнях, але й сприяє активному включенню України у глобальний інформаційний простір. Авторські напрацювання Оксани Антонюк з проблеми «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2023)» було впроваджено у наукову діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського.

У розробленому та впровадженому Оксаною Юріівною метабібліографічному посібнику «Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022)» (протокол засідання редакційно-видавничої групи від 29.10.2021 р. № 3) відображено унікальні та соціально значущі традиційні (нонелектронні) й електронні видання власної генерації – покажчики, списки, методично-бібліографічні матеріали, підготовлені фахівцями Бібліотеки упродовж 1909–2022 рр. Дане видання стало значним доповненням до науково-бібліографічної бази регіону.

Окрім зазначеного видання підготовлено біобібліографічний покажчик «З поглядом у минуле та сьогодення історії : до 60-річчя від дня народження науковця Івана Мироновича Романюка» (2022), у співавторстві «Історія магдебурзького права у Вінниці : до 380-річчя з часу надання» (2020), науково-допоміжний бібліографічний

показчик «Вінниччина в контексті Української революції 1917–1921 років : до 100-річчя подій Української революції 1917–1921 років» (2021).

Оксана Юрївна також є укладачем з 2013 р. щорічного хронологічного довідника «Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини ... року» (10 вип., 2013–2022).

Здобувачка одна із учасниць навчального візиту «Development of community archives in Ukraine», що проходив у Польщі (28.11–3.12.2022).

Науково-бібліографічна діяльність, бібліографічна продукція, краєзнавча бібліографія, електронні ресурси, електронні бібліографічні посібники, електронні бази даних ВОУНБ ім. В. Отамановського опрацьовано та представлено Оксаною Юрївною на численних наукових форумах, зокрема у доповідях на міжнародних та науково-практичних конференціях, виголошених дисертантом у 2021–2024 рр., зокрема: Всеукраїнській науково-краєзнавчій конференції, приуроченій 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богуном. «Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття» (м. Вінниця, 2021), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 15 квітня 2021), Міжнародній науковій конференції «Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі» (м. Київ, 20–22 травня 2021 р.), XXXII Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина в роки Другої світової війни: до 80-річчя початку німецько-радянської війни» (м. Вінниця, 11 червня 2021 р.), Науково-практичній конференції «Хмельницька ОУНБ в інформаційному просторі України: історія і сьогодення» (м. Хмельницький, 29 вересня 2021 р.), Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Від управління ресурсами – до управління знаннями» (м. Київ, 5–7 жовтня 2021 р.), Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference «Scientific Research and Innovation» (м. Дніпро, 7–8 квітня 2022 р.), Науково-практичній конференції «Василь Стус у контексті часу й вічності» (м. Вінниця, 26 січня 2022 р.), VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Усна історія: теорія, практика та перспективи» (м. Вінниця, 25–26 жовтня 2022 р.), XXXIV Вінницькій Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. До 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.» (м. Вінниця, 3 листопада 2022 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.), Всеукраїнській науковій конференції «Острозькі культурологічні читання» (м. Острог, 31 березня 2023 р.), IV науково-практичній конференції «Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього» (м. Вінниця, 27 вересня 2023 р.).

Надруковані публікації у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

Антонюк О. Видова специфіка електронних краєзнавчих баз даних Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук.* 2022. 10, 10–21. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.10.2022.269439>

Антонюк О. Персональна електронна бібліографія ВОУНБ ім. В. Отамановського як джерело для вивчення життєдіяльності знаних діячів. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2023. 18, 10–32. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-18-10-32>

Антонюк О. Популяризація бібліографічної продукції як важливий складник рекламно-інформаційної діяльності бібліотек *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. 3, С. 42–48. <https://doi.org/10.32461/2409-9805.3.2023.290982>

*Публікації в періодичних наукових виданнях інших держав,
які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку / або
Європейського Союзу*

Antonyuk O. Bibliographic activities as a part of formation of an information space of viinysia region 1966–1986 (based on Vinnytsia regional universal scientific library named after K. A. Timiryazev). *European socio-legal and humanitarian studies*. 2021, № 1, p. 5–13.

Antoniuk O. Metabibliografia Biblioteki Narodowej im. V. Otamanowskiego jako podstawa do badania zasobów bibliograficznych region. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2024. № 1 (61), p. 38–43. <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.1.6>.

Апробація результатів дисертаційного дослідження Антонюк О. Ю. «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)» показала, що вони мають теоретичну та практичну значущість, оскільки сприяють не лише глибокому розумінню процесів формування та розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону, а й встановленню ефективних стратегій подальшого розвитку наукової бібліотеки. Такий аналіз є важливим з точки зору вдосконалення бібліографічних інформаційних ресурсів та забезпечення доступу до них для різних категорій користувачів, що є ключовим аспектом в контексті сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства.

Директор

Лариса СЕНИК

ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ, МИСТЕЦТВ ТА ТУРИЗМУ

вул. Ботанічна 13а, м. Вінниця, 21010, тел. (0432) 61-10-38, факс (0432) 61-10-38,
e-mail: navch.center@ukr.net, <http://www.ckm.vn.ua/>, код ЄДРПОУ 38055428

від 19.04. 2024 р. № 108

Довідка

про апробацію й упровадження наукового дослідження

АНТОНЮК Оксани Юрїївни

за темою «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966-2022)»

Основні наукові висновки, положення та рекомендації дисертації О. Ю. Антошок реалізовано в участі в організації підвищення кваліфікації групи слухачів (бібліотечні працівники) Вінницького обласного навчально-методичного центру галузі культури, мистецтв та туризму.

Впродовж 2021-2024 рр. у якості доповідача проводила лекції на теми: «Красназнавча діяльність бібліотек: збереження традицій та інновацій», «Туристичне красназнавство як складова бібліотечної діяльності», «Красназнавчі документи і популяризація місцевого туризму», «Красназнавча бібліографія, як основа регіональних інформаційних ресурсів», «Красназнавча бібліографія як складова регіональної культурної спадщини: формування, збереження та поширення».

У роботі Оксани Юрїївни був розроблений та впроваджений метабібліографічний посібник з назвою «Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907-2022)». Цей посібник став істотним доповненням до науково-бібліографічної бази регіону, сприяючи збереженню та систематизації бібліографічної продукції бібліотеки.

Директор

Галина НАДОЛЕНКО

УКРАЇНА

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

ТУЛЬЧИНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ КУЛЬТУРИ

вул. Миколи Леонтовича, 52, м.Тулчин, Вінницька обл., моб. тел. +38(068)253-77-76;
 ідентифікаційний код 02214403; e-mail: tulchin_kulture@ukr.net; веб-сайт: <https://uatkk.net>

№ 212 від 11.06.2024

Довідка

про апробацію й упровадження

Антонюк Оксани Юріївни

за темою «Науково-бібліографічна діяльність Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. В. Отамановського в контексті формування і розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону (1966–2022)»

Результати наукового дослідження Оксани Антонюк виявилися інтегральними у розвитку бібліотечно-інформаційної сфери регіону, особливо з урахуванням динаміки інформаційних та комунікаційних процесів. Її апробовані методики та наукові розробки вплинули на поновлення змісту навчальних програм, зокрема в контексті освіти з документознавства та інформаційної діяльності, де вони слугували важливим додатковим джерелом знань.

Розроблений і впроваджений Оксаною Юріївною метабібліографічний посібник «Метабібліографія Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки (1907–2022)» став значущим доповненням до науково-бібліографічної бази регіону, сприяючи збереженню і систематизації документального фонду. Посібник допоміг інтегрувати історичний аспект у розвиток сучасної бібліотечної та інформаційної сфери, розкриваючи еволюцію бібліографічної продукції протягом значного часового проміжку.

Завдяки впровадженню наукових розробок Оксани Антонюк, зокрема в області метабібліографії, відбулося покращення доступу до інформаційних ресурсів бібліотеки та підвищення ефективності її функціонування в умовах сучасного інформаційно-комунікаційного середовища. Такий підхід сприяв формуванню та розвитку інформаційно-комунікаційного простору регіону, відповідно до сучасних вимог і тенденцій у галузі інформаційних технологій та комунікаційного менеджменту.

Використані в дослідженні Оксани Антонюк методологічні підходи до розгляду проблеми науково-бібліографічної діяльності головної книгозбірні регіону отримали схвальні відгуки здобувачів та викладачів коледжу.

Акт впровадження дисертаційного дослідження О.Ю. Антонюк затверджено на засіданні циклової комісії інформаційної, бібліотечної та архівної справи (протокол №8 від 15.04.2024р.)

Директор коледжу

Леонід ТРАЧУК

Додаток В

Перспективний план підготовки ретроспективних бібліографічних матеріалів Вінницької обласної бібліотеки ім. К. А. Тімірязєва на 1971–1975 рр.

Ф. Р-391. Оп. 2. Спр. 628. Проспекты научной работы областной библиотеки и материалы к нему за 1970 год. арк. 30.

Назва	Читацьке призначення	Тип посібника	Виконавці	Термін		Обсяг в друк. арк.	Тираж	Видавництво
				Здачі у вид-во	Виходу у світ			
Література про Вінницьку область 1971, 1972, 1973, 1974, 1975	Бібліотеки, партійні, радянські органи, історики, краєзнавці, музеї	Показчик літератури	Вінницька обл. б-ка Відділ бібліографії	Щорічник		10	100	Ротапринт
Пам'ятники історії та культури Вінниччини	-/-	Показчик	Обл. б-ка, Т-во охор. пам. іст. і культури	1974	IV кв. 1974	5	200	-/-
Промисловість Вінниччини	На допомогу економістам, історикам і працівникам промисловості	Показчик про розвиток промисловості за 1940-1970 рр.	Відділ бібліографії і технічної літератури	1972	II кв. 1972	2	200	-/-
Досвід колгоспів Вінниччини по вирощуванні цукрових буряків	Для колгоспників-буряководів, спеціалістів сільського господарства	Показчик	Відділ бібліографії та обслуг. прац. с/г	1975	IV кв. 1975	2	400	-/-

Додаток Г

*Перспективний план наукової роботи Вінницької державної обласної наукової бібліотеки
ім. К. А. Тімірязєва з питань бібліотекознавства і бібліографії на 1976–1980 рр.*

№ п/п	Проблемні теми	Зміст роботи	Характер роботи, об'єм (друк. арк.)	Головна організація (відповідальний виконавець, виконавці, співвиконавці)	Термін виконання		Вихід в бібліотечну практику
					Початок	Кінець	
Науково-бібліографічна робота							
1	Науково-допоміжна бібліографія з питань краєзнавства	«Література про Вінницьку область за 1976–1980 рр.» – щорічник л-ри про Вінниччину Бібліографічний покажчик	Книга 8 друк.арк.	Відділ бібліографії, сектор краєзнавчої літератури	1976	1980	Надсилання видання до бібліотек області
2	Науково-допоміжна бібліографія з питань краєзнавства	Рекомендаційний покажчик літератури з досвіду вирощування цукрових буряків в передових колгоспах області «Технологія вирощування цукрових буряків на Вінниччині»	Брошура 2 друк. арк.	Відділ бібліографії, відділ обслуговування працівників сільського господарства	1976	1976 IV квартал	Надсилання видання до бібліотек області
3	Науково-допоміжна бібліографія з питань краєзнавства	Рекомендаційний покажчик літератури «Винахідники Вінниччини» про винаходи зроблені працівниками промисловості та сільськогосподарського виробництва за останні 10-15 років	Брошура 2 друк. арк.	Відділ бібліографії, відділ технічної літератури, сектор патентів	1978	1980	Надсилання видання до бібліотек області

Ф. Р-391. Оп. 2. Спр. 758. Програма розвитку бібліотеки на 1976–1980 рр. та плани роботи відділів

бібліотеки на 1976 р. арк. 43

Додаток Д

Персональні бібліографічні посібники, збірники матеріалів у серіях

Серія «Наші видатні земляки»

1971

О. Х. Новаківський (1872–1972): до 100-річчя з дня народження художника
1983

Степан Руданський (1834–1873): до 150-річчя з дня народження
Марко Вовчок і Вінниччина (1833–1907): до 150-річчя від дня народження
1984

А. П. Свидницький (1834–1871): до 150-річчя з дня народження
1987

Михайло Стельмах і Вінниччина: до 75-річчя з дня народження
1994

Настя Присяжнюк: до 100-річчя від дня народження
1998

Василь Хмелюк – поет, художник
Імена, повернуті на Батьківщину
1999

Анатолій Петрович Філіпов: математик, механік, педагог (1899–1878)
2000

Федір Коновалюк – талановитий майстер пензля
2001

Велет науки: до 65-річчя з дня народження А. О. Бабича
Василь Андрійович Тропінін (1776–1857) : до 225-річчя з дня народження
Тор Неве Ланге (1851–1915): до 150-річчя з дня народження
Ян Потоцький (1761–1815): до 240-річчя з дня народження
Гнат Трохимович Танцюра (1918–1995): до 100-річчя від дня народження
2002

Відданий меті: до 170-річчя з дня народження Петра Ніщинського
Життя, присвячене науці: до 125-річчя з дня народження С. Г. Струмиліна
Художник яскравого таланту: до 130-річчя від дня народження О. Х. Новаківського
Довічно молодий, співучий: до 80-річчя з дня народження Я. Г. Шпорти (1922–1956)
Син Подільської землі, співець її краси і слави: до 90-річчя від дня народження М. П.
Стельмаха (1912–1983)
Семен Якович Надсон (1862–1887): до 140-річчя від дня народження
2003

Герш Іцкович Будкер: до 85-річчя від дня народження (1918–1977)
Архітектор століття: до 140-річчя з дня народження В. В. Городецького (1863–1930)
Борис Хоменко – письменник, літературознавець: до 75-річчя від дня народження
Михайло Григорович Маслюк: до 85-річчя від дня народження (1918–1995)
Марко Данилович Соколовський: до 185-річчя від дня народження (1818–1883)

Співець Вавилонії: до 80-річчя від дня народження письменника Василя Земляка (1923–1977)

2004

Господар рідної землі: до 100-річчя з дня народження двічі Героя Соціаліст. Праці Пилипа Олексійовича Желюка (1904–1976)

2005

Володар духовної краси: до 60-річчя від дня народження диригента і композитора, нар. артиста України В. І. Газінського

На радість людям...: до 90-річчя з дня народження [педагога, фольклориста, етнографа] М. О. Руденко (1915–2003)

Явдоха Зуїха – визначна співачка слов'янського світу: до 150-річчя з дня народження Явдохи Зуїхи (Євдокії Микитівни Сивак) (1855–1935)

2006

Поет екрана Ігор Андрійович Савченко: до 100-річчя від дня народження українського кінорежисера (1906–1950)

Працею звеличений: до 100-річчя з дня народження двічі Героя Соціалістичної Праці Прокопа Калениковича Романенка (1906–1965)

2007

Леонтович Микола Дмитрович – композитор, диригент, педагог: до 130-річчя від дня народження (1877–1921)

Життя, покладене на вівтар України: до 70-річчя від дня народження Василя Семеновича Стуса – поета, правозахисника, людини (1938–1985)

2008

«Просіваю мову, як зернини...»: до 70-річчя від дня народження А. А. Бортняка, укр. поета і публіциста

Марко Вовчок. Життя і творчість (1833–1907): до 175-річчя від дня народження

Постать Василя Стуса над плином часу: 70-річчю від дня народження присвячується (1938–1985)

Михайло Каменюк – письменник, журналіст: до 60-річчя від дня народження

Життя як спалах...: до 60-річчя від дня народження В. Ф. Циганюка – педагога, режисера, відомого діяча культури на Вінниччині (15.06.1948–21.07.2006)

2009

Бібліотекар – кавалер Золотої Зірки: до 100-річчя від дня народження Героя Радянського Союзу, колиш. дир. ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва – І. М. Філіповського (15.09.1909–18.09.1992)

«І я знов живий світ оглядую...»: до 175-річчя від дня народження С. В. Руданського (1834–1873)

Тендітний всесвіт слова Тетяни Яковенко: до 55-річчя від дня народження

2010

Творець архітектурної історії Вінниці початку ХХ століття: до 150-річчя від дня народження Г. Г. Артинова (1860–1919)

«Для нього світлом було слово»: до 70-річчя від дня народження Володимира Омеляновича Забаштанського

З невичерпних подільських криниць: до 70-річчя від дня народження Анатолія Подолинного

«В життя іду, неначе в пісню»: до ювілею поетеси, дитячої письменниці Ганни Танасівни Чубач

2011

Наснажений Поділлям: до 190-річчя від дня народження письменника Миколи Олексійовича Некрасова (1821–1878)

Подільський сміхотворець: до 75-річчя від дня народження Анатолія Панасовича Гарматюка

Леонід Пастушенко – прозаїк, публіцист, журналіст: до 75-річчя від дня народження

2012

Талант бути собою: до ювілею поетеси, публіциста, критика, громадської діячки Ніни Юхимівни Гнатюк

Композитор, поет-перекладач: до 180-річчя від дня народження П. І. Ніщинського (21.09.1832–16.03.1896)

Світ правди і краси Михайла Стельмаха: до 100-річчя від дня народження

2013

Літописець людських доль: до 75-річчя від дня народження І. С. Волошенюка

Марко Вовчок. Життя і творчість (22.12.1833–10.08.1907): до 180-річчя від дня народження
«І я знов живий світ оглядую...»: до 180-річчя від дня народження С. В. Руданського (1834–1873)

Талант хлібороба: до 85-річчя від дня народження В. М. Кавуна

Словом запалює серця: до 70-річчя від дня народження Василя Кобця

«Житиму на користь милої безцінної України»: до 165-річчя від дня народження Д. В. Марковича – українського письменника, громадського діяча

2014

Михайло Коцюбинський і Вінниччина (17.09.1864–25.04.1913): 150-річчю від дня народження письменника присвячується

Володимир Рабенчук – український поет, прозаїк, публіцист і кінодраматург: до 70-річчя від дня народження

Павло Муравський – легенда українського хорового співу: до 100-річчя від дня народження видатного хорового диригента, Героя України

2015

Анатолій Подолинний – науковець, літературний критик, письменник

Магнетизм і переконлива чарівність прози Михайла Вдовцова: до 60-річчя від дня народження

2016

Олег Черногуз: гумор і сатира завжди: до 80-річчя від дня народження відомого українського письменника, публіциста, журналіста О. Ф. Черногуза

2017

Микола Леонтович – славетний український композитор: до 140-річчя від дня народження
«Поезіє, ти іскра між словами!»: до 80-річчя від дня народження Петра Перебийноса, українського поета, журналіста, громадського діяча

2018

Василь Стус – велетень духу і таланту: до 80-річчя від дня народження видатного українського поета, Героя України

2019

Анатолій Пачевський – творець високих здобутків: до 80-річчя від дня народження Героя України

Родіон Скалецький – видатний культурний діяч Поділля
2021

Збирач скарбів народних: до 120-річчя від дня народження Гната Танцюри – фольклориста, етнографа, педагога, краєзнавця

Аркадій Васильович Сорока – патріарх українського живопису (1921–2010): до 100-річчя від дня народження вінницького художника, члена Національної спілки художників України, народного художника України

Серія «Письменники Вінниччини»

1967

«Я. Д. Качура (1897–1967)»

2011

Родом з України – землі козаків»: до 75-річчя від дня народження письменника Миколи Рябого

2015

«Я все життя збираю колоски...»: до 75-річчя від дня народження Леоніда Мироновича Куцого

2016

«Віктор Тимчук – майстер затишної прози та подільського детективу»: до 80-річчя від дня народження вінницького письменника Віктора Тимчука

«Струни поетичної душі Валентини Сторожук»: до 50-річчя від дня народження поетеси, журналістки, фольклористки

2018

«Знавець слова та людської душі»: до 80-річчя від дня народження письменника, журналіста і публіциста І. С. Волошенюка

«Ювелір у майстерні слова»: до 80-річчя від дня народження відомого українського поета і публіциста А. А. Бортняка

«Я – потік, в якого серце – хвиля...»: до 70-річчя від дня народження поета, публіциста, драматурга, перекладача, громад. діяча Михайла Каменюка

2020

«За літами... Вадиму Вітковському – 60»: до ювілею прозаїка, публіциста-документаліста

2021

«Душа – мов розтривожена струна»: до 70-річчя від дня народження педагога, відмінника освіти України, поетеси, культуролога, журналістки, громадської діячки Жанни Віталіївни Дмитренко

Серія «Творчі імена Вінниччини»

2010

«Мов щира сповідь, слово те моє...»: до 60-річчя від дня народження С. Травневої – педагога, поетеси, журналістки»

2015

«Мого життя одвічна дивина»: до 65-річчя від дня народження Світлани Травневої – поетеси, громадського і культурного діяча

2016

«Поезія душі неначе жито сходить»: до 70-річчя від дня народження поетеси Валентини Козак

«У дивосвіті життя»: до 80-річчя від дня народження вчительки, журналістки, поетеси, громадської діячки Ф. Приймачик

2020

«Краю мій лелечий, ти живеш в мені...»: до 70-річчя від дня народження Світлани Травневої – учителя-методиста, поетеси-піснярки, журналістки, громадського і культурного діяча

2021

Український літератор, журналіст, краєзнавець Анатолій Гончар: до 80-річчя від дня народження

Серія «Діячі культури і мистецтв краю»

2012

«Відданий бібліотечній справі»: до 75-річчя від дня народження А. Й. Лучка – бібліотекознавця, колишнього директора ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, заслуженого працівника культури України (13.12.1937–03.02.2009)

2015

«Наталія Іванівна Морозова: «Успішність вимірюється... ерудицією, силою волі, працелюбством і моральністю»

2016

«Зоряна криниця Марії Скрипник»: до 60-річчя від дня народження заслуженої артистки України

«Берегиня народної культури Вінниччини»: до 65-річчя від дня народження Т. О. Цвігун, директора Вінницького ОЦНТ, заслуженого працівника культури України

2017

«Культура – доля, натхнення, життя Анатолія Левицького: до 70-річчя від дня народження генерального директора Вінницької обласної філармонії, заслуженого працівника культури України»

2018

«Життєве і творче кредо Станіслава Городинського»

Серія «Вчені нашого краю»

1990

«Василь Митрофанович Борщевський»

1991

«Ілля Гаврилович Шульга»

2019

«Історик, педагог, краєзнавець Анатолій Кононович Лисий»: до 75-річчя від дня народження

2022

«З поглядом у минуле та сьогодні історії»: до 60-річчя від дня народження науковця Івана Мироновича Романюка

Серія «Охорона здоров'я Вінниччини в особах»

2022 «Миронюк Володимир Олександрович»: до 75-річчя від дня народження заслуженого лікаря України

Позасерійні видання

(рекомендаційні бібліографічні списки, рекомендаційні списки літератури, методично-бібліографічні матеріали, поперджувальні бібліографічні довідки, бібліографічні покажчики)

	1966
Академік Д. К. Заболотний. 1866–1966	
	1967
М. Д. Леонтович (1877–1921): до відзначення 90-річчя від дня народження	
У. Кармалюк. 1787–1835: до 180-річчя від дня народження	
	1970
Герой Радянського Союзу Порик В. В.	
Поезія молодих	
	1971
Письменники Радянської Вінниччини	
	1972
М. Стельмах: до 60-річчя з дня народження	
	1982
Вінничани – Герої Соціалістичної Праці десятої п'ятирічки	
	1985
Пирогов Николай Иванович : к 175-летию со дня рождения	
Увековечение памяти Н. И. Пирогова. 1810–1881 : к 175-летию со дня рождения	
Двічі Герой Радянського Союзу Іван Никифорович Бойко. 1910–1975: до 75-річчя з дня народження	
	1986
Двічі Герой Радянського Союзу Іван Данилович Черняхівський (1906–1945)	
Устим Кармалюк	
	1987
Герой Соціалістичної Праці Іван Микитович Пасічник	
Працівники сільського господарства Вінниччини – лауреати державних премій СРСР та УРСР	
	1989
І подвиг Прометея, і велич Кобзаря: до 175-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка	
	1990
Василь Семенович Стус	
Чарівної музики володар: до відзначення 150-річчя з дня народження П. І. Чайковського	
	1991
Гетьмани України	
Тарас Шевченко і Вінниччина	
	1995

- Методично-бібліографічні матеріали на допомогу відзначенню 100-річчя від дня народження М. Т. Рильського
1997
- Науково-педагогічна діяльність М. І. Пирогова (До 50-річчя Нац. музею-садиби М. І. Пирогова)
2001
- Надія Філаретівна фон Мекк: до 170-річчя від дня народження (1831–1894)
2003
- Василь Циганюк – подвижник на ниві культури
Невтомна муза Сергія Алексеєва: до 60-річчя з дня народження та 35-річчя творчої діяльності
2004
- Тарас Шевченко і Вінниччина: 190-річчю від дня народження присвячується
2006
- Мойсей української літератури: присвячено 150-річчю від дня народження українського письменника І. Я. Франка
2009
- Таємниця живого слова Б. А. Буяльського: до 90-річчя від дня народження літературознавця і педагога
2011
- Родина Косачів і Поділля
2013
- Т. Г. Шевченко і Вінниччина: 200-річчю від дня народження Кобзаря присвячується
2014
- Шевченко на всі віки: образ Великого Кобзаря в художніх і художньо-документальних творах.
2016
- Михайло Грушевський і Вінниччина: до 150-річчя від дня народження (29.09.1866–24.11.1934)
Сонцепоклонник. Образ Михайла Коцюбинського в художніх і художньо-документальних джерелах
2018
- У постійному пошуку і горінні» присвячене 70-річчю від дня народження педагога, режисера, відомого організатора культури на Вінниччині, громадського діяча, колишнього директора ВОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, заслуженого працівника культури України Василя Федоровича Циганюка
Василь Стус – величний і вічний присвячене 80-річчю від дня народження поета
2020
- Вінницький полковник Іван Богун – яскрава постать в історії Козаччини (близько 1618–17.02.1664)
П. І. Чайковський і Вінниччина: до 180-річчя від дня народження видатного композитора, диригента й педагога
2022
- Кирило Стеценко і Вінниччина: до 140-річчя від дня народження українського композитора, педагога, громадського діяча

Микола Леонтович – славетний український композитор: до 145-річчя від дня народження 2017–2022 рр.

Наукові публікації лікарів Вінниччини в періодичних виданнях за 2019–2020 роки

Додаток Ж

Електронні бібліографічні посібники

Тематичні

2010

«Україна в полум'ї війни: звитяга та жертвовність заради великої Перемоги»

2011

Витоки українського книгодрукування

2013

Вінницька ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва у власних виданнях та публікаціях (2007–2012)

2015

Роки ідуть – пам'ять живе: Вінниччина у Другій світовій війні

2016

Вінниччина в історико-красознавчих виданнях за роки державної Незалежності: до 25-ї річниці Незалежності України

Чорнобиль: вінницькі сторінки трагедії і подвигу: до 30-річчя аварії на Чорнобильській АЕС

2018

То пам'ять стоїть при свічі: до 85-х роковин Голодомору 1932–1933 рр.

2020

Історія магдебурзького права у Вінниці: до 380-річчя з часу надання

2021

Економіка України: книги вінницьких видавництв: до 30-річчя незалежності України

2022

Історія міст і сіл Вінницької області (1932–2022 рр.): до 90-річчя утворення Вінницької області

Персональні

2008

Марко Вовчок. Життя і творчість (1833–1907): до 175-річчя від дня народження

2009

«І я знов живий світ оглядую...»: до 175-річчя від дня народження С. В. Руданського (1834–1873)

2012

Світ правди і краси Михайла Стельмаха: до 100-річчя від дня народження

2013

«Житиму на користь милої безцінної України»: до 165-річчя від дня народження Д. В. Марковича – українського письменника, громадського діяча

«І я знов живий світ оглядую...»: до 180-річчя від дня народження С. В. Руданського (1834–1873)

Літописець людських доль: до 75-річчя від дня народження І. С. Волошенюка

Марко Вовчок. Життя і творчість (22.12.1833–10.08.1907): до 180-річчя від дня народження

Талант хлібороба: (до 85-річчя від дня народження В. М. Кавуна, Героя Соціаліст. Праці)
2014

Михайло Коцюбинський і Вінниччина (17.09.1864–25.04.1913): 150-річчю від дня народження письменника присвячується

2016

Олег Черногуз: гумор і сатира завжди: до 80-річчя від дня народження відомого українського письменника, публіциста, журналіста О. Ф. Черногуза

2018

Василь Стус – велетень духу і таланту: до 80-річчя від дня народження видатного українського поета, Героя України

У постійному пошуку і горінні: (до 70-річчя від дня народження Василя Федоровича Циганюка)

2019

Анатолій Пачевський – творець високих здобутків: до 80-річчя від дня народження Героя України

Родіон Скалецький – видатний культурний діяч Поділля

2020

П. І. Чайковський і Вінниччина: до 180-річчя від дня народження видатного композитора, диригента й педагога

2021

Аркадій Васильович Сорока – патріарх українського живопису (1921–2010): до 100-річчя від дня народження вінницького художника, члена Національної спілки художників України, народного художника України

Збирач скарбів народних: до 120-річчя від дня народження Гната Танцюри – фольклориста, етнографа, педагога, краєзнавця

«Душа – мов розтривожена струна»: до 70-річчя від дня народження педагога, відмінника освіти України, поетеси, культуролога, журналістки, громад. діячки Жанни Віталіївни Дмитренко

2022

Кирило Стеценко і Вінниччина: до 140-річчя від дня народження українського композитора, педагога, громадського діяча

Микола Леонтович – славетний український композитор: до 145-річчя від дня народження.
2017–2022 рр.

Додаток И

Динаміка наповнення ЕБД: тематичні, персональні

